

Dr. A. Kuyper

HONIG UIT DEN ROTSSTEEN

JOHS DU PON JUNIOR
BOEKHANDEL
LANGE MARE 63
LEIDEN

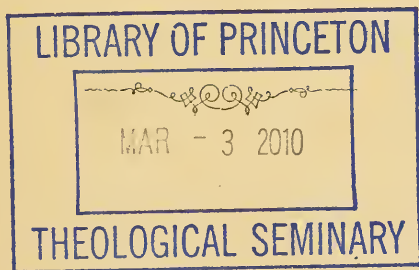
HONIG UIT DEN ROTSSTEEN.

HONIG

UIT DEN ROTSSTEEN.

DOOR

Dr. A. KUYPER.

AMSTERDAM,
J. H. KRUYT.

„De Heere is onze Rotssteen!" zong Israel. Het zong er bij: „dat uit dien Rotssteen honigbeekjes vloeien." En enkele druppelen uit die beekjes op te vangen, om er de eigen ziel aan te verkwikken, en voorts, als vrucht dier genieting, ook het hart van 's Heeren volk er meê te sterken, is het onuitsprekelijk voorrecht, nu en dan, aan 's Heeren dienstknechten gegund!

Is het niet te hoog gegrepen, als ook de opsteller van deze korte stukjes ze herdrukte, in het stil bewustzijn, van niet buiten die begenadigde dienstknechten te staan?

Althans, slechts in die heerlijke onderstelling bond hij deze schove saâm. Ook omdat er hem van veel kanten, omdat er hem rusteloos om gevraagd was.

En nu, spreekt er iets, iets ook maar in dit bundeltje van de ondoorgrondelijke Barmhartigheden onzes Gods, dat het dien God dan verheerlijke door troost aan zijn volk te brengen; en wat er zondigs of gedoolds in is, bedekke dat zijn trouwe genade en make Hij dat werkeloos door de kracht der werking van zijn Geest.

DE SCHRIJVER.

Amsterdam, 12 December 1880.

INHOUD.

—

I.

„Als het gespeende kind."

Stil gelijk het gespeende kind bij zijn moeder. Ps. 131 : 2.

Het kind, aan 's moeders borst nog levend, leeft nog in de eerste weelde en is in die weelde *onrustig*. Het wil die borst nog telkens; die borst altijd overvloedig; ja, het kan de koestering van die borst nauw gevoelen, of weer wordt de dorst naar de moedermelk gewekt.

Maar sla datzelfde kind nu, ik zeg niet in den speentijd, maar als die tijd *voorbij* is, gade, en immers dat altijd om voedsel schreien heeft uit; het kindeke leert in dat voedsel nemen mate; en legt ge 't weer op moeders schoot, dan dwingt het niet meer om de *borst*, maar ligt, o, zoo zalig, te genieten in *zijn moeder!*

o, Mijn ziel, kwam het ook bij u reeds tot dien overgang van de eerste woelige onrust der bekeering tot het stil zijn, als het gespeende kind?

Of is de pas bekeerde niet als het kind, aan de borst, van niets dan de weelde der liefde droomend; bij volle teug, aldoor zich lavend aan de nieuwe bron van leven; meer nemend dan het zwak geloof nog zwelgen kan, en in zijn bidden schier dwingend en woelend met de ziel, om àl rijker toevloeiing van genade.

Tot de ontnuchtering dier van weelde dronken ziel komt spenen aan wat overspannen, aan wat te veel, aan wat te hoog voor deze aarde was; en óók nog de liefde, maar nu bij Golgotha, nu met den ernst van dat Kruis gemengd; nu

met de kalmte die maat houdt; nu wachtend, niet meer dwingend; nu *naar de ziel het dragen kan,* — indrinkt; voor onrustig *stil* geworden; stil als het kind, dat eerst nog melk dronk, maar nu, aan die melk gespeend, naar moeder *om moeder,* d. i. naar God *om God* vraagt, en bidt met *ootmoedige* smeekinge, uit de *kleïnheid* der ziel!

Beeld van diepe afhankelijkheid; dieper nog dan het kindeke, dat aan de borst ligt, is het kind dat aan die borst werd gespeend. Immers aan de borst is het kindeke nog moedwillig; die borst is zijns; over die borst beschikt het; die warme moederborst is zijn koninkrijkje; en zèlf neemt het met tong en lipjes de lauwe melk er uit.

Heel anders het gespeende kind. Dat heeft *niets;* vindt niets *bereid;* teert meê op wat de anderen eten; en mist het vermogen zelfs om de voorgezette spijs *aan de lipjes te brengen.*

De afhankelijkheid werd volkomen!

En zoo was het ook u immers te moede, die, gespeend aan de weelde der eerste liefde, nu klein in uwe ziele werd? o, Wat dacht ge in het eerst niet te kunnen? Hoe genoot ge in uw koninkrijkje? Hoe was u de tong tot alles bekwaam, de lippen gereed tot Gods verheerlijking!

En nu, mijn broeder, zeg zelf, kreegt ge aan het kleine geen lust? aan de nederigheid van Gods knechten geen behagen? dat eer en staat u tegenstond; en úw plannen en úw eerzucht ondergingen, om in vroolijkheid des harten te genieten in wat de Heere u beschikte; als David uit de versmading uwer ziel getuigend: „o Heere, mijn hart is niet verheven, ik wil niet wandelen in dingen, voor mij te groot en te wonderbaar. Gelijk een gespeend kind bij zijn moeder, alzoo is mijn ziel een gespeend kind in mij! Israël hope op den Heere.

Nog dit. Moedermelk is, naar Augustinus zoo heerlijk opmerkt, óók brood, maar door moeders aderen doorgegaan en *melk geworden.* Ook brood dus, maar afgeleid; óók brood, maar eerst door een ander genoten, om het den zuigeling te *doen* genieten. Verzoet, verzwakt, versmolten!

Maar straks, als het kindeke, gespeend, de *vaste spijs*

ontvangt, dan eet het *dat brood*; nog wel geweekt en klein gebroken; maar toch dat brood zèlf, met al zijn voedende sappen, sterkend en deugdelijk bereid.

En nu. Verging het ook u zoo niet, toegebrachte tot uw Heiland, met hém, die u *het Brood des levens* is? Eerst hadt ge aan dat Brood meer lust, als het, *door anderer zielen doorgegaan*, u „moedermelk voor het pasgeboren kindeke" werd. Men voedde u uit den Christus, maar van hem *zelf* bleeft ge nog verre. Het Woord was u nog te hard, te zeer doend, te onverduwbaar, en ge hadt nog geen lust aan dat Woord, dan versmolten in een zoetelijk lied; vervormd tot zeer lichte spijze; het pit en merg er uit.

Maar nu ge, aan die weelde der eerste liefde gespeend, aan het nederige uw lust kreegt, en niet meer „jonge kinderen in Christus" zijt, nu tast ge naar dat „Brood des levens" zèlf; nu stuit de harde beet in dat innerlijk zoo teedere Woord u niet meer af; nu duldt ge dat men u dat Woord met zijn goddelijken levensgeur aan de eigen lippen brengt. En wat u ontging, is die hooge waan van reeds *alles te weten*. Nu ontviel u eer *al* uw kennis. Ge weet *niets*. En, om uw eigen zielsverblinding schreiend, wacht ge licht, licht van den Eenig Geliefde; in dat wachten, als het gespeende kind bij zijn moeder, zoo gij, *stil bij uw Heere!*

II.

„De vossen hebben holen."

De vossen hebben holen en de vogelen des hemels nesten, maar de Zoon des menschen heeft niet, waar hij het hoofd nederlegge.
Luc. 9 : 58.

Is het niet wegsleepend schoon, niet diep aandoenlijk, dat zieldoordringend woord: De vossen nog hun holen, de vogel nog een nest omhoog, maar ik, uw Jezus, geen plek ter ruste hier op aarde! Schoon vooral, indien ge opmerkt wat voorafging en let op wat er volgt, om in te leven in de gedachtenwereld, waaruit die hartaangrijpende klacht naar Jezus' lippen drong?

Vooraf ging de verheerlijking op den Thabor en het wonen in de hemelsche glansen en Petrus' vragen van de drie *tabernakelen*, die hij bouwen wilde, voor Mozes éénen en voor Elias éénen, *maar ook éénen voor Jezus* (vs. 33) en toen, bij het opgaan naar Jeruzalem, die weigering in 't Samaritaansche vlek, om aan Jezus *herberg* te verleenen, dat hij vernachten moest op den harden killen bodem.

o, In dien bodem kon de vos zich nog een hol uitgraven, om zich te koesteren in het hart der aarde; en van dien bodem kon de vogel nog opwaarts fladderen, om te schuilen in het nest daarboven, maar voor den Zoon des menschen geen rustplek voor het moede hoofd. Geen rustplek, ook al had het paleis hem zijn poorten ontsloten of Petrus zijn tabernakel opgetrokken. Want die aarde zooals ze daar lag was wel geschikt voor den vos met zijn klauw,

of voor de zwaluw met haar vleugelen, maar niet voor Jezus, niet voor den Zoon des menschen. Bij hem hoorde een hoogere wereld; een wereld wier glansen op Thabor hem omschenen hadden, en in die reiner wereld, waar geen vos zijn hol kan graven, of geen leeuwrik op kan stijgen, dáár beidde uw Jezus wat hij door den arbeid zijner ziele winnen zou, een rusten aan het Vaderhart, op zijn heerlijken *troon.*

Op deze aarde met haar vloek kon geen blijvende tabernakel staan den Zoon des menschen waardig. Toen Petrus er van sprak, zegt de Evangelist, wist hij niet wat hij zeide. Niet enkel wijl Jezus God is, maar ook als Zoon des menschen is hij van te hooge orde voor deze armelijke wereld. Ook voor den mensch toch graaft men eenmaal, als de vos voor zichzelf, een hol in den donkeren bodem; maar eerst als hij sterft en in den kuil daalt en wordt weggeborgen in de graven. Luister maar wat Jezus *terstond daarop* den anderen vrager antwoordt. Voor wie mij volgt is dat graf niet meer: „laat de dooden de dooden *begraven*, gij, verkondig het Koninkrijk Gods!" Of ook, het vogelnest nabootsend, poogt de mensch zich wel een woonstede te bouwen, maar dat zijn „eeuwig huis" niet zijn kan. Hoor maar, hoe Jezus zelfs de vraag: „Heere, sta mij toe, dat ik eerst afscheid neme van wie in *mijn huis* zijn!" onverbiddelijk afwijst.

Neen, neen, zoomin als voor hun Heiland is voor Jezus' verlosten het blijvende hier op aarde. Hun saamgroeien tot één plant met den Heere is een afgescheurd worden van den wortel der wereld. Bij hem *in-*, dat is hier *uit*wonen. Als pelgrims die doortrekken, zijn ze op aarde niet thuis, maar reizend naar hun vaderland. Wie het hier vinden kan, zinkt als mensch beneden wat zijn roeping is; zich verzelschappend niet met Gods heilige engelen, maar met de vossen of 't vogelenheir, 't gedierte des wouds.

Heerlijk lag in der Rechabieten gelofte van dit uitwonen het profetisch symbool: „Wij zullen *geen huizen bouwen* tot onze woning, dus spraken ze, maar in tenten voor 's Heeren aangezicht zijn!" (Jer. 35 : 7). Ook in de Patriarchen roemt de Hebreërbrief dat ze *in tenten* hebben omgedoold. En de apostel voleindt de breuke met deze aarde, als hij op een „*wandelen in de hemelen*," aandringt en op een „*uitwonen*" van hier.

Immers, wie achter Jezus aankomt, keerde den rug toe aan de wereld; voelt telkens weer één harer bekoringen verbleeken; kruist haar aan zijn hart en zijn ziel aan haa glorie; niet wijl hij den dorst naar geluk liet varen, maar wijl hij dorst naar meer, dorst naar rijker, hooger, schitterender heerlijkheid; naar een heerlijkheid, waar nu reeds door de hope zijn stil gemoed van heilige vreugd in zwellen kan; naar al den goddelijken praal en den reinen luister van het Koninkrijk zijns Gods.

o, Als die glansen eens doorbreken en die doorluchtige dag eens komt, waar uw zielszuchten, o, uitverkorene Gods, al den dag en al den nacht naar uitgaan, dan zullen het niet de vossen zijn die in de holen kruipen, maar zij, naar des profeten woord, „in de holen en spelonken vlieden" die hier den Koning der heerlijkheid niet geëerd hebben (Jes. 2 : 19); dan zullen „de smarten aankomen en het wee als een barende vrouw," over hen, die, als 't vogelenheir, door hoogheid gedreven, maar metterdaad zichzelven verlagend, „hun woning op den Libanon hebben gebouwd en hun nest in de takken der cederen" (Jer. 22 : 23); en voor u, voor u alleen, zal dan „het huis op serafynen" zijn, die van de wereld voor niets geacht, bespot en uitgedreven, onder al uw smaad en vertreding als pelgrims maar geleefd hebt van dat kostlijk woord uws Heeren : „In het *huis* daarboven zijn vele *woningen*, en ook u bereidt mijne liefde in dat *Vaderhuis* een plaats."

III.

„Want hij is klein."

> Heere, Heere, vergeef toch; wie zou er van Jacob blijven staan; *want hij is klein.* Amos 7 : 2.

Op wat klein, op wat veracht en ingezonken is, op wat nederligt in het stof, rust het welbehagen des Heeren. o, Red ons, o, onze God, roept de profeet in zijn smeeken, want we zijn geworden als die niets zijn; geheel in den staat der nederheid weggevallen; *Jacob is klein!*

Zóó is het!

De Heere toornt tegen wat hoog is; zijn mogendheid stelt zich tegen „allen hoovaardige en hooge; tegen allen verhevene; dat hij vernederd worde; tegen allen hoogen toren; tegen allen vasten muur; tot de hoogheid des menschen gebogen en de hoovaardij der mannen vertreden zij!"

Hij duldt niet, dat iets of iemand zich naast of tegen Hem verheffe. *Hij alleen*, de Heere onze God, wil verheven zijn.

Vandaar zijn welbehagen aan wat klein zijn *wil;* zich klein *maakt;* en in de gestalte der kleinen voor zijn aangezicht komt.

Zie het aan Maria! Of zong ze niet: „Hij heeft de *nederheid* zijner dienstmaagd aangezien!" Maar ook, zie het beter nog aan het kindeke Jezus zelf; aan hem, die zichzelven *vernietigd*, zichzelven *vernederd* heeft, tot den dood, ja tot den dood des kruises, en die *dáárom*, zegt de apostel, wijl hij als een worm in het stof wilde zijn, en *dáárom* alleen, zich in dat alle maat overschrijdend welbehagen zijns Vaders mocht verkwikken, dat hij uitermate zeer verhoogd en hem

gegeven werd een naam *boven allen naam* in hemel en op aarde!

Werd dat ook uw levenswet, mijn broeder? U zelven af te breken, willens weg te slinken, minder, al minder te worden, of uw heerlijk Hoofd in u wassen mocht? Hoor den Psalmist uitroepen: „*'k Ben klein en veracht, o, Heere!*"; luister naar wat Jehovah bij al 't profetenchoor zijn Israël toeroept: „*'k Zal u klein maken* onder de heidenen, o, mijn volk; *daarna* zal Ik mij uwer ontfermen!" Merk op hoe Hij uit 't nietige den Heerlijke roept: „o, Bethlehem Efrata! *zijt gij klein* om te wezen onder de duizenden van Juda!" Maar ook hoe Hij aan dien Heerlijke de belofte der vertroosting bindt: „Zwaard, ontwaak tegen mijn Herder, en Ik zal mijn hand *tot de kleinen* wenden!"

En immers, daar spreekt de ervaring van Gods uitverkorenen het *Amen* op! Eerst toen ze klein waren gemaakt, werd er welbehagen ingedronken. Zoolang ze klein bleven, liet dat welbehagen niet af. Het week als het hart zich weêr verhief en keerde in voller stroom eerst weder, als de verbrijzeling weêr volkomen werd.

„*Als één dezer kleinen!*" was het woord van Jezus aan zijn discipelen, waarvan zoomin voor u als mij een tittel of jota vallen kan. *Verliezen*, niet behouden moet ge 't leven. „*Verloochening*" heet de ridderslag, die u recht geeft om achter hem aan te komen, tot het „ik *niets*, gij *alles* Heere!" de levenspsalm der ziel wordt.

U tot *vertroosting*, niet waar, die met de hoogen niet geteld en met wat groot is niet gerekend wordt. Om uw kleinheid vergeten op aarde, maar bij God gewaardeerd. Hij weet het: „*gij hebt kleine kracht!*" maar ook het „*vrees niet, gij klein kuddeke!*" kwam van zijn goddelijke lippen. o, Al wat lijdt en weggedreven is; wat ellendig is en arm; wat naakt is en blind; wat hulpeloos en verlaten omdoolt, — het heeft een aanspraak te eer op de verhooring zijner smeekingen. „Heere, wend U niet af, riep Jesaia, *want wij zijn weinige!*" en ook uw smeekinge, bedrukte van hart, benauwde van ziele, ook úw schreien mag 't voor den troon der genade klagen: „Heere God, ontferm U mijner,.... *want ik ben klein!*"

o, Dat kindeke in de kribbe, klein geworden om u, met uw dor, koud, leêg hart, eens groot in 't Koninkrijk daarboven te maken, die Immanuël, die vernietigde en vernederde, hebbe macht ook op uw hart om nog meer, nog dieper dat hart in te drukken, om eindelijk de veer, waarmeê ge nog telkens opspringt, de veer van uw eigen *ongeloof*, voor altijd te *knakken*. Hij hebbe macht over het hart, *dat geknakt is*, om de „rookende vlaswiek niet te blusschen," maar aan te blazen tot een vlam, die u „een licht in de vallei" op aarde, een licht der vertroosting kan zijn. Maar ook, die Erbarmer *geve u zelf erbarmen*, dat ook gij op uw beurt u ontfermen moogt over wat nooddruftig, ontfermen over wat benauwd van ziel is.

Ja, of ge daaraan meê uw eigen staat mocht keuren, dat ge u zelven onderzocht en dóórzocht, of de kleinen der aarde uw liefde, de verachten en vergetenen uw hart, de verdrukten en neêrgebogenen uw erbarmen hebben; en of ook gij te luisteren pleegt, als men uit de nederheid tot u opziet, roepende: „Help mij, o, mijn broeder, *want ik ben klein!*"

IV.

„Nu zoo vele jaren."

Ik dien u nu zoo vele jaren.
Luk. 15: 29.

Sta even stil, mijn lezer, en overdenk, eer ge *weêr* een ander jaar intreedt, den weg dien ge voor het aangezicht van den levenden God bewandelt.

Gij dient Hem; wilt gerekend worden met die zijn naam belijden; hebt aan werkingen des Geestes kennis; en acht u zelven meê ingesloten, als er sprake is van het kuddeke dat Hij heeft uitverkoren, van het volk dat Hem zoekt.

Men zou u zeer doen door u „een onbekeerde," grieven door u „een ongeloovige" te achten; immers zelfs een *ijveren* voor Jehovah was soms aan uwe lippen niet vreemd.

Ook van u zou naar recht 's Heeren getuigenis bij Jesaia gelden: „Die Mij dagelijks zoeken en een lust hebben aan de kennis mijner wegen; als een volk dat gerechtigheid doet en het recht zijns Gods niet wil verlaten" (58: 2).

En toch, in dat alles ligt zoomin voor u als voor den besten der broederen een vrijbrief; want de vraag is niet of ge Hem dient, maar of er in dien dienst *leven;* of er in dat leven *geloof;* en in dat geloof klimmende *volheid des Geestes* is!

o, Keer toch tot uzelven in!

Nu zoo vele jaren reeds hebt ge als dorpelwachter in zijn voorhoven verkeerd. Denk u die vijf, die tien, die twintig of meer jaren, nadat u het licht in de ziel opging, eens terug! Welk een lengte en breedte in uw levensbestaan om door te dringen met al machtiger aandrang in de lengte en

breedte van de liefde die in Christus is! Wat had er in al die jaren niet kunnen verdiept zijn in uw geloof; verhelderd in uw kennisse van den eeuwigen, waarachtigen God; aan hooger geestesadel van boven over uwe ziel zijn gedropen!

Nu zoo vele jaren hebt ge daar nedergezeten bij de Sprinkader des heils, en hoevele waren de frissche teugen uit die Bron van zielskracht, die gij indronkt, dat 't in u werd tot een fontein van wateren, springende tot in het eeuwige leven!

Nu zoo vele jaren, dat ge aan zijn dienst gewend zijt, en toch waar zijn de stukken van uw oude natuur, die ge in de kracht van Christi kruis gekruist, gedood hebt en begraven?

Nu zoo vele jaren in zijn heiligen dienst, en waar is de zegen, dien ge om u verspreid, de genade die ge voor uw huis, voor uw vrienden, voor uw onderhoorigen, worstelend in den gebede, uit het hart van den Immanuël naar deze geestelijk donkere wereld wist neder te trekken?

Nu zoo vele jaren den Man van smarten achterna, en hoever kwaamt ge in de verloochening; in de nederigheid, in den lust aan het kruis, dat u was toebeschikt? Botte de rank aan den wijnstok uit? Was er na de uitbotting *bloesem* en na de bloesem *vrucht? Veel* vrucht, als een bezegeling dat ge in den wijnstok waart *gebleven*? Vrucht van verkoeling tegenover het zinlijke en zichtbare? Los worden van het goud en goed, om een aalmoes beter dan een volle beurs te schatten? Maar vrucht ook in dien fijneren zin van *vruchten des Geestes*, als die heeten: zachmoedigheid, lankmoedigheid, teederheid voor God en voor menschen? De *hoogste* vrucht bovenal: van uit God u toegevloeide, reine, volzalige liefde, om Hem te minnen, niet als dienende, maar in de aanbidding van het hart?

Och, waartoe meer! Uw consciëntie werd reeds geraakt! Ge sloegt het oog reeds in stille beschaamdheid neder, en in uw eenzaamheid klaagt ge bitterlijk: „Moest ik dáárvoor dan die vele, die lange jaren woning in zijn tempel maken? Om die nauw noembare vrucht! Om die kleine schrede vooruit! Zoo er al geen verachtering, geen koeler worden na de eerste liefde kwam?" En, uit uw ingebeelde gestalte weêr eens uitgeworpen, roept ge, met de

handen uw gelaat bedekkend: „o God, wees mij, arme zondaar, mij, doode belijder, mij, ellendige Christenmensch, genadig!"

o, Waar hadt ge niet kunnen zijn, als het *die nu vele jaren* eens een aldoor groeien en bloeien in het eeuwige en onzichtbare was geweest? Wat licht en troost, wat zielskracht en geloofsmoed, wat kennisse der verborgenheden en wat schat der gebeden, bovenal wat teedere omgang, wat zielsinnige gemeenschap, wat hartverkwikkende liefde kon niet uw deel wezen? *Al die jaren!*

. . . .

Mijn lezer, dat is nu de ontzettende macht der zonde, van wereld en Satan, die u in uw loop vertraagd; het edelste in u verlamd; het kostelijkste in u ontzield hebben!

o, Hadt ge dat maar ingezien. Dan had u nooit de hoovaardij bekropen, die denken deed: „Ik dien Hem nu die vele jaren, met mij zal 't wel goed wezen!" Dan hadt ge nooit van een klimmen op een *engelenladder* gedroomd, maar waart ge de *zondaarstrap* al dieper afgegaan, om meer genade te ontvangen. Dan hadt ge gewaakt, voor uw God geworsteld en het al van boven ontvangen! Niet *u*, maar *Hem* tot prijs! Maar nu, vind in uw ziel een kracht om ook voor de genade van *die* leering te danken. Vergeet wat *gij* die vele jaren verspeeldet. Loof wat Hij u *die nu vele jaren* gehengde! Wasch u in het bloed des Lams, en grijp naar het verborgen leven!

Nu die vele jaren!

Hoe vele liggen er nog *vóór u!*

Nog eenmaal 't jarental dat ge reeds doorliept? Of weinige? Een enkel slechts? Misschien slechts maanden?

En zal het dan nu nogmaals de oude sleur, de doodigheid van hart, het eigen ik boven den levenden God zijn?

o, Dat verhoede u zijn erbarmende liefde!

Dan toch ging, onder de gerichten uwer ziele, zelfs de rookende vlaswiek uit.

V.

„Verlenging van uwen vrede!"

Of er verlenging van uwen vrede zijn mocht. Daniël 4 : 27.

Er kunnen oogenblikken in eens menschen leven komen, dat hij voelt *„nu komt het aan mij"*; dat hij siddert van angst voor een geheimzinnig verderf, dat op hem aandringt; dat de wervelwind een stofwolk om hem opstuift; „hemel en aarde, gelijk een godzalig leeraar schreef, hem schijnen te overdwersen" [1]) ; en hij in de schudding zijner ziel nu zelf ervaren moet, „hoe vreeselijk het is te vallen in de handen van den levenden God!"

o, Bid dien dag der ontzetting af, indien hij u nog slechts van verre genaakt, want er is in dat verbroken worden van uw vredestaat meer dan een kastijding; er is een toornen, een verbolgen zijn van uw God in; een zich opmaken tegen u met strijd en verdrukking. Ook dán nog, indien ge in de eeuwige liefdebanden ligt, wel een u aangrijpen in zijne ontfermende liefde, maar zóó toch, dat die liefde u niet meer troost, eer het tegendeel van die liefde door u wordt ingedronken, en uw verpletterd hart na elken slag, die kwam, beeft voor den slag, die morgen staat te komen.

Daar houdt de man, die met zijn God wil wandelen, het niet onder uit. Dat zijn in zijn persoonlijk leven, wat voor het leven der gemeente de dagen zullen zijn, waarvan Jezus verklaarde, dat „wierden ze niet verkort, de uitverkorenen zelfs zouden bezwijken". Dagen van gericht en van oordeel,

---

1) F. N. de Waal, leerling van Voetius, predikant te 's-Hertogenbosch.

waarin God Almachtig *zijn* raad tegenover úw plan, *zijn* woord tegenover úw prevelen, *zijn* wil tegenover úw pogen in uw eigen vleesch en bloed, in de wereld van uw hart, ja, ten leste in de binnenste kluis uwer ziel uitstrijdt en doorzet. Een worsteling, waarin Hij altijd overwinnaar en de overwonneling een geredde is, maar gered „als een brandhout", geweldig gegrepen uit het vuur.

En nu, of ge in dien brandenden oven geworpen werdt kan geen mensch buiten u, zelfs uw beste broeder niet, kan alleen Gods getuigenis in uw eigen binnenste uitmaken. Want de schrikkelijkheid van dien dag ligt niet in de uitwendige benardheid, maar in den angel die het hart doorvlijmt. Er kunnen er twee in denzelfden oven wandelen, dat de een omkomt, en den ander gèen haar gezengd wordt. Men kan voor het oog der wereld branden als een braambosch, dat men toch niet verteert. Als Daniël in den kuil der leeuwen liggen, dat toch onze vrede blijft. Maar de toestand waarvoor we thans waarschuwen is als die gloed u maar al te vreeselijk de huid zengt, als de leeuwen op u aanvallen, en de hand van dien vlekkeloos Heilige, lang Vergetene, zwaar op u drukt.

En daarom roepen we u met den profeet toe: „Doorzoek u zelven nauw, gij volk dat nog met geen lust bevangen zijt, om het aan God gewonnen te geven, eer dat het besluit bare en de hittigheid van zijnen toorn over u komt!"

De Heere *haast* zich niet in zijne grimmigheid. Hij, uw God, is juist omgekeerd als gij, *gejaagd* in zijn erbarmen en *traag* in zijn toorn. Ook toen ge nog niet badt, zelfs toen ge met schijnvroomheid uw ontrouw tegen Hem zocht te bedekken, bleef Hij uw vrede aanhouden, liet Hij den vrede met u voortduren, lankmoedig en genadig!

Ook het jaar, dat achter u ligt — make uw eigen ziel de balans van *zijn* weldadigheid en úw koelheid maar op —, heeft die barmhartige Vader nog het uitbreken afgewend; er was wel geen teedere gemeenschap; maar vrede bleef het u nog.

Maar nu, is het dan nú ook niet op het uiterste gekomen? Moet de druppel dan vallen die den beker van zijn toorn doet overloopen? Is de maat dan nog niet volgemeten?

o, Bid, bid dan mijn broeder, *of er nog verlenging van uwen vrede voor u en voor uw huis zijn mocht!* Word toch eindelijk eens wakker, eer het verderf u aankomt als een

wassende stroom en de vernielinge Gods als een wegvagende wind! Verkloek u, grijp uzelven aan in de kracht der eeuwige ontfermingen, en wend nog, wend door boete en bekeering de verbreking van uwen vrede af.

Hij *wil* verlengen; aldoor verlengen; of het eens een bestendige, een eeuwige vrede door de vastmaking uwer verkiezing worden mocht. Hij heeft geen lust aan het ineenkrimpen van uw hart, maar daaraan dat het zich heerlijk bade in het bloed des Lams en heiligen vrede uitademe. Maar *dwing* Hem dan ook niet, om u aan te stooten met het vlammend zwaard van zijn gerechtigen toorn!

Nog staat het aan u! Wat wilt ge: in het huilen van den stormwind uw God ontmoeten, of in het heerlijk suisen van de zachte koelte?

Maar *indien* in dat stille suisen; *indien* ge wilt blijven in zijn liefde; *indien* ge wilt dat uw vrede u verlengd worde; — bid dan dat het eén bidden *voor God zij*; met een ernst die heel *uw leven* omzet; in boete en verbrijzeling; ja, om Jezus' wil nog durvend smeeken, maar in uzelven van verslagenheid zonder stemme in u; alleen, maar pleitend op de erbarmingen Gods!

VI.

„Nochtans om zijner onbeschaamdheids wil."

Nochtans om zijner onbeschaamdheidswil zal hij opstaan en hem geven zooveel als hij behoeft.
Luk. 11 : 8.

Drie malen wordt, telkens bij Lukas, een woord op de lippen van Jezus gelegd, waarin een daad, onder menschen in het wereldsche af te keuren, ten voorbeeld gesteld wordt voor het geestelijk leven van de kinderen Gods. In hoofdstuk zestien „de onrechtvaardige rentmeester"; in Lukas achttien de weduwe die het haar landheer „moeielijk maakt"; en in het kapittel hierboven aangeteekend de „onbeschaamde vriend."

Er ligt in deze uitspraken van den Heere bij dene ersten oogopslag iets stuitends. Vaak wenschte men dat de Heere deze zonderlinge woorden maar niet gesproken had. Tegenover een bespotter van het Evangelie, ook tegenover dien spotter in uw eigen hart, zat ge met deze vreemde gezegden niet zelden verlegen. En, wat nog erger is, misverstaan en met ruwe hand aangevat, hebben deze „gewaagde" uitspraken niet zelden de practijk des gebeds ontwijd.

Zoo geldt het in sommige kringen nóg als merk van heiliger heiligheid, indien men door ruwe vormen en onvoegzame gemeenzaamheid dien „onbeschaamden vriend" in zijn onbeschaamdheid durft nabootsen bij zijn spreken tot den levenden God; en ontstond hieruit een gebedspractijk,

die, aan allen eerbied voor den Heilige gespeend, eer aan het dwingen van een moedwillig kind, dan aan het naderen van het schepsel voor zijnen Heere en Schepper denken deed.

Sleepe nooit een in dat spoor verdoolde u op dat onheilig pad meê! Breng liever gij hém van zijn dwaalweg terug. Als Abraham voegt het nog den geloovige iets van een „onderwinden" aan zijn ziel te ervaren, als hij ingaat, door de deur der smeekingen, naar Gods heiligen troon!

Ook wat Jezus van dien „onbeschaamden" vriend zegt, nope daartoe.

Immers, onze Heiland leert ons hier niets anders, dan, als aandrang voor de verhooring onzer bede, niet meest te steunen op onze vriendschap met den Vader, maar te pleiten *op de eer van Gods naam.*

Er was een vreemde bij dien onbeschaamden vrager ingekeerd. Om voor dien nachtelijken reiziger brood te vragen, klopte hij aan. Weigerde de in zijn slaap gestoorde buurman dat brood te geven, dan schond hij de heilige wet der gastvrijheid en stond bij dien vreemde, en door dien vreemde allicht in verre landen, als norsch en jegens vreemden hardvochtig te boek. Dat mocht niet; dat leed zijn naam niet; daar kwam zijn eer tegen op; en daarom, nu zijn vriend het aandurfde om hem wakker te kloppen, durfde hij het niet aan om diens bede af te slaan, en gaf hij hem „om de eer zijns naams," het gevraagde brood.

Er staat dan ook volstrekt niet dat deze „onbeschaamde" vriend op ruwen, ongepasten toon, half dwingend en gebiedend vroeg. Eer ontvangt men den indruk, dat hij in verontschuldigenden trant zeer vriendelijk den buurman gedrongen heeft. Het „onbeschaamde" lag niet in wat hij vroeg, maar daarin dat hij vragen dorst en afging op de berekening: Klop ik aan dan kán hij toch niet weigeren, al was het slechts om de eer van zijn goeden naam.

En toont dan niet heel de Schrift dat alzoo ook het bidden van Gods kinderen moet zijn? Van 's Heeren wege de verklaring: „Ik doe het niet om uwentwil, o, Israël, maar om mijnen heiligen naam, dien gij ontheiligd hebt." En als Israël dat nu gelooft, en den moed grijpt om daarop af te gaan, zeg zelf, schijnt het dan niet „onbeschaamd" te zijn, als Israël op dien naam, *dien het zelf ontheiligd heeft*, toch nog pleiten *durft?* Durft pleiten als Mozes, „opdat o, Heere,

de vijand uw naam niet lastere!" durft aanhouden als Daniël, „omdat zijn naam goedertieren is;" ja, met al de heiligen Gods in Oud en Nieuw Verbond eerst de huivering voelt opwellen: „Heere ga van mij uit, want ik ben een zondig mensch!" maar dan toch tot den troon der genade doordringt met het roepen: „o God, wees mij zondaar genadig om uwen heiligen naam!"

De fout ligt hieraan, dat ge niet doorziet, hoe eigenlijk al uw bidden, zoolang ge op u zelf ziet, één doorloopende onbeschaamdheid is.

Men streelt er zijn ziel nog meê, dat men met zijn bidden al een bijster godvruchtige daad doet; vindt zich vroom wijl men veel bidt; ziet in dat bidden zelf een steunsel voor verhooring, en doolt nog om op Romes „netelheide," waar men het bidden *verdienstelijk* keurt.

Zie, *dit* nu slaat Jezus u volkomen uit de hand.

Verdienstelijk? godvruchtig? vroom? ai, mij, mijn broeder, eer schaamteloos is het, dat we onze ellendigheid zóó ondiep, onze onheiligheid zóó oppervlakkig opvatten, en het met onzen stand voor den Heilige zoo weinig teeder nemen, dat we meenen er wel die mannen naar te zijn, om den Heere met onze bede aan te loopen; dat we ooit anders durven bidden dan óm den Immanuël! Omdat de Hoorder der gebeden ze zelf in onze ziel wil fluisteren! *Om de eer van zijn naam.*

VII.

„Graven die niet openbaar zijn."

> Zij zijn gelijk graven die niet openbaar zijn, en de menschen die daarover wandelen, weten het niet.
> Luk. 11 : 44*c*.

Diep somber en toch roerend schoon is het beeld door Jezus van ons menschelijk hart gebruikt: „een graf dat niet openbaar is en waarlangs de menschen voorbijwandelen, zonder te vermoeden wat er in omgaat."

o, Toets aan dat beeld de verborgen diepte van uw eigen gemoed! Ik weet wel, Jezus past het op den Farizeër toe, maar ontslaat dat u? Zijt gij dan van den Farizeër vrij? Vrij voor het aldoorzoekend schijnsel van dat eeuwig Licht, waarvoor zelfs de diepste vouwen van uw hart geen verberging zijn? Greept ge met zúlk een macht de waarheid en de waarheid *u* aan, dat er geen „van binnen" en „van buiten" meer voor u bestaat; alle scheidsmuur inviel; alle voorhangsel ontwee scheurde, en op „het uiterste der tong" of in het „verscholenste van uw ziel" volmaakt één en hetzelfde is, voor úw bewustzijn niet slechts, maar voor Hém die u oordeelt?

„Niet stelen," ge belijdt het, is niet maar dat ge nimmer iets wegneemt of doet wat u een dief zou maken, maar heeft voor Gods oog een fijner zin: van niets in huis of schatkist te hebben, wat de Heere zelf er niet inbracht.

Zoo legt ge ál Gods geboden uit, en zet den man terecht, die om zijn niet-overtreden in het *grove*, geen schuld voelt voor de wet.

Maar waarom dan, bid ik u, bij het oordeel over den Farizeër, bij het grove staan gebleven; alleen den verkapten femelaar, den schijnheiligen booswicht in het oog gevat; en intusschen uw eigen arglistig hart door den nóg arglistiger Satan in de strikken van den fijneren Farizeër laten vangen?

Of gelooft ge dan niet, dat het Farizeïsme een pestgif is, dat ook in zijn fijnste verdunning nog doodelijk op het bloed uwer ziel kan werken? Acht ge ook dat Jezus er u zoo zieldoordringend voor zou gewaarschuwd hebben, als er schadeloos meê te spelen viel en de uitwerking er van niet zoo ongelooflijk nadeelig was? Ziet ge dan niet hoe onder de minste aanraking met het Farizeïsme de schoonste bloem verwelkt?

Een graf, 'twelk niet openbaar is! Dat de menschen u gadeslaan, langs u heen wandelen, op u turen, en dan ja wel dien sierlijk gehouwen lijksteen en dat vrome opschrift zien, maar niets merken van wat er wriemelt en woelt in de kuilen van uw hart.

o, Geloof het toch, vroom te zijn heeft een bekoring, maar als dat vroom zijn om de vroomheid en niet om den heiligen God gaat, dan is het een dood aas, geeft een reuke der ontbinding van zich en bant alle waarachtige vroomheid bij u uit.

Farizeïsme .... alsof men overluid voor of met anderen biddend, in dat bidden nooit dan om God en nimmer om die andere menschen dacht.

Meer in schijn dan in wezen heilig ... alsof het doen of laten van iets, als een andere „vrome" er bij was; een vrome die het op zijn beurt weêr evenzoo om u meer dan om God zou laten; den loon dier daad niet weg heeft.

Van buiten anders dan van binnen.... alsof er met de lippen nooit geloofd was dat 't hart zon op eigen grootheid; of gepreveld met de tonge dat er geen gebed in de ziel was.

Voor God en menschen één ... alsof ge nooit schijnbaar met een wereld gebroken hadt, met welke ge aan de achterpoort van uw ziel weêr een gesprek aanknoopt.

Erger nog, voor God en voor u zelven één... alsof ge niet evenzeer, u zelf misleidend, vaak een kruis scheent te hebben opgenomen, dat nog onaangeroerd op den grond lag; een offer dacht gebracht te hebben, dat nog te grazen liep

in de velden uwer eigenliefde; of ook aan een verborgenheid u reeds toerekendet, waarvan uw onrein, uw stootig, tegenstrevig hart nog zelfs 't eerste schijnsel nooit opving.

En dan noemden we nog het gruwelijkste, voor God meest gevloekte en smadelijkste niet, dat nog, o, zij God uw ziele genadig, dat nog herbergen daar binnen, dat nog heimelijk streelen en koesteren, dat nog troetelen en liefkozen van de giftige worm, die u van der jeugd af stak; van het kwaad dat úw zielskwaad bij uitstek; de altijd aan u klevende, voor u meest verleidelijke, *boezem*zonde, zooals ze 't te noemen plegen, de kanker aan het genadewerk in uw ziel is, ... en dat... onder het meêloopen met de „schaapkens van den eenigen Herder;" al meêdoende met wie van Gods uitverkorenen zijn; u diets makend dat ge ál heiliger wordt! ... o, Zeg mij, verstaat ge 't dan nog niet „van die graven die niet openbaar zijn", waar ieder; wierd de lijksteen er eens van opgelicht, dat te zien kwam wat er in woelt en zweert; met de diepste walging zich van weg zou maken?

Och, die pas beginnen denken dat het hún niet aangaat! Wie *verder* kwam en het tot een wandelen met zijn God (dus in het licht des Eeuwigen) bracht, wil er wel voor uitkomen, dat hij verre van gerust is.

Maar wie nog dieper werd ingeleid en allengs inzag dat ook wat hij „zijn oprechtheid" noemde zonder dát licht niets dan donkerheid is, bidt het „God, wees mij zondaar genadig!" van dien Farizeër daarbinnen *bovenal!*

VIII.

„Te rechter tijd het bescheiden deel spijze!"

> Wie is dan de getrouwe en voorzichtige huisbezorger, dien de Heere over zijn dienstboden zetten zal, om hun, *te rechter tijd*, *het bescheiden deel spijze* te geven? Luc. 12 : 42.

Christus, de Immanuël, is de verzorger van onzen inwendigen mensch!

Onze ziel leeft; moet dus gevoed worden; gevoed met spijze die ze dragen kan; — en hij, onze Verlosser, is het, die aan 's menschen ziel die levensspijze reikt.

Ja, hij is die levensspijs zélf. Ons zielebrood. Het leven van ons leven. Alle kracht die onze ziel ooit gewerd, kwam ons toe uit *zijn* opstanding.

Toch is het een uitzondering, indien Jezus ons die zielespijs zélf tot aan en in het hart draagt. Een hooge uitzondering, waarin slechts de allerheiligsten onder de godzaligen soms deelen. Een bijzondere genade, bijna uitsluitend voor de „vaders in Christus" bewaard.

Regel is dat de Christus het levensbrood uitdeelt *door den dienst van anderen*, zoo engelen als menschen. Hij geeft het dan aan den een om het den andere toe te dienen, of wil men naar het beeld van een door Jezus gebezigde gelijkenis: Hij stelt dan bezorgers over zijn huis aan, om door hun dienst aan de zijnen „te rechter tijd het bescheiden deel spijs te doen toekomen."

Zulk een door Jezus aangestelde „verzorger” is in elk Christelijk gezin de vader, en dies op u, o vaders, de schuld, indien de zielen in uw huis, die van uw vrouw, van uw kroost, van uw dienstbaren, kwijnen door gebrekkige voeding, door bloedarmoê omkomen en verhongeren, doordien gij ze niet, naar Jezus' ordening, weidt met het Woord en met de gebeden, met vermaan en Christelijk exempel.

Maar zulk een verzorgster is ook de moeder op haar beurt zelve, en wee over u, o moeder, indien ge de Maria voor uw hart in de Martha laat ondergaan, en wel voor zuiverheid en ligging, voor voeding en kleeding van het lichaam zorgt, maar geen hart, geen oog hebt, om uw kinderen en uw dienstmaagden aan hun ziel te komen, om hun uit te reiken wat Jezus u voor hén en niet voor u zelven gaf; u weer anders dan aan vader gaf, om het hun anders en teederder te brengen.

Och, zoo geeft Jezus aan ieder wát, om het anderen uit te reiken. Iets aan oudere broeders en zusters voor de jongere, aan kameraden over en weêr op school, aan speelmakkers onderling. Hoe het ook ga, ze nemen iets van u aan; van u over, van u in zich op, en gij zijt er verantwoordelijk voor of wat uit u in hun ziel overgaat, een „bete broods van Jezus” is of wel een kwaad stuk van uw eigen hart.

Ook, meer dan men denkt, geldt dit vóór onze dienstboden, op de kinderkamer vooral. Die pas ontluikende knopjes drinken zoo gretig den dauw des hemels in. o, Hoed u dan toch voor uw eigen ziel, dat ge die teedere plantjes niet verdorren en verwelken laat. Ze willen iets inademen, ze willen iets in hun ziel opnemen, ze staan als met open monden om u! o, Bij de liefde Gods, geef ze dan toch wat ge van Jezus ontvingt, en laat de gave der genade, låat u het levensbrood niet beschimmelen in uw eigen binnenste.

Maar toch het eerst en het meest zijn de huisbezorgers van Jezus *onze leeraren*.

Zij zijn de „herders die ons weiden” moeten. Niet maar door een preek te doen en vragen te overhooren en de lieden in hun woningen te bezoeken, maar door bij en onder en door dat alles zielen te voeden; spijze uit te deelen, spijze waar een geestelijke pit in zit; een hun eerst door Jezus, op hun aanhoudend smeeken, meêgedeelde gave; eene gave die de ziele doet opleven; heur genade en levenskracht toe-

voert; en werkelijk het zielebloed verfrischt, de aderen zwellen doet, en de kracht ten eeuwigen leven vermenigvuldigt.

o, Indien er zoo eens een prediker der gerechtigheid in elk dorp; een tiental „gezalfden des Heeren" in elke stad waren, hoe zou de kennisse uitbreken, de zonde terugsluipen en de lof des Heeren al grooter worden.

Ja, indien ook de leeraren op onze scholen zóó elken morgen voor onze kinderen kwamen, dat de kinderen voelden: „Meester heeft wat voor ons van Jezus; niet slechts een verhaaltje, maar iets dat in onze harten overgaat, dat kracht vernieuwt, en voedt," maar immers als een stroom zou de regen uit kerk en school over den akker van ons volksleven vloeien en Jezus zou in ons midden groot zijn!

Toch komt eens het oordeel, waarin al deze „verzorgers" ter verantwoording zullen komen, ouders over wat ze voor hun huis, zusters over wat ze voor haar broeders, dienstmaagden over wat ze voor het kroost harer heeren, bovenal leeraren over wat ze voor hun gemeenten, en onderwijzers, over wat ze voor hun scholen zijn geweest, of ze „getrouw en voorzichtig" wat Jezus hún uit te deelen gaf, elken avond en elken morgen naar de ziel die hongert hebben uitgedragen.

o, Wie meet de mate der ontzaglijke schuld, waarover dan Gods heilige toorn gaan zal?

En toch, uw Heiland wil 't zoo ernstig, niet slechts dat ge niet zult laten bederven in de broodkast wat hij u voor de u toevertrouwde zielen gaf, maar ook dat ge een ieder het hém bescheiden deel; zooals het bij hem hoort; bereid gelijk die ziel het verteren kan, naar haar mate; in maniere gelijk zij het alleen nemen kan; zult toebedienen. Ja, meer nog, dat ge voorzichtig, maar ook „getrouw" dat doen zult „te rechter tijd"; niet bij invallen; nu eens te veel en dan weer niets; maar élken dag; op de ure als er trek in de ziel komt en er honger in het hart is.

o, Dit toebedienen van de spijze der ziel luistert zoo nauw, maar ook het te mogen doen in getrouwheid loont zoo heerlijk.

Voor wie ge verzorgt.

Maar ook voor uzelven.

Hoor maar: „*Zalig is die dienstknecht, dien zijn heer, als hij komt, zal vinden alzoo doende*".

IX.

„Gekomen om vuur op de aarde te werpen!"

Ik ben gekomen om vuur op de aarde te werpen. Luk. 11 : 49.

Neen, op het feit valt niet af te dingen.

Jezus héeft het gezegd; omstandig, ondubbelzinnig; zoo kras mogelijk gezegd: om vrede op aarde te brengen kwam hij *niet*.

Eer kwam hij om het tegendeel te doen. Niet om vrede, maar om verdeeldheid te stichten; om onvrede en scheuring tot in den boezem van het huisgezin te doen doordringen; en zelfs den band tusschen moeder en kind niet te ontzien!

Niet om met stil geluk en vreugde, maar om *met vuur* te doopen, is Jezus op aarde gekomen, en wie het anders voorstelt, speelt eigenmachtig met machtelooze idealen, maar het Evangelie kent hij niet.

o, We weten wel, er is aan Jezus óók een belofte van heiligen vrede. „Vredevorst" is zijn eeretitel. Van „vrede op aarde" zong het engelenheir bij zijn kribbe. „Hij is onze vrede"! Zelf sprak hij het voor zijne bedroefde jongeren uit: „Vrede laat ik u, mijnen vrede geef ik u!" Maar dit heerlijk vergezicht heeft met de soetsappige, lauwe, onveranderlijke vredelievendheid, u door valsche profeten, ten koste van eer en plicht, van waarheid en overtuiging, en dan nog wel in den naam van onzen Jezus, aanbevolen, volstrekt niets gemeen.

De vrede die door Jezus komt is iets veel heerlijkers, iets oneindig rijkers en hoogers; is vrede in den diepsten zin,

en in den hoogsten toon, en in den wijdsten omvang, en van stoorloozen duur; vrede niet ondanks, maar in uw hart; niet ten koste, maar als vrucht der waarheid; met God en daarom uit God; in lijdensdoop en persing der ziele in u gewrocht door den Heiligen Geest, om eens in glorie en onbeschrijflijke heerlijkheid om u te ruischen, als ook het „komen op de wolken" zal zijn volbracht.

Maar om ons dán dien heiligen vrede, *zijn* vrede, te kunnen schenken, moest hij het aandurven om nú den bestaanden, maar zonder recht bestaanden, vrede opzettelijk te verbreken.

Zie, zoo doet ook de landverhuizer, die voor zijn gezin een vreedzame woning begeert in het nog onbetreden oord. Al wat hij voor en om zich ziet is nog bosch, een eeuwenheugend woud, waaruit de plechtigste stilte hem als een geruisch des vredes tegenkomt. En toch bevestigt hij dien doelloozen vrede niet. Integendeel, om tot de „woonstede des vredes," die hij begeert, te komen, moet hij 't juist aandurven, om dien bestaanden vrede in het wilde woud te verstoren. Het aandurven om vuur in dat kreupelgewas te werpen; die stammen met krakend geweld voor den grond te leggen; het wonddier huilend te doen opschrikken; en het al om zich heên te veranderen in een tooneel der verwoesting. En zelfs dan komt nog de vrede niet, maar moet eerst de nu ontbloote bodem omgewoeld; moeten de tronken met hun wortelen uitgebrand, diepten voor de fundamenten, putten voor zijn kalk uitgegraven; en zoo eerst rijzen van lieverleê de muren, kunnen de vloeren gelegd worden, kan er een beschutting tegen den wind des daags komen; en aldus zich allengs de vriendelijke woonstede ontsluiten, waarin stille vrede hem beiden zal.

En waarom mocht Jezus dan niet evenzoo doen?

Waarom had hij den doelloozen vrede in dat wilde woud van de kinderen der menschen dan moeten eerbiedigen? Waarom mocht *hij* niet eerst vuur aanbrengen om de netels en distels van nijd en hebzucht weg te branden? Waarom schijnt het u met *zijn* roeping dan te strijden, dat hij eerst den bijl aan den wortel van den boom leî om de rechtopgaande stammen van hoogmoed en eigengerechtigheid te vellen? Waarom zou het ons heilig ideaal dan weêrspreken, dat ook *hij* eerst de demonen opjoeg en „den brieschenden leeuw" bij den muil greep? Wat steekt er dan, bid ik u, onnatuur-

lijks in, dat ook onze Heiland met het omwoelen van den grond in ons hart, met het ontwortelen van de harde tronken der zonde, met het ingraven in den levensbodem van staten en volken, van maatschappij en huisgezin begon, en dat eerst als de muren van het Godsgebouw voleind en het nieuwe levensterrein geheel voltooid zal wezen, óók uitwendig, óók om ons heen, zijn heilige vrede kan komen?

Of kent ge dan de teekenen des hemels niet?

Als er een wolk opkomt, vraagt Jezus, verwacht ge dan niet éérst regen, en eerst daarna, als de Zuidenwind de wolken uitgoot en had weggedreven, het doorbreken van het heerlijk licht? En nu, was dan ook Jezus' opkomen niet eerst als dat van een zwangere wolk, die deze arme wereld, dor en mat als ze in haar eigen droogheid kwijnde, met haar malsche droppen verkwikken zou? En kan het dan anders, of eerst moet het door die wolk donker worden, moeten de winden huilen, de waterstroomen nederkomen, zal eens, als geheel die wolk zal ontledigd zijn en de „opgeploegde voor dronken gemaakt," het lieflijk schijnsel doorbreken van de „Zonne der gerechtigheid."

Maar merk op de daden des Heeren; in het land van Gosen is het *altijd* licht! En daarom, al moet de vrede met uw eigen vleesch, met uw eigen ik, met wereld en Satan, met schijnvromen en valsche broeders, met al wat *goddeloos* is, weêr telkens verstoord, toch *is* er reeds vrede op aarde te smaken, mits ge lust hebt aan vrede met God, aan vrede door al dieper verloochening, vrede voor u, als voor Hem die uw leven is, — *door te bloeden op uw kruis!*

X.

„Losgemaakt op den Sabbath."

Deze, die een dochter Abrahams is, welke de Satan nu zie achttien jaren gebonden had, moest die niet losgemaakt van dezen band op den dag des Sabbaths? Luk. 13 : 16.

Een dag van „losmaking der banden" moet ons naar Jezus' woord zijn Sabbath wezen!

Och! ze staan buiten het leven, buiten de werkelijkheid, buiten den last en de moeite des daags, waaronder de overgroote massa gebogen gaat, die overgeestelijke enthousiasten, die maar niet in kunnen zien, waarom elke dag niet even goed zou zijn en meer dan de dagen der week de dag van onzen Heere een toevoer van kracht aan onze ziel moet schenken.

Of wat is het werkelijk leven voor de duizenden bij duizenden anders dan één dooreenvlechting van banden; banden die zich op allerlei wijs, in allerlei afmeting om de vleugelen onzer ziel slingeren en haar in het vrij en heerlijk uitslaan van de wieken des geloofs belemmeren.

Men kan, o ja, ook bidden met een schietgebed; een half vers uit de Schrift kan u even krachtig sterken als een heel kapittel; en ook als het hoofd u omloopt en de veelvuldigheden des daags u afmatten, kan er zelfs in het heetst gedrang der bezigheden, als een electrische schok u kracht uit den Hooge toekomen, terwijl omgekeerd een gansche Sabbath u soms in uw nietsdoen dor en koud en zielloos kan laten; maar let wel, dat wonder doet het schietgebed, doet dat

vers, doet die toevluchtneming van het geloof, dán alleen, indien er in het gewone leven een leven des gebeds, een wonen in de Schrift, een wandelen met den Heere achter ligt; en juist van dien teederen en zaligen zielstoestand houdt het „nooit gedaan hebben", het „altijd voort moeten", het „nimmer eens stil en alleen met zijn God zijn", niet maar enkelen, maar de overgroote meerderheid van de kinderen der menschen af.

Daarom nu is er een Sabbath, waarop de Heere zijn volk laat toeroepen: „Schud u uit het stof, maak u op, zit neder, o, Jeruzalem! *en maak u los de banden van uwen hals!*" (Jes. 52 : 2). En dan wordt die band van den arbeid, die zoo knellen en benauwen kan, die band van het drukke, woelige leven, die band der gejaagdheid en der rusteloosheid eens losgemaakt, en die loven kan looft, en die den weg naar zijn God kent, gaat dan bij de „aanspraakplaats van zijn heiligheid" verkeeren, en de van banden ontbondene jubelt, zoo verhoogd voelt hij zich door zijn Sabbath, zoo koninklijk, zoo vrij!

Althans, indien men ook op den Sabbath aan zijn God de eere laat, en in oprechtheid er voor uit komt: niet *ik* kan door mijn nietsdoen, door mijn deftigheid, door mijn plechtigen toon, zelfs niet door mijn gebeden of meditatiën, den Zondag tot een Sabbath maken; de Sabbath is van mijn God. *Ik* maak mijn banden altijd vaster, alleen *Hij* ontbindt ze. *Ik* woel mij altijd vaster in de strikken, verlossen kan alleen *Hij*. Ik maak met al mijn ijver en al mijn pogen niets dan een leegen dag, niets dan gemaakten schijn en ijdele vormen; en leven kan die Sabbath eerst, als het Hem belieft op ons ootmoedig gebed, sap in die dorre twijgen, goddelijke volheid in dat leege uit te storten en glans en gloed van hooger te blazen in de uitgedoofde kolen van mijn hart.

En gebeurt u dat, o mijn broeder, dan wordt die „losmaking van den band des arbeids" u van nog een geheel andere losmaking de heerlijke profetie.

Dat uw Zondag een dag der opstanding is beteekent immers dat uw Heiland dien dag „de banden des doods ontbond", de banden der hel losmaakte en „het werk van Satan verbrak."

En is het dan geen heerlijkheid, niet om buiten u zelven

van heilige vreugd te geraken, als op den Sabbath aan u en aan uw huis het woord van Jehovah tot de verleidsters van Israël vervuld wordt: „*Ik zal die zielen losmaken*, de zielen die gij jagen woudt naar úw bloemhoven!" (Ez. 13 : 20) en als de losgemaakten uit die banden van 's werelds ijdelheid dan lust ontvangen aan dien „hof des Heeren", waarin bij den eeuwigen morgen de vrucht van den Boom des levens rijpen mag?

Of zijn er niet, erger nog, behalve banden van den arbeid en strikken der ijdelheid, ook in uw leven wel, die „knoopen der ongerechtigheid" waarvan de Heere u gelast: „Dit is het vasten dat Ik verkies, *dat gij losmaakt de knoopen der goddeloosheid!*" (Jes. 58 : 6); en zeg mij, bleef aan úw ziel dan de ervaring vreemd, hoe vaak juist op den Sabbath dat losmaken ook van die banden des doods, op *zijn* aanzetten, door de snijding van *zijn* Woord, door de kracht *zijns* innerlijken drijvens tot stand kwam?

o, Ik weet wel, banden des doods blijven er tot aan onzen dood toe, maar soms is het toch op den Sabbath, of God Almachtig, de Ontfermer, in zijn vriendelijke teederheid, ons voor een wijle uit die banden uitleidt, om onze ziel eens volop van zijn heil te doen genieten.

Een teedere barmhartigheid, waardoor uw Sabbath een nog eens doorleven van het zalig oogenblik der bekeering, een weêr opwaken van de heilige liefde wordt, toen ge voor het eerst juichen kondt: „Och, Heere, zekerlijk ik ben uw knecht, *Gij hebt mijne banden losgemaakt*"! — of wilt ge een nu bij Geesteslicht inzien dat de banden des doods nog wel uw „wegwerpelijk *ik*," maar toch niet meer *u* omknellen, wijl gij in Christus vrijgemaakt, en „in Christus geborgen zijt bij uw God."

In trouwe, wie van zulk een losmaking op zijn Sabbathen spreken kan, die kan zoomin den broeder als den vreemdeling in de banden op den Sabbath omkneld houden. Die maakt ook op zijn beurt anderen los. Los van den arbeid. Misschien los nog van verschrikkelijker banden! Indien God er hem toe gebruiken wil! Predikers, wat doet gij?

XI.

„Buidels die niet verouden,"

Maakt u buidels die niet verouden; een schat die niet afneemt in de hemelen. Luk. 12 : 33.

Voelt, doorziet dan de mensch niet, hoe hij zich met zijn jagen naar Christus en naar geld tegelijk, tot een dwaasheid en belaching maakt voor Gods heilige engelen?

Ze zien het aan die goede geesten, hoe de „vrome Christenen" op deze aarde bij een ruw onooglijk kruis nederknielen en met de hand aan dat hout der schande, voor elkander en voor de wereld, telkens weer den juichtoon herhalen: „dat ze pelgrims zijn naar hooger en naar beter vaderland; in dit ongedoopte leven niet thuis hooren; en elken morgen en elken avond om troost en heul naar hun Heiland opzien; opzien van deze troostelooze aarde, waar alles dor en mat van droogte brandt, waar niemand laafnis kan krijgen."

Ze zien, ze weten het, die dienende geesten, uitgezonden als ze worden om dergenen wil die de zaligheid beërven zullen, dat die geloofstaal in niets overspannen of overdreven, maar slechts de flauwe uitdrukking is van de volle heerlijke werkelijkheid, die het hun gegeven is in te zien, als ze de dorheid van die aarde, waarheen ze worden uitgezonden, vergelijken met de bloeiende schatten van den hemel, waar hun woonstede is.

Ze zien, ze weten het bovendien, zoo dikwijls weer een onzer dit aardsche leven wordt uitgedragen, dat nooit iemand iets van al zijn goed en schat bij zich behield; dat alles, tot het kleinste toe, moest achtergelaten; en dat in de korte

jaren dat de slovende schraper zich in zijn schat vermaken kon, dat vluchtig bezit nog, o, zoo angstig, zoo telkens betwist en gestoord werd; al waren er ook geen dieven die doorgroeven en stalen, dan door een mot die verteren kwam; zij het ook in den vorm van een averechtsche berekening, die, waar ze te winnen dacht, verloor.

En is het dan te sterk om van een belaching, van een dwaasheid in der engelen oog te spreken, als ze het dan desniettemin moeten aanzien, hoe die vrome pelgrims, bij al hun jubelen over een beter Vaderland, bij hun wetenschap dat de reis opkort en bij de zekerheid dat geen enkele zilverling van hier meegaat, — toch in hooger en in lager kringen op aanwinst van geld en goed blijven azen, jagen naar steeds meerder bezit en aan de bekoring van het goed der aarde zich maar niet kunnen ontworstelen!

o, Er ligt zoo ontzettende ironie in dat machtige woord van Jezus: „Maakt u toch buidelen die niet verouden, een schat die niet afneemt in de hemelen!"

Jezus spaart u nooit.

Onder menschen, ook onder Christenvrienden, ook in het geschrift dat de pers verlaat, is het gangbaar en gewoonte, dat men elkanders mildheid roemt, de weldadigheid der vrienden verheft en den lof zingt der vorstelijke gevers.

Maar Jezus heeft u voor die laffe vleitaal te lief.

Hij, uw Heere, weet met wat banden harder dan ijzer en koorden sterker dan metaal ge aan dit zichtbare gebonden ligt, en hoe elk vleiend woord die banden nogmaals vaster spant.

En daarom doet uw Jezus omgekeerd; hij vleit u niet, maar bestraft u; geeselt met zijn heilige ironie uw lachverwekkende dubbelhartigheid en poogt u dan dermate met zijn niets toegevende eischen aan uw consciëntie te komen, dat ge u voor uw eigen schatten schamen gaat en de bede in uw ziel voelt opkomen: „o, Mijn Jezus, mijn Verlosser, maak ook van *die* zonde, ook van *dien* hartstocht, ook van dien smadelijken *Mammon*dienst uw armen broeder vrij!"

Och, ook daarin is Jezus zoo in hart en nieren menschelijk. D. w. z. hij weet zóó wat in den mensch is, hoe het in eens menschen hart toegaat en wat er noodig is om een zondig geborene af te trekken van den zondigen aardschen schat. Maar hij weet ook, dat naar een schat te dorsten,

naar bezit te jagen, naar een heerlijken rijkdom met geheel 't hart uit te gaan, ons ingeschapen, ons aangeboren is, tot het ademen van ons menschelijk leven behoort. En daarom ondervangt de Heere ons worstelend hart met zoo teedere liefde, en zegt niet: „Blijf arm, blijf met leege handen staan; houd op naar schatten te dorsten" — maar wel: „Noem wat verguld is geen goud; laat om het aardsche goed uw hemel niet varen; maak u buidels, o gewisselijk, maar laat het dan buidels zijn die niet verouden kunnen, en gaar in die buidels een schat die niet geroofd kan worden noch die afneemt in de hemelen; dit heerlijk woord van Ezechiël tot zinspreuk dragend: „*Ik ben hun bezitting*, spreekt de Heere" (Ez. 44. 28).

XII.

„Zondaars boven al de Galileërs."

Succès is nog geen zegen en voorspoed allerminst een blijk van de gunste Gods.

Toch meent men het vaak. Ook onder Christenen. Of wat is meer gewoon dan beurtelings deze tweeërlei betuiging te hooren; nu eens: „Ik was blijkbaar op Gods weg, want mijn weg was zoo gezegend!" en dan weêr: „Wel blijkbaar, dat hij van Gods weg afweek, want Gods hand is tegen hem!"

Deze beide opvattingen nu zijn om het zeerst als uiterst oppervlakkig en ongeestelijk af te keuren.

Vooreerst wat *den voorspoed* betreft. Want gold goed geluk in zaken, een gelukken van zijn plannen, een wandelen in roem en glorie, een indrinken van welstand en heil bij volle teugen als teeken van Gods bijzondere gunst, — wat dan te denken van zoo menig onzedelijk tooneelgebouw dat zich in weelde baadt, terwijl meer dan één Christelijke school tobt om rond te komen? Hoe dan de enorme winsten te verklaren, die in drink- en gelagzalen worden overgelegd? Of ook den bijna stoorloozen voorspoed, het soms onbegrijpelijk succès te verstaan, waarin zoo menige zaak onder de kinderen der menschen, die niet uit God, maar uit den duivel is, zich voor aller oog verlustigt?

Stemt dan, met het oog op deze feiten, niet ieder toe, dat er bij al dien voorspoed niettemin van zegen geen sprake mág noch kán zijn? En volgt hieruit dan niet, dat geluk en voorspoed op zichzelf zoowel een *vloek* als een *zegen* kunnen wezen, en dat slechts de Heilige Geest *in het eigen hart* kan uitmaken met *welke* van die twee men in elk gegeven geval te doen heeft?

Met den *dag des kwaads* nu staat het evenzoo. Treft iemand druk of kommer, wordt zijn weg afgebroken, trekt duisternisse over hem, en gaat schijnbaar al zijn arbeid teniet, dan hoort men van alle kanten de stemmen opgaan: „Van God verlaten, geplaagd en verdrukt!" o Job, zoo roepen de vrienden hem dan toe, beken uw schuld en geef Gode de eere! Erger zondaars die burgers van Jeruzalem, op wie de Siloams-toren viel! Een „wee u" voor de Galileërs, wier bloed Pilatus mengde met hun offer!

Maar ook dit oordeel kan niet bestaan.

Immers, de geschiedenis toont juist dat de besten steeds het felst gestriemd en geslagen zijn; dat juist de trouwe knechten Gods „de ongetroosten en als door een onweder voortgedrevenen" waren; en dat het ontzettende vloekhout van Golgotha, juist voor den Eenige die Gode behagen kon, van het gruwzaamste lijden en van den bittersten dood getuigt. Nog leert de ervaring, dat de goddeloozen op aarde voorspoed hebben, terwijl wie God vreest, smaad en vervolging lijdt. En nog blijft een machtige stem des Geestes in de borst der lijdende knechten Gods tegen de ruwe hardheid protesteeren, waarmeê men aan hun priesterlijk lijden nog het bittere oordeel van Godverlatenheid toevoegt.

Neen, met het lijden staat het als met den voorspoed. Er kán vloek of zegen, er kán gunste of toorn, er kán genade of oordeel in schuilen, maar aan welke van die twee men zich in elk gegeven geval te houden heeft, weet niemand dan de beweldadigde of verdrukte zélf, niet bij eigen inzicht, maar bij het licht van den Heiligen Geest.

Ook hier geldt het daarom: „Oordeel niet, opdat ge niet geoordeeld wordet!"

Jobs vrienden moesten het van achteren aanhooren, dat Job rechtvaardiger was dan zij, en zijn gebed hén moest verzoenen.

Asaf bekende het in het einde, dat zijn blik op anderer lot gefaald had.

In Jesaia 53 bekent de gemeente, dat ze den Zone Gods, om zijne diepe verbrijzeling, als een verworpene had geacht — en vlucht nu met diepe beschaming tot haar Redder.

En de Zone Gods, zelf gekomen, weêrspreekt ook in Israël dat onware oordeel; toont aan hoe juist de vervolgden Gods kinderen, de armen zalig zijn; komt op tegen het oor-

deel als leed de blindgeborene om zijns of zijner ouders zonde; tegen het boos vermoeden als waren de Galileërs die Pilatus sloeg erger zondaars; wil niet weten van de beschuldiging als waren de slachtoffers van Siloam boven anderen schuldig; en eindigt zelf met tot een loon van smaad en smarte zijn rein, zijn goddelijk, zijn onschuldig en onzondig hoofd te buigen onder den doem van het schandhout.

De les die hieruit voortvloeit is duidelijk.

Ze is van tweeërlei aard, naar gelang het anderen of uzelven betreft.

Is er sprake van wat *anderen* weêrvaart, zie dan in, dat, gaat het hun naar wensch, er voor u geen zekerheid bestaat, dat ze van God *gezegend* zijn, en dat, begint het hun tegen te loopen, er evenmin voor u gewisheid is, dat ze alsnu van Gods weg zijn afgegaan en deswege worden *gestraft*.

Zeer zeker kán dit zoo zijn.

Maar óf het zoo is, staat niet aan ú ter beslissing.

Dat weet de Heere alleen en de lijder zelf, indien God 't hem wil openbaren.

Maar voor u voegt opschorting van elk oordeel, of wilt ge, dat naar den aard der liefde aan liefdesbezoeking door u als *waarschijnlijk* en aan toornend oordeel slechts als *mogelijk* worde gedacht.

Is er daarentegen van voorspoed of leed *voor u zelven* sprake, voor u die zelf uw eigen verleden, uwen weg voor den Heere en zijn bewerking van uw innerlijk leven kent, o, zie dan toe, mijn broeder, dat ge „de zon die over boozen en goeden opgaat" niet door verharding der consciëntie, zonder dieper zelfonderzoek, stelliglijk voor een welgevallen van den Heere aanziet, — en evenzoo, wees op uw hoede, dat ge in úw kruis niet al te haastig een kruis meent te zien uw Jezus nagedragen, eer ook voor Hem, die van stap tot stap ál uw weg kent, de vraag in uw ziel heeft doorgegist: „Komt de Heere mij ook tegen? Week ik ook af van zijn weg?"

XIII.

„Nood armen!"

Zalig is hij, die brood eet in het Koninkrijk Gods.

Luk. 14 : 15.

Het komt er bij Jezus maar op aan, of we *honger* hebben.

Hij is het *Brood* des levens. Wie heeft lust aan hem? Wiens ziel leeft op als de reuke zijns levens haar tegenkomt? Wie opent ijlings den mond, waar hij zich als den Voeder onzer ziele en onzes levens *Kracht* aanbiedt?

Och, dat de oogen voor de eenvoudige, klare taal van ons heerlijk Evangelie toch opengingen!

Neen, er is aan Jezus' disch, er is in Jezus' Koninkrijk geen plaats voor rijke geburen of magen van hoogen stand, of geestelijk verzadigden.

Die komen toch niet. Die hebben altijd òf land aangekocht, òf trekdieren te bezichtigen, òf het een vrouw aangenaam te maken. Die hebben geen tijd. Of ook, komen ze al, dan komen ze niet om zich door Jezus te laten weldoen, om eens aan zijn tafel verkwikt en verzadigd te worden; maar om welstaanshalve niet weg te blijven, meenende Jezus nog wel een dienst of een eere of een genoegen te doen, en dan onder heel wat aanmerkingen op wat Jezus hun voorzet, „met lange tanden", zooals het volkswoord zegt, even de kostelijke spijs aan te raken en dan weêr huns weegs te gaan.

En zouden dat de zielen zijn waarvoor Gods Zoon *zijn bloed* heeft gestort?

Neen, hoor maar, hier is een heel ander mensch, hier is

„de verloren zoon," en wat roept die uit? o, Luister, die roept: *Ik verga van honger!*

Zie daar de dienstknechten uitgaan in de heggen en stegen om te nooden, te trekken, te dwingen, dat Jezus' huis maar vol worde; en die behoeftigen, die armen, die ellendigen, o, die leven op als ze hooren van dien heerlijken disch, en zijn zoo kieskeurig niet of men ze ook al soms bij den arm aangrijpt, die willen wel tot ingaan *gedwongen* zijn. En komen ze dan binnen, o, dan glinsteren hun oogen op het gezicht, dan vallen ze schier op de spijze aan, dan genieten ze zooals nooit, en dan is alles hun goed en heerlijk, dan kunnen ze zich maar niet begrijpen dat die rijke Gastheer zoo vriendelijk was om *hen* toe te laten en *hen* met die weelde te verkwikken!

o, Van niets dan van Jezus spreken ze dan bij 't weggaan, en niets dan lof en eere hebben ze dan voor zijn avondmaal, en het is dan onder die huiswaarts keerenden één gejubel voor dien erbarmenden Heiland!

Zoo kras mogelijk zegt Jezus daarom dan ook, dat geen van die andere zelfgenoegzame en rijke geburen zijn avond maal smaken zal, en prijst hij daarentegen „zalig die hongeren" en gelast hij niet die oververzadigden te nooden, maar „den arme en blinde en kreupele en die naakt is."

Jezus weet het, die rijke vindt toch niets goed. Hij komt met critiek in plaats van met honger tot het brood, en wordt daarom door dat toch nooden eer gestijfd in zijn hoogmoed dan vernederd voor zijn Heere.

Neen, voor den arme is zijn Koninkrijk! Voor den arme, die voelt dat hij sterft als er geen brood komt, en wien, komt er voedsel, dan ook álles lief is; naar wat de Spreukendichter zegt: *Der hongerige ziel is zelfs alle bitter zoet* (27 : 7).

Toets dááraan dan uw eigen zielstoestand toch, mijn lezer! Dien honger, hebt ge hem gekend? Kent ge dien nóg? Is het dat rusteloos prikkelen van den honger, dat u telkens wêer naar Jezus uitdrijft; niet uit weelde, maar om het leven er bij te houden, en niet om te komen in uw eigen dood en in de zonde van uw hart en in uw verdoemelijkheid voor den Heilige?

Maar ook, denk om dat woord van Jezus, als ge u onderwindt om met dat brood tot anderen te gaan, of als ge

anderen naar dat avondmaal van Jezus henen roept.

Dat zóó maar aanbieden van het brood, neen waarlijk, dat *is* niet Evangelisch.

Brood voor te houden, waar nog geen schijn of schaduw van honger is, of ook waar elk schijnsel van dien honger verdween, is door en door *on*barmhartig, *on*eerbiedig, *on*betamelijk; want dan is het eenige wat ge bereikt dit: dat het kostelijke brood tusschen de vingers verkruimeld in plaats van gegeten wordt; dat de ziel er een walg van krijgt; en het heilgoed des Heeren tot versmading wordt.

Neen, wilt ge *barmhartig* zijn en tevens *het heilige eeren*, doet dan naar Jezus zelf het u voorschreef, en noodt, niet de (geestelijk) rijke geburen maar de armen; biedt dan het brood des levens niet aan den oververzadigde, maar aan hem dien hongert; brengt dan den balsem niet tot wie pocht op zijn welstand, maar tot den man die kreunt om de pijn zijner wonde.

Alleen, wat we u bidden, laat het daar niet bij, want het Woord moet tot *allen* komen, mits ge dan bij die anderen, *eer* ge met uw brood, met uw heulsap, met uw redding komt, — den *honger* maar opwekt, de pleister van de *wonde* rukt en den droomende *ontnuchtert!*

XIV.

„Een wolke van getuigen."

Alzoo wij zoo groot een wolke van getuigen rondom ons hebben liggende. Hebr. 12: 1.

Een der bangste verzoekingen voor Gods kinderen op aarde is hun schijnbare verlatenheid.

Ze zijn zoo weinigen. Hun aantal is zoo droevig klein. Men kan ze zelfs in een groote stad haast wel tellen.

Uitzondering op de massa zijn ze. Ze tellen op den grooten hoop nauwlijks meê. Och, ze staan elk in hun kring en in hun omgeving schier als één tegen allen en allen tegen één!"

De wereld, de menschen, het groote publiek, of met wat anderen naam men de groote menigte pleegt aan te duiden, neen, die zoeken de diepten Gods niet en bekreunen zich niet om de breuke der dochter Sions. Integendeel, die staan tegen den Heere en zijn Gezalfde over. Die roepen ook nu nog altijd: „Laat ons hun banden verscheuren en laat ons hun koorden van ons werpen!" Die klappen in de handen als er weêr een aanslag op de eere van den Christus gelukt is, en mompelen half spottend als een enkele maal een manlijk woord over Christus en zijn Woord gesproken, eens een oogenblik indruk maakt.

Ja, waarlijk, zoo afgaande op wat men om zich bespeurt, komt men tot de bitter droeve, diep smartelijke erkentenis, dat de kinderen van ons geslacht, dat die duizenden en millioenen, met wie we als een volk saâmleven, als een regel den Christus, den heerlijken Zoon van God, dien Redder

der barmhartigheid, niet omhelzen, maar van zich stooten, en dat wij, met ons geloof, met ons belijden, met ons liefhebben van dien Eenige, och, zoo eenzaam en verlaten staan, zoo als vergeten eenlingen ons onder de massa verliezen! En o, dan fluistert het booze hart zoo licht: Zou zulk een zonderling, zulk een verouderd, zulk een ongewoon en bijzonder mensch te zijn, zou dat nu het ware wezen?

In ernst, banger verzoeking dan die van ons klein getal is er bijna niet.

Vooral niet, nadat men, in duidelijke tegenspraak met Jezus' woord, ons altijd aanpreekte, dat we „een groote schare" mochten zijn. Een verzoeking, bang vooral voor dusgenaamde beschaafden en ontwikkelden en voor een iegelijk, die aan de valsche zelfverheerlijking in deze menschelijke eerekransen nog niet gestorven is. Bang wel in de hoogste mate voor de mannen, die God tot studie van zijn Woord en de geleerde beoefening van *zijn* heilige wetenschap, d. i. van de leere Christi in woord en leven, riep, en die voor dat valsch gefluister wel moeten bezwijken, zoolang zij 't „wijs in de oogen der menschen" met Paulus, den dienstknecht des Heeren, nog niet verstaan als „dwaasheid voor onzen God!"

Welnu, ook op dien bangen strijd van zijn verlosten is de ontfermende God bedacht geweest.

Hij weet het ook wel, dat ons hart aan sympathie, ons belijden aan den steun van anderer woord, ons gelooven in den Zoon zijner liefde aan anderer *meégelooven* behoefte heeft, en zie, ook dien nood van uw hart wil Hij, de Fontein aller goeden, u vervullen!

Immers, daartoe schonk Hij ons „zoo groot een wolk van getuigen rondom ons liggende," dat een enkele blik op die groote schare, die niemand tellen kan, op die onafzienbare heldengroep, op die eeuw in eeuw uit elkaâr verdringende slagorde van de heirscharen des levenden Gods, opeens het oog ons weêr doet opflikkeren, den moed weêr herleven, den polsslag des geloofs weêr frisch en krachtig in het bloed onzer zielen trillen doet!

Zie, als een verlaten eenling trad de martelaar in oude dagen het worstelperk binnen, waar men nog door het brullen van den leeuw die hem verscheuren zou, den aanblik dier duizenden spottende en lachende en gillende

en tierende toeschouwers hem het hart ineen deed krimpen.

Maar weet ge wat de Heere dan deed? Dan stopte de Heere het oor van zijn martelaar voor dat gekrijsch dicht en trok voor die wilde, opgestuwde menschenmassa een gordijn, dat hij ze niet zag, en deed dan boven dat gordijn voor het geloofsoog een wolke van glorieuse getuigen opkomen van martelaren en profeten en mannen Gods uit alle eeuwen, een zeer groote menigte, en deed dan achter die wolke nog als een melkweg van engelen Gods opdoemen, uit een hemelsche veste hem toeschallend met hun jubelenden prachtigen zang!

En waarom zou het ook u zoo niet zijn bij uw worsteling, o volgeling van den Nazarener, om vast te houden aan uw dierbaar, uw heilig, uw allerchristelijkst geloof?

o, Zoolang ge op die grooten der aarde en die wijzen der wetenschap en die joelende menigte om u heen ziet, dan zijt ge weg, dan zijt ge verloren. Maar sluit voor dat smartelijk tooneel het oog en zie dan voor het geestesoog die wolke der getuigen opkomen, van die „op aarde verdrukten en ongetroosten en door een onweder voortgedrevenen," die u toewenken en toeroepen: „Wij hebben evenals gij gestreden en nu reeds siert ons de kroon!"; die u toe wuiven en u met hun heiligen glans betooveren willen, zeggende: „Bezwijkt niet, laat niet af, geeft Satan niet gewonnen, want uw val zou onze smaad zijn, aan uw strijd hangt ook onze eer!" en die, waar ge door het wilde dier reeds ter aarde geworpen, in uw stuiptrekking het nog opgeven woudt, u door hun onweêrstaanbaren ernst het nog influisteren: „Meer dan overwinnaars door Hem!"

Paulus schrijft aan Timotheüs dat hij toch het oog slaan zou op Gods „uitverkoren engelen" (1 Tim. 5: 21), als die steeds meêworstelen in het worstelen van de kinderen Gods op aarde. Maar toch veel machtiger steun dan engelen-bemoeiing ons ooit geven kan, ligt er in die wolke van getuigen uit de martelaren van de kinderen der menschen, die, als wij in den oven geworpen, in den kuil afgelaten, in den stroom ondergehouden zijn, en met hetzelfde zondig hart, door hetzelfde vleesch aangevochten, als wij zouden zijn omgekomen, indien de kruisverdienste van den oversten Leidsman ze niet had gered.

En daarom, zoo dikwijls het woord des ongeloofs tegen

u, door duizend echo's om u, uit heel de wereld herhaald wordt, en het u is alsof uw eigen zwakke stem die nog belijden wilde, u stikt in de keel en in uw verlatenheid als een doode klank wegsterft, o, ontsluit dan, mijn broeder, uw oor voor die wolke der getuigen, d. i. voor die ontelbare menigte van geloovigen des Ouden en geloovigen des Nieuwen Verbonds, die u omringen, d. w. z. die vlak bij u staan, voor u, achter u, om u, en door Gods Woord een heerlijk *Amen!* uitspreken op wat de Geest u belijden deed.

Die wolke der getuigen beschikte de Heere u, en die wolke hebt ge en kunt ge niet missen.

Er was er maar Eén, die zeggen kon: Ik heb den wijnpersbak alleen getreden! en zelfs die Eéne werd nog om uwentwil door engelenblik en engelentroost versterkt.

XV.

„Die geldgierig waren."

> Al deze dingen hoorden ook de Farizeën, die geldgierig waren.
> Luk. 16: 14.

Er schijnt metterdaad een verborgen samenhang te bestaan tusschen vroomheid en geldgierigheid.

De zaak is namelijk deze: Zoodra de eerzucht om vroom te zijn en voor vroom door te gaan en zich bij de vromen aan te sluiten, zich van eens menschen hart meester maakt, wordt hem een groot offer gevraagd, t. w. dat hij voortaan afstand zal doen van al die wereldsche vermaken en wereldsche schittering, die de apostel zoo teekenachtig „de grootscheid des levens" noemt.

Vroom te zijn en toch zijn lust, we zeggen niet te hebben, maar te toonen in schitterende festijnen, luidruchtige banketten, lichtzinnige samenkomsten en onzedelijke tooneelvertooningen, gaat natuurlijk niet saam.

Men kan slechts van tweeën één; niet beide tegelijk zijn. Al wie door de eerekrans der vroomheid bekoord wordt, heeft zijn hart van deze zinlijke genietingen af te trekken en te laten varen wat bij zijn nieuwe positie niet past.

Maar is hij daarom nu een heilige geworden? Is daarmeê nu zijn hart ook aan de zucht naar het uiterlijke, naar bezit en grootheid gespeend? Is een bekeerde nu daarom zijn zondige natuur kwijt?

Och, wie waar tegenover zichzelf is, weet wel beter!

Er is ja, indien het althans een werk uit God in hem

was en geen menschelijke nabootsing, een alles beheerschende ommekeer in hem tot stand gekomen, maar een ommekeer, waarvan de omtrek van zijn leven nog niets bespeurt, en die slechts van oogenblik tot oogenblik door steeds vernieuwde genade en aldoor nieuwe bewerking des Geestes, dat „los van de aarde" en „bedenkende wat boven is" tot een waarheid kan maken voor zijn hart.

Op zich zelf blijft dus in zijn hart diezelfde zondige trek naar schittering, naar grootschheid en glans bestaan; alleen maar hij neemt een andere richting.

Het geld uit te geven wordt hem door zijn vroomheid verboden, maar het „op te sparen", gelijk het misleidend hart het dan schijnheilig noemt, o, neen, dat niet.

Hij mag het niet besteden; dát zou wereldsch zijn; maar wel het opleggen; want dat leidt vergelijkenderwijs nog tot de deugd der zuinigheid.

En zoo wordt het zijn vroomheid, dat hij niet verkwist, maar opspaart, niet meer roekeloos is, maar bewaart wat hij heeft.

Dat is het eerste stadium der zonde.

Wordt men daarvan niet bekeerd, niet door genade er van af gebracht en er tot vijand aan gemaakt, dan slaat dit kwaad allengs over in wat de Schrift „philargurie," d. i. *geld*gierigheid noemt, en begint met zijn hart gebonden te raken aan het geld *als geld*, gaat er zijn god in zien en pleegt afgoderij.

En wordt ook dat niet door hooger inwerking, door een ergerlijk bankroet, of door een slag in zijn financiën gestuit, dan ontaardt eindelijk die eerst schijnbaar zoo onschuldige trek van het hart in een boozen demon, die dat heilige geld aan God durft weigeren als de Heere er om vraagt, aan menschen durft weigeren als hun nood om hulpe schreit, en ten laatste elk middel geoorloofd acht, waardoor dat geld maar kan groeien.

En komt het daartoe, o dan is het onheilig zaad in de aarde ontkiemd, dan schiet het uit en gaat zijn onheilige vruchten dragen, en alle gebod en alle deugd wordt dan ten offer gebracht aan den slavendienst en de afschuwelijke afgoderij van den god genaamd Mammon.

Zoo ziet men, hoe geleidelijk, hoe vanzelf uit de vroomheid de geldgierigheid ontwikkeld wordt; hoe juist de vromen

veel meer dan de kinderen der wereld aan de verleiding der gierigheid bloot staan; en wat bijzondere genade er toe hoort, om gebroken te hebben met de wereld en dan toch geen overspelige betrekking aan te knoopen met zijn geld.

Vandaar dat de profeten in Israël bijna tegen geen zonde zoo kras, zoo niets sparend, zoo volhardend hadden op te komen, als tegen de gierigheid; dat God de Heere, wel wetend wat er in het hart van zijn volk omging, geen wetten zóó heeft uitgewerkt, als de wetten der barmhartigheid, der offeranden en der mededeelzaamheid, altegader vaderlijke behoedmiddelen om Israël tegen den gelddemon te beschermen.

Vandaar dat niet de Sadduceën, maar de Farizeën „geldgierig" door Jezus worden genoemd.

Vandaar dat geldgierigheid de schrikkelijke zonde is waartegen de apostelen telkens waarschuwen, waar Jezus van gezegd had, dat wie voor Mammon kroop voor God niet kon knielen, en die uitdrukkelijk als beletsel wordt aangegeven voor het bekleeden van het kerkelijk ambt.

Ja, vandaar eindelijk dat geldgierigheid naar luid der Schrift *een wortel is van alle kwaad* en behoort tot die ergerlijke zonden, die den bedrijver er van uitsluiten van 't Koninkrijk van God.

Och, de ervaring van Jezus' Kerk toonde maar al te zeer hoe noodig zoo ernstig woord was.

Of is er een klacht zelfs in haar beste dagen op weemoediger en snijdender toon telkens door de boetpredikers, ook hier te lande, in Jezus' Kerk herhaald, dan die klacht over de onmogelijkheid om afstand te doen van het aardsche goed!

Is er iets dat doodender en meer ontzenuwend op de vrome kringen gewerkt heeft, dan dat meer steunen op het geld in de kas dan op Gods zegen in den hoogen hemel!

En is er nu nog iets waardoor de kringen der belijders van Jezus, o, bittere ironie van Gods heilig oordeel, meer zichtbaar *verarmen,* dan juist door dat niet áf kunnen van zijn geld en dat kleven met de ziel aan wat men als slijk in zijn lied verachten dorst?

Natuurlijk, tweeërlei soort van vromen mengden we, dit zeggend, dooreen; de vromen die het willen weten dat ze het zijn en de vromen die God het gemaakt heeft.

Nu, van de eerste kan niets snijdender gezegd en is niets

meer innerlijk waar dan wat de apostel schreef, dat ze als een hond zijn die tot zijn uitbraaksel weêrkeert; als een gewasschene zeuge zijn die zich weer omwentelt in haar slijk.

Maar voor de echte kinderen des Koninkrijks zij er, tot hun vermaning en hun vertroosting, bijgevoegd, dat ze wel meest allen ook den prikkel van die zonde zich in de aderen voelen drijven; dat er niet één hunner is die van nature niet voor haar bezwijkt; en dat niet weinigen zelfs een tijdlang haar tot in het tweede stadium naloopen; maar ook, dat er bij God een genade is om ook die bekoring te breken; dat die genade ook in onze dagen soms volheerlijk werkt; en dat als er weêr een gierige vrome is die los van zijn geld wordt gemaakt, God de Heere in zijn erbarming miskend wordt, indien die eertijds gierige vrome dan hangen blijft bij de barmhartigheid *die hij doet*, in plaats van te jubelen over de barmhartigheid *die aan hem geschied is.*

XVI.

„Onnutte dienstknechten!"

> Indien gij gedaan hebt al wat u bevolen is, zoo zegt: Wij zijn onnutte dienstknechten. Luk. 17 : 10.

Wat blijft er, als Jezus aan het woord komt, toch weinig, ja volstrekt niets, van den armen, hooggevoelenden mensch met al zijn leugenachtige inbeeldingen, zelfs dan wanneer hij wedergeboren is, over?

o, Voorzeker, uw Redder komt tot u met een schat rijker dan de Wijzen uit het Oosten bij de kribbe van Bethlehem aanbrachten. Hij zal u wit wasschen als sneeuw; met kostelijke nardus u zalven; u kleeden in het fijnste lijnwaad; met sieraden u overdekken; de kroon der eere u op 't hoofd zetten; u doen zitten in zijn troon; u drenken uit zijn beker; en u doen blinken als een star in het uitspansel, maar... dat alles slechts op deze stellige, onontwijkbare voorwaarde, dat ge hem éerst toelaat het láatste overblijfsel van inbeelding en eigengerechtigheid u met het gloeiijzer van zijn heilig Woord uit de ziel te branden.

De Heere wist wel, hoe het in een menschenhart bij en na zijn bekeering toe zou gaan.

Eerst, o, in woorden althans, geheel zich zelven wegwerpen, van zonde overtuigd, door schuldbesef en boete overweldigd worden en met een „Heere! Gij alles, ik niets!" zich om uitkomst, om redding, of er nog genade was, als een verlorene nederwerpen aan den voet van het kruis.

Dusver gaat alles dan ook goed. Maar als het nu uit de verbrijzeling tot het jubelen van den verloste komt, och,

dan weet Satan weêr, o, zoo sluw, de punt van zijn dolk tusschen de gespen van het pantsier te schuiven en uit die giftige aanraking ontstaat dan allengs een u eerst vreemd gevoel: „dat ge nu dan toch een verloste, dus iets meer dan die andere en beter dan die massa zijt, en dat, zoo ge nu maar de handen uitsteekt en in het goede overvloedig zijt, uw lief en heilig persoontje dan toch ook een ver van te versmaden aanwinst is voor dien kleinen kring der vromen."

Reeds daarmeê zijt ge vergiftigd!

Maar erger nog wordt het, indien ge nu, och, zoo vanzelf, een vergelijking gaat maken tusschen het „uiterst weinige" dat *die andere* vromen doen en het „tamelijk vele" dat uw vroomheid uitricht; en voorts op dat hellend pad al verder glijdend, dan tot het besluit komt, „dat er in u toch meer realiteit, meer waarheid is", en u aanwent andere vromen altijd voor „onwaar" uit te maken; en och, al verder u zelven vastwerkend, uzelven dan ongemerkt zóó begenadigd, d. w. z. zóó uitnemend onder de heiligen gaat gevoelen, dat er van bidden om vergeving weinig meer inkomt; en ge van dit noodlottig standpunt aldoor tot dat nóg goddeloozer voortschrijdt, van te wanen dat ge bij den heiligen God „wel iets voorhebt"; dat úw zegen, úw succès, het welgevallen dat gij van den hemel trekt, ophoudt onverklaarbaar in uw eigen oogen te wezen; en het einde is, dat ge, bij uw hope op een eeuwig erfdeel, den boetvaardigen tollenaar lang verloren hebt en als een vroom, braaf, ijverig kind, „dat het er we naar gemaakt hebt", de kroon der eere van uw God wacht.

Hoe diep steekt het bederf der zonde ons toch in merg en been, dat het zelfs den adem des nieuwen levens zóó kan verpesten!

En dan weert men het tegengif nog, dat de Heiland ons in zijn erbarmen, tot doodbranding van die kanker gegeven heeft, d. w. z. dan durft men nog opkomen tegen die gespierde, hart en ziel ómwoelende, elken levensdraad aangrijpende, prediking des Woords, die naar de leere Christi is.

o, Predikers van zijn heilig Evangelie! maakt u toch op, hebt toch erbarmen, en zegt den dolenden, weêr eigenge-

rechtig gemaakten vromen toch aan, wat Christus ú heeft aangezegd, en hebt toch deernis met die gestadige koortsverheffing van het verwilderd en ijlend gemoed!

„God de Heere groot, boven alles te prijzen in eeuwigheid!" Hij alleen! Hij door allen! Hij eeuwiglijk! En voor u geen andere glorie dan als afglans van zijn luister!

Gij niets *tegenover* Hem, *voor* Hem, *bij* Hem! Vóór uw val in Adam niets! Niets vóór uw bekeering! Niets ná uw toebrenging! En nu nóg niets, na al uw wassen in Christus. En eeuwiglijk niets, als ge deelen zult in zijn heerlijkheid!

Gelijk een vader niets trekt van zijn kinderen, maar ze naast God het leven geeft, ze voedt, ze drenkt, ze kleedt, ze verzorgt als ze krank zijn, en voorts aldoor aan ze te kosten legt, — zóó, en veel sterker nog, is ook úw stand tegenover den Heilige!

Gij *kost* uwen Vader in den hemel, o, ge hebt Hem het liefste, het beste, het hoogste gekost dat zijn hemelen bevatten en zijn hart in zich droeg, en nóg kost ge Hem aldoor! Elken dag als Hij zijn aarde u weêr laat voeden en kleeden en zijn lucht gebiedt u den adem te vernieuwen; als Hij zijn donkerheid uitbreidt om u sluimer te brengen en zijn kruiden laat wassen om uw pijnen te stillen; — en zoo ook elken dag, als Hij zijn prediking weêr aan uw ziel laat komen en weêr luisteren wil naar uw gebed; als Hij u door zijn engelen weêr het heil laat bedienen en u de kracht weêr in den wil en de vonk weêr in het gemoed aanblaast; als Hij u weêr kracht om te gelooven uit den Christus en kracht om te leven uit zijn Goddelijk hart; ja, als Hij u zijn Heiligen Geest zelven weêr toezendt om u te houden in 't pad en u te troosten over de vermoeinis uwer ziel!

Zoo *kost ge Hem duur!* Nu nog. Nog elken avond en elken morgen! Ge ligt geheel voor zijn rekening. Hij moet voor alles zorgen, en er u nog bij ophouden en steunen bovendien! Want och, trok Hij even zijn hand weg, dan kwaamt ge om in uw eigen giftig broeisel en wierdt tot één levenden jammer!

En voor dat alles, en in plaats van dat alles krijgt Hij van u *niets*.

o, Het is hard voor 't vleesch, 't is hard om het te hoo-

ren, maar er kan niets van af en er gaat niets van af: van u krijgt Hij *niets*.

Of ge dan niet bidt en looft en goede werken doet?

Waarom niet? Gij zult dat het best van uzelven weten, maar dit zeggen we u op gezag van het Woord: „Ge hebt nooit gebeden, dat het bidden heeten mocht, of *Hij* moest er u eerst toe verwekken! Ge hebt nooit geroemd, dat het een roem tot zijn lof was, of *Hij* bekwaamde er u toe! En ook ge hebt nooit eenig goed werk gedaan, of *Hij* was het die eerst in u moest aanbrengen èn het willen èn het werken, naar zijn welbehagen!"

Zeg dan, o, mensch, wat hebt ge dat ge niet *ontvangen* hebt?

En wat is er dan met recht tegen onze krasse uitspraak in te brengen: „Gij van Hem *alles;* Hij van u *niets!*

Hoor het Job reeds in de dagen van ouds betuigen: „Zal ook een man aan God profijtelijk zijn? Of is het voor den Almachtige nuttigheid als gij rechtvaardig zijt? Indien gij rechtvaardig zijt, *wat geeft gij Hem of wat ontvangt Hij uit uw hand?*" (Job 22 : 2, 3 en 35 : 7).

Hoor het den apostel u in de ziel snijden: „Wie heeft Hem eerst gegeven, dat u zou wedervergolden worden?" (Rom. 11 : 35).

Of, hoor beter nog, uw Heiland zelf het u in de ziel fluisteren: „Ook als ge álles gedaan hebt wat u geboden was, nog niets dan *onnutte dienstknechten!*"

Ja, hoort het, al gij kinderen Gods, die nog niet ganschelijk verloochend zijt, maar hoort het, èn weest wijs!

XVII.

„Onmogelijk bij de menschen!"

Heere, wie kan dan zalig worden? De dingen, die onmogelijk zijn bij de menschen, zijn mogelijk bij God! Luk. 18 : 27.

Er mocht ook onder ons wel eens een man Gods als Jeremia opstaan, die in hart en consciëntie zijn roerende klacht kon uitstorten: „Och, ze genezen de breuke mijns volks op het lichtste, zeggende: Vrede, vrede! — en zie, de vrede is er *niet!*"

Immers dien bedrieglijken weg, van dat onmanlijk spelen met het heilige, van dat drentelen om de zielen, gaan ook wij op. „Men mag het zoo zwaar en men mag het zoo ernstig niet maken! Jezus' juk is licht. En als men Jezus maar in al zijn liefde voor durft stellen, wat gaat dan meer vanzelf dan te gelooven?"

En zoo maakt men het *gevoel* aan den gang in plaats van de *consciëntie* wakker te schudden, en spant de *hartstochten* insteê van de *verbrijzeling* voor het geloof, en meent dan dat het werk doorgezet is en ijkt zijn bekeerden!

o, Wie is de man, die ons geslacht eens verlossen zal van dien vloek der *oppervlakkigheid!* Een vloek die nu zelfs zoekt binnen te sluipen in dat allerverbazendste kunst- en wonderwerk, als God almachtig, in zijn onnaspeurlijke erbarming, een ziel van dood levend maakt.

Ei, ei, is dat zoo licht? Gaat dat zoo vanzelf? Hangt dat maar eens aan een roerende toespraak? Zet ge daarmeê een ziel om? Rukt ge daarmeê den valschen levenswortel uit, om er den wortel, die nooit verkankeren kan, voor in plaats te

zetten? Is dat zoo maar een zaak waar men slag van moet hebben? Die men van elkander afziet? Die men elkander nadoet? En durft ge dan nog, zonder van schaamte voor Gods Woord te blozen, volhouden, dat dat het geheim is van uw meerdere liefde, van vaster geloof, van meer gebeds?

Hoor, „onmogelijk bij de menschen!" dus luidt de gansch andere toon, waarmeê uw Heiland, wiens diepen levensernst ge nooit gepeild hebt, u eens voorgoed dat in de lucht blazen van uw lichte vedertjes verleert.

„Onmogelijk!" want de groote zaak moet in de verborgen binnenkamer van dat menschelijk hart plaats grijpen, en bij dat hart kunt ge niet bij. „Onmogelijk!" want ge hebt niets dan uw woord, en om dat woord aan te vatten, gelijk gij het geeft, mist dat hart de vatbaarheid. „Onmogelijk!" want ook al greep die ziel uw woord, dan kan ze nog van niets geen iets maken en scheppen wat er niet is. „Onmogelijk!" want die ziel, die ge trekken wilt, zweeft niet in de lucht, maar kleeft aan de aarde, ligt gebonden met sterke koorden aan de wereld, en Satan houdt ze met zijn vingeren omklemd. „Onmogelijk!" nog eens, want de smet, het gif der zonde is door álles heen gevreten, heeft àlles bedorven, heeft *heel* dien mensch naar lijf en ziel verkankerd. Och, dat ge nog een oogenblik dacht het te kunnen, is alleen omdat ge de ziel, die ge waandet bekeerd te hebben, nog nooit in haar ware gestalte hadt gezien!

Dat ge naar Jezus toch luisteren woudt!

Om het eeuwige leven te hebben, moet een ziel *gelooven.* En „gelooven" dat is niet maar ja zeggen, als gij iets vóórzegt, of niets tegen hebben op wat ge beweert, of wel meê den weg op willen als ge van het geestelijke zoo dwepend jubelen kunt. Neen, „gelooven;" de Heere heeft het van meetaf aan den vader der geloovigen wel geleerd; „gelooven" dat is afstand doen van álles, alles er aan geven, álles loslaten, en volstrekst *niets* meer aan u, van u of in u overhouden, om u dan, met niets dan uw vloekwaardig en verdorven hart, eenig en alleenlijk te werpen op de almogendheid van Godes ontfermingen.

„Gelooven"; Jezus maakte het dien jongen man zoo duidelijk; „gelooven" is niet alleen alle genietingen en alle eerzucht, maar ook alle goed en schat der wereld er aan geven. „Alles verkoopen wat ge hebt," om niets dan uw God over

te houden. Of neen, moeielijker nog naar den zin waarin Paulus het verklaart: het houden en het toch niet hebben. Het bezitten als niet bezittende! Het voor u, om u en bij u te hebben en er dan toch *zoo volkomen los* van te zijn, dat God uw eenig deel is!

„Zegen nú en het eeuwige leven dán!" hoor toch, de Heere zegt het toe aan wie goed en have, vrouw en kind, vriend en magen eerst van zijn hart losmaakt om ze daarna *niet dan in Hem* te bezitten.

En zeg nu niet: „Dat is voor de rijken!" Want wie is niet op zijn beurt „rijk" met wat hij heeft? Tot het kind met zijn speelpop en den bedelaar met zijn kruimkens!

Zoo vatt'en dan ook die bij Jezus stonden het op, en riepen uit, niet: „Welke rijkaard," maar, het op állen toepassend: „*Wie* kan dan zalig worden?" en in antwoord dáárop heeft Jezus het verklaard: „o, Het is zoo, zalig worden behoort tot die dingen, die bij de menschen *onmogelijk* zijn! Maar hebt goeden moed, er blijft een mogelijkheid daarboven!"

Mogelijk, ja, bij God, bij Hem, die „de dingen die niet zijn, roept alsof ze waren;" bij Hem, die uit het graf kan doen opkomen, en voor wiens raad geen ding te wonderlijk is, dat het Hem zou worden afgesneden! Mogelijk bij en *gewrocht* door uw God, gewrocht in die duizend harten, die de levenskreet hebben uitgeschreeuwd en een mirtenboom werden daar ze eens distels waren. Gewrocht en *dóórgewrocht ten einde toe*, ondanks de hardnekkigheid hunner harten!

Begrijpt, verstaat gij het, *hoe* de Heere het werkt? Hebt gij de gangen van den Geest nagespeurd, of de paden van het Woord doorwandeld? Of zijt ge opgeklommen tot de schatkameren van dat meer dan sneeuw, wijl het witter dan sneeuw maken kan?

o, Mijn broeder, ik weet het immers, ook gij aanbidt alleen en voelt in dat aanbidden uzelven wegzinken!

Och, of het waarheid bij u zijn mocht, want is het dát, o, dan laat ge het ook daar niet bij, maar kunt niet aflaten om dan ook te doen naar het Woord van dien Heere: „Gaat henen, predikt *mijn* Evangelie aan alle creaturen;" en dan predikt ge het, elk in uw kring, de moeder thuis, de vader op zijn werk, de prediker in zijn gemeente, predikt het door mond en hand, door gesprek en door daad!

niet maar een stuk er uit, maar *heel het Woord*, zooals uw God het gaf, zonder er af of toe te doen, met zijn onuitsprekelijken ernst en met zijn, juist daarom, onnaspeurlijke liefde.

En als ge dat dan gedaan hebt, in stilheid, als een der dienende geesten, o, dan schrijft ge morgen niet in uw dagboek: „Er weêr een bekeerd!" maar bidt in het verborgen of het God believen mocht „het onmogelijke te doen."

En meent ge dat Hij het deed, o, dan behoeft ge u niet meer terug te trekken, want dan *zijt* ge zelf reeds weggevallen en is al de glorie voor Hem!

XVIII.

„Alles volbracht."

Het zal alles volbracht worden aan den Zoon des menschen, wat geschreven is door de profeten.
Luc. 18 : 31.

Dat men toch terug wilde keeren tot de eenvoudigheid van Gods Woord!

Het staat er zoo duidelijk, het is zoo nadrukkelijk door Jezus zelf gezegd: alles moest aan hem volbracht worden, *wat in het Oude Testament geschreven stond*". Nog een oogenblik vóór hij aan het kruis den geest geeft, meldt Johannes dat „Jezus, wetende dat nu alles volbracht was, *opdat het Oude Testament zou vervuld worden*, uitriep: „Mij dorst!" En op den weg naar Emmaus was immers heel den weg lang, Jezus' rede ééne berisping over de geestestraagheid en het onverstand, waardoor de jongeren in Mozes en al de profeten, d. i. *in geheel het Oude Testament*, het program van zijn lijden en sterven niet hadden ontdekt.

Neen, ding daar niets op af!

Maak daar niet van, dat, heel het Oude Verbond door, u een klaagpsalm tegenklinkt van het „lijden dat den vrome wacht", en dat in eminenten zin aan den Messias bewaarheid is.

Poog dat niet te verwateren tot de symbolische gedachte dat heel het Oud Verbond één weeklage over Israels lijden is, en dat in den Messias uiteraard zich Israëls lot moest weêrspiegelen

En zoek veel minder nog, op halfslachtig standpunt, de

meening te doen post vatten, dat wel een „lijdende Messias", ook in verband met de uitdelging van onze schuld, „geprofeteerd is, maar zonder dat ge uit die grootsche idee af moogt dalen tot de „bijzònderheden die in Gethsémané, die bij Gabbatha en op Golgotha" zijn vervuld.

Ge weêrspreekt, weet dit wel, door zulk beweren (door het een zoowel als door het ander) geen minder dan *Jezus zelf.*

Voor uw Jezus was de profetie wel terdege in zeer eigenlijken zin een lijdens*program.* Een „program," waarin zijn nimmer weifelend oog met volstrekt gewisse zekerheid geheel het proces van zijn smarten en zijn smaad en zijn dood, in de vaste tinten en met de juiste omtrekken van de ontzaglijkste werkelijkheid, vooruit gelezen, gezien en doorvorscht heeft.

Hij zag op dat profetisch blad zich zelven geteekend, zooals hij terneêrgeworpen, vertreden en verbrijzeld zou worden.

Uit die profetie toonde hij het zijn jongeren aan, na het aan zijn eigen ziel betuigd en met de eigen ziel gewild en aanvaard te hebben, niet maar dat hij lijden, maar dat hij lijden zou van de *overpriesters*; dat ze hem aan de *heidenen* zouden overleveren; dat ze hem *bespotten,* hem *smadelijk* handelen, hem *bespuwen* zouden; dan hem zouden *geeselen,* en daarna eerst doen *sterven,* om alzoo hem den weg te banen tot *zijn opstanding ten derden dage*" (Luc. 18 : 31—33).

Bij elk deel van dit majestueuse „lijdensprogram," dat weêr in zijn tranen en zijn bloed doorleden en doorworsteld is, zegt hij zelf of zeggen zijn jongeren er bij, „dat óók dit weêr aldus plaats greep, *opdat* de profetie zou vervuld worden, waarin het voorzegd was."

En als eindelijk alle stadiën van dezen kruisweg doorwandeld, en al deze stroomen der oneindige smarten doorwaad, en alle deelen en stukken van dit goddelijk treurspel voleindigd zijn, dan drinkt de Heere, met volkomen klare en heldere bewustheid, wetende dat nu „*alles* volbracht is," eindelijk ook den laatsten druppel uit dien met angst hem toegemeten lijdensbeker, en geeft, dat gedaan hebbende, den geest.

Zóó is het! Zoo staat het er! Wordt het zóó nu ook door u beleden en geloofd?

„In den raad en de voorkennisse Gods" alles, niet slechts de algemeene lijdensidee, maar *alles,* tot in de kleinste bijzonderheid, te voren bepaald, dat geschieden zou!

„Bepaald," opdat de schijn zelfs weg zou vallen alsof de Zoon des Welbehagens ook maar één oogenblik, ook maar bij een enkel spotwoord, of één enkelen geeselslag, aan de willekeur der zondaren ware prijs gegeven.

„Bepaald", opdat ge nooit in Golgotha een overmacht van het verderf over den Heilige zoudt vermoeden, en niets dan een indiensttreding zelfs van het verschrikkelijkst verderf in de mogendheid van Gods raad zou uitkomen.

„Bepaald," ook opdat het kruis van den Zoon van God in steê van de zielen te verbijsteren en te verwarren, juist omgekeerd een bezegeling van den Woorde Gods in ons oog zou zijn.

„Bepaald," niet het minst, opdat de Christus zelf, dit al vooruit doorlevende, duizend dooden sterven zou eer hij stierf, en daardoor met helder bewustzijn, d. i. met zedelijke wilskracht en overgave, geen in bedwelming over hem uitgestort, maar een in nuchtere klaarheid vooruit gezien lijden doorworstelen zou.

Of mag, kan dit niet?

Is dit voor God te wonderbaar?

Maar, ik bid u, zal een moeder, wier zoon tot het martelvuur gedoemd is, dan wél in haar gezichten des daags en in haar droomen des nachts, doorleven kunnen al wat haar kind doorworstelen gaat, doorleven kunnen en mogen en het vooruit als zien, die ketenen, en dien optocht, en die houtmijt en dat vuur en dien paal en die beulen en dat stuiptrekken — en zal God Almachtig, als Hij zijn eenig Geliefde voor u in den dood geeft, daarmeê dan *niet* in die bijzonderheden mogen bezig zijn, dat *niet* mogen vooruitzien, dat niet mogen indenken, en zich vergenoegen moeten met een ruw, omtrekloos beeld van de ure der duisternis die komt!

En indien wel, indien ge dan toch gevoelt, dat Golgotha reeds bij schepping en verbondssluiting, om de Liefde des Welbehagens, middelpunt van Gods gedachten was; dat het niet anders kon of God de Vader moest met het lijden zijns Zoons bezig zijn; ja dat bij al zijn heilig scheppen en bezielen altijd weêr dat kruis voor zijn heilig oog in al zijn sombere tinten moest opdoemen, — zeg mij dan, mijn broeder, waarom aarzelt gij dan nog?

Of ziet de Heere dan soms, naar uw kleinheid, slechts de „groote omtrekken", zonder op „het kleine" te merken?

En, ik dacht, elk haar van uw hoofd zou geteld zijn! En dan niet de doornen, die dat gezegend hoofd aan bloed zouden schrijnen?

Of heeft de Vader dan al deze smart en smaad wel in zijn voorkennisse gezien, maar mocht of kon Hij er niet van *spreken!*

En indien Hij, toch tot en door zijn profeten sprekende, wat immers ook gij belijdt, niet van dien Zoon, veel min nog van dat „Lam dat ter slachting gaat" zwijgen kon, is het u dan zoo vreemd, dat die Zoon, mensch geworden, en dat boek der profetie openslaande, daarin vond en zag en las wat zijn Vader in de hemelen in zijn eeuwige liefde, voor hem vooruitgeleden, over hem beraamd, van hem gesproken had, — en beseft ge dan niet met wat volle teugen die Zoon, eer hij lijden ging, een zoo teedere liefde indronk, die juist in dat kleine, in dat bijzondere, zoo goddelijk uitblonk, hem zoo teeder toesprak, en onderving bij het zinken?

o, Beschouw het in dat licht: *Die lijdensprofetie in het Oude Verbond een bladzijde uit de heilige historie van de liefde des Vaders voor den Zoon zijns welbehagens,* en immers, alle dorheid valt weg, en ge begrijpt hoe Jezus aan dat Oude Verbond met heel zijn ziel kleven moest, en wat daar stond, letterlijk stond, zoo geheel met het „willen Gods" saâm zag vallen, dat het „alles volbrengen", opdat *de Schrift,* of „alles volbrengen" opdat *Gods raad* vervuld zou worden, voor zijn zielsbesef *geheel hetzelfde* moest wezen!

En is het dit dan niet voor u?

XIX.

„De zoom zijns kleeds."

Baden hem dat zij den zoom zijns kleeds mochten aanraken, en zoovelen dien aanraakten werden gezond.
Matth. 14 : 36.

„Welk een afstand, niet waar? tusschen den hoog begenadigden jonger, die aan den Paaschdisch *in Jezus' schoot mag aanliggen*, en dien strompelenden kranke, die op de markt, verdrongen onder de woelende menigte, niet meer aan kan raken dan *den zoom van zijn kleed*.

Niet eens hem in het aangezicht te kunnen staren, maar achter hem aankomend. Niet eenmaal een smeekgeroep naar hem kunnen doen uitgaan, maar onopgemerkt achter hem heensluipen. Zelfs niet zijn hand kunnen aanvatten, maar slechts zijn kleed beroeren, en van dat kleed nog slechts den zoom, en dan dien zoom niet eens te grijpen, maar slechts even aan te raken met de toppen der vingeren! o, Zeg zelf, moest het geloof niet te sterker, niet te krachtiger werken, om met niets dan dien vingertop op den zoom van het kleed toch nog op redding te hopen!

En toch (en immers dat is de hoofdzaak), niet alleen die jonger, die op Jezus' borst mag rusten, maar ook die kranke van „den zoom des kleeds" *wordt genezen*.

Neen, er is geen gelijkheid, ook niet in de toebedeeling der geestelijke gaven, ook niet in de banden der gemeenschap die ons met Jezus verbinden; maar laat deze betere gelijkheid u door geen zielsangst ooit wegnemen: *allen*,

mits ze hem aanraken, onverschillig of ze een Johannes of een der minsten in het Koninkrijk zijn, *ze worden gered.*

Mits ze hem aanraken.

Want zie, zonder aanraking is er geen levensgemeenschap en zonder gemeenschap geen *overgang* van heilige reddende kracht.

Er is kracht der gezondmaking in uw Jezus. Een kracht met even geheimzinnig doordringend vermogen, als de wondere smetstof die van de huid of van het kleed des kranken in uw bloed of in uw longen oversluipt. Dán is het de zieke die u, den eerst betrekkelijk gezonde, aan zich gelijk, d. i. *krank maakt.* En zoo nu is het bij Jezus, omgekeerd: hij, die éénig gezonde, die u, den kranke, aan zich gelijk maakt, d. i. *geneest.* Maar dit blijft in beide gevallen gelijk, dat er een onzichtbare en onwaarneembare en onnaspeurbare overdracht van iets ongrijpbaars en onmerkbaars, door huid of kleed of zoom van het kleed, van den een op den ander plaats grijpt.

En dát nu is *ook geestelijk* de regel.

Spreken van Jezus, denken aan uw Heiland, zelfs u eenindweegs naar hem toekeeren, och, het baat niet met al, en het kán u niet genezen!

Er moet *aanraking* zijn. Aanraking van leven, van levensgloed en levensbezieling!

Er moet uit Jezus *iets in u overgaan!* Een Goddelijk zaad! Een hooger levenskiem! Een kracht en een werking en een gave des Heiligen Geestes! Maar wat ook de vorm zij, steeds en onveranderlijk moet er een geestelijk iets, dat in Jezus was en in u ontbrak, uit hem in u overkomen; en de geleiddraad, waarlangs het u toe moet komen, is, na uw bekeering, geen andere dan de levensdraad *van het geloof.*

Dat geloof sprak zich bij dien kranke uit in *het zich nederbuigen,* in het bukken ter aarde, om dien zoom des kleeds aan te kúnnen raken.

Let er op wat die zoom des kleeds was!

Een uit draad gevormde bloem, door een hyacinth-blauw snoer aan het gewaad gehecht, en die iedere Jood dragen moest aan elken hoek van zijn kleed, „opdat hij (zie Num. 15 : 39) gedenken zou aan de wet zijns Gods, en dáárnaar

en niet naar zijn hart of naar de wereld, met zijn oog zou uitgaan."

Schoon symbool voorwaar! Het leven als een bloem u toekomend langs het hyacinth-blauwe snoer, d. i. van het azuur des hemels!

En nu, naar die levensbloem, naar dat blauwe snoer staart de kranke, terwijl het daar sliert door het stof en bijna afgetrapt en vertreden wordt, en hij buigt zich en vernedert zich en bukt er naar om het aan te raken, en in dat bukken des geloofs wordt die ellendig was, gered!

o, Die *craspeda*, gelijk de Evangelisten dat hemelsblauwe snoer met die draadbloemen noemen, zijn nog prachtiger dan „de zoom zijns kleeds" aanduiding van het stil geloof dat in „dat neêrbukken" werkt.

En immers, zoo *diep bukken* in het stof; om hem *aan te raken;* of er *kracht* in u mocht uitgaan; ópdat ge *genezen* mocht worden, — was in de ure van uw toebrenging; was sinds die ure; is nog en zal tot aan uw sterven zijn, het aangrijpen door den geloove van uw Jezus als met de eigen hand uwer ziel!

XX.

„Al haren leeftocht.“

> Maar deze heeft van haar gebrek, al haren leeftocht, dien zij had, daarin geworpen.
>
> Luc. 21 : 4.

Welk een weduwe en welk een gave!

Ze geeft niet slechts van haar armoê; niet slechts wat ze zich uit den mond moest sparen; maar *al* wat ze in haar huis had; *alles* wat haar ledige beurs bevatte; *al haren leeftocht!*

Zie, nog „twee penninkskens" had ze, samen één en het vierde van een Cent van onze munt waard, maar in dien tijd toereikend om het brood voor éénen dag voor te koopen; en die beide penninkskens brengt ze niet naar den broodverkooper, maar naar de offerkist in het huis haars Gods, en met ledige handen keert ze huiswaarts.

Is er ooit meer, is er ooit zóó veel gegeven?

Wat, bid ik u, zijn de honderden en duizenden onzer gegoede weduwen bij deze twee penninkskens, waar „al haar leeftocht" in school?

„Verkoop al wat gij hebt en geef het den armen", riep Jezus den rijken jongeling toe, die nog wel rijke vrienden zal hebben gehad en licht brood voor den honger had gevonden.

Maar wat hij *niet* aandorst, dat doet deze wondere weduwe, die niet eens iets te verkoopen heeft, maar blijmoedig en met kalme hand haar laatsten penning aan haar God geeft.

Ja, ge hebt gelijk, er sprak *wanhoop* in die daad. De wanhoop van te denken: „Met die twee penninkskens kom ik toch om, en met het erbarmen van mijn God en Heiland zullen de raven mij spijzen of zal het meel in het vat niet ophouden", — maar wat, bid ik u, is alle geloof in den diepsten grond dan anders, dan wanhopen aan wat wij in onze hand hebben en hopen op de erbarming Gods?

o, Er ruischte een opstandingslied in die twee penninkskens, toen ze in de offerkist weêrklonken.

Niet al haar *leeftocht*, maar „al haar *leven* gaf ze", zoo staat er letterlijk, en „al dat *leven*" durft ze weg te werpen in de offerkist van Jehovah en aldus ten doode op het altaar der eerbiedenis en der aanbidding te wijden, om, nu niets meer hebbende en niet dan den dood in eigen hand overhoudende, een rijker en heerlijker leven terug te wachten van de mogendheden van haar God.

Wie twijfelt er nog aan, of ze heeft dan ook voor de twee penninkskens die ze wegwerpt „dertig- en honderdvoud" terûg ontvangen? Wie vraagt nog of ook ditmaal de geloofsmoed, die zich in den dood dorst werpen, wel met levensvolheid en heerlijkheid is gekroond? Och, al was het maar dit eigen woord van Jezus, dat de opmerkzaamheid van eenen uit zijn kring op die arme weduwe richtte.

Maar geholpen en rijkelijk geholpen is ze zeer zeker.

o, Die wondere wetenschap van Jezus!

Of is ook dat nog geen alwetendheid. Te weten dat er maar twee penninkskens uit die stramme vingeren in de sleuf van de offerkist gleden, en te weten bovendien dat dat ál haar leeftocht was?

En weet Jezus dat niet nóg alles? Niet nog wat er ook uit uw vingeren in zijn offerbus neêrdaalde? Niet nog wat er in uw welgevulde beurs achterbleef, of ook welk gebrek bij u inkeerde?

En heeft hij dan niet nóg de macht, de macht van zijnen Vader ontvangen, om te oordeelen wie bij zijn offerkist liegt, en om te loonen wie de schatkist van zijn tempel eert? Om der arme weduwe uitkomst te beschikken en der rijke den kluister van haar zilveren ketenen los te maken? o, Nog, nu nog, om de volheerlijke macht uit te deelen, van te geven met de wanhoop des geloofs en in stilheid koninklijke daden te doen, gelijk die arme weduwe met al haar leeftocht?

o, Mijn lezer, soms vragen we nog, of er nog wel groote dingen door Geesteswerking uit eens menschen hart voortkomen. En nu dan, had Jezus er niet op gelet, ook van die weduwe had niemand geweten! En zoo ook, weet gij zoo dikwijls niet wat heerlijkheden der liefde er in uw naaste omgeving gebeuren, maar *dat toch Jezus het ziet!*

XXI.

„Op de tinne des tempels."

> Toen nam hem de duivel mede naar de heilige stad en stelde hem op de tinne des tempels.
> Matth. 4 : 5.

Ook in déze verzoeking van Jezus spiegelt zich een zielsworsteling af, waaronder, naar hun mate, ook de kinderen Gods bitterlijk lijden kunnen.

Ja, ook Gods heilige tempel kan hun een plaatse der zonde worden.

Niet doordien ze als Hofni en Pinehas het vleesch en de zinnen binnen zijn heilige wanden lokken, och, dat is niet de grootste verleiding, maar doordien ze van Gods eigen heiligheden zich een beker der bezwijmeling mengen en den geestelijken schat van zijn heerlijk huis ter *zelfverheerlijking* misbruiken.

De ware aanbidders verkeeren niet op „de tinne des tempels", maar daar beneden, op den bodem, gelijkvloers, waar al Gods heiligen zich bukken en nederknielen, als om zich nog kleiner te maken en in die zelfverkleining, ja zelfvernietiging, de besprenging te ontvangen van het bloed dat verzoent.

Maar zoo doet Satan niet!

Hij kan het daar beneden in den tempel *niet* uithouden. Dat is hem te laag. Daar heerscht de macht Godes over de consciëntiën. Daar wordt eere aan den Heilige gegeven. Die daar beneden omwandelt, looft en jubelt, weent en bidt!

Neen, hij, de door zelfverheffing tot „duivel" gewordene,

legt ook in Gods tempel dien doodenden hartstocht om zich te verheffen niet af, maar klimt ook hier op, al op, van de ééne gaanderij naar de volgende, nog hooger, tot hij het dak heeft bereikt, en dan eerst, als hij daar nu die uiterste spitse beklommen heeft en achter de borstwering van „de tinne des tempels" veilig staat, eerst dan acht hij *zijn plaats* te hebben gevonden en komt er in zijn ongoddelijk jagen rust. Rust, want daar, zoo meldt Flavius Josephus ons, stond men zoo hoog, dat men niets meer van het reukaltaar, niets meer van het bloed der verzoening kon ontdekken, en al het heilige Gods zich in een omtrekloozen nevel verloor.

En nu, wat anders ligt hierin dan het beeld van den geestelijk hoogmoedige?

Van die bijzondere soort van hoogmoed, die voor den wereldling alle verleiding mist en voor den geëerde in stad en lande nooit bekoring had, maar een steen des aanstoots en een valstrik der ergernis werd, door Satan uitgezet voor Gods beste, voor Gods teederst bewerkte kinderen.

o, Dan willen ze niet anders dan in het heilige verkeeren. In den tempel Gods zal al hun lust zijn. „Als de zwaluw haar nest" zoo zal ook hun ziel woning maken bij Gods altaren! Die tempel van hun geloof is hun wereld, hun zielsgenieting, hun ál!

Maar in dien tempel behaagt hun vooral hetgeen hoog en zeer hoog en ondoorgrondelijk is, en in dien tempel pogen ze telkens hooger en al hooger te stijgen, en kon het nog hooger, — ja, „op de tinne des tempels" te staan zou eerst de volle bevrediging van hun diepsten geestelijken hartstocht wezen!

En is het dan niet om bij te weenen, als ge dan zoo telkens weer een van Gods beste kinderen aan de hand van Satan die onheilige trappen op ziet gaan?

En wat nog het droevigst is, op ziet gaan, dat zij zelven het nauwelijks merken. Want, o, dat ééne punt van het geestelijk leven uitgezonderd, dan zijn ze toonbeelden van ootmoed en nederigheid, van dienende liefde en van een bescheidenen geest. En toonbeelden in zoo ongedwongenen en natuurlijken zin, dat ge van het onware en gemaakte van deze nederigheid ter nauwernood iets te merken krijgt.

Maar, helaas, onder dien schijn zet Satan zijn moordenden

toeleg door, en op dat éene punt van „het geestelijk leven" weet hij de ziel zoo dronken van haar ingebeelden wellust te maken, dat zij zich op dit gevaarlijk punt ten leste niet meer goed kan houden en zich haars ondanks (maar o, als het ontnuchteren mocht om er God voor te danken) in haar hoogmoedig bedenken voor den geestelijken kenner verraadt.

En als men dan in zijn doodelijke zelfverheffing, daar zoo hoog boven allen, vlak bij den top van het heilige, „op de tinne des tempels" staat, o, dan sluipt vanzelf, als een kwaad, dat steeds van den hoogmoed onafscheidelijk bleek, de nog ergerlijker inbeelding in de ziel: dat een geestelijk zoo hoog geklommene wel *in bijzondere gunste* bij zijn God zal staan, en dat God wel alle tijden en gelegenheden schikken zal, om *zijn* plannen, om *zijn* gelukstar, om *zijn* ingebeelde glorie te dienen!

Dit maakt den hoogmoedige dan *over*moedig, als bestonden voor een zoo bijzonder mensch als hij is de gewone perken en palen van Gods ordonnantiën niet meer, en als mocht hij wel al zijn euvelen moed er aan wagen — afgaande op de in hem zondige gedachte: „Zijn engelen beveelt Hij toch om mij op te vangen. Wie zich ook kwetse, mijn voet stoot zich aan die steenen niet!"

En nu vindt ge er onder die lieden, die op de tinne des tempels aldus zich zelven staan te streelen, zeker ook onbekeerde, verharde, verstokte zielen, die straks den sprong in de diepte wel aan *moeten* en zich dan te pletter zullen vallen op den hoeksteen van Gods heilig huis; en onder die vereelte schijnheiligen vindt ge er allicht ook die geestelijke vaders werden geacht, of leidslieden, die zelf blind, de blinde schare leiden wilden, och! altegader rampzaligen, die des nachts en niet des daags zijn. Immers, de zwaluw hangt heur kunstigen korf beneden aan Gods altaren op; — dáár hoog onder „de tinne des tempels" bouwt alleen de vledermuis haar nest!

Maar toch, gelijk ik in den aanvang zeî, voor verre het grooter deel zijn die lieden op de tinne des tempels uit Gods beste en edelste kinderen genomen, en die juist door de uitnemendheid van hun geestelijke gaven naar dezen „toren der hoogheid" zich lieten heenlokken. En natuurlijk, deze blijven daar niet. Zij komen weêr naar beneden. Zij zoeken eens het bloed des altaars weêr op. En maken den

vloer van Gods heerlijk huis nog eens nat met hun tranen.

Maar toch, ook zoo, blijft het broederplicht hen daar in die koude, ijle bovenlucht niet te laten verkleumen. En daarom gaat ook deze stem weêr naar boven uit, of er daar onder de broederen op de tinne des tempels, ook nu weêr mochten zijn die ze hooren en er naar doen en weêr afdalen wilden, door niets in het hart gegrepen dan door die éene macht, die zelfs Jezus onze Heere als steunsel aangreep, d. i. door het onvoorwaardelijk, alles afdoend, zielverbrijzelend :

„DAAR STAAT GESCHREVEN!"

Geschreven in het Woord van onzen God!

XXII.

„Hun stil gebed!"

> Zij hebben hun stil gebed uitgestort, als uw tuchtiging over hen was.
> Jes. 26 : 16.

In stilte te *moeten* bidden (en daarvan spreekt de profeet hier) is altijd een verzwaring van druk, die aan onze bedrukking wordt toegevoegd.

Niet overluid te dúrven, niet met anderen saâm te kúnnen, niet op de publieke plaatsen te mógen bidden, is een tekort in het leven der godvruchtigheid. o, Ik weet het, er is ook een stil gebed, dat, kind der eenzaamheid, alleen fluisterend en door geen menschelijk oor beluisterd, en als ge uw deur gesloten hebt, haast dieflijk en steelswijs, van de lippen opklimt naar den hooge. Maar sentimenteel is het, en ziekelijk gedacht, en tegen de Schrift ingaande, om ter wille van dat eenzaam en privaat gebed de waarde van het overluid aanroepen van 's Heeren naam en van de publieke gebeden te miskennen. Een ure des gebeds als bij de inwijding van Salomo's tempel op Zion werd doorleefd, is veeleer de rijkste schittering waartoe het leven der vroomheid op aarde komen kon. Zoo waren ook de bededagen van ons volk eertijds lichtende hoogtepunten bij de onweders die opstaken. Zoo zet nog het gebed in onze bedehuizen, en ook het morgengebed in onze gezinnen, geestelijken luister aan het leven der zielen bij. Een voorbede van de gemeente, hoe thans ook ana haar heiligheid ontaard, heeft nóg voor wie in nood is, een

onbeschrijflijke bekoring! o Gewisselijk, er is een knielen, er is een nederbukken in de eenzaamheid, maar daarnaast en daarboven is er ook „een staan voor het aangezicht des Heeren" om Hem te zoeken *met heel zijn volk.* Een zoeken, waarbij het dan niet aan de woorden hangt en niet het verstaan, en niet het volgen, en niet het meêbidden hoofdzaak is, maar het „allen saâm," en „voor het aangezicht der wereld," en „in stille eerbiedenis" zich nederbuigen voor Hem die ons gemaakt heeft, reeds *als daad* een gebed mag heeten, dat door den bidder die voorgaat slechts in stamelende woorden wordt vertolkt.

Maar niet zelden ontneemt ons de Heere die hooger genieting, door, gelijk toen in Jesaia's leven en nu in onze dagen, ons die schittering uit te blusschen, dien luister te doen verbleeken en ons niets over te laten dan het schuilen in de holen en spleten en in die verberging ons geen andere smeeking te gunnen dan ons „*stil en eenzaam en verborgen gebed.*"

Dan kán, dan mág men niet meer die celebreering der gebeden hebben, doordien de wereld ons door haar rumoer het bidden afsnijdt, of ook de verdeeldheid der broederen de eenheid van het bidden onmogelijk maakt, of wel de luchthartige zin die rondwaart het tot geen bidden kan brengen!

Maar immers ook van onzen tijd het maar al te droeve beeld!

En zijt ge er dan zoo zeker van, dat, ook nu, bij het verstommen of wegsterven onzer publieke gebeden, ook nu weêr het „uitstorten van het stil gebed" begonnen is?

Is al wat er over gebed gesproken wordt, en van voorbiddinge beloofd en om voorbede gevraagd wordt, dan waarlijk een door de kieren heenschijnen van den gebedsglans, waartoe het daar binnen reeds kwam?

Wordt er in stilte, en in die stilte met heiligen ernst, maar ook met heimwee naar „het bidden met allen" gebeden?

Nemen de bidders toe?

Niet enkel die bidden voor eigen lot en leven, voor eigen huis en hart, maar ook die andere bidders, wier hart zich naar Zion uitbreidt en weent omdat het volk lijdt en klaagt omdat het heilige wierd geschonden, en smacht of het Koninkrijk haast kwam?

Houdt dat stil gebed aan? Aan, ondanks het toenemen

der bedrukking, en het donkerder worden van het verschiet, en dat de duivelen in onze binnenkamer ons uitlachen en tergend vragen wat nu dat knielen en dat stamelen ons baat?

Is, wordt het een bidden, waar de Geest allengs het gebed, den geest der gebeden, in brengt, zoodat het perst en dringt daar binnen, en er niet maar een druppelen van gerekte woorden is, maar een *uitstorten*, gelijk Jesaia zegt, van dat verborgene, dat gedempte, dat „stille gebed" voor den Heere?

Bovenal, bidt wie bidt niet *over* den nood en *voor* den nood, maar zóó dat hij zelf er *in*, zelf er *onder* ligt en alzoo *uit* den nood smeeken kan om ontbinding der banden? Let wel, ik meen niet, doordien hij *in zijn verbeelding* er zich indenkt, of ook *uit liefde* er zich inleeft, maar zóó dat hij zelf onder eigen *schuld* en *zonde* wegzinkend het „*ook* om mij," „om *mijn* schuld" en „*mijn* zonde" bij het aanschouwen van dien geestelijken jammer op hoort klimmen uit de diepte van een geraakte, van een geknakte, van een verbrijzelde consciëntie, die weêr dorst met de hitte van den koortsdorst naar het bloed dat verzoent.

Och als men in zulke gebedsgangen wordt ingeleid, dan is men zóó klein, zoo niets in eigen oog en voelt zich zoo weggezonken in zijn geheel nietigen staat, dat men schier bevreesd wordt voor het geluid van zijn eigen stem en schrikt van zijn eigen woorden, en, den adem als inhoudend, eer zucht dan fluistert, eer kermt dan smeekt, — een geestestoestand door den heerlijken Jesaia eens zoo schilderachtig in deze prachtige woorden geteekend: „Alzoo zult ge dan vernederd worden, dat uw spraak uit het stof zachtjes zal opkomen en ge uit de aarde spreken zult, ja dat uw sprake uit het stof zal piepen!"

Dat alles, ik weet het, kan, om interessant te zijn, nagebootst, schijnheiliglijk nagedaan; en dan is het Godonteerend en ellendig; derwijs ellendig dat er rauwelings den spot meê te drijve nog haast minder tergend is dan het door leugen te doen.

Maar het kan ook *echt* werk zijn. Een stuk van de aanbiddinge in geest en waarheid. Door God en niet door menschen gekend. En dan, o, dan sluipt er in dit zuchten van het verloste schepsel, in dit roepen uit het stof door Gods begenadigde kinderen, iets zoo boven alle waar-

deering heiligs, dat het wel van boven *moet* komen, en er dus voetstappen van Een die vrede brengt in ruischen.

Mijn broeder, als het tot dát „stil gebed" maar in veel opperkamers en in veel stulpen en in veel rotsspleten van den Horeb komen mag, hef dan het hoofd weêr op en roep uit dat de redding komende is — want dan zie.... bot aan den vijgeboom de teedere knop weêr uit.

XXIII.

„Voor een distel een mirteboom?"

Voor een distel zal een mirteboom opgaan. Jesaia 55 : 13.

Natuurlijk denkt ge bij het nogmaals genieten van dat prachtig slot, waarop de profetie van het: „o, Alle gij dorstigen, komt tot de wateren!" uitloopt, allereerst aan de voortreffelijkheid, aan de uitnemendheid, aan de heerlijkheid van den mirt. Aan dien pronk der plantingen Gods, met zijn altijd groenend blad, met zijn weelderigen bloesem, met zijne fijne, zachte geuren, en bovenal met de dubbele eêle vrucht, die hij voortbrengt, de olie en den wijn!

En in waarheid, geen schitterender beeld van wat Gods uitverkorenen daarboven eens zijn zullen, is denkbaar. Altijd groen en frisch; nooit dor noch verwelkend; één gebed en één lofzang uitademend, uitstralend voor den God onzer aanbiddinge; en onder dat uitademen eindeloos in dubbele vruchten rijk: in gewijd, glanzend, geestelijk inzicht, d. i. in kennisse des Heeren, afgebeeld door de vettigheid van de olie, en niet minder in jubelende, juichende, volzalige blijdschap, u verzinnelijkt in het beeld van den wijn.

En dan te mogen, te durven, ja te moeten gelooven, dat daarin de profetie van onze eigen toekomst, van de toekomst onzer liefste broederen ligt, van een toekomst die we, als in één onafzienbare plantinge van mirten, met al de geesten der volmaakt rechtvaardigen deelen zullen. *Wij* deelen zullen, die, op den wortel des verderfs geteeld, nog de netels op ons blad voelen steken en bij den bussel hoorden, dien men op het

vuur zou werpen. Ja, waarlijk, het is wel om in een heerlijk dwepen met die mirtepracht zich zelf te vergeten en een aandoening over de ziel te voelen komen, waarvan ge beseft: „Ja, dàt is nu aanbidden!”

Maar, bij uwer ziele zaligheid, mijn broeder! sluit bij al die bewondering voor het schoon van den mirt toch ook uw oog voor *den distel* niet. Want ook dien distel noemt Jesaia met name, en met dien distel hebt ge nog wel waarlijk te rekenen, och, hoe dikwijls niet, dat er zelfs nog een stem tot uw consciëntie komt: „Die distel zijt gij!” „Gij, die distel,” neen, natuurlijk niet voor uw geloof, en evenmin in uw hope; ook niet in Christus en dus minder nog naar dat leven gerekend, dat, ook op uw naam, met dien Christus verborgen is in God! Maar wel, helaas, ja, maar al te zeer, naar het leven dat er nu nog telkens bij u uitkomt; naar uw droeve aardsche werkelijkheid; naar uw ik en de zelfzucht van uw vleesch.

Och, ge weet het, een distel wordt dááraan zelfs door den blinde gekend, dat wie hem aanraakt, zich wondt. En nu, is, naar dien maatstaf gemeten, de laatste stekel dan reeds voorgoed van uw stengel weggenomen? Scherpe distelpunten, puntige doornen, brandende, giftige netels aan het blad, zaagt ge ze dan alleen aan u zelven nooit? Gingen de gewonden dan nooit met toorne van u weg? Hebt ge de pijn, hun veroorzaakt, dan nooit gadegeslagen? De pijn, neen niet die ge uit plichtsbesef, gelijk een arts, met opzet veroorzaakt hadt, maar die andere, die door niets dan u aan te raken, in uw omgang, enkel door het levenscontact, maar toch van u uitgaande, uw naaste werd aangedaan?

Neen. Ge behoeft daarom nog niet aanstonds aan een dier reusachtige distelplanten of monsterachtige doornen te denken, die huizen in het wilde woud. Och, ook in de maatschappij der menschenkinderen weet men *die* distels wel uit te roeien, *zulke* doornen wel uit te branden, maar, wát blijft, wát voortwoekert, wát onvergelijkelijk gevaarlijk is, dat zijn die kleine netelplanten, die nauw zichtbare distels, bovenal die kleine prikkende punten, die als bij den Meidoorn of aan den rozenstengel onder de keurigste bloesems verborgen zijn en u verraderlijk lokken door de geuren die u toestralen!

En durft ge ook daarmeê dan alle verwantschap, zelfs nu, na uw bekeering, zoo voetstoots, zoo argeloos ontkennen?

o, Mijn broeder, dat werk der levendmaking gaat zoo wonder toe, en de distel wordt een mirt, gelijk de onooglijke pop straks in den prachtigen vlinder opvliegt, dat het een uit het ander werd, ja, en dat beide er gelijk waren, en het een het ander schuil hield, maar zoo toch dat de vlinder eerst in het laatste oogenblik uitkomt, en zoo ook de mirt den distel niet verslinden kan, eer het al volbracht is en ook de laatste weeën, die des doods, doorworsteld zijn.

En zou het dan niet goed zijn, dáárin ons dan toch van den onbegenadigde te onderscheiden, *dat wij ten minste er om denken dat we distelen zijn* en doornen aan onze takken hebben en dat er netels op ons loof branden?

Mij dunkt, als àl Gods kinderen tot *die* zelfkennis kwamen, in steê van in leugenachtige zelfinbeelding die kennisse te blinddoeken, er zou minder pijn worden aangedaan en minder pijn worden geleden! Want zie, dat is uw uitnemende heerlijkheid, dat o, kinderen Gods, uw kostelijk privilegie; gij o, wordende mirten! gij kunt, wat anderen niet kunnen, gij kunt uw doornen *inhouden;* gij kunt de punten van uw distels *slap maken;* — indien ge wilt, en in den geloove wilt, branden úw netels *niet!*

XXIV.

„En de kinderen lezen het hout saam."

De kinderen lezen hout op en de vaders steken het vuur aan en de vrouwen kneden het deeg om gebeeldekoeken te maken voor de Melecheth des hemels en Mij verdriet aan te doen. Jerem. 7 : 18.

o, Vergeet toch den balk en den splinter niet, en ziet scherpelijk toe, ouders, dat ge anderen bestraffend, omdat ze geen oog hebben voor de overerving der zonde *door de geboorte,* niet zelf bevonden wordt het oog te sluiten voor de aanstekelijkheid der zonde *in het levenscontact.*

Vooral van Jernzalem, van de plaats die Hij zich verkoren had, en van zijn eigen volk dat daarin woonde, heeft de Heere verdriet gehad. Niet de goddeloosheden van Babylon, noch de wulpschheden van Rome, maar de schandelijkheden die in Jeruzalems straten plaats grepen, waren Hem een beleediging zijner zoekende liefde. Hoort maar! „Ziet gij niet," dus roept de Heere, „wat ze doen in de steden van Juda en in de straten van Jeruzalem?"

En wat is het nu dat Hem in die stad zijner heiligheden ergert en ten gruwel is? o, Zeer zeker dat er wierook opgaat voor vreemde goden! Zeer stelliglijk dat de vrouwen „gebeelde koeken voor de Melecheth des hemels" bereiden. Erger nog, dat de vaders, in steê van priesters des Allerhoogsten in hun kring te blijven, door zelf „het vuur aan te steken", aan deze goddeloosheden meêdoen. Maar toch het ergste der ergernissen, het kwaad dat de Heere voorop-

stelt en in de eerste plaats noemt, is dat de vaders *ook hun kinderen in het kwaad meêtrekken*, en dat ook die knechtkens en meiskens, verleid eer ze het zelven weten, al lachend en stoeiend meêzondigen en „het hout bijeenzamelen en aandragen", dat vader ontsteken zal en waarop men afgodische gaven zal offeren!

Dát, dat is voor zijn teedere liefde de bitterste bitterheid, en daarvan vooral klaagt de Heilige Israëls: „Mij, hun God, doen ze verdriet aan!"

En nu, vertoont het volk Gods in onze dagen ook te dien opzichte met het Israël der oudheid niet maar een al te droeven trek van gelijkheid?

Of is er niet, ook in de beste, de vroomste kringen onder u, een stuitend tekort van voorzorge, juist waar het de gemeente der toekomst, waar het de lievelingen van ons hart, waar het de gedoopte lammerkens van Christus geldt?

In ernste, is dat dan inderdaad en in waarheid het stuk der erfzonde practisch belijden, als we in steê van gestadig bij onze kinderen toe te zien, dat niet door onze schuld in het zondig, en dies zoo ontvankelijk hart nieuwe giftdruppelen indringen, — ze eer nog zelf bederven, door ze uit den beker onzer eigen bezwijmeling te doen meêdrinken en de krankheid, die ons zelven aankleeft, te laten overgaan ook op hun teêr en jeugdig gemoed?

Waar, zoo bid ik u, vindt ge nog huiden ten dage, zelfs in Christelijke en zeer Christelijke kringen, dien toeleg om het nog onbekeerde kinderhart in de wet een tuchtmeester tot Christus te geven, door in vastheid van leiding, in strengheid van opvoeding, in regelmaat van orde als een palissadeering om de kostbare veste van 't kinderhart op te werpen, opdat de invloed van het verderf daarbuiten minder gemakkelijk het bederf dat daarbinnen schuilt, aansteken en besmetten kan?

o, Ge vindt zeer zeker ook nu nog, nu zelfs meer dan vroeger, een dringen, vaak een min beleidvol dringen, om ook het jonge kind reeds tot bekeering en tot aankleving aan den Heiland uit te drijven. Gewisselijk, er valt te roemen, meer vaak dan vroeger te roemen in een aanbrengen aan onze kinderkens van kennisse der Schrift. En, we haasten ons er bij te voegen, aan vermanen, aan minzame terechtbrenging, aan toespraak vol ernst en trouwe schort het onzen kinderen waarlijk niet.

Maar zou dat alles ook in Jeruzalem niet met het „oplezen van het hout" voor vaders outer en moeders afgod zijn saâmgegaan?

En werpt ge dan de gedachte zoo verre van u, dat ook van u, ook van úw kring, ook van úw gezin, terwijl ge alzoo vromelijk met uw kinderen voortdrentelt, in den hemel geklaagd wordt, dat ge „verdriet aandoet aan uwen God"?

„Verdriet aan uwen God!" doordat ge liefdeloos genoeg zijt om uw kinderen er bij *te laten zijn* als ge zondigt, zondigt alleen, of zondigt beiden saâm, o, vaders en moeders, 'tzij door saâm te twisten, of saâm de waarheid te verkeeren, of saâm de wereld te dienen, of in gemeenschappelijk overleg ook voor uw huisgezin zondige dingen aan te houden, die God gevloekt heeft en gij daarom haten moest!

„Verdriet aan uwen God!" doordien ge ook op úw beurt en op úw manier de eerste sporen, waarin ge loopen zoudt, van matigheid en rechtvaardigheid en ingetogenheid, verlaten dorst, en in uwen eigen kring een levenstrant invoerdet van weelde en genotzucht en gemak, als in de wereld zonder God geliefd placht te zijn, maar u, Gods kinderen, nooit kan betamen?

Ja, „verdriet aan uwen God" bovenal, doordien ge, op al deze paden afdolende, en aan de dæmonen van eerzucht, hebzucht, benijding en hoe ge verder dezen duivel, wiens naam *legio* is, bestempelen wilt, steeds vrijer den toom vierend uw kinderen daar ten minste niet buiten houdt, maar ze eer er zelf intrekt, door ze zeer jong deze dingen te laten aanzien en te laten aanhooren; ze er, als ze opgroeien, zelfs ongemerkt aan te wennen en aan verslaafd te maken; en, komen ze eenmaal u boven de schouders uitkijken, als deelgenooten in wat Gode een gruwel is, opneemt bij het afspelen van uw innerlijk onwaar, schijnbaar vroom en toch zoo onvroom u en hen gelijkelijk ontzenuwend en bedervend spel.

o, Ik weet niet, misschien heb ik overdreven! 't Kan zijn dat we den gang des levens in Jeruzalem te somber inzien, maar ik bid u zelven, als ge zoo telkens en telkens weêr van kinderen hoort die juist door dezelfde zonde geestelijk omkwamen, die in het leven van hun vader en moeder altijd gesmeuld had en nooit met ernst was uitgebluscht, — kunt ge dan het ontzaglijk vermoeden weren, dat dat vuur, dat de zielen dezer kinderen ten slotte verteerd heeft was aangestoken *in den huiselijken kring?*

XXV.

„Een witte keursteen.“

> Die overwint, Ik zal hem geven een witten keursteen. Openb. 2 : 17.

Dat bezielend, tintelend en fonkelend woord van den „witten keursteen” versta men niet verkeerd!

Met een edelgesteente dat tot *sieraad* op de borst wordt gedragen heeft deze keursteen niets gemeen. Niets gemeen ook met het keurgesteente in den *zegelring* of den diamant in het *diadeem.*

Niet op sieraad, maar op onze *vrijspraak* van den doem en den vloek des doods doelt Jezus' woord. Van den oordeelsdag is sprake. Van de ure waarin hij de vierschaar zal spannen. Als wanneer alle geslachten der aarde voor hem zullen verschijnen. En de boeken der consciëntie zullen geopend worden. En een iegelijk zijn doodsdoem of zijn gratie zal opvangen van Jezus' lippen.

Over een doodvonnis nu stemde men oudtijds met kleine steentjes. Ze waren *wit* of *zwart.* Witte keursteenen om *vrij* te spreken en zwarte keursteenen om onherroepelijk den schuldige *ten doode* te wijden. En waren er meerdere tegelijk over wie de rechtspraak ging, dan schreef men, al naar gelang men ten doode verwees of gratie verleende, *den naam* van den aangeklaagde op den zwarten of den witten steen.

Nu staan ook Gods uitverkorenen, tot aan dien oordeelsdag, onder de aanklacht.

o, Ze zijn wel *innerlijk* verzegeld. Ze hebben wel gejubeld in genade. De volmaakte liefde heeft in hen wel de vrees

uitgedreven. Maar..... en waarlijk dit is niet licht te achten — voor het publiek van den hemel en van de hel en van de aarde, voor wat op en boven en onder de aarde is, zijn ze nog niet gerechtvaardigd.

Integendeel, hun heil staat nog in het *geloof;* trad dus nog niet in het *zichtbare;* en eer heeft het er alles van, of de uitkomst hun roepen logenstraft en God hun zaak verwerpt. Zóó komen ze zélf om in hun eigen ongeloof; zóó keert álle macht zich tegen hen; zóó schijnt vaak ook *de Heere* hen te verlaten!

o, Onze vaders kenden die worsteling wel, toen ze in hun belijdenis zoo heerlijk uitriepen, van „*dien grooten oordeelsdag, waarin de Zone Gods dan toch eindelijk hun zaak als de zijne zou bekennen en ze openlijk rechtvaardigen zou tegenover de tyrannen die ze hadden getyranniseerd!*"

Daarom ziet een kind Gods wel terdege verlangend en zuchtend naar dien grooten dag uit!

Naar dien dag, als eraan dat gedempte, benevelde, benarde leven voor immer een einde zal komen, en God Almachtig voor heel de schepping bekennen zal: „Ja, waarlijk, deze afgedrevene, deze dolende ziel, deze verlorene *was mijn kind!*"

En, daarom leert dan ook de Schrift, dat de uitverkorenen evengoed als de verharden in dien dag der dagen voor den troon des eeuwigen Rechters zullen verschijnen, om alsdan voor aller oor en openlijk het lot te hooren uitroepen dat hun beidt.

En dan, zoo heet het, zal deze rechtvaardige Rechter zitten op zijn troon, met voor zich de urne der *zwarte* en daarnaast de urne der *witte* keursteenen, en, naar gelang het ten *doode* of ten *leven* gaat, reikt hij dan die keursteenen uit.

En dan, dát is het wat hij aan de Pergamieten betuigt, dan zal hij aan elk van zijn uitverkorenen, „aan een iegelijk die overwint," een *witten* keursteen, een keursteen van *vrijspraak*, van *gratie* en van eeuwige *genade* geven, hoe ook Satan en de wereld en ons eigen hart ons den zwarten keursteen voor de voeten werpen.

En als Satan dan roept: „Ten doode!" en wijst op al onzen smaad en onze schande; en de menschen met wie we hebben omgegaan, met Satan in choor zullen uitgillen: „Ten doode!", en wijzen zullen op al de overtreding waarop ze ons betrapt en de zwakheid waarin ze ons gezien hebben; en, helaas, ook ons eigen hart, kennende zijn ongeloof en zijn

dorheid, als met vreeze des doods zal bevangen zijn, — o, dán zal het daar voor die vierschaar weêrklinken: „Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods! Wie is het die ze verdoemen durft?" en, enkel door ontferming, alleen door het bloed Christi, zal er dan leven, zal er dan begenadiging, zal er dan eere zijn, het leven door „dien witten keursteen," die zeggen wil: „Gij zijt vrij!" en eere door „dien naam" die er op staat, en die ons een taak aanwijst voor eeuwig!

Tot zóó lang, tot áán dien dag, sterkt Jezus u met zijn „verborgen manna," en óp dien dag reikt hij u het het zegelmerk van eeuwige begenadiging, dat alle schepsel het hoort en u tegenjubelt. En hij geeft dien witten keursteen niet aan anderen voor u, maar aan u zélven, als teeken van zijn heilige vriendschap. Ja, meer nog, om u niet slechts van den dood in het *leven*, maar uit het leven *in de heerlijkheid* te leiden, grift hij u op dien keursteen den naam van uw eeuwig aanzijn. een diep verborgen naam van de heiligste liefde, zóó teeder, zoo kiesch en zoo heiliglijk innig, dat gij alleen en uw Heiland dien verborgen naam kent.

XXVI.

„Een pilaar in den tempel."

> Die overwint, ik zal hem maken tot een pilaar in den tempel mijns Gods en hij zal niet meer daaruit gaan. Openb. 3 : 12.

De gemeente van Philadelphia, met haar diepzinnig profetischen naam van „liefde onder de broederen" staat op de ladder met haar zeven sporten, waarlangs de Heere in Openbaringen twee en drie het gemeenteleven laat opklimmen en nederdalen, ongetwijfeld bovenaan.

Ze heeft de hoogste vatbaarheid om genade te ontvangen, want ze heeft „kleine kracht;" gaat dus laag bij den weg; en kent de paden der nederigheid. Maar ook ze ontvangt de heerlijkste beloften, want *zij* zal verwaardigd worden om de hardnekkigste ketters en tegenstrevers aan de voeten van Jezus te brengen; *zij* zal door de liefde van haar Heiland uitgerukt worden uit het heetste van den gloeioven der verdrukking; en eindelijk *zij* zal met den „sleutel Davids" achter zich hooren toesluiten, zóó dat niemand meer den weg ter afzwerving uit het heiligdom haar kan openen.

Nu, om dit laatste haar te bezegelen zegt Jezus: „dat ze gesteld zal worden *als een pilaar in den tempel*," en kennelijk wil Jezus hiermeê te kennen geven, dat ze bloeien zal in „de volharding der heiligen."

De pilaren in een tempel zijn als de boomen in het woud, dien anderen tempel der natuur met het loover tot dak en het vogelenkoor voor zangerenrei. En met de bezoekers van

den tempel hebben deze pilaren dit gemeen, dat ze evenals de boomen van het woud, de opgaande gestalte hebben, en als een beeld des menschen zijn, met opgeheven armen en uitgestrekte hand, lof en eer gevend aan zijn Maker.

Maar ook hierin verschillen „pilaar in den tempel" en tempelbezoeker, dat de bezoeker straks weêr weggaat en de pilaar altijd in den tempel onzes Gods blijft.

Daarop nu doelende, geeft de Heere Philadelphia de heerlijke toezegging: „Gij zult als die pilaren zijn, die eeuwig in mijn huis blijven," en om duidelijk te maken dat deze zijn belofte wel waarlijk aldus te verstaan is en op de „volharding der heiligen" doelt, laat hij er onmiddellijk op volgen: „en hij zal niet meer daaruit gaan;" — en voegt er ter versterking nog het beeld van den lijfeigene bij, op wien men den naam van zijn eigenaar en diens woonstede schreef, om, liep hij weg, zeker te zijn, dat hij goedschiks of kwaadschiks terug zou keeren. Immers, zoo zegt Jezus, zal ook ik op mijn heiligen „den naam van mijn God" en „den naam van de woonstede mijns Gods" zetten, opdat, ook al wilden ze afzwerven, mijn engelen ze toch weêr opvangen en terug zouden brengen bij hun Heere.

Dat eindelijk deze en geen andere beteekenis aan dit heerlijk woord is te hechten, blijkt nog ten overvloede uit den eerenaam waaronder Jezus bij Philadelphia optreedt, namelijk als „degeen die den sleutel Davids houdt, zoodat, waar hij opent, niemand sluit, en waar hij sluit, niemand opent."

Zeer zeker is er in dit woord ook een zinspeling op de *Jachin* en *Bohas* uit Jeruzalems tempel, die „wél er uit waren gegaan" en om hunne kunstwaarde waren weggevoerd, zooals blijkt uit de uitdrukking: „hij zal *niet meer*, er uitgaan." „Niet meer," d. w. z. gelijk eertijds de tempelpilaren te Jeruzalem er uit gingen.

Maar gelijk alles in deze reeks van heilige schrifturen, door Jezus uit Pathmos aan de zeven gemeenten gezonden, zoo is ook deze „*pilaar*" aanduiding van een der heiligheden van het heilgeheim en wel met name van „der heiligen volharding."

„Een pilaar" wil dus niet zeggen: „die den tempel zal schoren." Wil ook niet zeggen: „waartegen anderen leunen zullen;" en beteekent evenmin een aanhangplaats voor heilige geschriften, Gode tot eer, maar ziet er alleen op, dat wie het is, *vast staat en niet weg kan*. Vast als hij wordt gehou-

den, *beneden*, aan den wortel van zijn leven, door het onwrikbaar fundament, en *van boven* door het verband der gewelven en bogen, die naar Gods bestek het heiligdom voleinden.

Dát nu is de glorie van *al* Gods heiligen. Geen hunner kan verloren gaan. Maar, terwijl állen zijn genade vasthoudt, zijn er slechts enkele gemeenten, die „klein genoeg van kracht" en daarom „geestelijk genoeg ontwikkeld" zijn, om van deze heilige waarheid reeds hier op aarde, zonder dat het haar wasdom schaadt, de zoetheid in te drinken.

Philadelphia nu, en dit is haar voorkeur, zou niet alleen als heilige volharden, maar mocht de „volharding der heiligen" reeds hier met bewustheid belijden.

o, Welgelukzalig de gemeente op aarde, die, gelijk Philadephia en eens onze gereformeerde gemeente, dat belijden, èn dat belijdende door die belijdenis geestelijk groeien en bloeien kan!

XXVII.

„Niet vol zoeten wijns."

Want deze zijn niet vol zoeten wijns, gelijk gijlieden vermoedt.
Hand. 2: 16.

Satan leeft van *nabootsing*. Er is in hem niets oorspronkelijks. Dat kan ook niet. Want hij is de leugen, de ontkenning, „der Geist der stets verneint!" 1)

Zoo, als God in Israël zijn godspraak brengt, dan plaatst Satan in de heidensche landen zijn *orakels*. Als God in Israël zijn mysteriën in het „heilige der heiligen" verbergt, dan maakt ook Satan zijn *mysteriën van Eleusis*. Staan er onder Israël zieners op, naast hen komen ijlings de *guichelaars* en *waarzeggers* staan. Als Mozes de wonderen des Heeren in Egypte toont, *doen de toovenaars ook alzoo*. Tegenover de echte profeten van Jehovah verwekt de duivel zijn *valsche profeten*. Als God zijn Koninkrijk wil stichten sticht de overste der wereld zijn *wereldrijken*. En zoo ook, als de Zoon het vleesch aanneemt en spreekt met een menschentonge, dan vaart het duivelenheir in de *bezetenen* en Satan zelf in den rampzaligen *Judas*; zoover het denkbaar was, zijn onheilige *incarnatie*. En zoo nu ook, als *de Heilige Geest* in de gemeente woning maakt, dringen ook *de geesten der gruwelijkheid* aan om in die gemeente in te sluipen.

Een strijd hebben we, zegt Paulus, zoo diep en innig waar, niet met vleesch en bloed, d. i. niet met de booze menschen, maar „met de *geestelijke boosheid* in de lucht!"

Wat sombere schaduw werpt dat ontzettende woord niet in toenemende mate op ons Pinksterhoogtij!

1) De geest die alles liegen heet.

Of lag er in dat spotwoord van „*vol zoeten wijns*" dan geen profetie? Geen profetie van den vorm, dien deze geestelijke boosheid allengs zou aannemen, om, als de afval doorbrak, met de vernielende dorschwagens onze arme verwilderde gemeenten te vertreden?

Lang, lang hield het nog tegen, maar nu is de dam dan ook eindelijk doorgebroken. De stroom der schandelijkheid is over de velden gevloeid. En thans is dat woeste getier en gejubel *niet* meer „vervulling van Joëls profetie", maar wel terdege „een zat zijn en vol zijn van veel zoeten wijns!"

Daar woelt een *geest*, daar woelt een *booze* geest, daar woelt *Satan* in!

Satan, die door zijn verborgen onheilige werkingen, tegelijk aan alle oorden der wereld denzelfden onheiligen, gruwelijken geest heeft uitgezonden, zoodat overal de mensch om bedwelming vraagt, bedwelming zoekt en zich in de doodelijke vangen dier bedwelming grijpen laat.

Die geest waart rond in heel Europa. Hij is uitgezonden in Amerika. Maar ook hij bederft het arme China. En zelfs uit Perzië en Indië en uit ons Insulinde komt hetzelfde, gelijkluidend, onheilspellend gerucht.

En dacht ge dat dit aan die menschen leî? Dat dit was afgesproken? Dat de zondaars met de verkoopers en de verkoopers met de bereiders in bond waren getreden?

Neen, zeg ik u; maar als op alle punten tegelijk het vuur uit den grond spat, dan moet er wel een gemeenschappelijke haard zijn, waar die vuurstroomen uit voortkomen. En zoo ook, als overal tegelijk, in schier denzelfden vorm, eenzelfde kwaad naar buiten puilt, dan weet een ieder die zien wil, dat er *één macht* is die dit in állen werkt, *één bron des kwaads* waaruit dit allerwegen opwelt, ja, *één geest* die hiertoe allen op gelijke wijze aandrijft.

En zie, is nu de Heilige Geest uitgestort om den zondaar innerlijk te verlichten, om hem meer mensch, om hem der goddelijke natuur deelachtig, en kloek in den strijd te maken voor wat lieflijk is en wèl luidt en hem te troosten door de liefde des Heeren, — die andere geest, die nú schier heel het terrein reeds inheeft en dien Heiligen Geest terugdringt, die geest der demonen, die macht ontving, immers ze verlicht niet maar *benevelt*; maakt niet „meer mensch" maar *verdierlijkt*; vereenzelvigt met Satans *onheilige natuur*; verlamt

alle *veerkracht* in den strijd voor wat eerlijk is; en werpt het schuldig slachtoffer troosteloos in de armen van *wanhoop* en *verderf*.

o, Die twee geesten, die thans worstelen!

Die Geest van God met aan het eind van den gloreweg een volheerlijke vertroosting, en... die geest van Satan met, als de weg der schande is afgeloopen, niets... dan vertwijfeling en radeloosheid!

En toch, zie om u, op uw Pinksteren, welken dier twee geesten de kinderen der menschen liever hebben!

Och, die den Geest der genade en der gebeden zoeken worden ze niet steeds minder? Die den geest der bedwelming en der vervloeking achternagaan, groeien ze niet steeds in aantal? En de halfslachtigen, die noch het een noch het ander willend, en, koud noch heet, slechts voor het uitspuwen waarde hebben, zie, ze meenden nu zoo lange dagen de wereld te beheerschen, maar slinken ze, huns ondanks in het gedrang gekomen, niet weg dat ge het ziet!

En dan roept men nog, dat we slechts voor „dogma's'' strijden en letters ziften en het haarkloven minnen!

Och, dat de gemeente van Christus maar *beter in haar dogma's leefde?* Leefde in het dogma van de *persoonlijkheid* des Heiligen Geestes, en leefde in het dogma van het *persoonlijk* bestaan van dien geest die in het booze ligt!

Eerst dan zou de strijd tegen dat „vol zoeten wijns" als een machtige aanrollende stroom worden. Dan eerst in alle rangen der maatschappij de schrik voor deze geestelijke epidemie om het hart slaan. Ja, dan eerst ook tot de overheid het besef doordringen, dat stilzitten bij zulk een brand, die naar alle kanten uitslaat, erger dan misdadig is.

Maar ook, dan eerst zou de gemeente van Christus het verstaan, dat noch een bond tegen den zoeten wijn, noch een mijden van wie dien wijn bij volle teugen drinken, noch een ijveren van de gerechte overheid, ook maar iets vermogen, als niet eerst, als niet tegelijk, als niet aldoor de geestelijke boosheid *geestelijk* wordt tegengestaan.

Tegengestaan door de *gemeente.*

Door de *bidders* in die gemeente.

Of neen, liever nog, tegengestaan op het smeeken dier bidders, *door Hem,* die alleen macht ontving om Satanas, ook in dien vorm, te binden.

XXVIII.

„De wijsheid dwaas gemaakt."

Heeft God de wijsheid dezer wereld niet dwaas gemaakt?
1 Cor. 1: 20.

Het denkbeeld van „vervolgd te worden;" van „om Christus' wil nog eens op het schavot te komen;" van „de striemen van het geeselkoord" in ons vleesch te voelen dringen; ja, zelfs de gedachte van „ons lichaam over te geven om verbrand te worden," o, dat alles kan bekoren, dat alles nog in geestdrift ontvonken! Maar.... ootmoediglijk te erkennen „dat men *een dwaas* is!" neen, broeders, laat ons er maar voor uitkomen, dáár wil het hart niet aan!

Smaad heeft men lief. Bij laster kan men stille zijn. Aan schimp heeft men vaak een behagen! Maar.... om er in te roemen dat we *dwazen* zijn en niet met al weten, dat is *te* hard!

Och, in ons weten, in ons wijs zijn, ligt voor ons ongebroken hart zoo „het zeere puntje."

Met als God te willen zijn, „*hebbende kennis*" van goed en kwaad, is de zonde haar heilloozen loop begonnen, en daarom blijft dat onheilige van den verstandelijken hoogmoed haar bij ten einde toe.

De hoovaardij der gevallen engelen bootste in zijn menschelijken afval ook de zondaar na.

En zoo is het nog. Nog zelfs onder Christenen!

o, Tegen álles kunnen uw kinderen, die, vromelijk opgevoed, uit uw huis komen, in de wereld nog tegen, maar laat men ze niet vragen „of ze nu nog zoo *bekrompen* zijn om dat

alles zoo maar aan te nemen!" „of ze dat nu zelf toch niet beter weten;" „of dat aan te nemen voor een ontwikkeld en verstandig mensch nu toch aangaat?" — want dán, de ervaring leert het telkens weêr, dan trof de pijl schier altijd op de eenig wondbare plek en voer de geest der verloochening van Christus hun in de ziel.

Hij weet wel in wat strik ze 't best te vangen zijn!

Altijd in den strik van iets te zijn, van iets *te hebben*, 't zij dan bezit van geld of bezit van kennis! Want ook van die kennis geldt het zoo ten volle: „dat eer een kemel door het oog der naald gaat dan één *die rijk in kennis is*, in het Koninkrijk der hemelen!" Denk maar eens aan onze hoogleeraren, aan onze doctoren en rechtsgeleerden, en de leeraren op onze middelbare scholen, en onze schrijvers en onze officieren en onze lieden van dusgenaamde hoogere beschaving! Och, koud van hart en dor van ziel, zwerven ze, op enkele heerlijke uitzonderingen na, om, ver afdolende van de sprinkader des eeuwigen levens. En dat waarom, ja, waarom anders, dan wijl zij denken wijs te zijn en het bloed zich van boosheid in het aangezicht voelen vliegen als men ze voor dwaas en onwetende houdt? Of wilt ge, wijl de *boom der kennisse* hun nog altijd meer waard is dan *de boom van het Leven!*

Vandaar dan ook die splitsing die Satan in zwang bracht. Die splitsing tusschen *tweeërlei* soort van menschen.

Aan den éénen kant de ontwikkelden, de beschaafden, de verlichten, de denkers, de verstandigen, — en aan den *anderen* kant de Christenen, die men dan brandmerkt als bekrompen en lichtschuw en goedgeloovig en dom.

En voor die splitsing bezwijkt men dan!

Want zie, álles kan, álles wil men, maar „bekrompen", „lichtschuw" — och, dat duldt het hooge hart niet.

Of ook, dan is men wel Christen, maar voert (o, God vergeve hun hun schuld aan wie het doen!) ja, voert dan *op het Christelijk erf zelf* nogmaals dezelfde splitsing in, en spreekt dan van „ontwikkelde" en „bekrompen Christenen." En natuurlijk een „ontwikkeld" Christen dat is men dan allereerst *zelf* en zijn *vrienden* en de lieden die denken *zooals men zelf denkt*. En de „bekrompenen," de „lichtschuwen," de „achterlijke lieden" dat zijn dan die dwazen, die aan *dit* nog vasthouden en *dát* nog gelooven, en *dát* nog niet inzien, en *dát* nog op de oude manier opvatten, en met die „bekrom-

penen" spot men dan en beeldt zich met zijn „ontwikkelden kring" in, al zeer hoog in wijsheid te wezen.

o, Mijn broeder, wat Paulus zich toch aan dien hoogmoed der „ontwikkelde Christenen" zou geërgerd hebben!

Hij, de man van Tarsen, hij zou zich „den bekrompenste onder de bekrompenen" hebben genoemd, om toch anderen te doen inzien, dat dat „ontwikkeld zijn" er niets toe of af doet, en dat „dwaasheid" is al wat wij dachten, en het voor Gods eer en onzer ziele heil er maar eeniglijk op aankomt, *of we voor Gods Woord, voor de wijsheid des Heeren bukken willen* en alzoo ook waar het om ons *denken* te doen is, Hém groot laten zijn en ons zelven, o, zoo klein!

Wilt ge dan ook zielen winnen voor Jezus, zoek het dan nooit den lieden „aan hun verstand te brengen," want dat zou zijn het gif in de spijs te mengen, — maar val ze zonder sparen, rechtstreeks, juist het eerst op dat verstand zelf aan, om dat hoogmoedig denken gevangen te nemen voor Hem, die de „wijsheid der wereld dwaas heeft gemaakt" in het kruis van Jezus!

En ook, als ge de paden en gangen van uw eigen ziel doorzoekt, onderzoek dan wel zeer naarstiglijk, of onder de offers die daarbinnen voor Jezus vielen, ook reeds uw eigen „hoogmoedig denken" was, en het „*ik dwaas* en *Hij alleen wijs*" u reeds de triomf werd des Geestes.

XXIX.

„Bedden en beddekens."

> En leiden ze op bedden en *beddekens*, opdat, als Petrus kwam, ook maar de schaduw iemand van hen beschaduwen mocht.
> Hand. 5: 15.

Niets zoo aandoenlijk als de teedere zorge der Heilige Schrift voor onze kleinen.

Uit den tijd toen Jezus nog op aarde was behoeft dat geen herinnering. Zijn „laat de kinderkens tot mij komen" is het machtige tooverwoord, of laat mij liever zeggen de wondere leuze voor de kinderkamer in elk Christelijk gezin geworden. Het woord vol gloed en glans, waaraan elke Christenmoeder haar uitgebluschte liefde weêr telkens ontsteekt. De nooit feilende talisman, die het u onmogelijk maakt met bewustheid een kind zedelijk kwaad te doen. Ja, de liefdespreuk vol magnetische kracht, die onze kleinen, als de Heere ze opriep, het weggaan van ons schier liefelijk maakte, en ons o zoo kalm kon troosten als ze ontglipten aan onze hand.

Maar wat minder de aandacht trok, en toch niet minder liefelijk is, biedt ons een vriendelijk tooneel uit het leven der eerste gemeente, toen Jezus' apostel macht ontving om tot met zijn schaduw de ziekten der kranken te genezen en al Jeruzalems burgers hun kranken uit de ziekenkamer uitdroegen en in rijen langs hun huizen neêrzetten, om voor de lieven van hun hart het profijt te hebben van deze bovenmenschelijke, wondere, gansch goddelijke genezing.

Toen toch, zoo meldt ons de Heilige Schrift, ging die wondere reddende mogendheid niet slechts tot de ouden van dagen en de personen van volwassen leeftijd, maar ook tot de kinderkens uit. Immers, om in het mysterie van dat wonder voor altoos den band tusschen de gemeente en de kleinen te bezegelen, meldt de Schrift ons nadrukkelijk en met opzet: dat ze uitdroegen „bedden *en beddekens*" en dat over beide 's Heeren goddelijk medicijn in de schaduw van zijn apostel uitging.

o, Dat bedden *en beddekens*", zoudt ge het niet in den hoeksteen van elk godshuis willen beitelen, ja, griffen op elke woning, waarin God Almachtig de verlosten door het bloed zijns Zoons heeft?

Er wordt ook op „die beddekens" zooveel geleden, zooveel kinderlijke smart met milde kindertranen uitgehuild.

Vergeet het toch niet, dat bijna een derde van al wat uit vrouwen geboren wordt, het nooit verder dan dat „beddeken" brengt en van dat „beddeken" wordt afgenomen om te worden bijgezet in het graf.

Het zijn er niet maar enkelen die op die beddekens lijden, maar zoo velen.

En wat aangrijpender nog is, er zijn er zoovelen van die kleine kranken, die zelfs dat „beddeken" missen moeten, en of in een hoek van het groote bed, of op den vloer, of in een trogge, o, zoo hard, zoo ongemakkelijk zoo ongetroost hun eerste en hun laatste tranen uitweenen. Och, vooral die onherstelbaar kranke kleinen, ze kwijnen soms zoo langzaam en daarom zoo bitter lang op hun „beddekens" of erger nog, met hun vaak stomme, nog niet begrepen, en daarom juist zoo diep aandoenlijke smart.

En zou dan ook op hen, ook op die „beddekens" niet een schaduw mogen vallen van de liefde der Kerk van Christus! Van die Kerk, die in moeder, of zuster of verpleegster, indien Christus heur hart bezielt, bij dat „beddeken" waakt en bidt en het leed poogt te verzachten?

o, Daar is nog iets anders te doen dan zoo'n kind afleiding te geven; nog iets anders dan het met wat suikergoed blij te maken; nog iets anders zelfs dan het te beklagen en het beddeken zacht te spreiden. Daar is nog iets hoogers, nog iets beters, nog iets oneindig heiligers en edelers in die schaduw van Jezus' liefde! Ik weet wel, iets dat ge

niet omschrijven kunt, maar iets dat in al de diepte van het mysterie der liefde, toch, o, juist door die kleinen op „die beddekens” zoo ongelooflijk diep gevoeld wordt en met zoo diepe teugen ingedronken.

En toch, er gaan er zoo velen naar het graf, die nooit, zelfs door moeder niet, met die schaduw der liefde gedekt zijn.

o, Gemeente van Christus, wat gaat er van een menigte dier aandoenlijke beddekens niet een roep tegen uw koelheid op naar den ontfermenden God!

En..... niet alleen van de beddekens waarop die zieke, maar..... ook wel van de beddekens waarop de nog gezonde kinderen sluimeren.

Die beddekens, ze staan daar in zoo menig huis, nacht bij nacht, op de kinderkamer, met hun lieven last voor het oog van Gods heilige engelen, maar, dat o, zoo zeldzaam de „schaduw van moeder” ze bedekt bij het insluimeren!

Helaas, ze vermenigvuldigen zich, „de beddekens” waar zelfs de „schaduw der gebeden” al meer van wegkrimpt.

En is het dan wonder, dat straks van die beddekens door het ouderhart, een bos doornen in steê van een handvol bloemen geplukt wordt!

In ernste, moet het u dan nog aangezegd, dat ook over „die beddekens”, als „de schaduw uwer liefde” er niet waakt, de schaduw van Satan zoo vreeslijk en zoo donker kan henen trekken!

Of wie zal het giftig onkruid noemen, waarvan het schandelijk zaad dat Satan uitstrooit, reeds op „die beddekens” was ontkiemd.

XXX.

„Teekent dien."

> Indien iemand ons woord niet gehoorzaamt, *teekent dien*, en vermengt u niet met hem, opdat hij beschaamd worde, en houdt hem niet als een vijand, maar vermaant hem als een broeder. 2 Thess. 3 : 14, 15.

Sommiger barmhartigheid is wreed! *On*barmhartig veler dusgenaamde liefde!

Ze durven nooit een hard woord spreken; missen den moed iemand eens in zijn consciëntie aan te grijpen dat hij onthutst wordt; en meenen dat het Christelijk in hoogeren zin moet heeten, het af te doen buiten alle tucht.

Och, dat ze toch naar Jezus' apostel wilden luisteren!

Paulus is niet zoetsappig, maar altijd energiek. Nooit zoetelijk zacht en door de vingeren ziende, maar altijd veerkrachtig en gestreng.

Er is voor zijn bewustzijn liefde ook in den toorn; in den toorn vaak edeler en machtiger dan in zachte meêgaandheid. Want zie, Paulus leeft diep; gaat tot op den wortel; en ziet het heden niet aan om van de toekomst zeker te zijn.

Elke zonde, elk zedelijk kwaad wekt zijn weêrzin. Het is hem een gif, dat hij mijdt en bestrijdt. Een aanstekelijke, besmettelijke ziektestof, die gestuit en, kan het niet anders, dan desnoods uitgebrand of als een booze etterbuil uitgesneden moet worden, om èn den persoon te redden aan wien het kleeft èn wie om hem zijn voor besmetting met hetzelfde gif te bewaren.

„Teekent dien," gelast hij daarom aan de gemeente van Thessalonica. „Teekent dien" die niet goed wil, die de orde stoort en den naam van Christus te schande zou maken. „Teekent dien" en zondert hem alzoo af en laat hem op zich zelven staan en wacht u voor den ongeoorloofden schijn, als vondt ge in zulk een wangedraging niets berispelijks.

„Teekent dien" en „vermengt u niet met hem." Niet alsof hem toe te spreken u aansteken zou, maar zóó dat uw toespraak een bestraffend, een veroordeelend karakter drage. Niet met de bestraffing der hooghartigen of der ingebeelde heiligheid, maar met het ernstig vermaan der liefde, die als uit het broederhart nog redden, nog opheffen, nog heiligen wil. „Houdt hem niet als een vijand, maar vermaant hem als een broeder!"

Maar, och, ook van dezen apostolischen, in 's Heeren naam gegeven last, wat is er nog van over?

Wat nog van over in een kerk, die nooit meer „teekent;" die den moed om te „teekenen" lang verloren heeft; nooit zelfs meer straft, en al wat er onheiligs en schandelijks onder menschen genaamd wordt, liefdeloos en onbarmhartig in haar eigen leden geworden laat?

Wat nog van aan in de engere kringen van wie den Christus belijden, waar men „omdat het een broeder is", geen kwaad ziet in wat toch kwaad naar het Woord is; de wereld laat inwoekeren op het heilige erf; en, ja, dan nog wel eens zachtkens een woord van „niet goed kunnen keuren" fluistert, maar.... om aan te grijpen, om geen rust te gunnen, om met zijn toorn te achtervolgen, om te bestraffen en ten laatste als een heiden en tollenaar te laten zijn, de energie der liefde en de veerkracht der ontferming mist?

We voegen er bij, wat nog van over, ook in onze huisgezinnen, waar men de rechtvaardigen en onrechtvaardigen, als ware er geen onderscheid, zonder ernst, zonder tucht, althans zonder doortastenden aanval op het kwaad, tot het er uit zij, — vreedzaam zich dooreen laat mengen, en zoo den onheiligen schijn voedt, als zou het wel beter zijn, als het anders ware, maar als bleef toch ook mét die aanklevende ongerechtigheden die vrouw „de lieve moeder," die man „de goede vader," en die jongeling „de beste zoon!"

Het komt er al maar vandaan, dat men „Gods Woord" zijn loop niet laat, d. i. dat men dat Woord niet laat heer-

schen; in kerk en huis zich voor dat Woord niet nederbuigt; en zich vermeet, zeggende dat men bij de Schrift leeft, er uit te nemen wat ons aanstaat en te laten liggen wat ons niet toespreekt.

Nu, het spreekt wel vanzelf, dan *is* dat Woord ook geen tweesnijdend zwaard, dan kan het niet meer doordringen tot de samenvoegselen en het merg, en gaat al de zegen, dien het u brengen kon, door uw jammerlijke hoogheid van hart te loor.

Of liever nog, neen, het is geen „hoogheid" altoos, maar meer nog zwakheid van ziel.

Zedelijke machteloosheid!

Maar een machteloosheid die men dan, om toch den schijn van een teeder hart te bewaren, met de bedrieglijke en schijnheilige leuze van „hoogere" teederheid en „hoogere" liefde tooit.

Dáárin, dáárin schuilt de kanker die voorteet en uw kracht ondermijnt.

Wat liefde is, wilt gij uit uw gevoel, uit uw hart, uit uw gewaarwording opmaken, in steê van het, als een Christen voegt, stil en kinderlijk *te willen leeren van uw God.*

XXXI.

„Tegen de gezonde leer!"

En indien er iets anders tege de gezonde leer is.
1 Tim. 1 : 10.

Er wordt veel van „gezond in de leer" geredekaveld, maar och, wie is er die zich rekenschap geeft van wat naar Gods Woord „gezond in de leer is?"

Hoe vat men nog bijna altijd „leer" op als beteekende het een stel van schoon geformuleerde uitspraken *over* het geloof! En toch „leer" is heel iets anders. „Leeren" is iets in u opnemen, u naar een vasten regel bewerken en vervormen laten, en u aldus een kunstvermogen eigen maken dat ge eerst niet hadt.

Zoo is er een „leer" om het best uw huishouden te besturen, een „leer om het uitnemendst uw beroep te drijven, een „leer" om met menschen om te gaan, een „leer" kortom voor elke betrekking in het leven.

Daarom is heel het leven zelf een „leerschool." Een leerschool de werkplaats voor den aankomenden ambachtsjongen. Een leerschool het stille gezin voor de dochter die aan 's moeders zijde opgroeit. Een leerschool ook het rustbed voor den lijder en de krankekamer voor wie verpleegt.

Een „leer", het wijst er immers in al die gevallen op dat we *zelf niet* weten hoe er meê door te komen, hoe 't te volbrengen, hoe het gaan en staan moet, en dat we er dan den tijd voor nemen, omdat *van anderen* af te zien, van anderen ons te laten gezeggen, en ons door anderen zoo te laten be-

werken, dat we, als de leerjaren uit zijn, het zelf ook *kunnen*, en er de macht, het vermogen toe verworven hebben gelijk zij.

Een opgeschoten knaap, die veel van allerlei soort van leder en zolen en leesten uit de boeken wist, maar nooit op den schoenmakerswinkel *in de leer was geweest*, zou die zijn vak machtig zijn?

En indien dit reeds bij het maken van een schoen dwaas zou gekeurd worden, waarom, bid ik u, die dorre, holle, doode theoriezucht dan wel geduld en wel toegepast op het heiligste?

Zie, ook het leven van het hart is een kunst en het leven met God is een kunst, en reeds hier aan te sluiten aan het leven wat daarna komt is de grootste kunst van al.

En ook daarvoor nu bestaat een „leer."

Dat wil zeggen, dat ge ook die kunst niet vanzelf hebt en er uit u zelf nooit aan komen zoudt, en dat u dus geen andere uitweg blijft, dan om ook daarvoor in de leerschool, of wilt ge bij Christus *in de leer* te gaan.

„Bij Christus in de leer", opdat hij u onderrichte door zijn Woord, bewerke door zijn Geest, prikkele door uw levensloop, wenne aan wat u eerst tegenstond, u vaardigheid en vermogen aanbrenge, en u alzoo, een goed leermeester gelijk, vorme en bekwame vóór dit heilig en hoogheerlijk vak des eeuwigen en volzaligen levens.

En nu spreekt het vanzelf dat de Heere daarbij ook met uw bewustzijn, met uw denken, met uw rede handelt.

Ge zijt geen stok of blok, maar mensch.

Gij zit er dus niet maar bij om het af te zien, maar hij spreekt u ook toe, hij doet het u inzien, hij geeft u ook verlichting van het oog.

Zoo is er dan van de practische leerschool ook een onder woorden gebrachte en klaar uiteengezette beredeneering, waarom het zoo is, en hoe de deelen heeten, en hoe deze deelen op elkaâr werken. In die hoogere levenssfeer toch komt het er niet slechts op aan *dat* ge leeft, maar moet ge ook weten *waarom* en *hoe* ge leeft.

En wat doet men nu?

Och, die beredeneerde uiteenzetting noemt men nu al de leer. Men ziet de kaart voor het land, den catalogus voor de schatkamer aan en verwart het beeld met de zaak.

En wat zou dan *gezond* wezen!

Er kan dan sprake zijn van een juiste of valsche, ook

van een heldere of verduisterde leer, maar van een gezonde of kranke leer immers nooit!

Neen, „gezond" is uw leer, wanneer ge in heel uw bewerking van uwe gemeente door het Woord, door behandeling en voordoen, zoo zelf te werk gaat, dat de zielen bewerkt worden naar den vasten gang van Christus, dat ze macht over Satan krijgen en ook al laat ge ze nu voortaan aan zich zelf over, dat ze dan toch groeien en toenemen en als ware het „ruiken" wat onwaar is, en lust hebben aan wat afspiegeling is van de waarheid Gods.

Of uw beredeneerde leer al zuiver is maakt die leer nog niet gezond.

Om gezond te zijn moet ze allereerst leven, en ge weet, ook een skelet kan keurig in elkaâr zitten, maar leven kan het niet.

Maar ook omgekeerd, gezond is uw leven nog allerminst, omdat er zedelijke kracht van uitgaat en wel wat gisting en werking en zielsverheffing door tot stand komt.

Want immers, ook in een koorts is krachtsontwikkeling en gisting van het bloed en ijlende bezieling.

Neen, om *gezond* te wezen moet uw leer aan deze drie beantwoorden. *Vooreerst* dat ze overeenkome met het voorbeeld der gezonde, d. w. z. der volkomen normale en deswege exemplaire leer van Christus en zijn apostelen. *Ten tweede* dat ze overeenkome met den werkelijken toestand waarin de menschen, jong en oud, bekeerd en onbekeerd, zich aan het zuiver ziende geestesoog voordoen. En *ten derde*, dat uw leer bij het zich ontwikkelen, zonder kunstmiddelen of schokken, goed en naar den aard der heiligheden, groeie en den tact en het instinct bezitte, om de vreemde elementen uit te zuiveren en wat echt is te waardeeren.

Zulk een leer, naar de leere Christi, op 's menschen wezenlijken zielsnood passend, en die niet blijft wat ze was, maar zich ontwikkelt en bij dat ontwikkelen zich normaal ontwikkelt, zie, zulk een leer is gezond. Vertrouw u aan zulk een leer vrij toe. Durf het op zulk een leer vrij wagen. En ge zult zien, dan zal leeren *leven* zijn. Leven, door u de heerlijke, de goddelijke, de volzalige kunst te leeren, om, in de ziel onbewogen voor God recht te staan en nu reeds nog op aarde omwandelend, burger en meer dan burger daarboven, ja kind te zijn bij uw God.

XXXII.

„Lieflijke redenen."

> Een gruwel van Jehovah zijn de gedachten der boozen, maar die der reinen zijn (Hem) lieflijke redenen 1).
> Spreuken 15 : 23.

De gedachten komen niet uit het *hoofd*, maar uit het *hart*.

Uit het hart, niet uit het hoofd, des menschen komen voort booze overleggingen. Wel leent het hoofd er een vorm aan, een gewaad waarin de gedachten zich kleeden, een gestalte die ze aannemen, maar de inhoud, het wezen, het drijven en de drang van de gedachten komt van dieper, komt van binnen uit, welt op uit den bodem van ons geheimzinnig gemoedsleven.

Het hoofd, met zijn schatten van geheugen en verbeelding en verbinding, doet den dienst van een onderhoorige, maar het hart speelt voor meester.

In dat hart wonen de geesten van ons gemoedsleven, en die geesten zijn van tweeërlei aard en oorsprong. Er zijn geesten, dof, somber en donker van aard, die uit onze oude natuur, uit onzen vleeschelijken oorsprong en dus wel bezien uit de diepten van zonde en dood en duivel herkomstig zijn. Maar er huizen in ons hart ook reine geesten, schoon en heilig en lieflijk van aanzien, die van boven tot ons afdaalden van den Vader der lichten, en bij ons inwonen om ons van Hem te spreken, en als lichtende beelden omzweven in de kameren onzer ziel.

1) Eenigszins afwijkende vertaling, om des te beter den klemtoon te doen uitkomen.

Willen nu die geesten, zoo van de ééne als van de andere soort, naar buiten, dan leidt hun weg door het hoofd d. w. z. dan moeten ze opgenomen in ons bewustzijn, in onze rede, in ons denken. En dan worden ze in die wereld onzer gedachten aangekleed. D. i. dan ontvangen ze een herkenbaar gelaat, een gangbaren naam, een onderscheiden vorm, en treden op het veld onzer verbeelding, om nu, met andere gedachten en overleggingen gepaard, vruchtbaar te worden in rijp beraad, en alleen aan den wil voorgesteld, door dien wil tot zijn kinderen aangenomen, nu over te worden gezet in wilsbesluiten, en alzoo door de wilskracht en de gelegenheden des levens over te gaan in de daad en tot feiten te worden in het werkelijk leven.

Zoo is het met de overleggingen der boosheid, en zoo ook is het verloop van de gedachten des vredes voor onzen God.

Maar, wat nu de wereld telkens leugen heet, en waar ons hart niet aan wil, en wat ons bewustzijn telkens wegcijfert, is dat die overleggingen zijn en blijven een geheimzinnig, een verborgen, een inwendig spreken voor en tot den alomtegenwoordigen, den alles beluisterenden, den alles doorzoekenden en doorgrondenden God.

Of de overlegging van het hart reeds door de poorte van het bewustzijn gleed of nog daarachter bleef, doet er niet toe. Het doet er ook niet toe, of ze reeds in den wil drong of nog in de overlegging bleef hangen. Die overlegging op zich zelf, ook in haar eerste ontkiemen, in haar primitief opwaken, zoodra ze slechts op den bodem van het gemoedsleven in beweging geraakt, is een innerlijk, verborgen maar niettemin onloochenbaar feit, waarvoor het hart verantwoordelijk blijft, en zulke opwellingen dragen, wijl ze aan God bekend zijn, ook bij heur eerste ritselen, altijd het karakter van een spreken tot Hém.

Daarbinnen zijn we nooit alleen.

God, driemaal heilig, is daar altijd met ons.

Dat is onze consciëntie.

Een gedurige sprake Gods, dat Hij óók weet wat wij weten, hoort wat we daarbinnen tot ons zelven spreken, en ons overleggen in de kameren van ons hart beluistert.

En daarom nu zegt de Spreukendichter: Als er overleggingen in het hart opkomen, dan raken die allereerst Jehovah. Dan is *Hij* het, die er het eerst kennis van neemt. Die ze

beoordeelt eer eenig mensch ze beoordeelen kan. En die, naar gelang ze u uit Satan of uit den hooge toekwamen, ze verfoeit of ze zegent.

Zoo is het uitademen van uw hart als een gedurig reukwerk voor zijn aangezicht! En is nu wat opstijgt Hem een reuke der verfoeiing, dan legt Jehovah er den ban en den vloek op. Of ook, is wat van dat altaar opklimt een Hem wel aangename geur der ziel, dan heeft uw God er een welgevallen aan en spreekt Hij er zijn zegen toe.

„Een gruwel van Jehovah," heet het daarom in de Schrift, „een gruwel van Jehovah, zijn de overleggingen der boozen, maar de overleggingen der reinen zijn Hem als lieflijke redenen, die de ziel voor Hem uitspreekt!"

En nu, is die gedachte niet heerlijk?

Te weten dat gij nooit denkt of overlegt in u zelven, of uw God staat die alleenspraak uwer zielen te beluisteren.

Maar ook, is het geen machtige prikkel tot heiligen zin en heilige overlegging, om te weten dat al úw denken een spreken voor het oor van uw God is? Te weten dat al wat ge denkt door Hem gekeurd wordt en hetzij verfoeid als een gruwel, hetzij geliefd als een lieflijke rede tot het hart van den driemaal Heilige?

En dat dan toch zelfs uit het hart van Gods kinderen nog zoo telkens en telkens weêr de booze overleggingen opwaken, om Hem te bedroeven en zijn liefde te wonden en u te beschamen!

Och, wat altijd bidden, bidden zonder ophouden is, zeg mij, mijn broeder, zoudt ge het nu nog niet gevat hebben?

Al uw overleggen, al uw beramen, al wat uitgaat uit de fontein uws harten, één al doorgaande, al voortdruppelende rede der lieflijkheid voor Hem, die meer dan de kenner, die de *doorzoeker* is van al de kameren van uw hart!

XXXIII.

„Wandelt in de vlam van uw vuur!“

> Ziet, gij allen, die een vuur aansteekt en u met spranken omgordt, wandelt in de vlam van uw vuur en in de spranken die gij ontstoken hebt.
>
> Jesaia 50 : 11.

De Heere duldt geen eigenwilligheid! Zelfs niet als de smart op het hoogst gaat. Ja, al zonkt ge weg onder de golven en baren, dan nog wil de Heere, dat ge er niet zelf wat op verzinnen zult, maar uw redding zult wachten langs den weg door Hem u beschikt.

Dit geldt voor uw hart, voor uw persoon, maar ook voor 's Heeren volk. Ook dat volk komt van onder de kastijdende hand des Heeren niet uit, dan door de opening die de Heere zelf maken zal. En alle menschelijke woeling en machinatie, en alle vondsten en kunsten die men er op uitdenkt, om door een eigenwillige handeling vrij te komen, helpen er ons niet uit, maar werken er ons al dieper in.

Och, voor God moet de glorie wezen, zelfs van onze dwaasheid en van de wegen der eigenwilligheid die we ons verkiezen.

Zitten we bij het puin van ons heerlijk en heilig huis neder en geeft God ons asch voor brood en tranen voor drank, dat ons de ziel wegvliet van innerlijke bangheid en de huiverige verlatenheid ons het hart beklemt, dan heeft God u een trooster beschikt in dien goddelijken Ontfermer, die alleen onder alle troosters zeggen kan : „Ik weet met den moede een woord te rechter tijd te spreken." En als die

Messias dan het volk zijns Gods in droefenis en angst, in donkerheid en duisternisse ziet nederzitten, dan gaat van hem het woord der zielsaangrijping uit: „Wie is er onder ulieden die den Heere vreest, die naar de stem van zijn knecht hoort? o, Als hij in duisternisse wandelt en geen licht heeft, dat hij dan eeniglijk betrouwe op den naam des Heeren en op niets anders steune dan op zijnen God!"

Maar daar wil het hart dan niet aan. Dat duurt dan te lang, eer het licht komt. En aan den levenden God dan het bestuur van ons lot uit de hand nemend, grijpen we dan eigenwillig naar den vuursteen en slaan er vonken uit, en houden er onze pektoortsen bij, dat ze vuur mogen vatten en de spranken er uitspatten, ... en dan, jubelen we in onze eigen wijsheid en in de daad van onze eigen hand en in de redding die we ons zelven wrochten, en roepen de een tot den ander: „Zie, nu is de duisternis van ons gegaan en het vuur spat en alles schittert als in een zee van licht om ons heen!"

En neen, vrees dan niet dat de Heere u dat vuur zal uitblusschen. Integendeel. Dan zal Hij dat voeden, dat aanblazen, tot het u eindelijk zelf te fel wordt, en ge angst begint te krijgen voor dit uw eigen vuur, waarin ge zoo dartel u verlustigd hadt, en ge roepen gaat: „o, Heere, help ons! o, God der mogendheden red ons. Red ons van dit zeer groote vuur, dat het ons niet vertere!"

Maar alsdan zal Hij, uit wiens weg we liepen en uit wiens hand we vielen, dan zal Hij, op wiens naam we alleen hadden moeten steunen en wiens heerlijk licht we om den walm van onze eigen toortsen veracht hebben, dan zal Hij, de Heilige Israels, in zijn toorn tot ons spreken: „Zie, gij allen, die u zelf een vuur hebt aangestoken, en die u met spranken als omgord hebt, *wandelt dan nu ook in de vlam van uw vuur* en in de spranken die gij ontstoken hebt. Dat geschiedt u van mijne hand en in smart zult gij nederliggen."

Dat wordt dan het onuitblusschelijk vuur!

Het vuur der bitterheid en der smarten en der consciëntiewroeging, dat ons zengt en schroeit en brandt aan de ziel bij al den weg dien we op aarde te voleinden hebben, en eerst recht vreeselijk als een vuur uitslaan en tot een vlam worden zal die ons omwindt en in haar walmen op-

sluit, als eindelijk de vensters worden opengestooten en van gindsche zij van het graf de fijne etherlucht der eeuwigheid tot ons doordringt.

En toch, wie wacht nog op het licht des Heeren en op de glansen die glinsteren zullen op de bergen zijns Gods! Wie heeft nog geloof, vast, diep, oprecht, kinderlijk geloof, om uit de duisternis niet uit te willen, zoolang de morgenster van Gods Woord niet in zijn hart opgaat? Ja, wat, wat ziet ge ook onder Gods volk veelszins anders dan een rondloopen met vuursteenen, en een met pek bedruipen van de toortsen die men met eigen hand gewrongen heeft?

Zoo schijnt het dan dat alle duisternis weg is. En dan slaat men aan het jubelen, in steê van klagen, en er is geen oog meer voor Gods toorn, en geen oor voor de stemme van Gods barmhartigheid, en schijnt het eind van alle leed gevonden te zijn!

Maar, ach, wat baart de uitkomst anders dan altijd nieuwe teleurstelling? Een oversluipen uit de eene woeling in de andere. Altijd onrust. Nooit meer kalmte. De heilige vrede ongrijpbaar geworden.

En zoo blijft er altijd een ledig, en altijd iets onvoldaans, en waar men meent nog iets te zijn, wordt men verteerd door het vuur dat men ontstoken heeft.

Altijd verteerd. En dan moet er altijd iets nieuws zijn. Altijd weêr een andere prikkel.

En zoo raakt men allengs van het spoor van Gods Heilige Schrift geheel en ganschelijk af, en heeft niets meer dan zijn eigen fantasieën en vonden en inbeeldingen.

Altegader vlammen die dansen om ons heen en vonken die ons om het hoofd vliegen.

En dan willen we die vonken dooven en uitdoen en die vlam blusschen en van ons drijven.

Maar neen, het baat niet! Elke beweging zet veeleer het vuur nóg aan! De vonken wegblazend, doet ge ze te heller opvonken! Wilt ge ze ontloopen, dan zuigen ze u na als een stroom! Want, luister, dát is het oordeel van den Heilige Israels over alle eigen wijsheid: „Wandelen zult ge, altijd wandelen in de vlamme van uw vuur", tot ge.. mocht 's Heeren volk er ook nu weêr toe komen, — tot ge dat eigen licht u zelf tot een gruwel laat worden, en weêr wachten leert op het licht van uw God.

XXXIV.

„Hoe is het goud verdonkerd!"

> Hoe is het goud verdonkerd. De kostelijke kinderen Zions, tegen fijn goud geschat, hoe zijn zij nu gelijk gerekend aan de aarden flesschen!
> Klaagl. 4: 1.

„Hoe is het goud verdonkerd!" klaagde de klager in Israël toen Jeruzalems glorie inzonk, en de pracht van den tempel was afgeroofd, en de kinderen van het volk des Heeren hard gedrukt en geplaagd werden, door een volk „vreemd van sprake."

Eens had het geschitterd, eens had het geblonken in Jeruzalem, toen de dichter in de tempelzalen vol heilig enthousiasme uitriep: „Hoe blinkt het alles van vertooning, van pracht en sieraad in uw woning, o, Heer, mijn Koning en mijn God!"

Toen brachten de knechten van Moorenland het goud van Ophir en togen de vorstinnen van Seba op om al de heerlijkheid van Zion aan te staren en zich te verzadigen in zijn pracht.

En nu... van dien tempel niets meer over dan hier en ginds een naakte kale wand, het cederhout er afgekoold, het overdekkende goud er afgetrokken, de kostelijke steenen Hirams er uitgebroken, het al één hoop van puin!

o, Toen weende de ziener en klaagde met een klacht die u nog door merg en been boort: „Met waterbeken loopt mijn oog neder, mijn oog vliet en kan niet ophouden, omdat er geen ruste is, mijn oog doet mijn ziel moeite aan vanwege de breuke der dochter Zions."

En zou met even diezelfde klacht het volk des Heeren ook niet nu weêr klagen?

Want eens, ja, heeft ook in dit ons goede land het goud weêr op de tempelmuren geblonken, en er zijn dagen op deze erve doorleefd, dat er ook hier weêr schittering was en glorie, en dat het werk des Heeren aan zijn knechten bleek, en zijn kerk triumfeerde, en de wederpartijder zelf verbaasd stond over den glans en de majesteit, waarmeê ons God de Heere had overtogen.

Toen *blonk* het goud!

Maar och, hoe is ook nu weêr „het goud *verdonkerd*," en het gloren van de goudvonken omhoog uitgegaan, en het beschimpte en vertreden Zion hoe ligt het machteloos in zijn breuke neder!

En toch, zoo moet het zijn!

Sub cruce, onder het kruis, blijft voor Jezus' volk de levenswet, zoolang het toeft op die aarde, die zijn kruis en hem aan dat kruis droeg.

Had hij hier geen gedaante of heerlijkheid; was er, als we hem aanzagen, niets waardoor we hem zouden begeerd hebben; en kon voor hem, den Zone Gods, de glorie eerst komen, toen hij van die aarde verhoogd was, — wat woudt gij dan de glorie dragen en het goud schitteren en de vonken gloren doen, gemeente van dien Man van smarte, zoolang ge nog in de tabernakelen omzwerft en het Jeruzalem dat boven is, ons aller moeder, nog zoekt!

Zie toch, voor uw Jezus was er een oogenblik ook op die aarde een Thabor, en zoo is er ook voor u op deze erve een oogenblik van glorie en hoogheid, van eere en schier majesteit geweest, dat het gewaad u blonk als in het licht, en het gelaat u straalde en Mozes en Elia tot u schenen neêrgedaald, maar ook dat moest als Thabor vluchtig, als Thabor voorbijgaande zijn, een ure van geheel abnormale schittering, om straks u ten troost te zijn en door de herinnering te verkwikken als weêr het *normale* kruis u zou zijn toegekomen, en ge u zoudt hebben neder te werpen gelijk Jesaia kermt „opdat ze over u gingen als over een straat."

En daarom, o dochter Zions, verberg uw gelaat niet, omdat ge niet meer schitteren kunt, maar erken veeleer dat die glorie hier niet kan terugkomen, en laat het ook u de vraag

zijn, niet „of het goud is verdonkerd;" dat moest; maar wel en eeniglijk of wat verdonkerd werd nog goud, nog goud van het echte kenmerk is gebleven.

En bij die vraag, is er dan geen oorzaak voor wie geestelijk op het geestelijke ziet, voor wie als de engelen Gods, het werk der ziele inwendig naspeuren, geen oorzaak voor hem die met u benauwd is in al uw benauwdheden, om van dien binnenkant des levens, van het verborgene in zijn tempel, van het lofwerk dat zijn verlosten moest sieren, anders, maar niet minder droef dan een Jeremia te klagen: *Hoe is het goud verdonkerd!*

Verdonkerd het goud der prediking in de tente des lofs en verdonkerd het goud der gebeden in het huis des gebeds!

Verdonkerd het goud der goddelijke wetenschap en der kennisse van de leere Christi in het strijdperk der geleerden en in de zalen der wetenschap!

Verdonkerd het goud van tucht en orde en ingetogenheid des levens in huis en op de straten!

Verdonkerd, helaas, meer nog, het zuivere goud des geloofs en het schitterende goud der hope en dat fijnste goud der liefde, dat eens zoo volheerlijk blonk!

En dan, al openen we de harten niet, verdonkerd ook dat goud van het heilgeheim daar binnen, van de inleiding naar den Hooge van die hoogere en teederder genade, die de uitgekeurde zielen met meer dan een kleed bekleedt en ze omhangt met sieraden en in die sieraden fonkelen doet den smaragd van stille nederigheid en het saphyrblauw van een God gewijd gemoed.

Ja, erger nog, want, o, mijn broeder, mijne zuster, de tijden zijn zoo ontzaglijk ernstig, zelfs bij het verdonkeren van dit al ware nog te leven, als in die verdonkering Satan maar niet zooveel goud wegstal, om er naar het woord van Jeremia „aarden flesschen" voor in steê te zetten.

En dan zoudt ge nog in opgewondenheid jubelen willen, dan nog de pauken en cymbalen weêrklinken laten, om het stille, klagende harplied tot zwijgen te brengen!

Neen, mijne vrienden, ontwijdt uw smart en uwe rouwe niet door een wortelloos vreugderoepen.

Vreugde daar binnen, o, ja, in het diepst verborgen!

Dáár blijdschap; dáár in het heilige der heiligen een altijd blijde zijn voor Jehovah, uw God!

Maar voor wat naar buiten uitkomt, voor wat uw oog aan Zion afziet, gedenkt dan de woorden van den prediker: „Er is een tijd van lachen, maar ook een tijd van weenen"; en oordeelt zelven dan, of de ure om voor God te klagen dan nog voor uw besef niet kwam.

XXXV.

„De kruimkens van de tafel!"

> Doch ook de hondekens eten van de kruimkens, die er vallen van de tafel hunner heeren.
>
> Matth. 15 : 27.

Of men het anders wenschen zou, is de vraag niet; maar dit staat nu eenmaal vast: *gelijkheid* van genadegaven heeft de Heere voor zijn Koninkrijk *niet* verordend.

Een Abraham is rijker begiftigd dan een Isaäc; een David rijker dan een Salomo; een Jesaia rijker dan een Amos; een Petrus rijker dan een Thomas; een Johannes rijker dan een Thaddeüs, en, wat ook de afstand zij tusschen een Martha van Bethanië en een Maria, de moeder des Heeren, toch waren beide begenadigd.

Het veldbloempje naast de prachtigste rozen ; de waterwilg bij den eikenboom; een smaragd onder het keurgesteent, maar ook het kiezel, dat uw voetzool vertreedt; zoo is het nu eenmaal in Gods wondere schepping en zoo nu is het in de schepping van zijn Koninkrijk óók.

Nergens het eentonige; altijd schakeering en verscheidenheid! Maar om die verscheidenheid te doen schitteren, dan ook nimmer het gelijke, maar het *on*gelijke wet en regel.

Aan een iegelijk het *zijne*. Voor elke ziel, in het bloed des Lams gedoopt, het *hare*. Een eigen gift met eigen naam en merk voor ieders hart, maar juist daarom in dien rijkdom van genadegaven de pracht niet van het eenkleurig, maar van het veelvervig kleed.

Aldus is het ook van het Koninkrijk waar: „Rijken en

armen ontmoeten elkander, de Heere heeft ze beiden gemaakt!" maar waar in dien zin, dat, voor het leven des geestes, de rijke niet in zijn weelde ondergaat en de arme zijn schamelheid niet gevoelt.

Ieder ontvangt zooveel als hem goed is. Minder zou hem arm maken. Meer voor hem verkwisting zijn.

Aller beker is verschillend en daarom ook verschillend de handvollen uit de fontein des levens, die in den beker geplengd worden.

Och, er is in 's Heeren geestelijk Koninkrijk zoo niets van het fabriekmatige, naar vast model, voor allen op gelijke wijs bewerkte, maar het is elken morgen en elken avond uit den hemel een toezending naar Gods kinderen, op aarde van een voor elk hunner persoonlijk gekozene, persoonlijk toebereide, met name gemerkte en aldus van de teederste, persoonlijkste goddelijke liefde getuigende genadegifte.

Naar den wortel der verkiezing, en dies voor een iegelijk naar zijn eigen aard en naar het doel zijner roeping.

Ter betooning, niet van onze geloofskracht, maar van die „veelvuldige wijsheid Gods," die, al naar Hij de zielen schiep, ze met het rijkste gelukkig maakt of met het kleinste weet te zaligen.

Zelfs zijn er, die van de kruimkens leven, die van de tafel der rijker begenadigden vallen, en die met die kruimkens, o, zoo overrijk, zoo verkwikt en zoo gelukzalig zijn.

Een schotel moes, met tevredenheid er bij, is beter gerecht dan de lekkernij van den altijd begeerende.

En zoo is ook, geestelijk genomen, een leven in eenvoudige genade, mits men zich met deze genadebezoldiging vergenoegen laat en de hand niet eigendunkelijk uitstrekt naar hoogere dingen, vaak heerlijker om nabij God te leven, dan de verrukking van het zaligst visioen, indien de hoovaardij er door insluipt.

Een kruimke is ook brood, en voedend brood voor de ziel er bij, omdat het afviel van een tafel, waaraan niet anders dan het brood „des levens" wordt toegediend.

En de vraag ook voor u, mijn ziel, is maar, of ge zelf de kruimkens van anderer brood nooit versmaad hebt en aan anderen de kruimkens van uw brood nooit hebt onthouden. Want zie, het gaat in Gods Koninkrijk zoo wonderbaar toe. Gedurig om en om. Nu eens zijt gij de heer, die aan de tafel

der kennisse *aanzit*, en is uw broeder de mindere, die, wat dat aanbelangt, teren moet van uw kruimkens. Maar straks, als een andere tafel, die der toewijding en der zelfverloochening, wordt aangerecht, dan laat God misschien dien minderen broeder van zooeven als heer aanzitten en moogt gij op den grond kruipen, om zijn kruimkens saâm te lezen.

En dat doet de Heere dan om beurtelings hem en beurtelings u klein te houden, dat gij u niet op uw kennis, en hij zich niet op zijn liefde zou verhoovaardigen, en ge beiden saâm Hem tot glorie leeren zoudt, „die gemeenschap der heiligen" te betrachten, die alle dingen gemeen heeft en de broederen dient.

XXXVI.

„Met versche olie overgoten."

Gij zult mijn hoorn verhoogen gelijk eens eenhoorns: ik ben met versche olie overgoten.
Psalm 92: 11.

Och, waarom het beeld, aan den arbeid onzer eeuw ontleend, gemeden! Ja, wel waarlijk, ook in de werkplaats van ons menschelijk hart daarbinnen drijft en jaagt een wonder kunstig ineengezette machinerie, met al haar raderen en veêren, en, onze droomen en onze visioenen meêgerekend, gunt het dringend, drijvend leven aan dat innerlijk werktuig rust dag noch nacht.

En daar kan ons hart tegen. Daar is het op aangelegd. Onze zenuwen hebben verpoozing noodig, maar ons hart niet. Mits, en zie, aan die voorwaarde hangt de welstand uwer ziele, mits de werking maar ga naar het bestek, naar Gods ordening, naar de goddelijke gedachte, waarop uw hart is ingericht. De drijfkracht van boven, uit Jezus, in u dalend, en rad op rad zoo zacht en zoo onmerkbaar werken latend, dat het hart leeft zonder zich te voelen of om zichzelf te denken, en alleen maar denkend om wat moet voor Jezus' glorie en voelend voor wat lijdt om zijn Naam.

Maar aan die harmonie ontvielen we. Zóó heerlijk en gelijkmatig drijven de raderen in ons hart, helaas! niet meer. Satan wil er drijfkracht op laten werken in plaats van Jezus. De raderen loopen naar den kant van de wereld in plaats van naar de zij van Jezus toe. En het gevolg is, dat hetgeen glad was stroef, wat gepolijst was stram en met

roest gevlekt wordt, en dat ons hart ons pijn gaat doen, omdat de spil knarst en de veêren zuigen en de raderen stooten, en we onder den jammerlijken indruk komen, dat het niet wel met ons is, dat we niet goed en niet Gods weg en wil loopen, en dat het schreit, schreit met zoo diepen weemoed, uit die verborgen werkplaats onzer ziele, om toch weêr in den gang des Heeren te komen en weêr den loop te loopen, naar zijn heilig bestek.

En komt dat, op ons gebed of zonder ons gebed, zeker altijd tegen onze verdienste en uit louter genade; overkomt ons dat, en sluipt stil en heilig de harmonie weêr in ons hart binnen, om er de bitterheid uit te doen wijken, o, dan jubelt het uit de diepte daar binnen, gelijk de Psalmist het op zijn Sabbath uitriep: „God zij lof, ik heb weer kracht, ik kan weer, weer is mijn hoorn verhoogd als eens eenhoorns, want *ik ben met versche olie overgoten.*"

Met versche olie! Indruipend en indruppelend tusschen al de veêren en raderen van die machinerie der ziele, om al het stramme weer glad, al het stroeve weer vlug te maken, en heel dat innerlijk samenstel weer met die macht en die doorzettendheid te laten werken, dat we voelen dat er weer iets uit wordt, dat er weer iets uit komt, ja, dat Hij, wiens ook dat innerlijk werktuig des harten is, zijn Geest en zijn levenskracht weer door de cilinders en de buizen van ons gemoed jaagt, om iets uit te richten, om iets te bereiden, om iets tot stand te brengen voor zijn Koninkrijk.

Of, wilt ge een ander beeld, zeg dan, dat er geen opening was aan dien binnenweg van uw hart, die u toegang gaf naar de schatkamer van het leven der opstanding en uw Ontfermer uit die schatkamer toegang schonk naar de schuilhoeken van uw hart. Geen opening meer en daarom afgebroken de gemeenschap. Wel niet de gemeenschap in Gods raad. Hij zou weêr komen. Maar afgebroken voor uw besef, voor uw zielsgenieting, voor de levensuiting van uw persoon. De vensters des hemels voor u dicht en dicht voor den hemel de deur van uw hart. Dat ge wel telkens weêr de grendels zocht weg te schuiven en met de hand aan het slot wrongt. Maar dat het niet ging, niet open sprong, zich niet verwrikken liet, zoo stroef en onbeweeglijk als het was geworden door den vochtigen, killen adem der

wereld. Tot er ook hier weer een „overgieting met versche olie” kwam in het onverwrikbare en eindelijk de sloten zich openen lieten en de deur weer opengiug naar God toe, en Hij weer in het hart inkeerde, Hij, de trouwe wachter, die altijd had geklopt en altijd geroepen, en die, toen gij geen opening meer kondt maken, zelf u weer ruimte had gemaakt en u nu verkwikt met zijn volzalige liefde.

Of, liever nog, blijf, mijn broeder, bij het Schriftbeeld zelf, dat aan geen werktuig denkt, noch aan den stroeven grendel herinnert, maar op den mensch zelf wijst, gelijk hij, bij heete zon in het Oosten, moê en afgetobd is neergezegen door de vunzige reuke, die van zijn eigen huid uitgaat zich zelf een walg, door de sterke uitwaseming kil en stram geworden, en op de dorre huid als met naalden geprikkeld door het scherpe om hem opstuivende zand.

o, Reik zulk een een flesch met versche olie, en ook al was de flesch niet van albast en de zalf geen nardus, ge zult eens zien met welk een gretigheid en wellust hij die uitgiet en plengt over zijn bezoedeld, dor en stram geworden lichaam.

Want zie, onder de wondere werking dier geurige olie leeft de ellendige als een verkwikte en herborene op.

Voor dien afschuwelijken stank van de eigen huid, die alles in hem deed omkeeren, nu die reuke, die geurt en opfrischt en hem de zenuwen sterkt. Nu in plaats van de stramheid en de scheuren in voet en hals, dat zachte en lenig gewordene en teederlijk meêgevende van huid en spieren. Ja, tot door de poriën van die huid dringt de prikkelende en bezielende kracht, die versche olie tot in de ledematen en de samenvoegselen, en het is of tot op been en merg de kracht doordringt, die van dit goddelijk vocht uitgaat.

En zoo ja, zoo waarlijk en zoo werkelijk, vergaat het ook den geestelijk verstramde en stroef gewordene, wien de reuke des doods uit zijn eigen hart tot een hinder en een walging was geworden als het God dan weer eens belieft in zijn Ontfermer, uit zondaarsellende heerlijkheid voor den roem van zijn genade te scheppen, en als in het teederst mededoogen dan weer over het dorre van ons hart wordt uitgegoten die „versche olie” van zijn onbeschrijflijk welbehagen en het Immanuël, God met ons, weer een feit wordt in de geschiedenis van ons inwendig leven.

Dan kan het weêr. Weer *strijden.* Want op dien strijd doelt ook de Psalmist. Weer strijden, om te overwinnen in Hem, die overwon, om ons de overwinning toe te bedeelen.

Ja, dan wordt dat „overgoten zijn met versche olie," weer als een bij vernieuwing „gezalfd zijn", met een doel; voor een roeping; voor een heilige bestemming.

En juist dat weten: er is weer strijdensmacht en voor dien strijd weer een hooger doel en voor dat doel een onderpand in den eenigen Borg, o, dat maakt zalig, dat doet weer met Gods kinderen jubelen, dat het „ik niets Gij alles, Heere!" weer stamelen met al de tonen van een verzoend, een gezaligd, een in Christus oplevend hart.

XXXVII.

„Trek uw schoenen van uw voeten."

> Nader hier niet toe; trek uw schoenen van uw voeten, want de plaats, waarop gij staat, is heilig land. Exod. 3 5.

Er moet — de Heere wil het zoo — er moet een overgang plaats hebben tusschen ons verkeeren in de laagten der wereld en ons verwijlen op den berg van zijn heiligheid.

Te zeggen, dat ons geloof ons geheele leven moet doordringen en uit dien hoofde zich verzetten tegen zulk een volkomen bewusten, ook voor anderen merkbaren en dus zeer wezenlijken overgang, loopt eenvoudig op overgeestelijkheid en daarmeê op vernietiging van alle aanbidding en allen lof en allen dienst van den Heere der heerlijkheid uit.

Die zulk een eisch stelt, wil nu reeds, wat eerst daarboven kan, en, nu reeds door inbeelding zich toegeëigend, ons niet opheft naar hooger, maar doet zinken tot lager.

De aard zelf van ons leven, als kinderen Gods en toch nog op een wereld die tegen onzen Vader in verzet is, in verzet is buiten ons, om ons, maar ook wel terdege nog in ons eigen vleesch en in onze eigen zielsbewegingen, die aard zelf eischt het nu eenmaal, dat het onderscheid, het krasse, sterke, scherpe onderscheid tusschen het lagere terrein van het leven dezer wereld en het hoogere terrein van Jezus' Koninkrijk, erkend worde, en dat men derhalve, om de woorden uit Ezechiëls Godsspraak te bezigen, wel terdege een open oog houde voor het zeer wezenlijk verschil tusschen het heilige en onheilige.

o, We moeten zeer zeker bidden zonder ophouden; onze wandel moet ongetwijfeld in de hemelen zijn; elke gedachte, die ons door de hersenen vliegt en die niet uit God komt om tot Hem te keeren, moeten we verstikken, nog eer ze geboren is, — maar, helaas! het feit, de realiteit van het leven, is nu eenmaal, dat we telkens weer aan dat aldoor bidden ontzinken; gedurig weer omzwerven in de laagte der ongeheiligde gedachten; en vaak in een zondig beeld inleven, eer de strijd van ons hart er tegen nog begon.

Dat was het, waarom Mozes, en in dien Godsman elk menschenhart, het hoogheilig gebod ontving, om, eer we uit dat ongeheiligde weer in het heilige terrein overgaan, ons „de schoenen te ontbinden van onze voeten."

Meer dan iets is het schoeisel, dat we ons om de voetzool binden, teeken en bewijs, dat wij niet meer bij deze aarde hooren en die aarde niet meer bij ons hoort.

Onze voet is aangelegd op een Paradijs, waar niets die schrijnen, niets die wonden, niets haar deren kan; maar ze is ongeschikt voor een aarde, die doornen en distelen voortbrengt en die scherpe steenkanten uit haar bodem doet uitsteken.

Daarom beveiligen we ons tegen die aarde, door ons het schoeisel aan te binden, en leî men dat schoeisel in het Oosten dan weer af, als men het gladde parket of den zachten vloer van de gekunstelde woning betreden had.

Vandaar het verachtelijke, aan dit schoeisel verbonden, en de lage stand van den slaaf, die met het ontbinden van den schoenriëm belast was, en, lager nog, van dien anderen slaaf, die den alsnu vrijgeworden voet weêr van stof en bezoedeling zou wasschen.

En hierin nu ligt niet maar het *beeld*, maar het *uitgangspunt* van de rechte beschouwing van onzen geestelijken toestand.

Die gewasschen is, zegt Jezus, heeft niet van noode, dan dat hem de voeten gewasschen worden, maar is geheel rein. Alleen die voeten, dat is de aanraking met die ongeheiligde wereld, verontreinigen hem nog telkens weer, en daarom zijn we als broederen geroepen, elkaâr telkens en gedurig dien dienst der voetwassching te doen, opdat het stof, dat ons weer aankleefde, niet blijve en niet invrete, maar door hoogere geesteskracht, in uitingen van broederliefde van ons ga.

Maar dit is niet genoeg.

Ook zelf zullen we, naar 's Heeren wil, bij elke heilige handeling, bij elke daad van aanbidding, steeds aan dat losbinden van den schoenriem indachtig zijn.

We mogen niet zoo maar bidden, niet zoo maar ons in Gods huis nederzetten, niet zoo maar tot het Sacrament toetreden, niet zoo maar ons aan de lezing zetten van Gods Woord.

Veeleer zullen we ons, bij het toenaderen tot elk dezer hoogtepunten uit het heilige leven, vooraf te binnen brengen, dat hiermeê heilig land betreden wordt en dat wij uit onheilig land komen; dat we derhalve eerst uit onzen gewonen toestand de ziel in de stemming van ernst en heiligen zin hebben over te brengen; en alzoo dat schoeisel hebben af te leggen, dat ons anders tegelijk met de aarde in aanraking doet komen en tegen haar beveiligt, maar nu op het levensterrein *zonder doornen* elken zin en elke beteekenis mist.

Of, „zonder doornen," dat is te sterk. Als in het braambosch zijn de doornen er nog wel, maar de heerlijkheid des Heeren doorlicht, doorglanst en doorschijnt ze, zoodat we ze vanzelf zien en opmerken en elk gevaar om er ons aan te schrijnen, week.

Er is op dat heilig terrein een lamp, die voor onzen voet wordt uitgedragen, en een licht dat ons pad van stap tot stap beschijnt.

En daarom wil de Heere, dat we in deze ure van gebed én lof én dankzegging én zielsverheffing in het eeuwige, ons weer vrij van den last der wereld zullen gevoelen, maar ook van het stof der wereld ontdaan zullen zijn.

Niet de spade om de aarde te bebouwen, en niet de truffel om de muren te doen rijzen, en niet het zwaard om te strijden, — maar de gouden harp om lof te jubelen, voegt in de hand van Gods kind als het bidt.

En zoo ook: de schoenriem moet ons ontbonden en de voet ons gewasschen zijn, eer wij aan de bezoedelende gemeenschap der wereld ons weer met de bewuste wilsdaad onttrokken hebben, zullen we tot de gemeenschap des Allerhoogsten in zijn tente ingaan.

Eens, als voor het laatst onze blik over deze wereld is

uitgegaan, leggen we ons schoeisel voor altijd af. Elken avond als we ter ruste gaan, ontbinden we onzen schoenriem, eer we in den gebede Gode ons avondoffer opdragen. En geestelijk, zinnebeeldig zoo ge wilt, maar dan toch met een beeld waar een kern in ligt van wezenlijkheid heeft elk onzer, als profetie van wat eens komt, het sto, weer van de voeten te schudden, zoo dikwijls het „dan ga ik op tot Gods altaren," weer in het bedehuis, of buiten het heiligdom, waarheid mag zijn voor ons hart.

XXXVIII.

„Onbesnedenen van harte."

> De besnijdenis des harten in den geest is de besnijdenis, wiens lof niet is uit menschen, maar uit God. Rom. 2 : 29.

Neen, „besnijdenis des harten" is *niet* van deze of die zonde afstand doen; met deze of die onheilige neiging breken, en zich aldus van lieverleê, door wegsnijding van het kwaad, door uitsnijding van den levenskanker of door afsnijding van het onheilige, de takken van zijn hart besnoeien, gelijk de landman den wijnstok zuivert door uitsnoeiing van het wilde lot.

Immers, aldus opgevat, blijft het alles úw werk. Het werk van een mensch. En alzoo een onafgedaan, telkens afgebroken, en voor den eeuwigen wortel der dingen volstrekt nutteloos stukwerk.

Want zie, juist omgekeerd, moet het bij de besnijdenis des harten zóó toegaan, dat naar Paulus' woord aan die van Rome, „de lof er van *niet* zij uit menschen, maar uit God."

Niet op het „snijden", maar op het „*sacrament* der besnijdenis" moet gelet, om dit mysterie van de besnijdenis des harten te verstaan.

„Besneden worden" in Israël beteekende niet een iets, een deel, een stukske hoe klein of gering ook verliezen van zijns levens macht en mogendheid, of van den lust der zinnen, maar was een gemerkt worden in het verborgene, aan die deelen des lichaams, die voor elks menschen oog bedekt

blijven, als niet meer behoorende tot de volken, als van de volkeren der wereld afgesneden, en als een aanhoorige geworden van het volk van God.

Men deed het daarom ook zich zelf niet, maar werd het gedaan. Gedaan als kind van een week oud. Zoo vroeg gedaan dat heel het leven, van meet af, er een leven onder Israël door werd. Een daad kortom was het, die men eerst later begreep als men er geestelijk in leven ging; zulk een daad zelfs waarvan alleen de geestelijk hooggestemden de alomvattende strekking doorzagen.

Want immers, het was een sacrament, en dus een zegel „dat men in het *Verbond* leî."

En nu „in het Verbond liggen," wat dit te zeggen is? Och, immers eerst bij de besnijdenis des harten wordt het in al zijn heerlijkheid openbaar.

Het Verbond der genade wil altijd zeggen, dat ons eenzaam en verlaten hart een vriend voor eeuwig krijgt. Een vriend die een „*verbond*" om nooit te breken met ons sluit. En wel een Verbond der „*plaatsbekleeding*." Hem onze last en ons zijne heerlijkheid. Daarin leî en ligt en zal voor eeuwig liggen al het wonderschoon van ons Christelijk geloof, het mysterie van het verlossingswerk de zielsschat van het „Verbond, der uitverkorenen heilgoed, de beker, de overvloeiende beker van vrede en heil.

Maar dan voelt ge ook op wat besnijdenis het, om in dat „Verbond" te wortelen, aankomt.

Neen, waarlijk niet maar op de afsnijding van iets *van* uw hart, maar op de af-, de uit-, de wegsnijding van dat hart zelf, als een hart dat juist niet in een verbond wil, maar zich in zijn alleenheid wil handhaven, dat, te trotsch om een plaatsbekleeder te aanvaarden, volhardt alles zelf te zullen doen, en nu, om die leugen maar waar te maken, er op dat arme hart op insnijdt, wanende dat dat onze besnijding zou heeten.

Welnu, dat *geheele* hart, niet slechts een stuk of een iets er van, maar *heel* dat hart moet weg, en eerst als dat weg, en voorgoed weg is, is „de besnijdenis des harten" aan u voltrokken.

Want zie, dan hebt ge het aangedurfd, om u van uw eigen hart af en op Jezus te werpen.

Dan leeft ge niet meer zonder plaatsbekleeding.

o, Zie, dan, maar ook dan eerst, voelt, en kent en geniet

en doorleeft ge wat het is, te staan in een *Verbond;* in een Verbond met dien Eene, die u nooit begeven zal en wiens trouwe onwrikbaar is, als de vastheid van de bergen Gods.

Ja, dan komt in der waarheid Paulus' woord aan Filippi tot zijn recht: „Wij, wij zijn de besnijding, wij die God in den geest dienen *en in Christus Jezus roemen*" (Fil. 3 : 3).

In dien goeden, gezonden, heerlijken zin moet heel ons leven dus sacramenteel zijn, dat we den toegang afsluiten, waardoor de levensbeweging uit ons eigen hart wil opkomen en den toegang ontsluiten, waardoor het leven zich naar ons toe kan bewegen uit den Christus.

Afgesneden alle weg uit ons eigen zondig, geoordeeld, voor God onbestaanbaar hart en geopend de koninklijke heirbaan, waarlangs de Christus ons toekomt en bezoekt en met zijn genade overstelpt, zoo en niet anders mag de besnijdenis zijn, die gelden zal van ons hart.

Och, of ge er tweeërlei uit in u opnaamt.

Dit allereerst, dat de dooding der zonde geen uitbreken van het onkruid, maar een omzetten van den akker is, waar dat onkruid in opwies; een leggen van de bijl niet aan dezen of dien tak, maar aan den wortel; een tekeergaan zoo ge wilt niet van de eene of andere zonde, maar van alle zonden tegelijk.

En dan, dat noch de besnijdenis van uw denken noch de besnijdenis van uw levensvormen er u brengen, en het u dus niet baat, of ge al verstandelijk een „Verbond" belijdt en met geestdrift zelfs opkomt voor „plaatsbekleeding" en het „niet ik, maar Jezus" met een ijveren dat u zelf verteert, anderen aanpreekt.

Helaas, zóólang de plaats ook daarbinnen in u, de eereplaats die ge dusver in uw ziel voor uzelven hieldt, niet door Jezus bekleed is, zijt en blijft ge nog behooren tot „de onbesnedenen van hart."

XXXIX.

„Gaat uit op de uitgangen der wegen."

Daarom gaat uit op de uitgangen der wegen, en zoo velen als gij er zult vinden, roept ze tot de bruiloft.
Matth. 22: 9.

Wat toch niet al misbruikt wordt!

Tot zelfs het heilig, teeder, innig karakter, waar de kracht van Jezus' Koninkrijk in schuilt.

Misbruikt door zijn vijanden; misbruikt door zijn halve vrienden; ja, misbruikt, helaas, tot zelfs door zijn eigen gekochten, in oogenblikken zonder geestdrift en zonder moed!

Gaat uit, komt voor den dag, vertoont u, heeft Jezus gezegd; laat u zien met uw heilige banier, laat u hooren met uw levensparool; blijft niet in uw hoeken en kameren, maar gaat uit, naar buiten, op de markt van het leven, naar het centrum van de beweging, en hebt dáár den hoogen moed de kleuren van uw schild te ontblooten en het vizier van het gelaat weg te schuiven, kortom, „*gaat uit op de uitgangen der wegen en roept!*"

En wat hoort men thans?....

Neen, neen, Jezus wist het niet, of Jezus heeft dat voor onzen tijd niet bedoeld; want immers om op de straten te worden uitgedragen, daar is het heerlijke, prachtige Christendom veel te heilig, veel te teeder, veel te innig voor.

Integendeel, juist omgekeerd een godsdienst *voor het verborgene* zal het Christendom zijn moeten. Een godsdienst die schuil blijft, zich niet op de straten vertoont, en waarvan op de centrums van het publieke leven niets te bespeuren valt.

„God is een geest, en die Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en waarheid", en immers met die éene goddelijke spreuk is het uitgemaakt, want „in geest en waarheid" wat zou dat anders beteekenen, dan zoo stil en zoo heimelijk, dat er niemand iets van te merken komt.

Zie, zoo spreken de machthebbers onzer eeuw, Jezus' doodelijke vijanden, en met dat schijnbaar teedere liedeke hebben ze de wereld weten te verleiden, om het kruis van Christus uit het openbare leven weg te doen.

Natuurlijk vrijheid van consciëntie voor een ieder! Laat gelooven wie gelooven, maar ook afzweren wie afzweren wil! Maar wat ge ook kiest, daar heeft de groote, machtige maatschappij, daar heeft de Staat, daar heeft de overheid, daar heeft geen koning meê te maken. Gij zijt vrij..... mits ge met uw geloof achter den drempel uwer woning blijft; de wereldgodsdienst van Jezus in een godsdienst van de binnenkamer omzet; en liefst zelfs in dat huis u met uw gelooven terugtrekt naar uw slaapkamer, naar 's avonds, als het leven geleefd is, en u niets meer blijft dan voor het moede lijf een bed der ruste.

En onder die leus is de Christus gebannen uit ons Rijksbewind, onttroond op Staatsterrein, uit de Volksschool uitgedreven, en vieren op dat Staatsterrein de ongeloovige Joden, de oude vijanden van Golgotha, nogmaals hun onheilige, hun rampzalige triomf.

En wie hun die triomf bereid hebben?

Och, vraag het maar niet en spreek er niet van, om de smarte niet weer op te wekken.

Of, hoordet ook gij er niet van, hoe de verleider ook onder de volgelingen van Jezus is rondgegaan, om er velen te verleiden?

Zóó te verleiden, dat ze ja waarlijk in dat liedeke van den vorst der duisternis meêzongen en nog zingen, en onder den schijn van overvroomheid zich o, zoo geprikkeld toonen, als men ook hun aanzegt, dat „die alleen 's avonds bij Jezus komen" of ook „om de vreeze der Joden verborgen blijven," van de centrale, de alles omvattende roeping van Jezus' heerlijk Evangelie nog de helft niet verstaan.

o, Ge kent ze wel, die vrienden, die tegen alles zijn wat gerucht maakt.

Die met alles wat men Jezus' kerk en naäm maar wil

aandoen vrede hebben, ... mits zij maar in den stille bidden en in den stille prediken en in den stille voor de Zending ijveren mogen, om wet en overheid, om land en luiden, om volk en koning voorts over te laten aan wat tegen den Nazarener roept.

En natuurlijk, zoo laffe houding zou geen oogenblik kracht oefenen, indien de volgelingen van den Nazarener twee deelen geërfd hadden van den moed van zijn Heiligen Geest.

Maar, helaas, ook die smaad mag verheeld. Neen, neen, ook die het anders belijden, gaan toch feitelijk denzelfden weg meê op in het leven.

o, Weet ge, doortastendheid zou hun naam een aanfluiting doen worden; er op de markt van het leven voor uitkomen, zou hun kansen op die markt dalen doen; wie weet het mocht zelfs eens tot een hoonen, tot een grijpen, tot een vervolgen komen — en zij, o, ze bewonderen de martelaars ja, maar zelf zijn ze, o, zoo gesteld op een kalm leven en rustige rust.

En toch, hoe ook alles afdole, het *Evangelium aeternum*, het eeuwig Evangelie, blijft, blijft met zijn eisch en roeping om wel terdege in het openbaar op te treden, wel inderdaad en waarheid ook het openbare, het centrale leven voor Koning Jezus op te eischen. Niet voor Satan den stam en voor Jezus slechts de enkele bladeren, maar stam én tak én loof voor hem, die ons tot in den dood beminde.

En daarom niet uit den weg, broeders!

Geen stille partij geworden!

Geen „binnenkamersgodsdienst" gemaakt van wat een levens- en wereldgodsdienst zijn moet.

De Christen blijft op de straat, blijft op de uitgangen der wegen, blijft op de markt van het leven, en mag er zich niet verjagen laten dan *tot den prijs van zijn bloed!*

XL.

„Heere, leer ons bidden!"

Gij dan bidt aldus.
Matth. 6: 9.

Op niets werkt de doodende invloed van het moderne leven zoo verstorend en verderfelijk als op het gebed.

De eenvoud is in ons menschelijk hart te loor gegaan, en aan geen drang van het hart mag meer toegegeven, tenzij eerst het contrôleerend verstand heeft uitgemaakt, of die drang geen zelfmisleiding, wat die drang beoogt geen illusie is.

En natuurlijk, dan wordt aan de teedere plant van het gebed eerst bloem voor bloem en blad voor blad afgeplukt en het einde is dat eerlang heel de plant verwelkt.

En wel verwelkt — let er op — zoo bij de lieden die onvroom als die vroom van aanleg zijn, zij het ook bij beiden langs verschillenden weg.

Bij den onvrome, door hem van den last des gebeds te ontslaan. Naar hartelust had hij er toch nooit aan gewild. Hij deed het, omdat anderen het deden. Uit gewoonte. Omdat het hem gezegd was. Maar altijd stiet het hem tegen de borst. Steeds was het hem een verademing, als hij er aan ontkomen kon. En nu . . . . , nu dan eindelijk de apostelen van het moderne leven het hebben uitgemaakt, dat bidden toch niets is dan een alleenspraak der ziel met zichzelf, natuurlijk, nu heeft hij aan die kindsche vormen een einde gemaakt en, sterke geest, *esprit fort* als hij is, bidt hij niet meer.

Hij niet . . . . , d. w. z. negen tienden niet meer van onze beschaafde mannen en jongelingen.

o, Het is ontzettend, maar waar. Naar gelang de beschaving veld wint, sterft het bidden al meer uit.

Maar wat haast nog erger is, langs den vromen weg slaagde men er in, ook de vromeren van zin aan het gebed te ontwennen. En dat deed niet het moderne leven, maar de moderne theologie.

De moderne theologie, die maar aldoor riep, dat ons bidden meer Godewaardig moest worden; dat de menschelijke vorm uit ons gebed verdwijnen moest om door den goddelijken vorm vervangen te worden; en dat geen bidden maar onheiliglijk prevelen was, zooals de meeste vrome lieden maar alles vragen dorsten van hun God.

o, Dat klonk zoo verleidelijk. Te verleidelijker naarmate er metterdaad bij zoo menigen schijnvrome en kerkvrome over gedachtelooze ontheiliging van het heiligste, niet zelden zelfs op den kansel, te treuren viel.

Niet waar, God Almachtig, Hem, den levenden God, op *goddelijke* wijze in onze gebeden te naderen, dat eerst zou zalig, zou verrukkend voor het hart, zou verheerlijkend voor zijn majesteit wezen.

En in ernst, om op *goddelijke* wijze te bidden, werd op dit roepen der moderne theologen, het streven in schier elken vromen kring.

Zoo meed men al meer in zijn bidden wat den nood van het aardsche leven raakte. Een voorbidding met het noemen van den naam der lijdenden werd hooglijk afgekeurd. Zelfs voor den koning te bidden raakte al meer in onbruik. Ja alle bidden, alle vragen om iets te hebben, ging te loor. Het werd al meer een zielsontboezeming, een stuk uit een rede in biddenden vorm. En op het laatst had het zoo weinig van bidden meer, dat de behoefte er aan uit het hart verdween en men zich in ernste afvroeg, waartoe het bijhouden van dien vorm toch diende.

Want immers, het groot bestuur des heelals ging toch gelijk het ging zijn gang, of wij al bleven bidden of verstomden in ons gebed. Het roepen van een schepsel kon toch dat machtig raderwerk niet doen keeren in zijn loop. Of bad niet telkens de een juist om iets wat de andere smeekte dat mocht worden afgeweerd? Kortom, was er voor wie God vreesde in een dieper geloofsleven voor het bidden nog wel plaats?

En zoo was ook hier het einde, evenals bij den onvrome, dat het bidden al flauwer, al trager, al onbezielder werd, tot

het ten leste nog alleen in oogenblikken van angst en zielsnood weêr op de lippen kwam.

En geen wonder, want wat men voorgaf was eenvoudig door en door onwaar. Neen, *niet* op goddelijke, maar juist op *menschelijke* wijze wil God van ons verbeden zijn.

Bidden op *goddelijke* wijze is kortweg ongerijmd, want God, wijl Hij God, dat is de Algenoegzame is, bidt niet en kan niet bidden, dan na eerst in den Zoon mensch te zijn geworden, om alsnu uit een menschelijk hart, in onze menschelijke nooden inlevend, met menschelijke taal, menschelijk gebaar, kortom geheel in menschelijken vorm door ervaring te leeren wat bidden is en wat het bidden zijn moet.

Op het stuk van het gebed is al dit redeneeren over Gods albestuur en over de uitwerking die ons gebed hebben kan, en wat dies meer zij, eenvoudig dwaasheid.

Bidden is als het ademen onzer ziel. We doen het vanzelf, zonder ons af te vragen hoe het werkt. En alzoo eerst weet onze eigen ziel dat het waarlijk bidden is.

Voor uw gebed is alle philosophie een doodelijk gif. Een gebedsvernieling, waaruit, o, zoo weinigen slechts weer tot de opstanding des gebeds wederkeeren.

Tenzij ge menschelijk, geheel onbevangen en onbevooroordeeld, naar uw aard en den nood van uw menschelijk hart en uw menschelijk leven en uw menschelijk hopen en verlangen bidden wilt, is er voor u geen bidden met al.

Ook de discipelen vroegen het Jezus: „Heere, leer ons bidden!", en zie — wat anders legt nu de Heere hun op de lippen dan een vragen, aldoor vragen, zooals een kind het aan zijn vader doen zou, een vragen dat geen einde neemt, dat alles omvat en zoo diep innig menschelijk is, als eenig bidden maar zijn kan.

En zoo leerde hij het, die, met den Vader eenswezend, God uit God en met God was.

Och, dat voor hem dan toch en niet voor de drogredenen van ons denken het vertrouwen onzer ziele bij het gebed mocht zijn.

o, Mijn broeder, juist daarin is de grondelooze barmhartigheid des Eeuwigen, dat Hij dat *menschelijke* duldt, dat *kinderlijke* wil, aan dat *eenvoudige* een welbehagen neemt, ja, dat juist de glorie zijner ondoorgrondelijke ontfermingen, dat Hij uw menschelijk hart den ademtocht tot het bidden inschiep, en naar dat stille roepen luisteren wil van den troon zijner heerlijkheid.

XLI.

„De vrucht der lippen."

> Laat ons dan door hem altijd Gode opofferen eene offerande des lofs, dat is de vrucht der lippen' die zijnen naam belijden.
>
> Hebr. 13 : 15.

Niet in de spijs, die *in* onze persoonlijkheid door en over de lippen *in*gaat, maar in de genade, die *uit* onze persoonlijkheid door en over de lippen voor God Almachtig in dank en lofzegging *uit*gaat, ligt van die lippen de door God bedoelde en van God gewilde vrucht.

Daarom zegt de apostel in het negende vers: „Het is goed dat het hart gesterkt worde door genade, *niet door spijzen*," en wijst hij in vs. 15 op wat wél; wat naar Gods bestel; wat bij een Christen „de vrucht *der lippen*" moet zijn, namelijk „de offerande des lofs" en „de belijdenis van den naam des Heeren."

De lippen zijn dan ook metterdaad dat teederste aan ons menschelijk organisme, waarin de wegen van den *geest* en de wegen van het *vleesch* elkaâr kruisen. Lichaam en ziel komen het sterkst bij den uitgang der lippen in aanraking.

„Vrucht der lippen" voor het lichaam is, al wat aan spijs en drank over die lippen aan het lichaam wordt toegevoerd. Maar boven en behalve dit ondergeschikte, dit lagere, dit geheel stoffelijke, waartoe de lippen ons geschonken zijn, ontvingen ze nog een geheel andere, een hoogere, een geestelijke roeping, om namelijk uiting te geven aan wat in 's menschen hart en geest, in zijn ziel en in zijn verborgen ge-

moedsleven opwelt en zich uiten moet. En is het nu voor elk hart dat goed en recht staat, zeker en gewis, dat God alle dingen, en dus ook die lippen, schiep *om zich zelfs wil*, dan spreekt het immers ook vanzelf, dat de vrucht dier lippen eerst dan gerijpt, d. w. z dat het doel, de bestemming onzer menschelijke lippen eerst dan bereikt is, indien ze als voertuig dienen voor den lof des Heeren en voor de belijdenis van Jezus' naam.

Een stille, zwijgende godsvrucht is dus tegen de Schrift. God zult ge liefhebben met heel uw ziel en heel uw hart, maar ook met heel uw *verstand* en al uw *krachten*. Dit is en blijft het eerste en groote gebod. En nu, wat kracht is er, mijn broeder, die juist als voertuig voor het verstand aan invloed en ver reikende mogendheid de macht van het woord, van lied en sprake, d. i. van de vrucht der lippen, overtreft?

Ook wel terdege „onze lichamen" wil Paulus, dat we stellen zullen tot onze redelijke, Gode welbehaaglijke offerande. Een godsvrucht, die de ziel en het verborgen leven aan God wil geven, maar het lichaam en het openbare leven aan Hem onttrekt, is beginsellooze halfheid, is innerlijk onwaar, zonder moed en geestdrift, en daarom door heel de wolke der getuigen en der martelaren geoordeeld en weêrsproken.

Nu, „uw geheel oprechte ziel en geest *en lichaam*" komt Gode toe. Zwijgen is *niet* belijden, is *verloochenen*, en verloochenen is meer dan ongeloof, is *ontrouw* aan den Heere!

Uw spraakvermogen, uw zangvermogen, de macht om met uw woord of met uw lied voor de goddeloozen en voor de duivelen de genade des hoogeren levens als een werkelijke macht te doen uitkomen, en voor de godzaligen en de engelen als een heerlijkheid der ziele te doen schitteren, is een o, zoo wonderbaar, zoo aanbiddelijk, zoo ondoorgrondelijk rijk vermogen, u door uw Schepper toebetrouwd. Te kunnen toornen en ijveren, te kunnen kastijden en geeselen met de schorpioenen van het Woord, en beurtelings met diezelfde lippen te kunnen bidden en loven, te kunnen danken en belijden, om de daden onzes Gods groot te maken, is onze kroon als mensch, waarmeê zelfs Darwin nooit zijn gorilla kan kronen. „Als hij spreken kon zou hij mensch zijn," sprak een diepzinnig wijsgeer van dat zeldzaam rijk

ontwikkelde dier. En nu ja, maar dáár ligt dan ook *alles* in! De „vrucht der lippen" is bij het dier slechts dat het zich voeden en schelle of schoone, maar altijd *werktuiglijke* geluiden geven kan, en dat alleen de mensch spreekt, alleen wat uit vrouwen *ge*boren is, kan loven met een lied, waar zin in ligt; en alleen een uit den „mensch" Christus Jezus *her*borene kan belijden, belijden met een macht, die koninkrijken omwerpt en tirannen sidderen doet op hun troon.

o, Een profeet in Israël heette eigenlijk „*een man die het er uitstootte*," die het niet *kon* houden, die zijn lippen stelde als een opening voor de fontein des eeuwigen levens, en die uit drang en aandrift des Geestes, de stilte verbreken dorst, en dies sprak, loofde en beleed.

Ook op den Pinksterdag is de eerste vrucht des Geestes een „vrucht der lippen", als de apostelen en jongeren „een iegelijk in andere taal de groote werken Gods verkondigen." Op elk schavot en op elke houtmijt is spreken, is jubelen, is getuigen, soms door en tegen de rookwalmen in, de stervensglorie van Gods uitverkorenen geweest.

En geen tijd van ernst, geen tijd van schudding des levens is ooit voor de gemeente van Christus aangebroken, of zingen en altijd weêr zingen, hetzij een „psalm Davids" of een „geuzenlied" was in den strijd met de tirannen haar doeltreffendst, haar schitterendst wapen.

Zie, de duivel maakt den bezetene bij voorkeur *stom*, maar hij die kwam, om de werken des duivels te verbreken, heeft er zijn lust aan, *de tong des menschen los te maken*, om de vrucht der lippen te doen ruischen voor 's Vaders eer.

En als dan deze dingen zoo zijn, durft ge dan nóg ontkennen, dat ge uw lippen misbruikt, aan hun bestemming onttrekt en ze ontheiligt, als ge dat heerlijk spraakinstrument, waardoor de ziel hoorbaar en de genade grijpbaar wordt, óf stom laat zijn óf gebruikt voor al wat nietig en ijdel en onbeduidend en voorbijgaand is, zonder dat ooit over die lippen de stroom der bezieling komt, die weet te jubelen voor het aangezicht des Heeren of in de diepte der zielsklacht de hoogte uitmeet van zijn grondelooze ontferming.

Moest er niet meer gezwegen, wat nu gesproken wordt? Is het vele ijdel gesnap, dat zoo veler menschelijk gezelschap wonderwel op een gonzende bijenkorf gelijken doet, niet eer verlagend dan verheffend?

Maar ook, moest er niet veel gesproken, dat nu achter de lippen laf en koel gestremd blijft?

Is ons Christenvolk niet hard op weg om alle offerande des lofs van het altaar te rooven en Christus de belijdenis van zijn naam te onthouden, en zoo de vrucht der lippen den Heilige te ontstelen?

God oordeelt, maar juist daarom wil de Heere dat een iegelijk eerst zichzelven zal oordeelen.

Mijn broeder, hebt ge dat ook reeds voor den moed van uw woord, voor de vrucht van uw eigen lippen gedaan?

. . . .

En dan zijn er, ik weet het, die zullen antwoorden: „Ik zing altijd, ik loop van ijver over, zwijgen deed ik nooit!"; maar ook dan nog zou ik vragen willen: Is er niet een vrucht ook der nog ongereinigde lippen? Vloog u de seraf reeds met de vuurkool van het altaar toe, om u de lippen te ontzondigen? Of wilt ge korter nog: wat van uw lippen naar het altaar werd gedragen, was het door *Gods* Geest of door *uw* geest naar die lippen gedrongen? I. é. w. wat van uw lippen ook voor God geoogst werd, was het onkruid of vrucht?

XLII.

„Vereenig mijn hart."

> Vereenig mijn hart tot de vreeze uws naams. Heere, mijn God, ik zal U met mijn gansche hart loven.
> Ps. 86 : 11, 12.

Wie bidt: „o, God, *vereenig* mijn hart!" erkent daarmeê dat zijn hart *uiteenligt* en *gedeeld* is; belijdt voor God, den Doorgronder van onzer ziele ingewand, dat zijn hart, als bij manier van spreken, in *stukken* en *deelen* uiteenvalt; en schaamt zich de erkentenis niet langer, dat hij, om kracht te oefenen, die stukken van zijn hart weêr *saâmbrengen*, weêr *ineensmelten*, weêr *vereenigen* moet; en nu, dit zelf niet kunnend; hiertoe uit eigen aandrift onmachtig; Hem, den immer Machtige en den tot alles Machtige, aanloopt met de smeekinge: „Doe *Gij* het, Heere, en werk *Gij* het in mijn binnenste, ja, waarlijk, o, mijn God, *vereenig* Gij mijn hart weêr; vereenig het tot de vreeze van uw naam!"

Eenheid in het hart; dát doet het; daarop komt het aan. Is die er, dan geraken de onmetelijke krachten van dat rijk bewerktuigde hart in beweging; die beweging brengt al de raderen en veêren van het instrument onzer ziel op gang; en dan wordt er, o, als het moet, zelfs door één enkel menschenhart een kracht, een mogendheid, een werking uitgeoefend, waarvan de strekking nauw bepaalbaar en de intensiteit niet te meten is.

Dat is het geheim van Satan.

Satans hart is *vereenigd*. In Satan is niets *ver*deelds of *ge*deelds. Er is in de diepte van zijn ondoorgrondelijk boos

hart van strijd geen spoor, van worsteling geen schaduw. Zijn hart is een *geheel* hart. Geheel boos. Er toe bekwaam en er lust in hebbend om God te haten met geheel zijn verstand en al zijn krachten.

En dat is daarom ook het geheim van den invloed der radicaal goddeloozen in Kerk, Maatschappij en Staat.

Zoolang we te doen hadden met het geslacht der half-goddeloozen en toch ook weêr halfgodsdienstigen, zette het afkomen van den stroom der goddeloosheid niet door.

Dat kón onder hun regiment niet.

Ze waren daartoe te dubbelhartig, te gedeeld van zin, te veel zwakke lieden uit drie, vier stukken.

Maar zoo is het thans toongevend geslacht niet meer.

Er is nu een soort mannen opgestaan dat *vereenigd van hart* is, en met heel de ziel en van heeler harte de uitroeiing van de vreeze van Gods naam wil.

En zie dan nu ook eens, hoe het er toegaat, hoe men alles omwerpt en voor zich uit stuift. Een losgebroken demonische, bijna bovenmenschelijke macht.

. . . . , ...

En toch, treur daarover niet, mijn broeder, maar bid om ook zelf te krijgen, wat die boozen hebben, t. w. een ongedeeld, een saâmgesmolten, een wel *vereenigd* hart.

Want, dat spreekt vanzelf: tegen de wondere kracht van het *ongedeelde* hart, waarmeê zij tegen u strijden, kunt gij met een uiteengevallen en dubbelhartig hart niets uitrichten.

Zooals het nu staat, is al wat half en gedeeld is, volkomen doelloos, krachteloos en buiten tel.

Dat ziet ge dan ook, hoe de zwevende omzwervers bij den dag meer om hun invloed komen; hoe de halfslachtige lieden van de baan geraken; hoe er noch met halve vroomheid, noch met halve orthodoxie, noch met halve theologie meer te vorderen is.

Och, nu de hitte des daags komt, rolt het licht al die nevelgestalten als schaduwen op, en kan slechts wat aan den wortel vastzit en in den bodem wortelt, stand houden en weêrstaan.

Zoo wordt het kwade ons ten goede en wordt Gods volk door het *vereenigde hart* der goddeloozen tot jaloerschheid verwekt, of ook zij weêr uit de walging wekkende sfeer der halfheden tot geheelheid, tot het zijn van één stuk, tot de

bede om „vereeniging van de deelen van het hart" komen mochten, en God Almachtig hoort die bede en het God „van ganscher harte" loven, het den Ontfermer „van ganscher harte" toebehooren, wint.

En nu, zou dit niet tot roemen stof zijn?

o, Laat ons danken, danken met den strammen ernst om de lippen, dat wij dezen schoonen dag der doortastendheid beleven mogen.

De doorbreking van het kwaad, ja, maar ook van de rijkste, heerlijkste ontplooiing van de krachten des hemels.

Slechts op dit éène zij men bedacht. Een iegelijk zie allereerst toe, hoe het in zijn eigen hart, in dat hart dat hij zelf in den boezem omdraagt, toegaat.

Of het dáár één, of het dáár saâmstemmend, of het dáár vereenigd is.

En indien niet, o bid dan, bid dan aanhoudend, bid dan aldoor, bid dan tot de Geest in en met u bidden gaat, om ook u dien heiligen vrede van het „vereenigde hart" toe te bedeelen.

Een bede, ik weet het wel, om hier op aarde nooit volkomen geschonken te worden, maar ook zoo toch bij het gebrekkige gedekt en in het onvolkomene aangevuld door dat éène, godmenschelijke Middelaarshart, dat nooit brak, maar al de dagen zijns levens en al de oogenblikken van zijn stervenssmart *vereenigd* bleef in de vreeze van den naam zijns Vaders.

XLIII.

„Het licht is voor den rechtvaardige gezaaid!"

Het licht is voor den rechtvaardige gezaaid en vroolijkheid voor den oprechte van harte.
Psalm 97 : 11.

Voor den rechtvaardige is het licht *gezaaid!*" — en dus naar buiten uitgedragen en in den akker weggeborgen; derhalve nu onzichtbaar, maar intusschen persend en zwellend in den schoot der aarde, om, straks, als de dag des oogstes aanbreekt, hem als met een weelde van licht en glansen te overstelpen.

Zeg zeif, is het beeld als beeld reeds niet o, zoo keurig en overschoon!

De man die voor God koos, en dus brak met zijn eigen hart, met de wereld, met wat schittert op aarde, ziet het vanlieverleê al duisterder om zich heen worden. Het eene licht vóór, het andere ná, gaat voor hem uit. Eens brandden er in zijn feestzalen luchters van onheiligen gloed, die hij nu zelf gebluscht heeft. Weêr andere lichtjes die hadden kunnen blijven gloren, misgunt de wereld hem en blies ze uit om hem te kwellen. Menig licht was er ook, dat de Engel des aangezichts uitdoofde, om de loutering zijner ziel te voleinden. En zoo wandelt hij dan voort en voort op het pad zijner pelgrimsreize, bijna aldoor door duisternis en donkerheden; o, zoo kinderlijk blij in den Ontfermer, indien nu en dan nog eens enkel lieflijk schijnsel zijn levensweg bestraalt.

Let wel op. We spelen niet met woorden noch overdrijven. Van licht, van glans, van schittering is sprake. Want dat anders stille vreugd en huislijk geluk ook door Gods kinderen vaak in zeer ruime mate worden genoten, wie die het niet weet, het niet looft, er niet voor dankte? Maar wat ze derven, derven moeten, wat ze op aarde niet hebben kunnen dan ten koste van hun geloof en de gaafheid van het leven hunner ziele, dat is het licht, de glans der eere, de schittering der heerlijkheid.

En toch ook dat hoort bij ons leven. Ook daar dorsten we naar. Ook dat is in de belofte ons toegezegd. Niet slechts om stille blijdschap en kalm geluk, maar ook om het luidruchtig vreugdegeroep en de schittering der triomfen en de heerlijkheid van de kroon der eere roept ons hart, en dat dat nu *moeten* we op aarde overlaten aan wie tegen God zich stelden en kan in dien aardschen onheiligen vorm niet genoten door wie nederknielt bij *het kruis!*

o, De ervaring van elken dag toont het u in telkens nieuwe vormen. Hier beneden in ónze wereld, op het hooge tooneel van dit aardsche leven, staan de dienaars van het eigen *ik* en van den Mammon en van den Satan in het licht der eere, en zijn Gods heiligen en Gods vromen teruggedrongen naar den valen achtergrond, die zich in het nevelachtige, in donkerheid en duisternis verliest.

En dat weet de Heilige Geest ook. En hij, de Doorzoeker van ons menschelijk hart weet er bij, dat dat ons kost, ons grieft, ons vaak om ons geloof dreigt te brengen. En zie, daarom nu komt die Trooster ons in dit heerlijk lied ook van die smarte troosten en fluistert u in de ziel: „Dat licht der eere *schijnt* wel voor u weg te zijn, maar *is* niet weg; het is slechts gezaaid, d. i. weggeborgen in den schoot der aarde, om als de dag der wereld uit heeft en úw dag komt, u in dertig- en zestig- en hondervoudigen rijkdom te overstroomen!"

En nu, treurt ook de landman bij zijne leêge schuur en uitgeschudde zakken, omdat hij het zaadkoren uitdroeg naar den akker en in de opgeploegde voren uitstrooide? Maar immers, juist omgekeerd, voelt hij zich nu eerst terdege rijk, nu uit tuin en hof alle koren wegging en de akker het alles wegborg onder zijn vale dekkleed. Want nu, nu weet hij, dat zijn koren arbeidt voor hem, en dat God zijn

koren gedijen doet, en dat juist dat verscholen zijn van zijn tarweschat hem een veel rijker schat uit die tarwe belooft!

En zoudt gij dan treuren, mijn ziel, omdat toen Christus bij u intoog, zijn engelen hem zijn nagevolgd, om dat hooge licht der eere en der schittering uit uw woning weg te dragen en u te bekleeden met het kleed der donkerheid, dat de menschen u vergaten en de wereld om u lachte en de Belialsman u met slijk nawierp en alle glans in het oog der menschen u ontnomen werd?

Zie, úw licht, een beter licht, een licht van nog veel rijker schittering, *is er toch immers!* Is er, al ziet ge het deze lange dagen en deze jaren niet. Het schuilt niet hoog en niet verre, maar dáár, dáár bij uw voet, vlak voor u, onder de oppervlakte van dien levensbodem. En het schuilt daar niet doelloos en niet werkeloos, maar om door uw God gehouden, en door zijn majesteit steeds met nieuwe glansen vermeerderd te meerderen in steê van te verteren, te winnen in zuiverheid, in helderheid, in kracht en glansen, tot het eens uit zal breken, om u te omringen en te omvloeien als een stroom en u, o, rechtvaardige en die er velen rechtvaardigen mocht, te doen blinken als een star aan het uitspansel, door den luister van uw Heere!

Voor den goddelooze, zingt de Psalmist, is het leven als een donkere saâmgepakte onweêrswolk, waar het licht aan vlammen uitschiet, om het al te verlichten, ja maar met een gloed die vernielt, verteert, verderft (vs. 1—7).

Maar voor u, die den Man van smarte achterna treedt, is het terrein van uw leven, uw lieven, uw worstelen, ook donker ja, maar donker als de grauwe akker, die de zaadkorrels van het licht in zijn schoot voor u verborgen houdt, voor u rijpen, voor u zwellen doet, om het eens al licht, al glans en heerlijkheid om u heen te doen zijn. (vs. 7—11).

En daarom „verblijdt u in den Heere, gij rechtvaardigen, en spreekt lof ter gedachtenis van zijn heiligheid!" (vs. 12).

Immers, hij die sprak: „Ik ben het Licht den wereld," moest ook van dát licht de sombere profetie doen hooren: „Indien het in de aarde niet gezaaid wordt en sterft, dan blijft het alléén; maar indien het sterft, zoo brengt het honderdvoudige vrucht voort!"

En hem volgen we immers na!

XLIV.

„Gij die de vaten des Heeren draagt."

Gaat uit het midden van hen, reinigt u, gij, die de vaten des Heeren draagt. Jesaia 2: 11.

Het is de profetie van verlossing, waarin deze toeroeping tot Israël uitging! Van verlossing uit Babylons grievende, eerlooze, smadelijke ballingschap.

Toen, toen de ziener het einde zag van het strafgericht der vernedering en schande; toen hij bij Geesteslicht met blij triomfgeschal de zonen zag weêrkeeren, van wie eens, met een zak omkleed, naar het diensthuis waren weggevoerd; toen het „vertrekt, vertrekt!" de goddelijke toon van het „gaat uit van daar!" den krank getreurden, den verkwijnenden ballingen weêr als levensklank en hemelmelodie in het oor mocht weêrklinken, — toen ging ook dit kostelijk woord van den wachter voor Israëls eere uit: „Gaat uit het midden van hen, reinigt u, gij die de vaten des Heeren draagt!"

Natuurlijk sloeg dat eerstelijk en zaakrijk op het choor der Levieten en den stoet der priesters en de groep van het Ääronietisch geslacht, op hen, de uitverkorenen naar ambt en bloede, die verwaardigd waren het heilige des Heeren te bedienen, en nu, van overstelpende vreugd schier bezwijkend in hun ziele, diezelfde heilige gereedschappen weêr door de woestijn naar Zion mochten terugdragen, die eens door woeste, roovende, plunderende krijgslieden met ruwe hand uit den tempel gesleurd en naar Babylon waren weggestolen.

Zij, die dragers van de vaten des Heeren, moesten bij den optocht naar Zion voorop; zij voor anderen den moed grijpen

om met Babylon te breken, de dorre woestijn in te gaan en door de zandzee zonder pad weêr den berg te zoeken, dien Jehova verkoren had, het Jeruzalem zijner verlustiging.

En daarom heet het in de profetie: „Gaat uit, gij voorop, gij verkorenen, die de vaten des Heeren draagt, en reinigt u eer ge den heiligen last aanvat."

En zoo reinigden ze zich dan, die geroepenen des Heeren, en togen, allen vooruit, met den teederen, dierbaren, heiligen last door de vallei der schaduwen en der wildernis, met voor niets dan voor dat vat des Heeren, dat ze droegen, een oog, met voor dat heilige vaatwerk al hun zorg, niet vragend of hun de voet geschrijnd, of hun het aangezicht door den zandstorm verdorven, of hun kleederen bezoedeld werden, als dat vat des Heeren maar ongeschonden, door de woestenij, over de Jordaan, de bergen op, langs Jeruzalems straten, weêr in het heilig Zion, in den tempel des Heeren mocht worden ingedragen.

. . . .

En nu, beeldt die Levietentrein, door de groote woestijn trekkend, u niet nóg den pelgrimstocht van Gods heiligen af, gelijk ze door de vallei van dit roemloos leven optrekken naar de stad des levenden Gods?

Of draagt ge dan ook geen „vat des Heeren", gij uitverkorenen van zijn grondelooze genade!

Maar wat, bidde ik u, is uw hart dat ge in den boezem draagt dan anders dan een kostelijk vat, waaruit Jehova zich een vat der eere wou bereiden, door het te besprenkelen met het offerbloed en er de zalving des Heiligen op te plengen, opdat het Hem zou gewijd zijn?

Hoort uw ziel, indien ge anders kinderen des Koninkrijks, wedergeboren en dus levenden door het leven Christi zijt, hoort uw ziel dan niet aan Hem, zóó aan Hem, dat gij geen ander recht en geen anderen plicht hebt, dan om die ziel rein te bewaren, en voorts, dit leven door, ze uit te dragen naar het Jeruzalem dat boven is en waar ook uw ziel eens als ornament en genadetropee voor den ontfermenden God moet worden ingevoegd in het geheel van de kunstgewrochten zijner ondoorgrondelijke barmhartigheid?

En overkomt dan ook u bij „dat dragen van het vat des Heeren" niet dezelfde „moeite des wegs" en dezelfde „hitte des daags" en dezelfde gevaren der reize en dezelfde bang-

heid voor wat u ontmoeten kan, als eens dien Levietentrein opwachtte bij dien woestijntocht over de rivieren der ballingschap naar de „riviere Gods die Jeruzalem verblijdde?"

En nu, zou ook voor u dan 't woord niet zijn: „Gaat uit en reinigt u!"

Ook voor u dat woord, om dan nu toch te breken met de wereld om u heen! Ook voor u dat „gaat uit," als om u in de ziel den stoot te geven dien gij nog noodig hadt, en een einde te maken aan dat altijd „zullen gaan" zonder ooit tot een werkelijk uitgaan te komen? Maar dan ook dat „reinigt u," opdat uw uitgaan uit de wereld niet een meêdragen van de wereld in uw hart zij, en het „ontbindt den schoenriem uwer voeten" toch niet bij Gods heiligheden worde vergeten!

o, Er zitten nog zoo honderden bij honderden met „de vaten des Heeren," die hun zijn toevertrouwd, bij Babylons rivieren neder, die wel met het dwepend oog naar Jeruzalem uitzien, maar toch den ruil van de dorre woestijn voor de gemakken van het weelderig Babylon niet aandurven! o, Ze zijn er nog zoo bij gansche groepen, die wel uittogen, maar zoo beladen met de bekoorlijke dingen van de zondestad, dat er voor het dragen van het vat des Heeren schier geen kracht in de spieren of ruimte in den arm overbleef!

En toch, dit úw „vat des Heeren," deze uwe door Jezus bloed verloste ziel, ze is het zoo waard, dat ge er alles voor aangeeft, om ze Gode toe te brengen in zijn heiligdom.

Niet nu reeds!

Dat kunt ge niet!

Maar nu ze uitdragend als de pelgrims door de paden des levens, tot ook gij eens de oevers van de Jordaan der eeuwen bereikt, en ge daar eens het stof der woestijn zult afschudden, om, door de vallei van de schaduw des doods, dit glorierijk en heerlijk Jeruzalem in te trekken, waar een plaats bereid is voor elk „vat des Heeren," en, beter nog, voor elk vat des Heeren een stoorloos gebruik verordineerd werd in de aanbidding des Heeren, — in zijn hemel der hemelen een blijvende, een nooit eindigende, een volzalige dienst.

XLV.

„Kinderen der opstanding."

Zij zijn kinderen Gods, dewijl kinderen der opstanding.
Luk. 20 : 86.

Wat zijn „kinderen der opstanding?"

Jezus is een vijand van het sentimenteele. Hij leeft en ijvert, hij strijdt en sterft voor Gods heiligheden, maar van het weekelijk spel des gevoels wendt hij zich met een : „Laat de dooden hun dooden begraven," af!

Het gaat hem om God en God alleen, en bij dien God is alle schepsel door hem niets geacht, en moet dus zelfs het heiligste onder die schepsels voor het heilige der Hooge Majesteit wijken. „Wie vader of moeder liefheeft boven mij, is mijns niet waardig." Ja sterker nog: „Wie niet haat man, vrouw en kind om het Evangelie des Koninkrijks," valt uit zijn rangorde in dat Koninkrijk uit.

Dat nu geldt ook van het leven des hemels.

Naar dien hemel verlangen, naar dien hemel uitzien, mogen we alleen om God, en alle berekening voor het toekomende en alle voorstelling van den gelukstaat des hemels, die zich op onze dierbare afgestorvenen baseert, is, wijl ze God in de schaduw stelt, voor Hem geoordeeld.

Dat zou zijn een indragen van de verhoudingen dezer wereld en van dit leven in wat aan de overzijde des grafs is, terwijl het er juist omgekeerd op aankomt, om de eeuw, die dan komt, nu reeds over deze wereld te laten heerschen, en, wat dan zijn zal, nu reeds, door het instrument van ons

wedergeboren hart, in te dragen in deze tegenwoordige huishouding.

Daarom, als ze Jezus aankomen met vragen over de betrekking die na den dood tusschen wie hier man en vrouw waren bestaan zal, strijkt Jezus, o, haast zouden we zeggen, onmeêdoogend, met gestrenge hand opeens *geheel* die overlegging uit het hart weg, door een zijner prachtigste openbaringen over het toekomende leven, waarvan het heerlijk slot aldus luidt: „Daar leven zij *Hem* allen!"

Dáár leven ze dus niet meer voor elkander, maar voor *Hem*. Hij het één en eenig middelpunt, waar aller zieleleven henentrekt. Hun *genoegzaam* deel. Huns levens kracht en doelwit. Hun *eenig* goed!

o, Er zal wel herkenning, er zal wel wederzien zijn. Maar als bijzaak. Aan de eere Gods ondergeschikt. En bij het opwaken in dat volzalige leven, zal de vrouw haar man eerst voorbijgaan, zooals de liefde voor den Heilige haar verslinden zal. En dan vindt ze later ook dien man terug ja, maar, in Hem.

We weten wel, dat is niet aandoenlijk, daar brengt men de hartstochten niet meê op de been, dat zweept het gevoel niet op. Maar dat is naar de Schrift, dat is kloek en manlijk, dat is naar den eisch der heiligheden, dat is waar!

Men sterft in „die eeuw" niet meer en wordt er dus ook niet geboren, zegt Jezus, en het trouwen en ten huwelijk uitgegeven worden, dat in dat „geboren worden" zijn oogmerk had, valt in dat hooger leven dus eenvoudig weg. Er is geen reden meer voor. Het zou er niet bestaan kunnen. Er zijn daar ook wel zielsbetrekkingen. Maar niet naar aardschen maatstaf. Heiliger. Anders.

En dat nu geldt, zegt Jezus, evenzoo van de betrekking tusschen ouders en kinderen.

Daarboven valt ook die weg.

Of liever, neen, ze valt niet weg, maar wordt in een oneindig verhevener betrekking omgezet, want men zal er niet meer gekend zijn als „kinderen van dezen of dien aardschen vader en moeder," maar uitsluitend als „kinderen van God."

En dat niet slechts wijl het zoo heeten, maar wijl het in dien volheerlijken dag zoo zijn zal.

Ze zijn in die heerlijke eeuw, zegt de Heiland, niet kin-

deren van u of van hun moeder, maar „kinderen Gods," *wijl ze kinderen der opstanding* zijn.

Eens, voor deze eeuw, waren ze uw kinderen, want voor dit leven hadt gij ze in de spanning uwer haast stervende kracht uit uw moederschoot te voorschijn gebracht, het aanschijn geschonken en gebaard.

Maar dan en voor die eeuw en gelijk ze daar schitteren zullen in het licht, zult niet gij, maar zal God ze gebaard hebben, gebaard aanvankelijk reeds hier uit den schoot van dit zondige leven, maar ten volle eerst in die zalige toekomst, als ze gebaard zullen zijn, door zijn almogende kracht, uit den schoot van het graf, uit de beklemming des doods, uit de vernietiging, dan als het geworden zal zijn *opstanding* in het eeuwige licht!

Eerst met die *opstanding* zal het heerlijk werk der *wedergeboorte*, dat in Gods eeuwige *verkiezing* wortelt, ten einde toe zijn uitgevoerd.

En dan zullen ze dus kinderen Gods zijn, wijl er niets dan van God aan hen zal wezen.

Kinderen Gods in veel rijker en heerlijker zin dan ze het hier eerst waren, wijl ze dan naar ziel *en lichaam*, ja, naar geheel hun persoonlijkheid, algeheellijk uit God zullen geboren zijn.

En daarom zullen ze dan „kinderen der opstanding," heeten, wijl de opstanding de laatste barenswee voor hun geboorte zal zijn, zoo ge wilt, de laatste spanning van den arbeid des Eeuwigen, om u te volmaken tot zijn kind.

XLVI.

„Hij ging henen zonder begeerd te zijn."

En hij ging henen zonder begeerd te zijn en zij begroeven hem in de stad Davids, maar niet in de graven der koningen. 2 Chron. 21 : 20.

Joram was een ellendeling!

En toch was zijn vader een van Juda's vroomste koningen, maar een vader die één zwak oogenblik voor zijn kind had gehad, door namelijk te bewilligen dat een Davidstelg een huwelijk aanging met een *ongeloovige* princes.

Joram was gaan reizen en had aan Achabs weelderig hof de schoone, maar doortrapt slechte Athalia leeren kennen, en die boeleerster had hem gevangen in haar strikken, en de vrome Josaphat had het eindelijk toegestaan, dat zijn Joram, zijn oudste, de jongeling die eens zijn kroon zou dragen, die listige, sluwe, wulpsche, ongeloovige princes in het paleis van David als zijn bruid binnenleidde.

En wat toen volgde was te voorzien.

Nauwelijks had Josaphat de oogen gesloten en was Joram koning geworden, of Athalia kreeg de teugels in handen en haalde Joram tot allen gruwel en alle schandelijkheid over; te beginnen met het vermoorden van al Jorams broeders en het uitroeien van de hoofden van Juda's adelstand, om straks voort te gaan met het bouwen van afgodstempels en het opwerpen van afgodische hoogten, tot hij ten laatste, gelijk er geschreven staat, zijn weerloos volk letterlijk „dwong om te hoereeren."

En o, toen heeft de Heere zich wel over het arme volk

ontfermd, en het zoo vervolgd met pestilentiën en plagen en afval van tribuutstaten en inval van de Filistijnen, dat de consciëntie des volks wakker kon blijven, maar de ellendige Joram voelde dien prikkel niet meer, tot het kwaad eindelijk hem zelf aantastte en hij aangegrepen werd „door een plage in zijn ingewand daar geen genezen aan was," dat „zijn ingewand uitging en hij stierf van booze krankheden!"

En toen lag daar het misvormde lijk van den afvalligen koning, om niets dan verachting voor zijn nagedachtenis te wekken.

Want, zoo lezen we, vooreerst onthielden ze hem de koninklijke hulde en „brandden geen branding voor hem," en ten tweede wilden zij hem niet in den koninklijken grafkelder bijzetten, en eindelijk liep luide de sprake door Jeruzalems straten: *„dat Joram heenging zonder van iemand begeerd te zijn!"*

En nu, de paden waarop Joram uitgleed en verviel van de gunste zijns Gods, zijn, dat spreekt vanzelf, niet de wegen der zonde, waarop *wij* onzen God verdriet aandoen, eenvoudig omdat we in andere gelegenheden verkeeren en de verleiding, die op ons aankomt, andere afmetingen heeft en een anderen vorm draagt dan bij hem.

Maar wat doet dat verschil in de vormen onzer zonden af bij het einde, als het licht uit ons oog wordt uitgebluscht, en ook wij worden afgelegd, en men ook ons zal uitdragen, en de dunk openbaar zal worden, die in de harten der menschen over ons leeft?

o, Dan, als het daar op aankomt, als der menschen oordeel over ons een profetie staat te worden van het oordeel Gods dat komende is, zeg mij, gij die den ernst aandurft, is dan het „heengaan zonder begeerd te zijn" in onze kringen niet meer gekend?

Och, laat u toch bij het afsterven van wie om ons zijn niet misleiden door het rouwmisbaar van het oogenblik. De dood grijpt altijd aan. De gesloten luiken maken altijd somber. Een begrafenisstoet brengt beweeglijke gemoederen zoo licht in jaging.

Neen, neen, niet dit, maar wat daarna komt is de werkelijkheid; en de vraag is maar, als die tranen van het hartstochtelijke zijn afgedroogd en de luiken weer openstaan

en de teekenen van rouw weer zijn weggeborgen, is er dan, dan nog om u heen, zoo vastelijk een begeeren om terug te erlangen die van ons gingen, omdat onze ziel ze begeert?

En als ge dan oprecht wilt zijn, ja, spreek het dan maar uit, lezer, en erken het, dat in zeven van de tien gevallen, reeds na jaar en dag schier de heugenis van die heengingen ophield vanzelf te werken.

Als een ander er van spreekt, als er iets voorvalt dat aan den afgestorvene herinnert, bij het terugkeeren van geboorte- of sterfdag, als men weer het graf even bezocht, o, ik weet het, dan ja, komt er nog soms een vluchtige herinnering, maar die helaas, meest even vluchtig wegstervend, o zoo bitter droef laat uitkomen, dat er toch eigenlijk geen werkelijk gemis der ziele is, geen waarachtige rouw, geen leegte, geen wonde van het hart.

Ze zijn er, o, ja gewisselijk, en er zijn er nog velen, ook onder de stillen en anders vergetenen in den lande, die in hun kleinen beperkten levenskring, door hun vriendelijke liefde en zelfopofferende toewijding, metterdaad dien diepen wortel in anderer hart sloegen, dien geen storm des doods er uit rukt. Ja, er *wordt* nog getreurd, gerouwd, gemist, en, om wie heengingen, onbeschrijflijke weemoed soms in de ziel geleden.

Maar toch, wat niet valt weg te cijferen, broeders! die gevallen van echte treuring zijn zoo zeldzaam, zoo uiterst zeldzaam, en het komt aan alles zoo uit, dat in onze onrustige eeuw de werkingen van hart op hart zooveel ondieper zijn geworden en dat het bij het vlechten der banden van ziel tot ziel, o, zoo onstevig toegaat.

Dat doet onze oppervlakkigheid! Dat doet onze albemoeiing, die geen stille toewijding noch de offerande van het eigen leven kent! Och, dat is ons schrikkelijk tekort aan liefde en diepgaand geloof!

Een tekort zoo schreiend ellendig, dat zelfs bij de echte treurders schier nog altijd hun rouwe door onmanlijke sentimentaliteit en onchristelijke kleinmoedigheid ontsierd wordt.

Ja, zoo diep bedroevend, dat letterlijk de band tusschen geslacht en geslacht is weggesneden, en men niet meer voelt dat het eigenlijk één moest zijn, wat nu reeds in ruste ging en nog leeft om ons heen.

En omdat er dan geen monument meer in de harten staat, zet men ergens op een straat of een graf een stuk arduin en beitelt in dien steen wat gegrift in de harten moest zijn.

Alles uitwendig! Versteend! o, Zoo koud, zoo kil, zoo buiten het hart om!

. . . .

Welhaast zal men *ook u* uitdragen! Mijn broeder, mijne zuster, moet ook dat een heengaan worden zonder door de kinderen Gods te zijn begeerd?

XLVII.

„En ontsteekt het rad onzer geboorte."

> De tong is ook een vuur, een wereld van ongerechtigheid; alzoo is de tong onder onze leden gesteld, welke het geheele lichaam besmet, en ontsteekt het rad onzer geboorte en wordt ontstoken van de hel.
>
> Jac. 3 : 6.

Ieder kent het verschijnsel, dat een wiel of rad, dat te snel wordt omgewenteld, door de hitte van de spil *in het vuur loopt*, gelijk men dat noemt.

Dat komt bij molenassen, bij slecht voorziene karwielen, bij te snel gedreven tandraderen voor, en ontstaat altijd uit dezelfde oorzaak, t. w. het te snelle omslaan van de molenwieken door te fellen wind, of het te snelle rollen van het wiel door de groote driftigheid van het paard, of het te snelle drijven van het rad door de te groote spankracht die de stoom op den cylinder oefent.

Dit beeld nu brengt Jacobus over op de tong in verband met ons innerlijk leven.

Dat innerlijk leven vergelijkt hij bij een werktuig, dat door een rad voort wordt gedreven en in gang gehouden. Nu heeft ons innerlijk leven twee kanten: een leven uit de wedergeboorte, d. i. van onzen nieuwen mensch, en een leven uit de eerste geboorte, d. i. van den ouden mensch. Zou men nu in het beeld van het werktuig overgebracht, het eerste „het rad onzer wedergeboorte" behooren te noe-

men, dan spreekt het vanzelf dat het leven van onzen ouden mensch te heeten komt: „het rad van onze eerste geboorte,” of korter nog, „het rad van onze geboorte.”

Die twee raderen ontvangen hun drijfkracht elk uit een tegenovergestelde bron van kracht. Namelijk het „rad onzer wedergeboorte” wordt in gang gezet en gehouden door een macht die uit den hemel neêrdaalt, en omgekeerd het „rad onzer (eerste) geboorte” door een macht die opkomt uit de hel.

En gelijk de bron van hun drijfkracht, zoo is ook het resultaat van hun beweging geheel uiteenloopend. Als het „rad onzer wedergeboorte” zuiver omloopt „dan loven wij God en den Vader;” terwijl er omgekeerd, als het „rad onzer (eerste) geboorte” vrij spel heeft, een vloek wordt uitgebracht voor den mensch die naar Gods beeld geschapen is.

Toch duiden beide raderen de levensbeweging aan van een zelfde hart, d. i. van één zelfden persoon. Ze moeten dus om één spil loopen, en die spil, zegt Jacobus, is de tong.

Daarvan komt het dan ook dat de tong zoo onbedwingbaar is en heel „de machinerie,” als we ons zoo mogen uitdrukken, van onze persoonlijkheid (lichaam) beheerscht.

Gelijk een groot sterk paard door een kleinen toom, en een linieschip van de grootste afmetingen door een klein roer, en het zwaarste tandrad door een kleine spil wordt omgeleid, zóó ook geheel de machtige persoonlijkheid van een mensch door zijn tong.

Wat is bijna onmogelijker dan een snel omgedreven spil te grijpen en te stuiten? En nu evenzoo ondoenlijk is het, zegt Jacobus, om de tong, die spil van onze levensraderen, te stuiten. Eens omgedreven, is ze schier onbedwingbaar.

Onbedwingbaar, als het „rad der wedergeboorte” d. i. het nieuwe leven door de drijving van Gods Geest, in gang komt tot zijn lof en verheerlijking.

Maar even onbedwingbaar ook, als om die spil het „rad onzer eerste geboorte” aan het wentelen raakt, d. i. als het ongeheiligde leven der hartstochten in ons door de drijving van den geest der helle in gang komt, om te lasteren en te vloeken.

Dan toch is er geen tegenhouden meer aan. Dan wordt door den gloed van den rusteloozen hartstocht, uit de hel zelf (vs. 6*c*), die spille onzer tong in vuur gezet, en is die spille der tong eenmaal gloeiend, en dus die tong *vuur* geworden (vs. 6*a*), dan kan het niet anders of ze doet ook het rad zelf van onze geboorte „in vuur loopen," en „ontsteekt alzoo het rad onzer geboorte, zelf ontstoken zijnde van de hel."

En daaraan eenmaal toegekomen, natuurlijk, dan is „men zichzelf geen meester meer", dan ontglipt ons het onheilige woord eer we het willen, dan staan we letterlijk in de vlam onzer hartstochten, en doen we erger nog álles vuur vatten, wat met ons, in gloed ontstoken, hart in aanraking komt.

En dan zegt men nog dat het bijna alleen op het leven, en niet minstens evenzeer op onze woorden zou aankomen! Meer op ons doen dan op ons belijden! Meer op de kracht die ongemerkt, dan op het woord dat met bewustheid en gloed van ons uitgaat!

Neen, en driewerf neen, zegt Jacobus, maar de tong is schier nog sterker, stellig gevaarlijker en schadelijker dan de hand!

Het is het begeeren, benijden, lasteren en vloeken van de tong, waardoor het hart in vlam komt, en ten laatste zelfs heel een werelddeel in brand wordt gezet.

Neen, neen, een woord, ook úw woord, is maar niet een klank die wegsterft, maar een drijving van uw levensspil, een wenteling van het rad uwer geboorte, een vuurvonk die vernielen of een vuurvonk die bezielen kan.

Dat woord, het woord dat ook gij spreekt, en dus ook uw gesprekken, en uw fluisteringen en murmureeringen, zijn als een altijd voortruischende stroom, die ongemerkt maar vastelijk een slib in de bedding van uw leven achterlaat.

„Spreken" dat is niet maar een ander iets zeggen, maar tegelijk een bewerken van onze eigen persoonlijkheid, en al naar gelang de drijving voor dat spreken u van hooger of uit de diepte komt, en ge dus uw tong „voor de wijsheid die van boven is" (vs. 17) of wel voor „de wijsheid die aardsch, natuurlijk, duivelsch is" (vs. 15), ten orgaan stelt, arbeidt ge aan uw innerlijke heiliging of wel vernielt ge uw geestelijk bestaan.

XLVIII.

„Die in zijn oprechtigheid wandelt."

> Hij zal ingaan in den vrede. Zij zullen op hun slaapsteden nederliggen, een iegelijk die in zijn oprechtigheid gewandeld heeft.
>
> Jesaia 57 : 2.

Welbezien is het eenige, wat de Heere van ons eischt, dat we in onze oprechtigheid zullen wandelen. En aan dengeen die dat doet, belooft Hij het heerlijkst loon. Die zal ingaan „in *den* vrede;" die „zal weggeraapt worden vóór het kwaad;" die „zal rusten op zijn slaapstede."

Alleen op waarheid komt het dus aan; op uitbanning van alle valschheid; van alle valschheid uit onze vroomheid bovenal; op waar zijn voor den Kenner des harten; op waarheid in het binnenste voor God.

Maar, let wel, „die oprechtigheid in het binnenste" beteekent op het terrein van Gods Woord volstrekt niet wat onder de lieden der wereld „rondheid" heet, en meê onder Christenen telkens wordt aangedrongen, „om toch waar te wezen".

De „rondheid" der wereld *is* geen waarheid, maar onheilige brutaliteit, om nadien ze allen eerbied voor God Almachtig hebben uitgeschud, nu ook rond er voor uit te komen, dat er geen vreeze Gods in hun hart woont, en aldus zonder blikken of blozen hun onheiligen mond te openen in de schrikkelijkste woorden die ze uitbraken durven tegen den levenden God.

En ook wat men, vooral in de laatste jaren, bedoelt met

»niet waar te zijn" raakt volstrekt niet tot den wortel van wat „oprechtigheid" is naar Gods Woord. Dat veel geloofde „waar zijn" duidt meestal slechts aan, dat de mond het hart vooruitloopt; een zeer hoogst afkeuringswaarde gewoonte; maar die toch onmiskenbaar ook haar gerechtvaardigde zijde heeft, en eerst door overdrijving zonde *wordt*. Immers bij een iegelijk die geen geestdrijver is, maar uit het Woord leeft, komt eerst de *belijdenis* en daarna de *bevinding*, zooals blijken kan uit den aanhef van Romeinen vijf. Een hoofdstuk waarop menig dolende onder de broederen goed zal doen eens te letten. Wie toch met „bevinding" begint of ook weigert te belijden, eer „de bevinding" er is, gaat tegen de heilsordening in.

Neen „in zijn oprechtigheid wandelen" beteekent volgens de Heilige Schrift, dat het u om waarheid te doen is, en dat ge, wijl het u dáárom wezenlijk is te doen, die waarheid zoekt bij Hem, die ze u alleen geven kan, d. i. bij God. „*Alle* mensch is leugenachtig, God *alleen* waarachtig!" dat moet ge aanwillen en aandurven.

En, vat het wel, aandurven, niet als een afgebroken iets, waarop ge allerlei uitzonderingen maakt en waar ge allerlei bedingen aan hangt, — maar aandurven als de duidelijke, klare, heldere uitspraak van wat wel waarlijk en werkelijk zoo is. „God *alleen* waarachtig!" Is het u dus om wezenlijke waarheid te doen, dan zult ge bij alle dingen, waar het God beliefd heeft zich over uit te laten in zijn Woord, eenvoudig weg aan dat Woord vragen, wat God er van gezegd heeft, en dan voorts zeker en vast bij u zelven overtuigd zijn, dat het nu ook zóó is, gelijk God het u zegt.

Niet om het nu nog eerst weer te gaan toetsen, of te wachten tot uw bevinding het u ook zoo zegt, maar om zonder eenige verdere toetsing en zelfs al bleef die bevinding voorshands uit, het desniettemin, met vreugde en geestdrift, als zekere, als vaste, als onomstootelijke waarheid te belijden.

Maar om nu op de proef te weten te komen, of ge dat nu gemeend hebt en of dat nu waarheid in u is, moet ge nog een schrede verder gaan, en u zelven scherp onderzoeken, of ge, om te weten te komen, wie ge zelf zijt, dit aan uzelven of aan andere menschen of wel aan God vraagt.

Niet waar, bij uzelven hebt ge het meeste belang.

Of ge dus al met alle andere vragen naar God gingt,

maar voor die hoofdvraag: wie gij zijt, hoe het met u staat, andere orakels bleeft ondervragen, dan zou al uw pronken met Gods Woord nog niets dan ijdel spel zijn.

Ga daar dus maar op in en doorzoek uzelven nauw, of ge, om te ontdekken wie ge zelf zijt en hoe het met uzelven staat, het alleen bij Gods Woord houdt.

En, zóó genomen, ach, mijn lezer, waar zijn dan de „oprechten van hart"?

Wie wil er dan aan, als God hem in zijn Woord dat vreeselijk afbeeldsel laat zien van zijn innerlijk verdraaid en verdorven, diep zondig en verdoemelijk wezen?

Wie komt er dan voor uit, dat *hij* weg, dat *hij* verloren is, dat er aan *hem* niets *geheels* is?

o, Een predicatie over het verderf, dat gaat nog.

Maar er in te staan, er in te leven, het zich niet meer anders voor te stellen, dan dat men zelf, in eigen persoon, die diep verdorven zondaar is, waar Gods Woord telkens van spreekt, — zeg mij, is dat regel in de gemeente des Heeren?

En toch, dááraan hangt het, dáárop komt het aan, en zonder dat is al uw loven van het Woord een zeer onoprechtelijk veinzen van een vreeze Gods, die niet in u is.

„Oprechtigheid" dat is, mits goed verstaan, het ééne.

Want wie alzoo weet verloren te zijn, die is behouden. „Wie zijn leven zal weten te verliezen, die zal het leven gewinnen!"

Immers dan zult ge ook op het stuk der behoudenis „oprecht" blijven en de vraag: *of ge in het bundelke der levenden besloten zijt,* niet laten beantwoorden door uw „leugenachtigen" medemensch noch ook door de bedrieglijke bevindingen van uw eigen hart, zooals, helaas, zoo duizenden bij duizenden doen, maar ook met die vraag eeniglijk en alleenlijk naar uw God gaan, naar Hem die het weet, om van Hem *in zijn Woord* te vernemen, hoe een ziel er aan toe is, die werd overgezet, om dán, dan eerst in de tweede plaats bij u zelf na te speuren, of nu ook uw ziel er zóó aan toe is, zooals dáár in dat Woord staat, dat zulk een ziel er aan toe zijn moet.

Dat is Schrift lezen, dat Gods Woord onderzoeken, dat is geestelijk wandelen voor het aangezicht des Almachtigen „in de oprechtigheid van zijn hart."

XLIX.

"Al het gedichtsel zijns harten te allen dage alleenlijk boos."

En de Heere zag, dat de boosheid des menschen menigvuldig was op aarde en al het gedichtsel van de gedachten zijns harten, te allen dage, alleenlijk boos was. Gen. 6 : 5.

Over „het hart van een mensch" oordeelt God in zijn Woord zoo ganschelijk anders, dan de mensch zelf dat in zijn omgang, zijn zelfbeschouwing en zijn gesprek doet.

Ook wij weten wel eens leelijke dingen van „een menschenhart" te zeggen. Vooral zoo we eens recht boos op onzen evenmensch zijn, of van gruweldaden te hooren krijgen, of met een sombere vlaag in het pessimisme vervallen.

Maar, en vergeet dat niet, dan maken we in onze gedachten altijd een onderscheid tusschen die booze en „de goede menschen" en sluiten dan stilzwijgend onszelven gemeenlijk bij de laatste soort in.

Dan hebben we het dus niet over de boosheid van den mensch als mensch; over een boosheid die van alle menschen zonder onderscheid geldt; over onze natuur en het geslacht waartoe we behooren; maar over enkele *on*menschen, gelijk men het dan karakteristiek noemt, en dan nog wel over die onmenschen in hun onmenschelijke oogenblikken.

Zoo blijft het dan op den bodem onzer ziel vaststaan, dat een mensch als zoodanig, niet een boos maar een goed, niet een hatend maar een vriendelijk wezen is, en putten we ons

vaak uit, om al liever woorden voor „dat lieve" in den mensch uit te denken.

Vooral als de zangers aan het bezingen, en de lofredenaars aan het bewierooken, en de sprekers bij de graven aan het benedijen komen, heusch, dan lijkt het kind van stof wel een engel, wat zeg ik, neen, schier een halfgod geworden te zijn.

Toch is dit altemaal bedrog, zelfmisleiding, leugen.

En leugen, om de eenvoudige reden, dat Gods Woord het vlak andersom, het juist omgekeerd zegt.

God zegt u in zijn Woord dit: „Weet, o, mensch, dat het gedichtsel van uw hart boos is. Dat *al* het gedichtsel van uw hart boos is. Dat *al* het gedichtsel van uw hart *alleenlijk* boos is. Ja dat *al* het gedichtsel van uw hart *alleenlijk* boos is, *ten allen dage!*"

Dat was, het is zoo, vóór den Zondvloed.

Maar ook ná den vloed der wateren, onder het Noachietisch verbond, heet het: „Het gedichtsel van 's menschen hart is boos van zijne jeugd af aan" (Gen. 8 : 21). „Zie, op zijn heiligen (engelen) zou Hij niet vertrouwen, en de hemelen zijn niet zuiver in zijne oogen. Hoeveel te meer dan is de mensch gruwelijk en stinkende, die het onrecht indrinkt als water" (Job 15 : 16). „In zijn hart zijn verkeerdheden, hij smeedt te allen tijd kwaad" (Spreuk. 6 : 14). „Arglistig is het hart, ja doodelijk" (Jer. 17 : 9). Om te zwijgen van wat Jezus uit het hart van een mensch uitmonsterde: „booze bedenkingen, doodslagen, overspelen, hoererijen, dieverijen, valsche getuigenissen, lasteringen."

God laat in zijn Woord dus geen zweem van twijfel.

De uitdrukkingen zijn zoo kras, zoo sterk gekleurd, zoo niets sparend mogelijk.

Er is *niets* geheels aan u. Van den hoofdschedel tot de voetzool melaatsch!

Maar, zegt ge, dat komt dan toch niet uit; dat strijdt met de feiten; dat weêrspreekt de ervaring elken dag. Of is er niet een schat van goedhartigheid, van toewijding, van verteederende liefde en deernis, die u elken dag weer met het leven verzoent en op de wonden van uw hart als een genezende balsem werkt?

Volkomen waar.

Maar vergeet, bid ik u, vier dingen niet.

Vooreerst. Vergeet niet dat er „bekeerden" op aarde zijn, bij wie de bijl aan den wortel van den giftigen stam is gelegd, en die nu niet meer zelven leven, maar Christus in hen. Die dichten dus niet zelf aldoor uit de boosheid van hun hart. Maar vaak dicht in hun hart de Heilige Geest uit den Christus.

Ten tweede. Bedenk wel, dat er een *bewarende* genade is, die ook op *on*bekeerde zielen werkt. Die genade heeft wel met de *zaligmakende* genade (zie Hebreën 6) niets van doen. Maar niettemin is ze een kostelijke schat, omdat ze als temmer tusschen beide treedt om het wilde dier in 's menschen hart in bedwang te houden; daardoor een ordelijke saâmleving mogelijk te maken; en dusdoende aan de gemeente Christi een plek ter woning te bereiden. Onze ouden noemden de vrucht van deze genade: „de deugden der onbegenadigden."

Heb er, *in de derde plaats*, een oog voor, dat in veel dingen zich kloek en braaf aanstellen, maar al te dikwijls in het booze gedichtsel van een boos hart uitnemend past. Een kus is iets liefelijks, maar hij kan ook een Judaskus zijn, en zeg dan in ernste, slaat gij dan veler goede gedraging wel veel hooger aan, dan als middel om de menschen te blinddoeken, en aldus te beter zijn plannen door te zetten? Er is van „gedichtsel" sprake, d. w. z. van de innerlijke overleggingen, om iets te scheppen, om iets te maken, om iets te verwezenlijken, en van dat gedichtsel zegt de Heere dat het boos is; dat een mensch, die uit zich zelf iets scheppen wil, in plaats van zijn God ook in zijn eigen hart Schepper te laten, nooit tot iets anders dan tot een boos stuk komt. Maar al is het stuk boos, daarom lang nog niet alle figuren die men in dat stuk spelen laat.

En reken er dan, *ten vierde*, ook meê, dat ons geslacht verzwakt is en haast *te* zwak wordt, om den boozen inhoud van zijn hart sterk sprekend te laten uitkomen. Maar laat er eens een algemeene gisting gisten gaan, laat de leeuw uit zijn hol eens worden opgejaagd, laat het eens van onder band en tucht en orde uit loopen, — en, o, wie dekt dan niet zijn gelaat over de schande en de gruwelijkheid van het soort wezens, dat men zijns gelijke moet noemen!

Och, om te weten, of er slijk en modder op den bodem ligt, moet ge niet, heusch, komen zien, als de wateren van den stroom zachtkens voortglijden, maar als ze in hooge golven opstuwen wat onder hun spiegelvlak verborgen was.

Een bloemruiker kan, o zoo schoon en zoo geurig zijn. Maar gun hem eens tijd en kom eens na een tiental dagen, en oordeel zelf dan wat er uit die geurige bloemen en die prachtige bladeren werd!

En nu, is zoo ook niet de mensch?

L.

„Zij weten niet wat zij doen."

En Jezus zeide: Vader vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen. Luc. 23: 34

Een der diepste, nog veel te weinig begrepen, geheimnissen van het verlossingswerk ligt daarin *dat de zonde bedwelmt*

Wie eenmaal in de zonde zijn hand steekt, die weet niet meer wat hij doet.

De duivel weet dat wel en staat daarom dan ook buiten alle vergeving, maar niet de mensch die, reeds in zonde ontvangen en geboren, aldoor onder dien bedwelmenden invloed heeft geleefd.

Wel kan er in die bedwelming een keerpunt komen, waarop God almachtig hem zóó hard aanstoot, dat hij òf zwichten òf zijn hart verharden moet, om, waagt hij het dan nog op een verharden, evenals Farao in het oordeel der *verstokking* te vallen.

Maar dat is niet de regel.

Gewoonlijk blijft de zonde haar bedwelmende kracht jaar in jaar uit op ons oefenen.

Niet als wisten we, bij het kwaad doen, niet *dat* we zondigden, maar wel zóó, dat we in de verste verte ons geen voorstelling maken van de verre strekking die ons misdrijf had.

Zoo met die Joden, die Jezus aan het kruis sarden! o, Ze wisten wel dat sarren altijd slecht en vooral het sarren van stervenden altijd boos is, maar ze wisten volstrekt niet dat de lijder dien ze sarden de Zoon van God was.

Petrus zegt het immers zelf: „En nu, broeders, ik weet,

dat gij het door onwetendheid gedaan hebt, gelijk als uwe oversten"; en Paulus herhaalt het in zijn brief aan de Corinthiërs: „Want indien ze hem gekend hadden, ze zouden den Heer der heerlijkheid niet gekruist hebben."

Of liever (want wat hebben we, als Jezus spreekt, nog getuigenis van noode) Jezus zelf bad immers: „Vader, vergeef het hun, want ze weten niet wat ze doen."

Het is dus metterdaad iets aan de zonde eigens, dat ze maakt dat een zondaar bijna nooit weet wat hij doet; en juist nu in dat niet weten van wat hij doet, ligt een aanhechtingspunt, we zeggen niet een grond noch ook de oorzaak, maar dan toch een aanhechtingspunt voor de genade. Iets, wat juister misschien nog in dezer voege ware uit te drukken: dat niet weten van wat hij doet, maakt dat er in den mensch een mogelijkheid overblijft, om voor schuldvergiffenis vatbaar te *worden* gemaakt.

Immers Jezus zegt uitdrukkelijk: „Vergeef hun, o, mijn Vader, *want* ze weten niet wat ze doen"; en in de bekende gelijkenis zegt hij: „Die den wil zijns heeren niet geweten heeft en gedaan heeft dingen die slagen waardig zijn, die zal met weinige slagen geslagen worden."

Niemand zegge derhalve: „Ik wist het niet, dus ben ik *onschuldig!*" Dat is het luchthartig geprevel der ongoddelijke lieden, die niet letten op de paden des Heeren. Neen, al wie bij de Schrift leeft, weet beter. Zonde is en blijft zonde, en wel zonde met de haar inklevende schuld, ook al wist ge niet wat ge deedt.

Jezus zeide immers niet: „Vader, zij zijn niet schuldig, want ze weten niet wat ze doen," maar sprak juist integendeel uit *dat* ze wel schuldig waren, doordien hij Gods vergevende genade voor hen inriep; alzoo aanduidend dat er een weg openbleef, om hun hún zonde en schuld te vergeven.

En evenzoo zegt Jezus in de aangehaalde gelijkenis *niet:* „Die den wil zijns heeren niet zal geweten hebben, mag niet geslagen worden", maar integendeel: „ook hij zal geslagen worden, edoch het *aantal* dier slagen, d. i. de zwaarte der straf, zal minder zijn."

Een maatstaf, waar tevens uit blijkt, hoe geheel anders de graad van schuld tusschen zondaar en zondaar eens in Gods oordeel zal zijn, dan nu in den dunk des menschen. Naarmate ge beter wist, uw schuld te zwaarder, en die

schuld te minder naar gelang donkerder de nacht was die uw wieg en uw pad omhulde.

En dus voor u, die Gods Woord kent, de schuld het allergrootst. Als er ontdekkend licht viel de schuld nog grooter. En het ontzaglijkst alle schuld die valt in een kind des Heeren!

Och, altijd het oordeel beginnende van het Huis onzes Gods!

En denk dat nu door en merk dan eens op, welk licht hierdoor op de gruwelijkheid van Adams zonde viel.

Immers, zoo nuchteren, met zoo klaar bewustzijn, met zoo opgezetten wille als hij, heeft na hem nooit iemand gezondigd.

Bij allen toch die na hem kwamen was er reeds vrij sterke bedwelming, maar bij hem het minst; bij hem nog bijna niet toen hij viel, nog zoogoed als onmerkbaar.

Neemt nu de grootte der schuld af naar gelang de bedwelming der zonde ontzettender wierd, dàn klimt ze dus ook naarmate die bedwelming afneemt; en was ze derhalve ook het grootst bij dien eersten zondaar, die aan de zonde toegaf, *eer* nog de zonde hem had kunnen bedwelmen.

Alleen aan hem was dan ook de misdaad volkomen toerekenbaar, en is alzoo door die ééne misdaad de schuld over alle menschen gekomen.

o, Die leer van de toerekenbaarheid van Adams schuld aan allen die na hem kwamen, gaat zoo diep, en wel verre van wreed te zijn, is ze veeleer de noodwendige keerzij van dien penning der genade, die om den beeldenaar van den Man van smarten tot inschrift de bede draagt: „Vergeef, vergeef hun, o, Vader, want ze weten niet wat ze doen!"

LI.

„Losmaken de knoopen der goddeloosheid."

> Is niet dat het vasten dat Ik verkies, dat gij losmaakt de knoopen der goddeloosheid? Jes. 58 : 6.

„Roep uit de keel, houd niet in!" getuigt de Geest bij Jesaïa.

Wat zal men dan uitroepen? Wat mag niet ingehouden? Wat verbiedt God u, dat gij smoren zult op de tong?

En het antwoord van Jehovah luidt: „Dit, dat mijn volk, de aanroepers van mijn naam, die Mij nog dagelijks zoeken en voor hun God naderen, toch de knoopen der goddeloosheid zullen losmaken."

Och, er wordt voor Gods volk in den lande veel te weinig gedaan!

Men jaagt op wereldlingen, men werpt zijn snoeren uit naar de onbekeerden, men houdt niet in, om de kinderen van het zingenot af te roepen van hun onheilige wegen. Maar wat doet men voor Gods volk? Wat voor die overtuigde belijders, die juist óm hun belijdenis, nog ééns zoo fel door Satan worden aangegrepen en dus dubbel in gevaar zijn? Voor die vrienden van den Heilige Israëls, die elk oogenblik voor den strik der huichelarij liggen? Voor waarlijk bekeerden ja, maar die daarom nog geen inwoners van den hemel zijn en zoo bitterlijk nog soms neigen met het eigen ik naar wat het kind Gods in hen verfoeit, mijdt, vliedt en

verafschuwt? Ja, waarlijk wat, wat wordt er door u, o, herders, voor deze schapen der kudde gedaan?

Och, dat mannen die hun geheele standpunt afkeuren en van hun weg niet weten willen, op hen schimpen en smadelijk afgeven, dat schaadt niet, maar wisten ze vooruit.

Maar gij, die hun weg als uw weg koost, die hetzelfde geloof met hen zijt deelachtig geworden en in hun vertrouwen uw sterkte vindt, wat deedt gij voor deze, soms zoo doodelijk kranke, aanroepers van 's Heeren naam?

Hebt ge ze getroost, hebt ge ze bemoedigd! Het is wel, maar misschien ook gestreeld, ook gevleid, ook gespaard, en dus niet wakker geschud, niet met ontferminge gekastijd en aangegrepen? Niet hun aangezegd de verbolgenheid des Heiligen tegen de zonden van zijn Zion? Het hun willen aanzeggen, maar het achter de lippen gelaten, het verzwegen, het ingehouden?

Welnu, hoort dan, wat de Heere u op het harte bindt: „Ge moogt dat niet op de tong smoren, ge moogt dit niet zwijgen, ge moogt dit niet inhouden. Uitroepen moet ge het uit de keel, het hun aanzeggen in ontferming; ja, het hun zoo met doordringende liefde aanzeggen, dat ze de slip van uw kleed aangrijpen als van een trooster en bevrijder van hun ziel."

Want, en dat toch niemand hier het oog voor sluite, juist in de harten van Gods kinderen ligt nog zoo menige knoop der goddeloosheid, die door het vrome werk eer vaster aangetrokken dan losgewoeld wordt. Knoopen der goddeloosheid, die wel hoogst spaarzaam, Gode zij dank, in goddeloosheid naar buiten komen, maar die te vreeselijker en te schrikkelijker het inwendig leven bederven en onwaar maken en verontreinigen voor het aldoorzoekend oog van den levenden God. Ja waarlijk, knoopen, in den vollen zin des woords, knoopen, waar ze gedurig den vinger aan zetten om ze los te maken, maar die zoo vast ineengeward zitten, dat er de nagels telkens bij afscheuren, tot ze het ook maar opgeven en zich in slaap wiegen met de gedachte: „Och, God, doe Gij het!"

En nu weet ik wel, dat het kind der wereld in dit zwarte op den achtergrond van het verborgen leven geen kwaad ziet, maar voor Gods kinderen is het een ijslijkheid! Want immers, zij voelen, dat ze er hun lieven Vader zeer meê doen en beleedigen; zij weten het o zoo goed bij Geestes-

licht, dat ze er het bloed van den Zone Gods meê ontheiligen; zij tasten het, dat ze er een ergernis meê zijn voor Gods heilige engelen; het maakt hen in hun eigen oog tot een verachting; het doet hun den zegen derven; Gods toorn maakt het gaande tegen hen; en ze lijden er onder als onder een kanker, die alles vernielt en al voortvretend te meer verderft.

En toch laat men ze maar aan henzelven over.

Er is boetprediking voor de lichtzinnigen, maar het ziel en merg doordringend aangrijpen van de kinderen Gods in hun onheiligheden, dat schijnt overtollig, daartoe komt men niet; alsof niet de kinderen Gods dáárin van de kinderen der leugen onderscheiden waren, dat zij dat snijden in hun vleesch en dat boren in hun consciëntie u in dank afnemen, u als een bondgenoot bij dat kastijden begroetend van het betere in hun eigen hart.

Och, als het Christenvolk in den lande op zijn Remonstrantsch zalig moest worden, we zouden zeggen: „Laat maar af en strijd niet verder, het is toch buiten hope, en alles om niet.” Want in der waarheid de ongerechtigheid is zeer machtig uitgebroken en de heiligheden verwelken in Gods huis en de kracht om kracht te betoonen is er niet. Of ja, is er wel kracht bij de oppervlakkigen, die het op het lichtst nemen en van geen nauwe consciëntie hooren willen, maar ze is er niet, zoo ge op die dieper gaande bidders let, die den smaak van hun eigen hart aldoor bitterder voelen worden. En zeker, nu zijn er eenzame kluizenaars zonder herder, voor wie God een bijzondere leiding heeft, als ze verloren zijn onder een bevolking, die God niet kent, of gebannen zijn in verre streken, maar regel, vaste regel in Gods schikkingen is het, dat dit zijn volk wel terdege *zal geweid* worden, dat de herders het aangrijpen, niet sparen, maar in dat worstelen helpen zullen; en het is onbarmhartig, het is roekeloos en plichtverzakend, indien deze hulpe aan Gods kinderen hun van hun herderen of als die herders ontbreken, hun van hun broederen niet komt.

Want die knoopen der goddeloosheid mogen niet blijven, en nu kon God de Heere ze wel doorsnijden, maar dat wil Hij niet. Hij wil dat gij, gij zelf, ze zult losmaken; losmaken niet om er zelf van af te komen, maar Hem niet meer te beleedigen; om den Heiligen Geest niet meer te bedroeven; uit liefde voor uw Heer.

En als ge daar nu aan toe zijt, en ge kromt daar de vingers toe en spant uw ziel daartoe in, dat het toch niet ging en ge het dus maar woudt opgeven, ja, waarlijk, mijn broeder, mijn zuster, o, dan helpt het zoo heerlijk, als er dan in zulk een oogenblik eens een woord van aangrijpend vermaan als een pijl ons door de lever schiet; als de bestraffing ons dan beven doet in ons zelven; als de kastijding van een liefhebbend broeder ons dan ter aarde werpt en klein voor God maakt; als een man Gods die het mes er in weet te zetten, ons dan eens recht diep in het vleesch onzer ziele wondt; ja, bij God, dan zijn die woorden als zoo vele rukken om dien knoop der goddeloosheid van een te halen, en Hij de God der heiligheden, weet het, in wat donkerheden van het hart door zulk een broedermoed en broedertrouw het licht reeds als een dageraad opging!

En dan schreit het hart wel:

„Heer, mijn God, ik ben aan 't dwalen,
en 't wederhalen
hangt ál aan uw goedheid, Heer!
Want mijn hart heeft mij verlaten,
boven maten!
ai, trek mij, dat ik wederkeer!

„Opdat ik voor eeuwig zingen
mag, het dwingen
van Jehovahs rechterhand,
die mijn dwalend hart gevonden
en gebonden
heeft met onverbreekbren band.

„Dat mijn Zon, mijn Schild, mijn Sterke,
mij bewerke.
Gij, die in een oogenblik
al het duistre doet verdwijnen,
kom verschijnen,
Jezus, kom toch haastiglijk" 1).

en is voor den „Bewerker" dus al de glorie, maar die Bewerker wilde dan toch ook „zijn werk" gebruiken, u kastijdend met de tweesnijdende woorden van boete en vermaan.

(1) Eenzame zielszucht. Wijze Psalm 61, in *„De verloren zondaar gezocht en gezaligd,* 6de druk. Amsterdam, G. de Groot 1717.

LII.

„Wij stooten ons op den middag."

> Wij tasten naar den wand gelijk de blinden; en, gelijk die geen oogen hebben, tasten wij; wij stooten ons op den middag.
>
> Jesaia 59: 10.

Die in deze landen hun God nog zoeken, willen wel vooruit en verder, maar ze kunnen niet. Want ze raken telkens de richting op den weg kwijt. Ze gaan recht door als de weg zich buigt en slaan zijwaarts af als de weg doorloopt. Ze mijden een paal die er niet staat, en loopen zich een buil tegen een boom die den weg juist aanwees. Zij gaan uit den weg voor iemand die niet aankomt en stooten aan tot zelfs tegen den broeder die naast hen loopt. En zoo weten ze niet werwaarts zich te wenden, en beproeven ze het altijd weêr anders, en stooten ze zich en keeren ze zich zoolang om, tot zij het gevoel van den weg zelfs verloren hebben en moedeloos nu maar leunen gaan tegen den wand. Een toestand, juist zooals de Heere dien aan Jesaia teekende, van een volk „dat kirt gelijk een duive en wacht naar heil, maar het is er niet, en dies als een blinde naar den wand tast, en zich stoot, niet in den donkeren nacht, maar op den klaren middag, bij het volle heldere daglicht.

Want houdt dit wel vast: de hand des Heeren is *niet* verkort en zijn licht is *niet* schuil gegaan.

Als wij maar oogen hadden, om in zijn licht te wandelen, zou Gods volk jubelend zijn pad voleinden met vroolijk gezang. Ze zouden loopen en niet wankelen; voorwaarts schrijden en niet aanstooten; verder komen zonder af te wijken,

en de vrucht van den arbeid der zielen zou lof en eergevinge zijn voor onzen Middelaar en Borg, onzen Koning en ons Verbondshoofd.

Het *Woord* is er ook nu en ook nu werkt de *Geest*, en waar Woord en Geest stralen daar glanst het *volle* licht; het licht, dan·'twelk we geen heerlijker licht op aarde ooit ontvangen zullen; dát licht waar we volkomen genoeg aan hebben; waarbij we elken weg vinden, elken hinderpaal ontdekken kunnen, en geen vijand op ons loeren kan, dat we hem niet zien.

· Maar, en dit is ons volk vergeten, dat licht schijnt alleen in de woningen van de kinderen Israëls in het goede land van Gosen, en in de woningen der Egyptenaren is het donker en de duisterheid der duisternissen zelve; wat, uit zijn beeldspraak overgezet zijnde, zeggen wil, dat het licht van het Woord en den Geest des Heeren alleen dan door ons zielsoog kan opgevangen, als we niet hunkerend op de paden der wereld afdolen, maar zeer beslistelijk in eigen hart en huis en hoofd en levensweg de scheiding aanvaarden, die tusschen Gods volk en de lieden der wereld ligt en geen gemeenschap hebben met hun gedichtsel of hun werken.

Dat voelden onze vaderen en daarom zijn ze stugge Puriteinen geworden. D. w. z. lieden die den moed hadden om te breken met de ongoddelijke wereld, wijl die wereld, gelijk de Heere het zoo ontzaglijk waar uitdrukt, „basiliskuseieren uitbroedt en weeft aan spinnewebben."

Zij, onze vaderen, dorsten het aan om der wereld *niet* gelijkvormig te wezen. En daarom dachten ze anders, en zongen ze anders, en leefden ze anders, en aten ze anders, en kleedden ze zich anders, en voedden ze anders hun kinderen op.

Ze lieten zich de wet niet door de wereld stellen, maar bogen eerbiediglijk het hoofd voor de wet van hun God.

Als de wereld riep: „Ga met mij!" dan was hun vrije, stoere, kloeke taal: „We gaan *niet!*" En dan gingen ze ook niet, maar bleven op hun eigen pad, en zoo kwamen ze er.

En naar dien levensregel, naar dat punt moet het ook nu weêr heen, broeders!

Niet om een Mennoniete „mijdinge" in te voeren en den „fijne" te spelen, en loon bij God te zoeken voor een eigengerechtig werk van welbehaaglijke zelfkastijding.

Dat is in den dood gewerkt; daar rust de vloek op; dat leidt tot niets.

Neen, maar in de wereld blijvende, moeten we, zoo dikwijls de eisch van het woord der wereld met den eisch van het Woord onzes Gods in botsing geraakt, voor dat Woord onzes Gods onverbiddelijk en onwrikbaar pal staan; er ons krampachtig aan vastklemmen; en tegen alle potentaten en alle vrienden en alle magen en alle zeggen en praten van menschen in, doodeenvoudig met Gods Woord doorgaan en nooit dat Woord in de plooien van ons wereldsch kleed wegstoppen.

Zoo gaat het nu telkens toe. Toe bij de opvoeding der kinderen. Toe bij den omgang met magen en geburen. Toe bij de keuze van genot en vermaak. Toe bij kleeding en levenstrant. Toe in gesprekken die men aanbindt en bij de lectuur die men opslaat. En daar toornt de Heere over.

En in zijn toorn laat Hij dan al die wereldsche dampen als nevelen om ons zweven, dat we geen hand voor oogen zien kunnen, en dan willen we nog wel vooruit, maar dan kunnen we niet, *dan stooten we aan.*

En dan gaat het kwaad al verder, tot „de wereld" van onzen rok in ons vleesch en van ons vleesch in onze gedachten en beschouwingen sluipt, en dan hoort men een Christendom belijden, já, God beter 't, een Christendom nog *aanprijzen*, dat niets dan een Christelijk borduurwerk is op stramien van wereldsch weefsel.

En natuurlijk, dan „struikelt ten leste ook de waarheid op de straten," dan kan wat recht is er niet meer ingaan.

Ja, dan zinkt men zoover weg, dat men van het toornen Gods zelfs geen besef meer heeft, en altijd aan een ander denkt, als God de Heere ijveren komt juist tegen onze zonden.

LIII.

„Uwe ongerechtigheden maken scheiding!"

Zie, de hand des Heeren is niet verkort; maar *uwe ongerechtigheden maken scheiding tusschen ulieden en tusschen uwen God;* en uwe zonden verbergen het aangezicht van ulieden, dat Hij niet hoort.

Jesaia 59: 1.

Dat zegt de Heere, niet tot den Tyriër of Sydoniër, niet tot den Molochbrander en Zonaanbidder; niet tot den onbesnedenen Filistijn, — maar tot de kinderen van *zijn* volk; dat Hij had uitverkoren; en gedragen op de vleugelen gelijk een adelaar zijn jongen; dat Hij zich gesteld had tot een erfenisse; en rijk gemaakt had door zijn heil.

Dat volk *had* de waarheid; had op het stuk van waarheid *gelijk* tegenover een ieder; zóódat, bij zijn belijdenis gezien, de hooge geleerdheid der Grieken zinledig mocht heeten en de wijsheid der Egyptenaren ijdel geklap.

Ja, zoo terdege en wezenlijk was bij hén, en bij hén alleen, *de* waarheid, dat wat zij toen beleden, sinds de wereld overwonnen heeft, en nog de wereld van krachten en van gedachten vormt, waarin alle instrument ter uitbanning van zonde en leugen besloten ligt.

En toch lei datzelfde volk op schrikkelijke wijze in zonde en ongerechtigheden verstrikt en weigerde in het licht te

wandelen. Dies de Heere het dan ook tuchtigde met een ijzeren roede en het sloeg in zijn verbolgenheid. Niet omdat het de waarheid niet had, maar wijl het niet deed wat het beleed.

En dan bad dat volk, en liep zijn God als een stroom aan: „Och, Heere, help ons!" Maar dan hielp de Heere *niet*; sloeg veeleer nog harder; en toornde in nog branden der ijver; zoodat ge wanen zoudt, dat nu althans dat volk zijn hart toch scheuren en voor den Heilige vallen zou.

Maar neen, zoo ontzettend ver kan men leven buiten hetgeen op zijn lippen leeft, dat datzelfde volk van God dan nog den arren moed had, om liever God dan zichzelf aan te klagen, en spreken dorst van „een arm des Heeren die verkort was," om toch maar, buiten zijn zonden om, een verklaring voor het raadsel te vinden, dat zij wel baden, maar God niet hooren wou; of wil men, dat zij wel kirden als duiven om heil en uitredding, maar dat God hen liggen liet in hun ellende.

En tegen die diepgaande, schandelijke bezondiging aan Gods heilige majesteit, dáár tegen is het nu, dat de Heilige Geest ingaat en toornt, als Hij aldus dat trouwlooze en ongerechtige volk toespreekt: „Neen, de arm des Heeren is *niet* verkort, maar *uw* ongerechtigheden maken scheiding tusschen ulieden en tusschen uw God!"

En nu, past dit ook op ons niet? Slaat dat niet ook op het volk des Heeren in onze dagen?

Of is niet ook nu nog bij hén de waarheid? Ja, verbaast het u niet vaak, hoe terwijl alles sloofde en slaafde om achter de waarheid te komen en toch steeds verder afdoolde, deze verscholen groep in den lande, die waarheid nog zoo rijk en volop, zij het ook bestoven en bezoedeld, bleek te bezitten?

Moet niet een iegelijk schriftgeleerde, om weêr vastigheid onder den voet te krijgen, weêr naar hen terug?

Overkomt u niet, als ge weêr aangrijpt wat zij belijden, o, zoo wonderbaar een gevoel van verademing; van nu dat zeezieke gevoel uit uw leêge hersenen te voelen wijken; en weêr te weten waar ge aan toe zijt; waar uw weg loopt; en waar het heengaat?

Staat ook niet nu nog dat volk des Heeren, hoe ook

bespot en aangefloten, te midden der wereld, als dragers van het zuiverst licht?

En toch, en toch . .. worstelen die dragers der waarheid en woelen ze niet vruchteloos, en gaat de worsteling tegen Jehovah tegen hen niet aldoor? En bidden ze dan niet en roepen ze dan niet? .... En blijft desniettemin toch het einde niet, dat de Heere voortgaat met u tegen te komen? soms maar met een klein oogenblik, tusschen de benauwing in, dat u weêr eens genade geschiedt uit den hooge?

En nu vraag ik toch, waaraan anders dan aan onze ongerechtigheden kan dat ook bij ons liggen? Wat anders dan het afblijven van die waarheid met hart en leven, zou daar oorzaak van zijn? En wat anders zou dien arm des Heeren weêr in heil naar u toe kunnen keeren, dan dat ge die knoopen der goddeloosheid losmaaktet en weêr ruim baan maaktet voor uw God in hart en hoofd en huis?

Gods volk is veel te lang gespaard en ontzien.

Omdat de wereld valschelijk uit hun ongerechtigheden wou afleiden, dat hun waarheid dus ook niet *de* waarheid was, hebben ze zich ineengekrompen; is er een „maaksel des wrevels" in hun hart ontstaan; en heeft men onder elkander den broederdienst en den broederplicht vergeten, om bij dagen en bij nachten Israël zijn zonde aan te zeggen en Juda te roepen tot bekeering!

De valsche stelling, „dat wie de waarheid niet beleeft, de waarheid ook niet heeft," is te kwader ure door onszelven ongemerkt overgenomen, en wijl we nu wisten de waarheid te hebben, zijn we ons gaan inbeelden, dat dus ook die waarheid door ons beleefd werd.

Een o, zoo bedrieglijke, zoo door en door onware, zoo ongerechtige gevolgtrekking!

Alsof de waarheid dan niet van God was, en dus van buiten tot ons kwam; en ons dus niet werd aangedragen als iets dat eerst *van lieverleê* vleesch en been onzer zielen kon worden?

In trouwe, broeders, zoo valsche gevoelens bederven ons en maken dat het volk omkomt, en vermaan en bestraffing en dies ook boete en bekeering uitblijft, en alzóó een der wezenlijke levensstukken van het Gereformeerde wezen juist bij de Gereformeerden van belijdenis wordt gemist.

Maar werp die valsche stelling op zij, en toon dat ge

geen oogenblik aarzelt te erkennen, *dat wat dit volk belijdt de waarheid is*; de waarheid die uit God is; de eenige waarheid; de waarheid, waar ook gij bij leven en sterven wilt; — en o, ge zult het eens zien, hoe dan het hart in datzelfde volk met úw hart zal ineensmelten. En als ge dan komt, om hun hun zonde aan te zeggen en ze hard zelfs te slaan, en met de tucht des Heeren onverbiddelijk aan te grijpen, en ze af te breken in henzelven tot er niets geheels blijft; en ze voor de bekeering van hart en leven weêr als voor een steilen muur worden gedrongen, — dan, daar staan we u borg voor, neen, dan zal datzelfde volk u niet den nek toekeeren, maar nog de hand kussen, waarmeê ge hen slaan komt!

Want weet wel: dat ge *hen* aanrandt, o dat kunnen ze *zeer wel* velen. Een hard, zelfs een *zeer* hard woord weten ze noodig te hebben. Mits ge.... maar één ding doet, t. w. dat ge afblijft van hun heilige belijdenis, wijl die niet hún waarheid is, maar de waarheid van hun God.

LIV.

„Sieraad voor asch."

> De Geest des Heeren Heere is *op mij*, omdat de Heere mij gezalfd heeft, om den treurigen Zions te beschikken, dat hun gegeven worde sieraad voor asch.
>
> Jes. 61: 1, 3.

Zoo ruischt dan ook nu weêr van de wolken; in onze kerken; door onze woningen; van onze lippen; de lieflijke naam van Jezus en het lieflijk Evangelie ons door engelen toegezongen van „Eere voor God; op aarde vreê; en welbehagen in menschen!"

Een heerlijk geroep en gezang en gejubel van hem op wien de Geest des Heeren steeds rust, en die van God verordineerd en gezalfd is; en die met blijde boodschap komt voor de zachtmoedigen, en verbinden wil de gebrokenen van hart; en voor de gebondenen profetie brengt van opening der gevangenis!

„Troost, troost mijn volk!" had in den ziener van ouds de Heilige Geest gebeden, en die Geest had geprofeteerd dat het eens heeten zou: „o, Jeruzalem, gij verkondigster van goede boodschap, klim op een hoogen berg, en laat het hooren aan alle steden en vlekken: Gekomen is uw Redder, geboren uw Koning; o, jubel dan in heilige vreugde, benauwd, gebroken menschenhart, want zie, hier is hij nu, *zie, hier is uw God!*"

En die profetie *is* vervuld geworden.

Die Messias, die Koning der eere, die Losser onzer zielen is geboren, is gezien, is als „God in het vleesch" aangebeden.

En wij, we gedenken ook nu weer die glorie van Bethlehem; we gedenken die verborgenheid der godzaligheid, die groot is; we gedenken de komst van dien Zoon des eeuwigen welbehagens tot ons, in ons vleesch, als onze Broeder!

Maar *hoe*, hoe, zoo bid ik u, zullen we zijns daarbij gedenken?

Bij wien zal dat gedenken van den Immanuël realiteit, echte geestdrift, waarheid in het binnenste kunnen zijn?

Hoor slechts!

Hij brengt een blijde boodschap .... *voor wie waarlijk zachtmoedig is.*

Hij komt verbinden .... *wie metterdaad gebroken is van hart.*

Hij komt vrijheid uitroepen .... *voor wie wezenlijk gevangen zit.*

Hij brengt opening der gevangenis .... *aan wie met zeer eigenlijke banden is gebonden.*

Hij komt heil beschikken .... *voor de treurigen Zions.*

Hij brengt vreugdeolie .... *waar men in treurigheid neêrzit.*

Hij zal het gewaad des lofs omhangen .... aan den man, die *een benauwde van geest,* niet heet, of schijnen wil, maar *is.*

Of wilt ge het korter, snijdender, krachtiger nog: weet dan, dat Immanuël komt, om met sieradiën te omhangen o, ja .... maar alleen dengene dat *sieraad* gunnende, dien hij *asch* op het hoofd ziet liggen, als teeken van rouw en droefenisse in het hart.

En nu, bij wien is de asch *op het hoofd* waarheid dan bij hem, wien *het hart zelf* tot een aschhoop in den boezem werd?

Asch, dat is wat er overblijft, als al wat het onze scheen, onze eigen grootheid, eigen eere, eigen kracht, eigen wijsheid, eigen liefde en goedhartigheid, ja eigen vroomheid en godsvrucht zelfs, in den vuuroven ging, en in dien vuuroven zoo geheel vernietigd werd, dat er niets heels meer overbleef.

Asch, dat is het van kracht geheel ontdane; waar al wat nog bestand had uit verdween; dat allen gloed en bezieling verloren heeft.

Asch, och, wat is het anders dan *het geheel verteerde*, het geheel *opgegane*, het ganschelijk *niets* meer zijnde voor Hem die onze zielen doorschouwt?

Asch, is het geheel uitgevuurde, het kille, het doode!

En zoo nu moeten de zielen zijn, zal Jezus ze met zijn geestelijk sieraad omhangen.

Sieraad! paarlen en robijnen! Maar voor *asch!*

Niet dus voor wat nog *onverteerd* zich zelf op het altaar werpt.

Niet ook voor wat slechts *half* verteerde.

Zelfs niet voor wat nog glimt, nog smeult en dus nog vonken kan, maar voor wat *asch* en *niets* dan assche is.

Kleinheid, nietigheid voor God te belijden, neen dat baat nog niet. Te belijden: „Ik ben *stof*" is nog het eigenlijke niet. Maar met Abraham uit te roepen: „Ik ben stof *en assche!*" en alzoo geheel van zich zelven af te zijn, dat is het.

En nu, versta men ons wel, broeders!

We zeggen niet, dat er ook bij mindere doorwerking niet reeds genade; niet reeds zelfs een „bekleed worden van onze naaktheid" zijn kan, maar wat de Heilige Geest ons door den profeet getuigt is dit: „Geestelijk *sieraad* wordt u niet omgehangen dan voor asch."

Die heilgaven; die teedere teedermakingen; die hemelsche schoonheden; die rijke sierselen uit den schat van Gods heerlijke kleinoodiën; die reikt Hij op aarde aan geen ander uit, dan aan wie elk eigen sieraad had weggeworpen en niets overhield dan het bestoven zijn met asch.

Wilt ge dan ook op dit Kerstfeest, o, gemeente des Heeren, den glans van uw Jezus hoog aan de transen doen klimmen, laat het dan in u zelf zeer klein, zeer laag en zeer nederig zijn; niet op het gelaat des aangezichts, maar in het gelaat der ziel; niet op de lippen, maar in diepere gemoedswerking!

Laat het dan zijn: Gij in uwe assche nederliggend, en juist deswege met „heilig sieraad" bekleed door Hem!

LV.

„Als een bloem des velds."

> Alle vleesch is gras en al zijne goedertierenheid als een bloeme des velds; het gras verdort, de bloem valt af, — maar het *Woord des Heeren* blijft in der eeuwigheid.
> Jes. 40 : 6 – 8.

Elk jaar dat weer wegsterft is een bode Gods die door de woestijn trekt, en die op zijn vraag: „Wat zal ik roepen?" altijd weer dit zielroerend, dit hart aangrijpend antwoord bekomt: „Roep den kinderen der menschen toe, niet alleen dat alle vleesch gras is, maar ook, dat al zijn lieftalligheid is als een bloemke der velden!"

Alle vleesch, dus ook gij, *gras*. Maar „gras" heusch, niet in den zin van „het gras eener Hollandsche weide", dat sappig en frisch en breed in de sprieten, heel een jaar omkomt; soms als de zon zengt nog groen blijft; en voortgroeit onder de sneeuw.

Och, bij ons kondt ge het gras eer haast als een beeld van taaiheid en veerkracht gebruiken.

Neen, met „gras" is op „het gras" in het Oosten; op het gras in waterlooze vlakten; op het gras aan den zoom der dorre woestijn; gedoeld. Een soort gras, dat ijl, en spichtig opgeschoten, zonder wortel of bestand, zonder sap of merg, even doorschiet, om als straks de zon heet wordt of de Zuidenwind waaien gaat, in één oogwenk te vergélen, neêr te vallen en te verdorren en, uit den bodem losgewoeld, met zand en vuilnis op te stuiven en om te dwarrelen in de lucht.

En met zulk een nietswaardig gras vergelijkt de Heilige Geest *u*. Vergelijkt hij uw liefste kind. Uw beminlijke vrouw. Uw kostelijke moeder. Ja met gras, dat voor het weggooien is, vergelijkt hij heel dien kring van lieve vriendelijke wezens, wier trouw u verkwikt; en wier aanhankelijkheid u opbeurt in het lijden; wier liefde u het sieraad is van uw huis.

Want, neen, zeg niet, dat de Heere in zijn Woord voor dat lieflijke, dat vriendelijke, dat aanhankelijke geen oog en geen hart zou hebben.

Hoor maar. Hij spreekt niet alleen van gras, maar ook van een „bloem", van iets schoons, iets sierlijks en iets aantrekkelijks, dat aan de toppen van dat ijle gras pleegt te ontluiken.

De Heere weet het ook wel, dat dit ijle gras het bed is voor de keurige „bloemen des velds", en dat die „veldbloem" bekoren kan en die veldbloem schoon is.

Maar.... wat gij vergeten zoudt, dat vergeet de Heilige Geest niet: ook die schoone veldbloem is..... „zoo verwelkt". Als het gras verdort, dan valt haar kelk neêr op de aarde, en voorbij is al haar pracht.

Er blijft niets van over!

Het laat niets na!

Het *was* er.... en is er niet meer!

En dat geldt dan nu van ál der „*menschen goedertierenheid*," van al dat heusche, lieve, aantrekkelijke in uw levenskring!

Bloemen zijn het op het levenspad, o, gewisselijk! — schoone bloemen ook!

Maar.... maar.... en dát is het ontzettende, indien het máár veldbloemen waren, als het niets meer dan een „goedertierenheid *des menschen*" was...., dan knakt bij het sterven al dat schoon aan den stengel, wordt fletsch, verwelkt en is niet meer.

Dan *was* het er; was er zeer wezenlijk; even wezenlijk als die bloem; ja, even wezenlijk als de trouw van uw hond, die op uw graf wil dood treuren; maar om even gewisselijk als die hondentrouw, straks spoorloos in het niet der niet meer zijnde dingen te verzinken.

Zie, dát zegt, zóó spreekt de Heere!

Maar zoo spreekt de wereld, zoo spreekt gij zelf gemeenlijk *niet*.

„Alle vleesch is gras!” .... maar, zoo waant ge,.... vooreerst is aan u de beurt nog niet; de Zuidenwind zal de úwen nog wel sparen;.... als gras..., maar de tijd des verdorrens is voor u nog niet aan het komen!

Zoo spreken de jongen...: en de ouden doen het nog evenzoo!

Verdwaasden die we toch zijn!

Of waarvoor anders komt Gods Woord dan tot u, dan om ú; *u* persoonlijk; om het niet aan een ander, maar aan *uzelf*, aan uzelf zeer *eigenlijk* en aan uzelven zeer nadrukkelijk aan te zeggen: „*Gij* zijt vleesch, en dit uw vleesch, d. i. uw geheele existentie, is bros als verwelkend gras. o, Let dan op uw paden; bereid het huis uwer ziele, en zie toe hoe ge als de adem van 's Heeren Geest ook u zal aanraken, in het verdorren en verwelken zult neêrvallen voor eeuwiglijk, met of zonder God!

En de Heilige Geest meent dat zoo ontzaglijk ernstig, dat hij u eerst geheel naakt, en ontdaan van al uw bekleedsel, en ontbloot van al uw sieraad, aan uw eigen oogen ontdekt.

Want wat hebt ge om bij dat verdorren op te steunen?

Uw lichaamskracht...., maar die ontvalt u in die ure. Uw grootheid..., maar die gaat dan in den dood. Uw geld en goed..., maar dat wordt een aas voor uw erven. Uw eer bij menschen..., maar die zijn genoeg met hun eigen eer bezig, om als gij dood zijt, zich nog om uw eer te bekreunen. Neen, het eenige wat u dan nog blijven, nog baten, nog verzellen kan..., het zou dan moeten zijn „*uw goedertierenheid*”, d. i. de vriendelijke eigenschappen van uw hart, de welluidendheid van uw gemoedsleven, het ideale van uw persoon!

Want, niet waar, zoo van iets, dan zoudt ge daarvan ten minste nog kunnen hopen, nog durven denken: „Dat zal wel eeuwig zijn; dat wel blijven; dat wel met mij gaan!”

Maar hoor nu, neen, ook die laatste riethalm buigt, ook dat laatste aller steunsels ontglipt u, want juist omdat gij het u zoo verkeerd voorstelt, komt de Heilige Schrift het u zoo zieldoordringend op het hart binden: „o, Mensch, bouw toch nooit, bouw toch in niets op deze uwe „goedertierenheid van hart”, want Ik, uw God, Ik zeg het u, *ook al deze uw goedertierenheid* is ijl en vergankelijk als gij zelf zijt. Als het gras aan u verdort, moet ook die bloem des velds aan u voor eeuwig verwelken!”

En vraagt ge in uw angsten, vraagt ge in uw zielsontroering „of dan alles vergaat, of er dan *niets* blijft?" — o, luister dan, luister dan nu vooral in zoo plechtige scheidingsure, naar wat die Heilige Geest er zoo heerlijk vertroostend bijvoegt: „Ja, er is wel iets, er is één ding dat wel blijft en eeuwiglijk blijft om nimmer te verzinken, en dat éene, dat is: *het Woord van uwen God,* mijn lezer, en dus ook alle „goedertierenheid" die in *u*, of in uw lieven op aarde *door en uit dat Woord is gewrocht!*"

LVI.

„Vrede op aarde!"

Meent niet dat ik gekomen ben om vrede op aarde te brengen; neen, zeg ik u, maar ook het zwaard.
Matth. 10: 34.

Hoe hol en leêg is toch „het verstand van den Woorde Gods" geworden, als men eens let op hetgeen er de Kerstdagen alzoo van dat „Vrede op aarde!" in den reizang der engelen gemaakt wordt!

Hoe vaag, hoe ondiep, hoe stuitend oppervlakkig zijn toch al die zinspelingen op Afghanistan en Atjeh, en in wat hoeken der aarde er meer nog krijg om winst gevoerd wordt.

Alsof dat „Vrede op aarde!" dan niet iets oneindig rijkers en hoogers en hartverheffenders bedoelde, dan dat het uit zou zijn met het vechten van onze krijgslieden!

Wat verstaan predikers en auteurs en teekenaars, die bij zulke gemeenplaatsen aanlanden, dan toch bitter weinig van den wezenlijken, eigenlijken strijd, die niet *bloed* maar *zielen* kost, en niet op één enkele plek en soms, maar alle dagen en álle uren, aan álle einden der aarde waar ook menschen leven, zonder einde gestreden wordt tegen den levenden God!

Of is Satan dan niet oneindig machtiger en geweldiger en dreigender dan de machtigste Emir, en zijn zijn slagen en raadslagen dan voor het pit en de kern van ons menschelijk wezen en leven niet onvergelijkelijk gevaarlijker?

Gaat de ziel dan niet boven het lichaam?

Met God op vrede te komen, is dat voor u, voor al onze broederen en landzaten dan een zaak die zich op één dag ook maar noemen laat met de tenonderbrenging van Atjeh?"

Ja, is dat ijselijke van het oorlogsveld niet nog kinderspel vergeleken bij de ijselijkheden van de diepte des verderfs, waarin eens de verslagenen des Heeren zullen wegzinken?

Maar weet ge dan niet, dat *hier reeds* zoo vaak een beknelde ziel in dien bangen strijd zoo doodelijk benauwd en benepen kan worden, dat ze liever zelf zich den dood aandoet, dan *dat* langer uit te staan?

En toch, wat is die benauwing, die verschrikking, die hier gekend wordt, wat is ze nog, vergeleken bij wat in de eeuwigheid komen zal, of wilt ge, vergeleken bij dat onmenschelijk lijden, dat den Zone Gods het zweet van het aangezicht deed afleken „als groote druppelen bloeds?"

Och, die „krijgen en krijgjes" der soldaten verwoesten voor een jaar of meer zoo nu en dan een kleine landstreek, maar die strijd van Gods Geest tegen den geest van onze onheiligheden en den Onheilige die in ons werkt, och, die strijd is immers oorzaak van ál het leed, van ál het wee, van ál den jammer en ál de namelooze ellende, die elken dag, aan alle einden der aarde, door menschen van ons vleesch en ons been wordt uitgedronken; oorzaak van al die „krijgen en krijgjes" ook; maar oorzaak bovendien van al wat er op den verborgen achtergrond van het hart nu reeds voorgevoeld wordt en eens zal te doorworstelen zijn voor wie tot geen vrede met dien God kon komen.

En voor dien *oceaan* van menschelijken jammer sluit men het oog, om alleen over die *beekjes* der ellende de holheid van zijn gedachten te verraden!

En dat, o, mijn volk, zijn uw leidslieden!

Neen, keer u dan van die blinde leidslieden toch liever, zou ik zeggen, naar Gods aanminnige engelen toe, die heusch in Efrata's velden den palm des vredes niet over het slagveld onzer soldaten, maar wel wezenlijk over het slagveld der geesten hebben gewuifd, en toen ze van „Vrede op aarde!" zongen, wel waarlijk op die onpeilbaar diepe en onmetelijke ellende hebben gedoeld, die nu reeds zestig bange eeuwen toorn en verbolgenheid over ons brengt om onze vijandschap tegen den heiligen God!

Vrede dán,.... als we den goeden strijd ten einde toe gestreden hebben!

Vrede op den bodem van het hart.... als het geloof er vriendelijk kiemen mag!

Vrede, in hem, die onze Vrede is, niet gelijkerwijs de wereld dien geeft, maar gelijk hij dien geeft; dát, dát is het, waarvan die engelen u toejubelen en waar Gods kinderen uit zielservaring van getuigen.

Maar wat heeft deze heilige vrede, bid ik u, van doen met die lagere sussing van vijandschap, en demping van hartstochten en bijlegging van geschillen! En is het niet juist den vrede willen, *gelijkerwijs de wereld dien wil*, als men een satyre op Bethlehems kribbe ziet in een oorlog van onbekeerde massa's; of ook, als men, bij het uitbreken van geschil of quaestie tusschen belijders, zoo ijlings gereed is met zijn raad, om het toch maar bij te leggen, en er iets op te vinden, en er toch liever het zwijgen toe te doen?

Immers, mij dunkt, als dát de regel ware, waarnaar we ons te richten hadden, dan had die kribbe van Bethlehem liever nooit moeten komen. Want als er ooit een oorzaak van veel krijg en bloedvergieten, en evenzoo een oorzaak van veel gekrakeel en geschil op aarde is gezien, dan wel het Evangelie van den Man van smarten, die eens als kindeke in die kribbe neêrleî.

En wat meer nog zegt, *die Man van smarten* had 't zelf er zoo duidelijk, om elk misverstand weg te nemen, bijgevoegd.

Hij wist wel, dat ze ook hém zouden aanzien voor een dier valsche troosters, die met »Vrede, vrede!" de wonde wilde bedekken, insteê van die te genezen. En daarom waarschuwde hij zijn jongeren zoo ernstig, alsof hij hun toeriep: „Verstaat mij toch *niet* mis! Ziet mij toch niet aan voor wat ik niet ben. Ik ben *niet* gekomen, om vrede te brengen op aarde, maar veeleer het zwaard, en om de menschen tweedrachtig te maken!" Ja, zóó tweedrachtig, dat zelfs twee, die hem beî belijden, maar zonder in de waarheid innerlijk saâm te stemmen, door den Heiligen Geest zoolang geprikkeld *moeten* worden, tot ze hem en zijn naam weêr hooger dúrven stellen, dan een valschen, een krachteloozen, een bedrieglijken vreê.

En vraagt ge waaraan die misvatting dan ligt?

Och, waaraan anders, dan dat men van zichzelf en zijn naasten veel te goed en van de zonde veel te oppervlakkig en van haar doorvretenden kanker veel te weinig ernstig denkt!

Want, in trouwe, wie eens helder, bij Gods Woord, leerde inzien, wat bajert van hoonende, Gode vijandige machten, én in den mensch én in zijn wereld én in zijn hart, dooreengewoeld liggen, die verstaat het maar al te wel, dat in zulk een slib de sneeuwvlok niet kón neêrvallen en blank blijven. Of wilt ge zonder beeldspraak, die weet het maar al te bitter, dat in zulk een strijdige wereld de Christus niet kon neêrdalen, zonder aan al dien strijd die er reeds was, nog den heftigsten strijd toe te voegen: den strijd met zulk een wereld én zulk een hart én zulk een halfheid voor de eere van zijn heiligen naam.

LVII.

„Het zilver louterende."

En hij zal zitten louterende en het zilver reinigende.
Maleachi 3: 3.

Onder de Advents-getuigen is Maleachi ieders lievelings-profeet. En hoe zou het anders kunnen? Of zijn slotwoorden die vlak voor het geboorteverhaal in Mattheüs staan: „Snellijk zal tot zijnen tempel komen die Heer, dien gijlieden zoekt, te weten de Engel des Verbonds, in denwelken gij lust hebt; ziet Hij komt, spreekt de Heer der heirscharen!" moesten ze zich dan niet wel diep in het geheugen en bijna dieper nog in de verbeelding prenten, als een ook nu nog *doen zien* aan de Christenheid in haar Adventsweken, „dat zóó, zóó de Christus tot Bethlehems kribbe komt!"

Maar moogt ge, om het schoon van die Godspraak, *haar ernst* vergeten?

Vergeten wat zoo ernstiglijk gestreng niet op die profetie volgt, maar er aan vastzit en er toe behoort; namelijk dat Messias komt om te zitten ten oordeel? „Hij zal zitten louterende en het zilver reinigende en hij zal ze doorlouteren als goud en als zilver!"

Vergeten dat zoo waar die Godspraak van het „snellijk komen" óók op de kribbe slaat, even stellig dan ook dit „louteren van het zilver" niet tot den oordeelsdag mag beperkt?

Dat dit proces van het „zilver louteren" dus nu reeds op gang is; nu reeds plaats grijpt; en bij wie van Jezus zegt te zijn (en eens blijken zal dit naar waarheid gezegd te hebben), dan ook reeds nu metterdaad alzoo zijn moet?

Want „zilver" is al het verloste en „goud" al het uitverkorene in de schatting van den Zielewaardeerder.

Niet iets verwerpelijks, maar een kleinood. Geen Lo-ammi meer, maar Ruchama geworden. Om wat hij er in wrocht, er in teweeg bracht en er kostelijks in formeerde, als edel metaal in zijn oog.

Maar... indien al zilver, dan toch nog zilver*erts*, en nog niet het „zilveren vat der eere," en daarom nog te werpen in den smeltkroes, en in dien gloed nog te versmelten, of het zilver zich van het zilvervuil mocht afschiften en de glans van het gelouterd erts mocht blinken en mocht schitteren tot Gods eer.

En nu ik weet wel: dat geheel en ganschelijk afvallen van den aardklomp, die in het erts vermengd zit, komt eerst, als het sterven komt en er van al wat ongoddelijk is noch tak noch wortel zal gelaten worden.

Dan eerst, eerst in die ure, zal voor uw ziel en mijn ziel en een iegelijks ziel die graad van gloeihitte bereikt worden, dat opeens, plotseling, al dat aankleefsel loslaat en het gesmolten zilver in al zijn glans wordt uitgegoten in den vorm dien God ons heeft bereid.

Maar is de arbeid des louterens, die nu reeds plaats grijpt, daarom licht te achten?

Zoudt gij dan kind van God kunnen zijn en in het aan u kleven van dat onreine vrede kunnen hebben, tenzij ge wist dat er van oogenblik tot oogenblik aan gesmolten en aan vernield werd?

Zoudt gij, met goddeloosheden omhangene die gij zijt, ook maar één oogenblik gemeenschap met het Lam Gods kunnen hebben, tenzij ge tegelijk ervoert, dat hij dit onreine van u afschilferde, er van losweekte en uit wegsmolt?

Is, is metterdaad voor wie doordenkt, een bekeerd maar nog niet ontbonden, een vrijgemaakt maar nog niet inwonend kind van God, ook maar denkbaar, zonder dat Jezus, die daar zit om te louteren, dien arbeid des louterens volvoert ook aan hém?

En, let wel, volvoert, niet maar soms; niet maar een

enkelen keer; niet nu en dan; maar in een geregelden voortgang!

Of als ge dat nog niet bij ervaring kent, ga dan naar de smeltovens van wie op aarde in goud en zilver werken, en zie het hun af, hoe dat bereiden van den oven, en dat aanbrengen van brandstof, en dat ontsteken van den gloed, en dat indragen van het erts, en dat al sterker verhitten van de hitte, altemaal saâmhangt en bijeenhoort en één geheel vormt en niet te scheiden is!

En meet dáár, dááraan dan, naar Schrifts aanduiding, de al doorgaande, saâmhangende, nooit aflatende bearbeiding af, die Jezus te werk stelt aan u.

U louterende aldoor, ook als gij er nog niets van bespeurt, omdat het nog niet gloeit om u, en de hitte nog niet doordrong, en hij pas toe was aan het zetten van den oven, en het saâmgaren van de brandstof, en het eerste ontsteken van wat bernen moet.

Of is het zoo niet in ieder, ging het zoo niet ook in uw leven? Eerst tijden dat het welhaast scheen, of gij bastaarden waart, zoo weinig kastijding werdt ge deelachtig; en als viel er sprake van een vrucht te schillen, zoo meendet ge de schil uwer nog zondige hebbelijkheden wel zelf en vanzelf te kunnen afleggen, als de slang haar huid afschudt; en dat ge al jubelend, en steeds heiliger u voelend, nu reeds denken gingt: „Ik ben er!”

En dat dan toch daarna, en later; en als de volheid der ure voor Gods aangezicht over u gekomen was; dat alles bedrog bleek en zelfverbeelding en dwaze waan, en dat de Heere Jezus, nu eindelijk met zijn gloed tot u doordringende, u nu zoo ontzettend voelen deed, dat ge inderdaad en in waarheid nog altijd het oude, onooglijke, vermengde erts gebleven waart, en dat de eigenlijke loutering nu eerst aan zou vangen, van nu af aan eerst door kon werken, en dat dit louteren u pijn zou doen, o, zoo snerpende pijn, aan de teedere deelen van uw hart en aan de huid uwer ziele!

Pijn, ja, ook al denkt uw buur: Wat is buurman toch gelukkig! Ook al gissen uw kinderen niets van wat ge lijdt! Ja, al is er eigenlijk niemand op aarde, en maar Eén in den hemel, die in al uw benauwdheden dan met u benauwd wordt en die uw ziele kan troosten!

Och, eerst als we dááraan toe komen, komt de pelgrim

bij ons inwonen; gaat tanen en verbleeken wat eens glans had om ons heen; en buigt het bange hoofd zich op, of het in mocht zien in die toekomende glansen en op mocht zien naar die kroon die eens komt!

Of, wilt ge, laat mij dan zeggen, dat eerst wie daar aan toe is, het kruis van Golgotha en den Man van smarten verstaat, overmits alsnu in het bloed zijner eigen ziele, neen, niet dat kruis herhaald wordt, maar de *wet* van dat kruis wordt volbracht.

LVIII.

„Daartoe gaf Ik hun mijn Sabbathen!"

Daartoe gaf Ik hun mijn Sabbathen, om een teeken te zijn tusschen Mij en tusschen hen, opdat zij zouden weten dat Ik hen heilige. Ex. 20 : 12.

In 's Christens Sabbathsviering zitten drie stukken.

God Almachtig sprak op den Sinaï: »Gedenkt den Sabbathdag, dat gij dien heiligt, want in zes dagen heeft de Heere den hemel en de aarde gemaakt, de zee en al wat er in is, en Hij rustte ten zevenden dage. Daarom zegende de Heere den Sabbathdag en heiligde denzelve."

Een terugslag alzoo op het *Scheppingswerk*. Een afspiegeling van Gods heilig scheppend doen in het leven van den mensch die naar zijn beeld geschapen is. Doelende derhalve op uw natuurlijk, op uw physiek, op uw scheppingsleven als mensch. Aanduiding dat de personen en gezinnen en natiën er voor bestemd, er op aangelegd, er voor geschapen zijn, om het arbeidswiel om de zeven dagen, telkens één dag te laten stilstaan. Of wil men, een eisch van Godswege, dat ook in het aardsche en maatschappelijke leven, ook in het tijdelijke, waarover het bestuur zijner Voorzienigheid gaat, naar vaste bepaling; een bepaling waarin de rythmus van het eigen goddelijk leven te beluisteren is; de daglooner ruste van zijn arbeid en zijn moeite en 's menschen ziel opkome om te gedenken den Heere zijnen God.

Maar anders reeds heet het in Deuteronomium, waar Mozes,

de Middelaar des Ouden Verbonds, in zijn heerlijke vermaanrede aan Israël, nogmaals de wet van Sinaï in zijn woorden invlechtend, alsnu toegekomen aan het 4e gebod, opzettelijk, onder Geestesinspiratie, bij de redegeving van den Sabbath, overspringt van het Scheppings- op het *Verlossingswerk;* en Israël het op het hart bindt: „Onderhoudt den Sabbath, dat gij dien heiligt, want gij zult gedenken dat gij als dienstknecht in Egypteland geweest zijt en dat de Heere uw God u vandaar heeft uitgeleid door een sterke hand en eenen uitgestrekten arm. Daarom heeft dan de Heere uw God geboden dat gij den Sabbath houden zoudt."

Alzoo, ook hier de Sabbath, geheel dezelfde Sabbath, de Sabbath Gods, maar nu afgeleid, nu verklaard, nu oorzakelijk getrokken niet uit de Schepping der menschen, maar uit de Verlossing van het volk des Heeren. Een dieper zin en hooger beteekenis derhalve. Een opheffing van den Sabbath uit het gewone natuurlijke aardsche, tot het buitengewone geestelijke wonderleven. Een ruste ook nu, maar een ruste als symbool van de heerlijkheid die er schuilt in de Verlossingsrust voor de ziel, als ze eerst bij den ticheloven neêrzat en de geeselkoorden op den rug verdroeg, en nu vrij uitging, en uit Egypteland, uit het diensthuis werd uitgeleid.

En zie, nog anders nu wordt het, als de Heere in het boek der Profeten, nu ten derden male, met terugslag op den tabernakelbouw, zijn Sabbath verklaart, en door Ezechiël aan Israël, en in Israël aan ons, laat toeroepen: „Daartoe gaf Ik hun mijn Sabbath, om een teeken te zijn tusschen Mij en tusschen hen, opdat zij zouden weten, *dat Ik hen heilige.*" Een overspringing dus nogmaals, gelijk eerst van het Scheppingswerk op het Verlossingswerk, zoo nu van het werk der Verlossing op het werk der *Heiligmaking.*

Een gedachte die niet schooner, niet bezielder en plechtiger kan worden weêrgegeven, dan op de manier waarop Ursinus in den Heidelberger het uitdrukte: „Dat ik al de dagen mijns levens van mijne booze werken viere, God den Heere door zijnen Geest in mij werken late, en alzoo den eeuwigen Sabbath in dit leven aanvange."

Zoo rust de Sabbath 1. in den levenskring van God *den Vader* of onze Schepping; 2. in dien van God *den Zoon* of

onze Verlossing; en 3. in dien van God den *Heiligen Geest* of onze Heiligmaking; — en de volheid ligt dus eerst in de samenvatting dezer drie uitgesproken: dat de Sabbath op dit aardsche leven rusten moet als de heilige schaduw van den drievuldigen, drieëenigen God.

En derhalve, *ruste bieden moet van het jagen der wereld!* Dát het eerste, om met goed recht van Godswege die wereld haar dienstbaarheid elken zevenden dag te kunnen opzeggen en met alle creatuur weêr bij te komen van uw uitputting, uw krachtverlies weêr in te halen, en weêr sterkte uit uw God te ontvangen voor de moeite en den arbeid, die weêr voor zes nieuwe dagen tegelijk u aan de uitgangspoorte van den Sabbath opwacht.

Dan: *ruste van het jagen van den duivel!* Dát het tweede, om met goed recht van Godswege aan dien Duivel zijn dienstbaarheid te kunnen opzeggen, zoodra het jubeljaar over u ingaat, en het jaar der vrijlating u door den zoen van uw Borg en Losser is toegekomen.

Maar dan ook: *ruste van het jagen van uw eigen hart!* Dát in de derde plaats, om van nu aan met goed recht en van Godswege de dienstbaarheid aan uw eigen boos hart te kunnen opzeggen; u te onttrekken aan dat in het ijdele loopen, dat toch niet nut; de hand af te trekken van een putten uit een bron, die toch nooit reine wateren opgeeft; en als een ingaan in die zalige, volheerlijke ruste, dat wij aflaten van ons zelf, om alsnu Gods werk in ons toe te laten en Hem door zijn Heiligen Geest het te doen volbrengen in ons.

o, Dat, dát eerst is in zijn volheid de Sabbath van Vader, Zoon en Heiligen Geest.

Dát de Sabbath van hem die stond en riep: „Komt tot mij, gij allen die vermoeid en beladen zijt, en ik zal u *ruste* geven."

Want, o, dat ge het toch nimmer vergeet, zulk een Sabbath maakt *gij* niet om er God meê te verheerlijken, maar schenkt God u uit genade om er u mede rijk te maken!

Zulk een Sabbath komt alleen als vrucht van genade en gebed!

LIX.

„Door ommegangen naar zijn wijzen raad."

Die keert zich dan door ommegangen, naar zijn wijzen raad, dat ze doen al wat hij ze gebiedt, op het vlakke der wereld, op de aarde.
Job 37 : 12.

Van de wolken is in dit woord sprake; niet van de menschenkinderen; maar toch sprake van de wolken in een woord, dat zoo onmiddellijk op den mensch Job terugsloeg en zoo klaarlijk 's menschen leven weêrkaatst, dat het rechtstreeks vat heeft en hebben moet op onzen eigen persoon, op ons leven, op ons zelf!

Wat zijn ze schoon die wolken, niet waar, en wat kunnen ze prachtig drijven daar aan het firmament, nu eens doorlicht met zonneglans, bestrooid met goud en omzilverd aan de randen, en dan weêr donker en met zwarte donkerheid overgoten en dreigend hangend over u heen?

En zaagt ge wel eens, hoe snel, om met het oog niet bij te houden, die wolken soms bij hooge lucht dan jagen kunnen dat het drijven een stuwen en het stuwen een wegstuiven geworden schijnt voor den adem des winds?

En werwaarts snellen, waarheen trekken ze dan die wolken, nu dwars u over het hoofd vliegend en dan weer wegschuivend zijwaarts op, om straks door weer andere wolken onderschoven, ginds met den wervelwind om te zwenken en rugwaarts te keeren en dan weer elken loop of gang te

derven, dat het is of er geen orde meer in zit en alles een dooreendwarrelen geworden is, een dansen, een spel?

Ja, zoo keeren en trekken die wolken, zegt Elihu ook op het Schriftblad, „zoo keeren ze zich in hunne ommegangen," van den eenen hoek des hemels naar den anderen, dwarrelend als de schaduwen, die ze bij maanschijnsel op het vlakke der aarde werpen; dansend als de golven en de baren, die óók zich keeren door hunne ommegangen op het spiegelvlak der zee.

En nu dat „keeren in hun ommegangen" drukt het niet met angstige juistheid uit wat gij „uw leven" noemt? Of is het ook in dit uw persoonlijk leven niet dat eindeloos ongestadige, dat zich nooit gelijk blijvende, altijd beweeglijke en omdwarrelende en dan weer keerende en omloopende, wat Elihu u in Gods wolken toont?

Ge wilt vooruit en verder, en zie, wat vordert ge? Wat zijt ge anders dan een wolk gelijk, den wind ten spel, her- en derwaarts omtrekkend en ommegaande en omvliegend, tot ge u morgen weer juist dáár bevindt, waar ge voor gisteren reeds waart aangekomen?

Kunt ge op uw leven een oog houden? Een oog er op houden, hoe het in uw leven nu eigenlijk toegaat? Wat uw leven nu wezenlijk wil? Waartoe dat gedurige zwenken nu moest? En waarom ge, nauwelijks eenige schreden in deze richting voortgedreven, nu weer plotseling zijwaarts afdrijft en dan weer omzwenkt en dan weer teruggaat, en zoo aldoor evenals de wolken, eigenlijk geen leven, geen leven met stuur en richting er in, maar niets dan „uw ommegangen" hebt, die aan een doolhof meer dan aan vastheid van gang doen denken, en u met wat u lief is en aan u kleeft, of ook van u loslaat en afvalt, voort doen drijven, o, toch zoo machteloos en zoo schijnbaar doelloos, op het suizen van de avondkoelte en het jagen van den stormwind en dan weer, bij doodsangt of zielsbenauwing, op het bulderen van den orkaan.

En wat moet dit nu?

Is dat dan nu wezenlijk niets dan een willoos her- en derwaarts slingeren, een u inkrimpen en dan weer u uitbreiden, een nu glanzen en dan weer verdonkeren, zooals de wolken het aan den hemel doen?

Speelt God dan ook met u in uw ommegangen, zooals

Hij er lust aan heeft te spelen met de wolken in zijn luchtruim?

. . . .

Spelen....? Maar wat beeldt ge u dan in? Wat maakt ge u zelven dan diets? Wat waant ge dan?

Dat dat drijven in die wolken wezenlijk maar een spel zou zijn? Dat inderdaad dat drijven en jagen daar onder het maanlicht maar gaat naar het gevalt, en plan noch doel heeft?

Dat daar *geen* orde in dat keeren, *geen* vaste raad in die ommegangen, *geen* bestier in dat drijven en zwenken was?

Maar, hoor dan, bid ik u, wat Elihu en door zijn mond de Geest u zegt.

Zij, die wolken daar aan den hemel, zelfs in haar grilligst spel, ze keeren zich in haar ommegangen nooit dan „*naar zijn wijzen raad.*"

„Gij weet niet, roept deze ziener, *wanneer* God over dezelve orde gesteld heeft en *hoe* Hij het licht in zijn wolk laat schijnen (vs. 15), maar *niettemin is die orde er toch.* Elke groep dier wolken, zoo getuigt hij, heeft van oogenblik tot oogenblik „*heur opwegingen*" (vs. 16), dat ze in evenwicht blijft, en hoe ze ook zwenken of keeren ze doen in al haar dwarrelen slechts „*wat Hij ze gebiedt*" (vs. 12), boven in den hemel en op het vlakke der aarde; en aldus wekt de ziener u en alle schepsel op, om te aanbidden de wonderheden Desgenen „die volmaakt is in wetenschap."

En nu, aanziet dan die wolken hoe ze drijven; ze weten niet van waar ze aankomen snellen en ze voelen niet waarheen ze gaan, en toch zegt de Geest u, dat ook het keurigst beramen van uwe fijnste plannen van verre niet zweemt naar de goddelijke vastheid, waarmee Hij die op den Troon zit dit onmetelijk wolkenheir in zijn ommegangen stiert.

En wat zoudt gij dan bezorgd zijn, o, kleingeloovige, voor dat rusteloos ommegaan van uw eigen leven?

Is uw leven dan niet meer dan die wolken, en uw ziel, o, geroepene, niet kostelijker dan al haar heir? En indien nu God die wolken des hemels, die heden er zijn en morgen reeds in druppels worden uitgegoten, alzoo bestiert in haar ommegangen, zal Hij u dan niet veel meer leiden door zijn raad, o, verlosten door het bloed des Eéngeborenen?

Alsof er dan in dat drijven en jagen en snellen ook van uw geest, uw ziel, uw leven niet evenzoo een bestel school en een plan stak en een raad verborgen lag en een goddelijke wetenschap was ingeweven? Alsof al wat u doelloos her- en derwaarts dolen leek, niet het op- en neerzwenken van het drijfrad uws levens was naar een vooraf bepaalde orde gelijk de cylinder uit het stoomwerktuig in zijn ommegangen al maar opgaat en neergaat, maar zoo dat de kracht er tot opheffing en voortstuwing toch komt?

En of die wolken dan soms loom en traaglijk meer hangen dan dat ze u voortstuwen; en of ze een andermaal zich ook al saâmpakken en ophoopen en donker u aanzien, dat er schier geen straal van Gods vertroostend aangezicht u in de ziel kan vallen, — wat nood, mijn broeder, mijne zuster? Ook als we Gods *licht* een oogenblik niet meer hebben voor onzen troost, blijft toch zijn *raad* ons vastliggen als fundamentstuk voor de rust onzer ziele.

„*Door ommegangen*, zoo zij het dan ook ons wachtwoord, *maar naar dien wijzen raad!*"

LX.

„In hun boezem zal Ik het vergelden."

> Ziet, het is voor mijn aangezicht geschreven; Ik zal niet zwijgen, maar Ik zal vergelden; ja, in hunnen boezem zal Ik vergelden.
> Jesaia 65 : 6.

„Gehoorzamen" is de edelste karaktertrek, waaraan het schoon der menschelijke natuur, nadat God ze hersteld heeft, weer uitkomt. Indien men weer „gehoorzaamt;" zich aan het gezag van zijn God weer onderwerpt; niet morrend, maar juichend; niet door overmacht gedwongen, maar uit innerlijke aandrift; zoodat men toont weer te willen en te kunnen gehoorzamen; zie, dan, mijn broeder, is de mensch er weer bovenop gebracht; dan komt er weer sieraad aan u, dat God u omhing; dan komt er aan uw ziel weer iets schoons.

Heerschen, bevelen, doorzetten, kracht uiten.... och, neen, in dat alles ligt het *niet*. Dat is nog uit het vleesch. Dat is nog het oude pogen om te doen wat u niet toekomt; wat ge aan uw God geroofd en ontstolen hadt; een valsche kroon, die ge weer af moet leggen voor Hem.

Maar u buigen, tot ge bukt; klein, stil en nederig wezen; het Lam volgen overal waar het henen gaat; u geven; dienen willen; en het dan te willen weten en er voor uit te komen, dat dit hooge en heerlijke en heilige in u niets bijzonders of buitengewoons, maar eenvoudig *gehoorzamen* is — ja, daarin steekt »het most van de duiventros," waarom men haar niet verderft, zeggende: „Ze heeft een zegen!"

„Gehoorzamen" immers, d. i. niet maar doen wat u geboden wordt, maar met heel uw persoon, van ganscher ziele en ganschen gemoede meêwerken met dengeen, in wiens dienst gij zijt.

Een krijgsman „gehoorzaamt" op het veld van eer, niet door slechts stipt te doen wat hem gelast is, maar door te vatten wat zijn hopman wil en met al de energie van zijn wezen op dien wil, als eenig doelwit, af te gaan. De bouwlieden „gehoorzamen" bij het optrekken der muren, niet door slechts de hun voorgetrokken lijnen te volgen, maar door, voor hun deel, in de schepping van den architect in te dringen, en er nu op te turen en te zinnen, hoe ook hun deel van den arbeid het best met dat plan accordeeren zal. En zoo ook „gehoorzaamt" gij nog niet, door stuk voor stuk Gods geboden u voor te leggen, maar eerst door lust te krijgen in 's Heeren doen en meê op te gaan in wat Hij werkt.

Dit spreekt de Heere zelf uit, waar Hij in Jesaia 65 zijn trouwe knechten en zijn tegenstrevers tegenover elkaâr stelt. Van die tegenstrevers toch zegt de Heilige Geest, dat het lieden zijn „*die verkozen hebben, hetgeen waartoe God geenen lust heeft*" (vs. 12); en daartegenover staan nu de trouwe dienstknechten, wien de Heere toeroept: „*Gijlieden, verheugt u tot in der eeuwigheid in hetgeen Ik schep*" (vs. 15).

„Gelijk het oog der dienstmaagd is op de hand harer vrouwe, zoo zal en moet ook ons oog zijn op U, o Heere!" En dienen, dat is immers zelf niets bedenken en niets bedoelen, dan dat eenig ééne: om Hèm te behagen dien we dienen; Hèm in de hand te werken; Hèm, kon het, te voorkomen eer Hij gebieden zal; en zulk een lust en zulk een verheugen en zulk een welgevallen te hebben aan de muren van dat Jeruzalem, dat *Hij* bouwt, aan die schepping van *zijn* welbehagen, dat we juist door dien dienenslust en zucht tot gehoorzamen, in het Godsplan zelf als met geestelijk instinct worden ingezet, en nu den stijl, waarin de Heere bouwt, vattend, een iegelijk voor ons aandeel, tot dat hoogere „gehoorzamen" komen, dat onder een Werkverbond onbestaanbaar, juist de kroon en het sieraad van het Verbond der genade is.

Ja, eigenlijk moest het een gehoorzamen zijn, zooals alleen de Zoon het kon, die sprak: „*Zie, ik kom om uwen*

wil te doen;" als bedoelde hij: „Ik alleen kán dat, kan zóó gehoorzamen; omdat Gij er mij het oor toe doorboord hebt, nadat ik geweten had in het diepst mijner ziele „*mijn Heer en zijn huis lief te hebben*", en Gij mij alzoo het lichaam hadt toebereid!

Christus alleen is de ware „Gehoorzamer;" de eenige die ooit in zijn diepsten grond de eere en de glorie en het schoon en de kracht van dat hartverheffende „gehoorzamen" gepeild heeft; en er inging; en er zich voor gaf; en er tot in de kern in doordrong; en het alzoo volbracht en het deed.

En nu, onze roem is maar, aan dat onbeschrijflijk schoone en heerlijke kunststuk van Jezus' *gehoorzaamheid* deel te krijgen, dat ze ons ganschelijk dekt, en in ons na- en doorwerkt, en ons naar zijn evenbeeld omzet en vernieuwt.

o, Dan worden we zoo wonder gelukkig!

Dan zijn we gegrepen. Dan dolen we niet meer. Dan weten we waar we aan toe zijn. Dan gaat alle werk goed en loopt alle pad effen. En o, dan vinden we het zoo zaliglijk heerlijk, uit en in en door het plan des eeuwigen Welbehagens zelf, door niets dan „gehoorzamen" vrede te hebben bij onzen God.

En nu, dat dit helaas bij de meesten *niet* zoo is, waaraan anders ligt dit, dan dat ze tegenstrevers zijn? Dat ze de verzenen tegen de prikkels slaan? Dat ze dwars tegen God in willen? Nooit naar de wreef, maar altijd tegen de wreef opwerken? Och, waarom het in veel woorden uitgemeten? Het is immers alleen om wat dat 12de vers zoo snijdend scherp uitspreekt: „*omdat zij verkozen hebben datgeen, waaraan de Heere geen lust heeft; en dat zij geen lust hebben aan wat de Heere heeft verkozen!*"

En dat doen nu niet alleen de lieden der wereld; maar ook, o, zooveel brave menschen; zelfs zooveel Christenen; ja, ge vindt er onder dezulken zelfs zoo menigeen die toonbeeld van zelfverloochening en dienende liefde is.

Van dienende liefde, en dat het toch niets geeft!

Van moedig belijden, en dat toch de vrede uitblijft!

In stipt en nauw leven, en dat toch de ziel niet smelten kan!

En natuurlijk, want ge kunt de dienende liefde zelve zijn, maar *het dan ook zelf willen wezen*. Ge kunt ijveren als

een Pinehas, maar omzien of men u geen eere nageeft. Ge kunt de consciëntieusheid zelve zijn, maar met een eigen bedoelen.

Dus zonder „gehoorzamen."

Zonder achter den Heere aan te werken.

D. w. z. nog altijd een „tegenstrever" zijnde.

En nu, hoe zoudt ge dan vrede hebben?

Of zegt de Heere dan niet: *In hun boezem, ja, in hun boezem zal Ik het vergelden?*

En als die ontzaglijke God in uw boezem; daar van binnen in u; in het ingewand en de nieren uwer ziel; u onrustig komt maken; u komt prikkelen; u een maaksel des wrevels en des morrens in zijn gerechtigheid toezendt, o, gij, *on*gehoorzame! hoe zoudt gij de vreugde van heiligen vrede dan kunnen smaken in uw hart!

LXI.

„Dat hij zelf niet weet hoe."

> Gelijk of een mensch zaad in de aarde wierp; en sliep en opstond, nacht en dag; en het zaad uitsproot, en lang werd, hij wist zelf niet hoe. Marc. 4 : 26.

Gemeenlijk heeft een mensch veel te veel oog voor wat hij zelf werkt, en een veel te klein gezicht op wat gewerkt wordt door zijn God; d. i. door Hem die ook in het geestelijke de Schepper is; of wilt ge, nader omschreven, door den Heiligen Geest.

Om ons daar nu over te bestraffen; ons het dwaze daarvan te doen inzien; en ons daarvan af te brengen, komt ons Jezus, in deze gelijkenis van den akker, aanzeggen, dat we wel hebben te bedenken, hoe het op den akker der geesten juist evenzoo toegaat, als op den akker der velden.

Nu weet ieder, dat de landbouwer aan het eigenlijke groeien niets af of toe kan brengen. Wat hij doen kan en moet is, het land toebereiden; toezien dat hij zuiver zaad krijgt; de voren dicht dekken; en dan wieden als het noodig is, of ook de kluit rul houden; maar om voorts stil te wachten en te beiden tot de rijpe tarwe straks vanzelf in de aire komt.

Maar het groeiwerk, het werk der krachten, neen, dat doet niet hij, maar een ander. Zaad maken kan hij niet. Dat moet hij nemen zooals het komt. Want niet hij, maar een ander heeft onder dat hulsje en schilletje de meelstof,

en in het hart van die meelstof, het levenskiempje weggestoken.

En al evenmin kan hij dat korreltje nu laten kiemen. Ging hij er aan pluizen, dan zou hij het eenvoudig stuk maken en bederven, dat het nooit meer kiemen kon. Neen, ook dat kiemen doet een ander. En die ander doet dat in het verborgen; zeer geheim; dat niemand het merkt of na kan speuren. Door de krachten van den grond. Door de koestering van den zonnestraal. Door de werking van den regendrop. En dan spruit het kiempje uit; en het wordt lang; en schiet een halm; en uit dien halm komt een aire; en aan die aire het rijpe koren; dat hij het ziet ja, het is er; maar zonder dat *hij* er iets aan af of toe kon brengen; ja, zonder dat hij er begrip van kan krijgen; *zóó, dat hij zelf niet weet hoe!*

En zoo nu zegt onze Heiland, heeft een mensch nu ook op den geestelijken akker te verkeeren.

Den akker bereiden; omspitten of omploegen; ja, dat moet hij wel terdege. En dan zeer scherpelijk toezien dat hij geen verkeerd zaad in de voren uitstrooit; want slecht zaad en goed zaad lijken soms wonderveel op elkaâr; en toch zou een kleine vergissing in de keus van den zaadkorrel heel den oogst noodzakelijk bederven. Maar meer kan hij dan ook niet. En al wat geestelijk werk, en groei aanbrengen, en doen gedijen, en doen rijpen, en vrucht uitstooten is, daar staat hij zoo machteloos tegenover als een kind tegenover een gesloten deur. Dat moet een ander; dat kan niet hij doen. En zoomin als zijn vindingrijkheid, en zijn inspanning, en toewijding, en zijn vroomheid in staat zou zijn geweest om ook maar één enkel graankorreltje te scheppen, en hij dus bij het zaaien er niets aan af of toe kan brengen, dan het werktuiglijk uitstrooien van een hem gegeven ding; op de manier die hem gezegd; en in den akker die hem aangewezen was; — zoo ook kan hij aan al wat nu verder met dien zaadkorrel voorvalt niet het allerminste uitwerken. Dat komt nu *verder vanzelf*. D. w. z. dat zal een verborgen hand; dat zal een geheimzinnige kracht doen; dat zal er kiemen en komen, en groeien en aangrijpen, maar zoo, dat hij tot zijn diepe vernedering en kleinmaking, *zelfs niet weet hoe.*

En wil hij daar nu niet aan; en weigert hij nu stil te

wachten; dat hij ongeduldig en onrustig wordt, en weêr telkens wat anders wil; en gedurig die aarde omwoelt; och, dan is het eenig gevolg, dat hij pas uitgestooten verzeltjes afknakt, en zoo den wasdom tegenhoudt, zoo maar niet heel het spruitje bederft.

Dat ziet men dan de ouders ook gedurig bij hun kinderen doen; de meesters bij hun scholieren; en erger nog soms de predikers bij hun gemeente.

Ze geven het zaad nooit tijd om te kiemen, uit te loopen en te gedijen.

Ze zijn er altijd aan bezig.

Ze denken altijd dat zij het doen moeten.

Och, ze *gelooven* bij hun arbeid niet, want ze zien altijd op wat ze zelf uitrichten, maar zien het werk Gods in de harten, het werk Gods in de verborgenheid niet aan.

En dat is geen vroomheid, maar *ongeloof;* waardoor de ijver van den Heiligen Geest tegen hen wordt opgewekt en hun eigen wasdom verhinderd.

Zie toch, welbezien kunnen zij nauwelijks iets aan de wording van het leven of aan den groei van het leven toebrengen en moet eigenlijk alles komen van den Heere, die het levende zaad hun in handen geeft, die door den Heiligen Geest onder de oppervlakte van het hart dat zaad afpelt, loswikkelt en uit doet komen; en het dan koestert door de Zonne der gerechtigheid; en het bedauwt met den adem zijner Liefde; en het doet uitzetten en gedijen door de milde droppen van den regen zijns Geestes. En nu keert de mensch dat booslijk geheel om, en stelt zich aan, alsof hij er eigenlijk alles aan deed en God de Heere, een weinig ja, maar waar nauwlijks op te vertrouwen is; zoo onrustig en gejaagd en ongedurig is hij, om altijd den armen zaadkorrel weer te verleggen, weer om te woelen, en weer in handen te nemen.

Komt dat dan Gods eere niet te na?

Gaat dat dan toch niet tegen den geest en den aard van het werk in?

Is dat dan toch niet hooglijk oneerbiedig?

Niets, niets hoegenaamd kan de mensch er aan toebrengen, dan dat hij in stille gehoorzaamheid den akker bereidt; toeziet op de zuiverheid van het zaad; en voorts het onkruid uitwiedt. Al het overige moet van Boven komen en komt dan van Boven ook. En God de Heere is aldoor doende;

en zijn oog sluimert nimmer; en zijn krachten zijn altijd bezig; om nu in het verborgene des innerlijken wezens het hoog en heerlijk werk tot stand te brengen en tot prijs van zijn Naam te voleinden.

o, Geeft Hem dan dien prijs zijns naams toch, gij die den Heere vreest in gerechtigheid!

Krimpt in uw eigen schatting uw eigen werk weer in tot zijn wezenlijke onbeduidende afmetingen, en laat uw oog weer door het scherm der uitwendige verschijnselen heengluren, om een gezicht te krijgen op dat wondere, al doorgaande, majestueuse werken van den Heiligen Geest *in* de harten, en van de Zonne der gerechtigheid *op* de harten, en van de macht der genade, die het al worden en kiemen doet en rijpen tot zijn eer!

Dan krijgt ge rust!

Rust, omdat ge uw God dan eert!

Dan zult ge het *u* toevertrouwde vrijwat beter dan dusver afdoen, en er een oog voor krijgen hoe gij, doen willende, wat God alleen doen kan; inmiddels uw eigen werk verwaarloosd hadt; en bij het omspitten de spâ er maar half diep hadt ingestoken; en heel wat slecht zaad in het hart van uw kind hadt gestrooid; en verre van net op het wieden waart; en alsnu u hierin bekeeren en beteren en u aangrijpen in de kracht uws Gods.

Maar voorts zult ge dan ook vrij komen van uw angsten!

Ge zult niet meer; als er heden pas gezaaid is; morgen al wee en ach roepen, dat er nog geen halm en geen aire is te zien; maar kalm en rustig weten, dat alsnu de Heilige Geest eerst aan den arbeid toog; en alsnu doende is; en het ordelijk doet gedijen; „het kruid eerst, daarna de aire; en daarna in die aire het volle koren!”

Want dat God werkt; dat uw God de eigenlijke werker is; dat van uw God alleen de zaligmakende werking uitgaat; in aanvang, voortgang en voleinding; dát is het wat ge eerst zoo gansch goddelooslijk hadt voorbijgezien, maar nu *tot uw vertroosting* belijdt!

LXII.

„Die voor mijn Woord beeft!"

Maar op dezen zal Ik zien, op den arme en verslagene van geest, en die voor mijn Woord beeft.
Jesaia 66: 2.

Beven moet ik voor Gods Woord! De Heere zelf zegt het, want de Heilige Geest getuigt bij Jesaia: „Op dezen zal Ik zien, die voor mijn Woord beeft." Staat het nu vast, dat de uitdrukking: „Op dezen zal Ik zien," niets minder beteekent dan: „Tot dezen zal Ik mijn genade wenden," zoodat dus de Heere zegt, zijn genade te onthouden en af te keeren van een iegelijk die dat, „beven voor zijn Woord" *niet* kent, dan weet hiermeê een iegelijk, die naar heil dorst en het heilgeheim zoekt en verkeeren wil in de eeuwige tabernakelen, dat dat „beven voor het Woord van onzen God" ook in hem moet worden gevonden.

Wat beteekent dit nu? „Te beven voor Gods Woord?"

Het ziet natuurlijk *niet* op de buitengewone aangrijping, die de profeet ervoer, als de last des Heeren voor zijn oor en in zijn ziel geopenbaard werd. Dit kan niet. Want er staat: „Op dezen zal Ik zien, op den arme en verslagene van geest, en die voor mijn Woord beeft;" iets wat kennelijk, niet op eenig speciaal ambt, maar op *alle* kinderen Gods slaat.

Het wil óók niet zeggen, dat we bij het hooren van Gods Woord met schrik en angst moeten vervuld worden, om van voor 's Heeren aangezicht weg te vlieden. Want het eerste woord dat de engelen over hun lippen laten komen, is altijd: „Vreest *niet!*" en het Woord Gods komt immers om te zaligen en te troosten.

En het duidt nog minder aan, dat we in Gods Woord altijd het oordeel moeten hooren weêrklinken. Want kern en pit in Gods Woord is het *Evangelie*. Niet slechts sedert Bethlehems kribbe Maria's kindeke droeg, maar reeds van het Paradijs af.

Neen, dat ge „beven zult voor Gods Woord", beteekent iets heel anders.

Beteekent vooreerst, dat ge van dat Woord af zult blijven met uw hoogwijze opmerkingen en bedenkingen; en in allen ootmoed aan God den eerbied zult bewijzen, dien elk vader van zijn kind vraagt. Dat ge alzoo bedenken zult, dat die God, die in dit Woord u toespreekt, de eenige Sprinkader is van alle wijsheid en kennis en wetenschap; bij wien de uitgangen des levens zijn en des veelvuldigen verstands; die alle eeuwen met zijn blik omspant; peilt alle oorzakelijke diepte der dingen; en wiens gedachten even hoog boven uw bedenkingen liggen, als de hemelen hooger dan de aarde zijn. En dat ge derhalve, op dien grond, met ontzag tot dat Woord naderende, uw eigen kleine geestje onmiddellijk in de gehoorzaamheid van dien majestueusen goddelijken Geest gevangen zult geven, om te luisteren, en voorts stille te zijn, en te merken op wat uw God u zegt.

Maar „beven voor Gods Woord" beteekent nog meer.

Beven op een geluid of een stem, die tot ons genaakt, doen we dan, als dit stemgeluid niet maar afstuit op ons trommelvlies, maar zich van dit vlies aan onze zenuwen meêdeelt, en van daar uit na- en voorttrilt door heel ons wezen, zoodat we zichtbaar over heel ons lichaam in beweging geraken en, als door een electrieken schok aangestooten, knikken op onze knieën. Welnu, zoo dan moet de uitwerking van Gods Woord op ons ook zijn. Niet maar afketsende op ons gehoorvlies, of afglijdende langs het netvlies onzer ziel, maar terstond, onverwijld, ijlings in- en doordringend in geheel ons wezen; het geheele samenstel van ons geestelijk organisme aangrijpend; zich meêdeelend aan elke plek in den omtrek onzer ziele; en alzoo geheel onzen persoon in trilling brengend. Niet uiterlijk als bij de *Kwakers*, alsof we beven moesten met handen en lippen; maar inwendig, zoodat het hart ons in den boezem trilt. En alzoo een beven van den geest in ons, „overmits het Woord van God levendig en krachtig is en scherpsnijdender dan een twee-

snijdend zwaard, en doorgaat tot de verdeeling der ziel en des geestes en der samenvoegselen en des mergs en is een oordeelaar der gedachten."

En, zelfs daarmeê is dat beven voor Gods Woord nog niet uitgeput.

Want er zit ook die hooge, onuitsprekelijke Majesteit in, dat Gods Woord zóó geweldig is, dat het tegelijk *altijd* kracht uitoefent, iets tot stand brengt, en iets werkt.

Zie, als de wind op een verdord blad speelt, dan zegt hij niet aan dat blad: „Word nu opgenomen en leg u daar ginds neder," alsof nu dat blad dit bevel eerst kalm aanhoorde, en nu voorts in eigen kracht van de plaats waar het lag naar die plek verderop toe zou schuifelen; neen, maar *de wind zelf neemt dit blad op*, duwt het voort en verder, en laat niet af, eer het op die andere plek neêrzijgt.

En zóó, zóó nu ook moet Gods Woord voor ons zijn.

Gelijk dat blad beeft voor den adem der winden, zoo ook moet onze ziel beven voor den adem des Geestes die van uit zijnen mond uitgaat.

Dus niet zóó, dat wij dat Woord kalm aanhooren, en er ons dan eens op bezinnen, of we het nu alzoo doen zullen, om dan straks, om te gelegener tijd er aan te voldoen, met ónze kracht; uit ónze wijsheid; naar óns goedvinden.

Neen, maar in dien zin, dat als het Woord Gods aan komt rollen tegen onze ziel, geheel onze ziel onmiddellijk in beweging geraakt, *door dat Woord zelf wordt opgenomen* en zich, niet door eigen kracht, maar door de kracht van dat Woord brengen laat waar ze zijn moet.

o, Eerst als het zoo bij ons toegaat, wordt het een „vreezen des Heeren."

Dan zijn wij „arm" als het afgewaaide blad, en „verslagen van geest" als het blad dat verdorde, en dan beven we en trillen we en schuifelen we voort en verder, zoodra de adem uit des Heeren mond uitgaat. Maar dan is voor ons ook de heerlijke vertroosting: „Op dezen zal Ik zien, op den arme en den verslagene van geest en die geleerd heeft voor mijn Woord te beven." En dan doen *wij* het niet, maar doet *het Woord* het, en komt, in de glorie van dat Woord, God zelf ook bij ons tot zijn eere.

LXIII.

„Mijne spijze is dat ik zijn werk volbrenge."

Hij zeide tot hen: Ik heb een spijze, om te eten, die gij niet weet.
Zoo zeiden de discipelen: Heeft hem iemand te eten gebracht?
En Jezus zeide: Mijne spijze is dat ik doe, den wil mijns Vaders, die mij gezonden heeft, en zijn werk volbrenge. Joh. 4: 32, 4.

De aard van het geestelijk leven staat vlak tegen den aard van het lichamelijk leven over.

Het vleesch begeert tegen den geest, zoodra die geest in den mensch weer uit God zijn bezieling krijgt.

Vleesch en geest accordeeren niet. Veeleer eischen ze tegen elkaâr. Ze gaan niet saâm, maar tegen elkaâr in.

Gaat de geest rechts, dan keert het vleesch links. Wil de geest vooruit, dan trekt het vleesch achterwaarts. En zoo ook als de geest tiert, dan klaagt het lichaam. Eerst als het lichaam er onder raakt, komt de geest er bovenop. En die tegenstelling moet zoo scherp en zoolang voortgezet, tot eens de vrijmaking, de kroning, de verlossing des geestes dan eerst komt, als het lichaam afgestooten, naar den kuil gedragen en door een chemisch proces ontbonden wordt.

Maar zoo nu ook, en daar wijst dit woord van Jezus op, zoo nu ook aan elkaâr vlak tegenovergesteld zijn vleesch

en geest in het stuk van „spijze nemen," en dat wel in dier voege, dat het lichaam, door te werken, behoefte aan spijs *krijgt*, terwijl de geest juist door te werken de behoefte aan spijs *te niete doet*. Dat het lichaam, na gewerkt te hebben, uitgeput is, terwijl de geest juist, door te werken, aan zijn uitgeputheid ontkomt. Of wil men, dat het vleesch nooit minder honger heeft dan na dagen van werkeloosheid, terwijl bij de ziel juist na dagen van dorheid en stilstand de honger opwaakt; dat het lichaam nooit sterker den honger voelt prikkelen, dan na krachtsinspanning, terwijl de geest nooit heerlijker verzadigd wordt, dan wanneer die krachtsinspanning alles doordringen en bezielen mag. Ja, op zijn kortst en scherpst tegenover elkander gesteld: dat bij het lichaam de arbeid de spijs *verteert*, terwijl de arbeid des geestes juist spijze *aanbrengt*; of om krasser nog en met het woord van Jezus te spreken: *de spijze zelf is*.

Op die tegenstelling tusschen de tegenovergestelde behoeften van het geestelijk en lichamelijk leven wijst heel het gesprek met de Samaritaansche vrouw. Haast zouden we zeggen: het kan eerst uit dat gezichtspunt begrepen worden. En daarom biedt Johannes 4 ons eerst de tegenstelling tusschen lichamelijk en geestelijk *drinken*, en daarna tusschen lichamelijk en geestelijk *eten*.

Wie nu lichamelijk drinkt, zegt Jezus, moet altijd weer komen om te putten; voelt den dorst opnieuw prikkelen; en wordt door krachtiger inspanning tot al feller dorst en al meer behoefte naar steeds voller teugen, aangezet.

Daarentegen wie geestelijk drinkt, die komt maar voor eens; die put niet, maar ontvangt; in diens eigen ziel springt en spat het water des eeuwigen levens; en hoe volvaardiger de ziel opwaakt, des te heerlijker wordt ze met volle stroomen gedrenkt en als overgoten.

En nadat Jezus nu deze heerlijke gedachte met de Samaritaansche vrouw in het beeld van het *drinken* heeft afgehandeld, herhaalt hij nog eens dezelfde gedachte, hetzelfde heerlijke gronddenkbeeld, geheel dezelfde tegenstelling tusschen vleesch en geest, maar nu in het beeld van *spijze nemen*.

Immers bij de jongeren, die alleen aan *lichamelijk* eten denken, is niets dan bezorgdheid, dat Jezus honger zal hebben, dat de reize en nu weer de arbeid van dit gesprek

hem zal hebben uitgeput; en nu ze hem in steê van uitgeput nog vol kracht vinden, kunnen ze zich de toedracht haast niet anders verklaren, dan dat „een ander hem spijze moet gebracht hebben."

Och, hun woord tot Jezus is maar aldoor: „Rabbi, nu ge zoo lang gearbeid hebt, zoo eet!" (vs. 31).

En wat doet nu Jezus?

Hij, terstond op het geestelijk leven overgaande, zegt: „Eten, om en nadat ik gearbeid heb? Maar... mijn lieve jongeren, dan verstaat ge het pit der zaak nog niet; *arbeiden* dat was voor mij eten, *werken* dat was juist het middel om verzadigd te worden. Mijn spijze was juist dat ik *doende* kon zijn. Het heeft mij juist gevoed en de kracht vernieuwd, dat ik weer *werk kon volbrengen!*"

Dat wil nu natuurlijk volstrekt niet zeggen, dat er bij een geloovig kind Gods een neigen en drijven moet zijn, om wat men noemt maar „te werken en te loopen en te draven," alsof dát ooit zijn ziel verzadigen kon. Want, och, Jezus had niet geloopen en gedraafd, maar stil en rustig een kalm en ernstig gesprek gehouden met een persoon die hem op zijn weg ontmoette. Och, moet het dan waarlijk er nog bij gezegd, dat het werken waarvan Jezus hier spreekt, niet het buitengewone maar het zeer gewone werk is? Ons bezig zijn van allen dag. Mits het geloof er in dringe en het beziele. Zooals Jezus het zoo schoon er bij voegt: *Doen* op zichzelf verzadigt niet, maar alleen een doen *van Gods wil.* Werken op zichzelf prikkelt eer en put uit, en dan slechts kan de honger wijken, als uw werken een bezig zijn in het u *van God* opgelegde werk is, en indien ge dat werk dan ook *volbrengt.*

Dus niet een willekeurig of eigenwillig of ten deele doen, maar met aflegging van alle keus en eigen wil, geheel en al doen en bewerken en *af*werken het werk dat God aan een iegelijk in zijn beroep, en aan een iegelijk in zijn huis, en aan een iegelijk in zijn hart en aan een iegelijk in de verborgen kamers van zijn gemoed, voor dien dag heeft bevolen.

Geen doodschheid, geen dorheid, geen er bij neêrliggen! Want dat mat af, maakt machteloos en doet verkwijnen. Maar werken in het *bewerkt worden* en bewerkt worden in *het werken,* en dat zóó lang en zóó volhardend tot er iets

uitkomt en het gedaan en ten einde is o, dát is volzalig en dat verslaat dáárom den dorst en neemt dáárom den honger weg, omdat wie zóó werkt, niets doet dan van oogenblik tot oogenblik *uit de hand van zijn God ontvangen.* Die spreekt nooit uit zich zelf, maar luistert en vangt op om het zijn God na te spreken. Die verzint niets uit zich zelf, maar vergast zich maar aan wat hij zijn God in bestek zag brengen, om nu in dat gegeven en gemaakt bestek in te leven. Die verbruikt geen eigen kracht, maar gebruikt slechts zooveel hij noodig heeft van de kracht die God hem toevoert, en houdt aan het einde nog volle korven over. Bij dien is het een altijd, aldoor bidden, d. i. inwachten en afsmeeken, en voor wat kwam weer danken, om, alzoo biddend en dankend, wel steeds en aldoor te hongeren, maar slechts om terstond zoo overheerlijk verzadigd te worden, dat te mogen hongeren een genot wordt.

En nu dat bestek voor uw levenstaak; die genadekrachten die het in u volbrengen moeten; die overvloeiende volheid, in wien anders liggen ze voor u opgetast dan in *Jezus Christus?*

Of is in zijn goddelijk hart dan niet de oneindige en onmetelijke reservoir van alle wateren des levens voor alle dorstende ziel? En zoo ook, is in zijn hart vol ontferming dan niet de broodkamer, als we het zoo eens mogen uitdrukken, voor alle menschenkind dat hongert?

Welnu, zoo is het dan immers één gedachte, wat Jezus, van zijn eigen spijze in Johannes 4 getuigde en wat hij te Kapernaüm, naar luid van Johannes 6, in dezer voege uitsprak:

„*Ik ben het brood des levens; die tot mij komt zal geenszins meer hongeren; en die in mij gelooft zal nimmermeer dorsten, in der eeuwigheid!*" Gelooft gij dat?

LXIV.

„Een ander die zaait en een ander die maait."

Want hierin is die spreuk waarachtig: „En ander is het die zaait en een ander is het die maait.
Joh. 4 : 37.

Hoe is ónze manier van doen?

Och, wij zaaien, en denken dan dat er, eer wij kwamen, nog nooit iets aan dien akker gedaan is, en dat we dus nu, na gezaaid te hebben, nog heel wat tijd wachten moeten eer er iets voor den sikkel kan komen om te maaien.

We denken, dat ons maaien altijd een maaien van ons *eigen zaaisel* moet zijn.

We verkeeren altijd in de verbeelding, dat alles door onze hand moet gaan; dat er eigenlijk niemand is die wat doet en werkt dan wij; dat alles op ons neêrkomt en voor onze rekening ligt; en dat dus elke akker braak blijft liggen, waar *wij* de ploegschaar niet in dreven, en waar het zaad niet op viel uit ónze hand!

Zooals Jezus van zijn discipelen zeî, dat *zij* dachten, zoo denken wij nog aldoor.

Gijlieden, zeî Jezus, zegt: Nu hebben we pas gezaaid, en dus nu moeten we „nog vier maanden wachten, en dan pas komt de oogst!"

Zelf zaaien, zelf maaien, alles zelf doen!

En natuurlijk, als het dan niet dadelijk opschiet, dan worden we ongeduldig.

Dan spreken we van teleurstelling!

Dan hebben we vergeefs gearbeid!

Ook vergeefs gearbeid bij onze kinderen; vergeefs gearbeid in onze gezinnen; vergeefs in den wijngaard des Heeren; en tevergeefs in volk en land om ons heen.

Want natuurlijk, zaaien is geen genot. Zaaien is iets wegwerpen en wegbergen in den ruwen bodem, dat het er spoorloos in schijnt te verzinken.

Wie zaait gaat met volle hand uit en keert *met leêge hand* huiswaarts.

Nog steeds naar het keurig woord van den psalmvertolker:

„Wie 't zaad draagt dat hij zaaien zal,
gaat *weenend voort* en zaait het al!"

Neen, wat *genot* geeft, dat is niet 't zaaien, maar het *maaien.*

„Want hij zal, zonder ramp te schromen,
eerlang *met blijdschap* wederkomen,
en *met gejuich* te goeder uur
zijn schoven dragen in de schuur!"

Immer, die maait gaat leêg uit en keert *met volle handen* weder.

Die zaait verarmt. Wie maait wordt met elken zwaai van den arm rijker.

o, In het slaan van den sikkel, niet in het bevruchten van de grauwe aarde, ligt glorie, ligt heerlijkheid!

Want *zaaien,* dat is aan de aarde toevertrouwen, dat is dus sterven, dat is begraven. Maar *maaien,* dat is opstanding, dat is het leven, dat is de weelde van den oogst!

En zie, dat wetend, heeft de Trooster onzer zielen ons dan ook in de eerste plaats niet tot zaaien, maar tot *maaien* geroepen,

Niet het „weenend voortgaan" van den zaaier, maar het „blij gejuich van den maaier" is door zijn teedere liefde ons toebeschoren.

Hoor slechts: „Gij, zegt Jezus, waant wel dat ge nog maanden wachten moet, en dat er dan eerst voor u te oogsten zal vallen!", maar dit ligt aan uw hoogmoed, aan uw geestelijke blindheid, omdat ge aan niet anders dan aan uw eigen werk en aan uw eigen zaaisel gelooft, en maar aldoor op dien nog zwarten akker tuurt.

Maar nu, ik zeg u, legt die hoogheid af en „heft uw oogen op en aanschouwt de landen, want zij zijn alreede

wit om te oogsten." Waar is uw sikkel, o, kleingeloovige? Wat toeft ge nog en mort en klaagt in u zelven! o, Zeer zeker hebt ge óók te zaaien, maar toch te maaien eerst; te maaien bovenal; te maaien met volle garven, al datgeen wat ik, eer gij er aan toekwaamt, òf zelf òf door anderen, bearbeid en omgeploegd en bezaaid en bedauwd en nat gemaakt had en had doen rijpen door het mysterie mijner wondere genade.

o, Dat ge toch maaien woudt, zegt de Heer, want maaien is zoo heerlijk. Immers „die maait, ontvangt loon en vergadert vrucht ten eeuwigen leven, opdat zich te zamen verblijden beide die zaait en die maait!" (vs. 36).

Want dáárin, daarin vooral, schuilt uw geestelijke mistred: gij waant altijd, dat gij niet maaien kunt of ge moet het zelf gezaaid hebben, en ik zeg u: „Een ander is het die zaait, en een ander is het die maait!" (vs. 37).

En „ik heb u uitgezonden, niet in de eerste plaats om te zaaien, maar uitgezonden om te maaien, hetgeen gij niet bearbeid hebt, en gij zijt tot hun arbeid ingegaan!" (vs. 38).

---

o, Heerlijk, prachtig woord van mijn Heiland!

Mijn werk is dus niet een geïsoleerd, op zich zelf staand werk, maar hangt saâm met anderer werk.

Hangt saâm met al het werk van de lange eeuwen die achter mij liggen, en met wat in die eeuwen door genade voor *toen* gewrocht en voor *nu* voorbereid is. Hangt saâm óók met al het werk dat anderen naast en om mij heen verrichten, op den breeden akker, op de ruime velden, in de lieflijke weiden van den éénigen Herder.

Ja, en hangt saâm bovenal met wat op den achtergrond des levens, in de stilte en in het verborgene, bij het ruischen der zachte koelte, zoo wonderlijk gewrocht werd en wordt door mijn Heiland zelf, die in elk hart bezig is, en aan elke ziel elken dag iets doet, en op alles let, en ze bij name kent en ze roept „vanwege de grootheid zijner kracht en omdat hij sterk is van vermogen."

En zie, tot al dat goddelijke werk, tot al dat werk der eeuwen, tot al dat werk der kinderen Gods treed ik nu toe, neen waarlijk niet om er een hoofddeel, maar om er een onbeduidend iets aan toe te voegen! En de hoofdzaak waarom de Heere er ons naar uitzendt, is niet dat wij er veel aan toe zouden brengen, maar dat we nu reeds ons de

ziel ophalen, het hart verkwikken zouden aan de heerlijke aanschouwing van zijn wonderwerk, van de witte velden, van den rijken oogst!

En dan zouden wij door onzen hoogmoed dat alles willen bederven en omkeeren.

En ons oog boos laten zijn, omdat het van ons zaaisel niet kwam; en omdat ons donker oog de witte velden voor zwarte grauwe aarde aanziet; en omdat ons zelfzuchtig hart te onkinderlijk is, om ons kinderlijk in dat spelen met den sikkel te vermeiden.

Ondankbaren die we toch zijn!

o, Als God ons eens inderdaad menschenharten, *waar niets aan gedaan was*, te bewerken gaf; menschenharten waar niets dan zonde en boosheid, ongetemperd en ruw uit opstoof! Wat zouden we ellendig zijn!

En nu God de Heere in zijn ontferming dat *niet* doet, maar ons bij onze kinderen en in onze gemeenten, zooveel vrucht van bewarende, soms ook van zaligmakende genade heeft doen rijpen, nu wil ons onheilig hart liever morren dan jubelen, liever weenen dan juichen!

Dan zijn we de martelaars!

Dan beklagen we ons zelven om beklaagd te worden.

Dan heet het op rotsen ploegen!

Dan wordt men moedeloos en geeft het op!

En als we dan alles door onze zelfzuchtige hoogheid bedorven hebben, dan heet het: „dat we miskend en niet gewaardeerd zijn!"

o, Schande over onze zielen!

Want weet het wel, zoo bluscht ge een kandelaar uit die voor Jezus' glorie moest lichten.

En wat u toch ook wel op de ziel mocht wegen, zoo bederft ge uw kind in plaats van het op te voeden; zoo breekt ge uw gemeente af, in steê van haar te bouwen; zoo verontreinigt ge den dampkring dien ge zuiveren moest;... en uw aangezicht vervalt,.... en ge ziet nederwaarts, en alles wordt u donker in het oog; in de ziel; in de diepte uws levens!

o, Heft uw oogen dan toch op en aanschouwt, ouders, herders, leidslieden der kudde! *Ziet toch, de velden zijn wit!* Het is reeds de ure des *oogstes!*

LXV.

„Al het oordeel den Zone gegeven.

De Vader oordeelt niemand, maar heeft al het oordeel den Zone gegeven.

En heeft hem ook macht gegeven om gericht te houden, omdat hij des menschen Zone is.

Joh. 5 : 22, 27.

De eere Gods hangt er aan, dat alle creatuur, *ge*zaligd of *ramp*zalig, eeuwiglijk erkenne en erkennen *moete:* „God is rechtvaardig!"

In 't vergezicht, ons in 't boek der Openbaringen geopend, hoort de apostel van Patmos, als een groote stem eener groote schare in den hemel, zeggende: „Hallelujah! de zaligheid, en de heerlijkheid, en de eer, en de kracht zij den Heere, onzen God. Want zijn oordeelen zijn waarachtig en rechtvaardig!" En gelijk dáár de gezaligden Gods rechtvaardigheid roemen, bij het zien van de oordeelen die over de goddeloozen gaan, zoo roepen, al de Schrift door, de lieden, die God vreezen dat: „God is rechtvaardig!" schier nog luider en nog krachtiger uit, zoo dikwijls Gods kastijding henzelf terneêrwerpt en ze naar lijf en ziele in den wijnpersbak worden getreden.

„Waterbeken, klaagt de psalmist, vlieten af uit mijne oogen, maar Heere, Gij zijt rechtvaardig, elkeen uwer oordeelen is recht." Als Jeruzalem in puinhoopen nederligt, en „Zion hare handen uitbreidt, maar zie daar is geen trooster", geeft ze nog Gode de eer en roept uit: „De Heere

is rechtvaardig, want ik ben zijnen mond wederspannig geweest." En als Jeruzalem weer wordt gebouwd en als de bressen in Jeruzalems muren weer worden geheeld, en nogmaals de zonde uitbreekt en het oordeel nogmaals komende is, werpt de oude Ezra zich ter aarde neder en betuigt het bitterlijk weenende, voor God en alle schepsel: „o Heere! God van Israël, Gij zijt rechtvaardig, en wij liggen voor uw aangezicht in onze schuld."

Maar zelfs dit is nog niet genoeg, en aan den vollen, gestrengen, en in niets te verkorten, eisch van Gods heilige eere, zal dan eerst voldaan zijn, als ook de goddelooste aller goddeloozen in zijn diepste verworpenheid, belijden en erkennen zal, dat naar Paulus' uitdrukking, „ook zijn verdoemenis rechtvaardig is."

Dit kan, dit mag niet anders.

Zelfs een vermoeden van ongerechtigheid zou het onuitblusschelijk vuur tot eene krenking van Gods Majesteit doen worden.

Zedelijk moet God overwinnen bij elk schepsel, hetzij dan in zijn wederoprichting, hetzij dan in zijn wegzinking voor eeuwig.

Maar juist daarom moest dan ook het oordeel niet aan den Vader verblijven, maar worden overgegeven aan den Zoon, en moest die Zoon, om in zijn oordeelen Gods rechtvaardigheid te bevestigen, als *onzer een* worden, en alzoo het gerichte houden, niet als 's Vaders maar als *'s menschen Zoon*. „Wie is het die verdoemt?" vraagt Paulus. En zijn antwoord luidt: „Christus is het, die voor ons gestorven is!" en Jezus zelf verklaart uitdrukkelijk, dat de Vader „daarom zijnen Zoon macht gegeven heeft, overmits hij ook de Zoon des menschen is."

Hierin steekt tweeërlei oorzaak.

Vooreerst toch moet het schepsel nooit kunnen zeggen, dat het, door de hoogheid, door de onbeschrijflijke Majesteit, en door de oneindige Mogendheid Gods verblind, verbrijzeld en verpletterd is. Dat eindelijk zelfs de tegenredenen ons ontbreken, is zooals het moet. Maar dit „ontbreken van de tegenredenen" moet altijd gegrond zijn in de overtuiging van des zondaars schuld, en mag nooit veroorzaakt zijn, doordien het hem aan moed zou falen om tegen zoo hoog een God een woord voort te brengen. Dit niet in te zien, maakt

Jobs pleit tegen Elifaz voor zoo velen onverstaanbaar. Dat Job zelfs tegen God in dorst spreken, sproot juist uit liefde voor Gods eere voort. God te willen sparen, is niets dan een belachlijke hoogheid van 's menschen hart, die Gods eere niet verhoogt maar verkleint.

Het schepsel moet op 't s'uk van recht alles tegen zijn rechter durven zeggen. Met eerbiedenis ja, maar zeggen dan toch. Hij moet niets achterhouden en dus nooit van achteren, na het oordeel zeggen kunnen: „Als ik dit, of dat nog had durven uitspreken, ware mijn doem al licht vrijspraak geworden."

En daarom nu geeft God ons zulk een rechter, tegen wien, omdat hij zelf de „verachtste onder de menschen" werd, zelfs de verachtste onder de menschenkinderen alles zeggen kan en durft. Een vriend van tollenaren en zondaren. Een die u de voeten wascht, en in het midden van u is als een die dient!

Maar ook dit is nog niet genoeg. Want er moet ten tweede ook op 't allerstrengste tegen gewaakt, dat de veroordeelde nooit zeggen kunne: „Mijn rechter was partijdig."

Immers, alle zonde is schennis van Gods hooge, souvereine Majesteit; beleediging van God, in eigen persoon; een krenking van den Vader zelven.

Zoo zou dus de Vader, hield Hij zelf gerichte, rechter in eigen zaak d. i. rechter en partij tevens zijn, en derhalve in 't oog van den, zichzelf rechtvaardigenden, zondaar, onder de verdenking kunnen vallen van partijdig te zijn geweest in zijn oordeelen.

En ook uit die oorzaak dus, geeft de Vader het oordeel aan een ander over, en wel aan zulk eenen, die, tusschen Hem en het schepsel in staande, *aan beiden even na is.* Aan eenen die ons menschelijk vleesch heeft aangenomen, en daardoor, naar het vleesch, en naar den bloede, in broederlijke betrekking, tot al wat mensch heet is getreden!

Zoodat, als de mensch dan tegen het oordeel van zijn Rechter wilde protesteeren, met tegen den Vader te klagen: „Die rechter was ook uw *Zoon!*" de heilige Vader zijn schepsel antwoorden kan: „Maar ook uw *broeder!*"

LXVI.

„De eerstelinge zijner inkomste."

> Israël was den Heere eene heiligheid, de eerstelinge zijner inkomste.
>
> Jer. 2 : 3.

Indien er bij het eeuwige Wezen nog van een verlangen, van een begeeren, van een dorsten sprake kan zijn, dan is er wel in het Goddelijk hart een dorsten naar de liefde van zijn uitverkoren schepsel.

Natuurlijk is de heilige God ook zonder de genieting dier liefde in zichzelven volzalig.

Hij is, omdat Hij God is, de zelfgenoegzame.

De zelfgenoegzame óók in zijn liefde.

Want daarin juist schuilt het mysterie der Heilige Drieëenheid, dat de cirkelloop der liefde *in* het Goddelijk Wezen zelf zijn voleinding vindt, doordien én Hij die oneindig mint, én Hij die met een oneindige liefde gemind wordt, te zamen met den Geest dezer eeuwige en dus persoonlijke liefde, in God en God is.

Maar door het raadsbesluit der schepping werd dit anders.

Nu toch is het eenmaal Gods willen en bedoelen, om zijn liefde niet in zichzelven te besluiten, maar te doen uitgaan naar zijn schepsel. En wijl nu in ditzelfde wilsbesluit eveneens begrepen is, dat het verkoren schepsel zijn God weder zal minnen, zoo is de behoefte, om weder gemind te worden, en de dorst naar wederliefde, even onafscheidelijk van

het Goddelijk Wezen geworden, als het besluit onveranderlijk is, om door de werking des Heiligen Geestes deze wederliefde krachtdadiglijk in het schepsel te wekken.

Schoon nu noemt de Schrift deze wederliefde „een inkomen, dat de Heere van ons ontvangt", of, om het letterlijk naar Jeremia's woord te nemen, „*zijn inkomste*," een inkomste die haar eerstelinge, en haar vollen oogst, en haar nalezinge heeft, en die eerst dán volkomen in Gods heiligen tempel zal zijn ingedragen, als geheel de schare der verlosten eens eeuwiglijk voor den troon God minnen zal, zooals zij gemind is, d. i. met een liefde zonder feil of verkoeling.

En daarom nu juist jubelt de Heere onze God met zoo heilige vreugde over „de eerstelinge zijner inkomste," en klaagt Hij met zoo schreiende klacht, als „die eerste liefde wordt verlaten."

Bij de Schelfzee was dat jubelen daarboven beluisterd, toen die millioenen bij millioenen oogen van het geredde Israël, stralend van geluk en van dankbaarheid glinsterend, in teedere liefde opzagen naar dat heerlijk firmament daarboven, waar hun Verlosser zich schuil hield.

Toen dronk de Heere wederliefde in. Toen was er voor Hem een inkomste. Een eerstelinge van den oogst!

Maar de oogst zelf, helaas! bleef uit.

„Och zijn volk wou niet
Naar zijn stemme hooren,
Israël verliet
God en zijn geboôn;
't Heeft zich andre goôn
Naar zijn lust verkoren."

Zoo stierf de danktoon weg, de liefde verkoelde, en 't eens geheiligd volk bedroefde den Heiligen Geest weer, deed zijn God verdriet aan, en wierp met misdadige hand de kroon zijner eere weg in ijdelheid en zonde.

Maar toen juist werkte die „inkomste der eerstelingen" bij dien God van ondoorgrondelijke barmhartigheden dan ook na. En nu komt de Heere door zijn profeet tot Israël, niet om hen aan *zijn* liefde voor Israël te herinneren, maar om hen hun *eigen* liefde indachtig te maken, die zij eens voor hun God hadden gevoeld. „Ga en roep voor de ooren van Jeruzalem uit, heette het toen tot Jeremia, zeggende: Zoo

zegt de Heere: Ik gedenk der weldadigheid uwer jeugd, der liefde uwer ondertrouw, toen gij Mij nawandeldet in de woestijn, in onbezaaiden lande, toen Israël den Heere eene heiligheid was, de eerstelinge zijner inkomste." En met al den aangrijpenden weemoed der beleedigde liefde laat de Heere hun nu afvragen, of het dan aan Hem heeft geschort? Of Hij dan geen woord heeft gehouden? Of er dan een gebrek is gevonden in de liefde van Hem, hunnen God? „Hoort des Heeren woord, zoo toch gaat de Godspraak voort, gij geslachten van het huis Israëls: Watvoor onrecht hebben uwe vaders aan Mij gevonden, dat zij verre van Mij geweken zijn, en hebben de ijdelheid nagewandeld, en zijn zelven ijdeler dan de ijdelheid geworden?"

En wat bij deze grievende smart den Heere nog het grievendst zeer doet, is dat de kinderen Israëls, nu hun God hen wel verlaten *moest*, Hem den Heere *niet eens missen*.

Hij mist *hun* liefde zoo bitterlijk, màar het gemis van *zijn* liefde wordt door zijn volk niet meer gevoeld. Want onder hen gaat geen klachte op, en zij zeggen niet: „Waar is de Heere? Waar is de Heere die ons opvoerde uit Egypteland, die ons leidde in de woestijn, in een land van wildernissen en kuilen, in een land van dorheid en schaduw des doods, in een land waar niemand doorging en waar geen mensch woonde?"

o, Het snijdt, het snijdt diep in het vleesch der ziele, dat klagen van Gods vaderhart. Maar, indien er nog iets machtig is, de verdorde liefde in het hart van Gods volk weer te doen uitbotten, is het dan niet dat weenen der Goddelijke liefde?

Of is het dan nu anders, nu beter dan toen?

Beter voor God ook in uw en mijn hart?

Of: „Dit heb Ik tegen u, dat gij uw eerste liefde verlaten hebt," wie onzer las dan ooit, zonder dat het rood der schaamte hem zelf over het gelaat toog, en hij met bittere zelfbeschuldiging terugdacht aan die onbeschrijflijke zaligheid van het eerste minnen, maar ook aan die schandelijke vergetelheid van Gods oneindige ontferming, waarin hij telkens weer verzonk.

En wijl nu Gods Woord ook thans nog scherper is dan een tweesnijdend zwaard, drong heilige ernst ons, ook

dit korte woord van de „eerstelinge der inkomste" u, mijn lezer, op het harte te binden, of het ook in u wellicht een zielsbeweging mocht wekken, die geen ruste vond dan in den toon der boete en der zelfveroordeeling: „o, Mijn ziel, ik zal weer opstaan en tot mijn lieven Vader gaan, en tot Hem zeggen: Vader, ik heb tegen uw liefde gezondigd en uw Vaderhart bedroefd!"

LXVII.

„Omdat gij van de brooden gegeten hebt.“

> Gij zoekt mij, niet omdat gij teekenen gezien hebt, maar omdat gij van de brooden gegeten hebt.
> Joh. 6 : 26.

Het spijzigingswonder staat in rechtstreeksch verband met het vonnis, dat in het Paradijs over den mensch is uitgesproken.

Het is volstrekt niet alleen een betoon van Jezus' macht, noch ook uitsluitend een openbaring van zijne liefde, maar in veel engeren en zeer bijzonderen zin een aanvankelijke afneming van 's menschen schouder van den harden last des arbeids, hem om der zonde wil opgelegd.

Om Jezus' woord en Jezus' doen te verstaan, moet men altijd het Paradijs er bij denken. Van dat Paradijs droeg hij de kiemen der heerlijkheid in zijn hart. Schooner nog dan het eens in Eden geblonken had, dat Paradijs terug te brengen, was 's Messias' einddoel. En toen hij aan 't kruis den moordenaar begenadigde, sprak er niet slechts een profetie van diens zaligheid, maar ook een voorgevoel van eigen genieting in zijn uitroep: „Heden zult gij met mij, *en dus ook ik met u,* in het Paradijs zijn." En naar dat Paradijs taalde hij niet als een *God,* wiens eeuwiglijk al de heerlijkheid is, maar als *mensch* en *als Zoon* des menschen, en dus als zijn heerlijkheid nog dervend. Want de mensch is zonder het Paradijs niet waarlijk mensch. Dat Paradijs hoort bij

hem. Het is zijn tweede lichaam. Het element waarin zijn leven onbelemmerd uitstraalt. Eerst met een Paradijs om zich, kan de mensch zonder een kruis of doornenkroon, toch aanbidden zonder lengen in 't hart.

Gelijk het *thans* op deze aarde *„zonder Paradijs"* staat, is voor zulk een diep aanbidden der heele ziel, de druk van het kruis en de last des arbeids noodzakelijk. Tot een aanhoudend geestelijk bezig zijn, dat zich uit God voedt en op God richt, zijn we in deze wereld niet bekwaam. En daarom is ons hier de uitwendige arbeid opgelegd, als straf ja, maar als een straf dan toch, die evenals al Gods kastijdingen een beschutting tegen het kwade tevens is. Want zijn brood te moeten eten in het zweet zijns aanschijns is een der groote van God ons gegeven middelen om aan Satan en ons eigen vleesch wederstand te bieden; en waar die arbeid verslapt of wegvalt, bespeuren we bij onbekeerden weinig anders dan zelfverlaging en ontzenuwing, en indien er al een bezigheid van geest is, dan een bezig zijn met wat trotsch en hoog is, in wat ijdel is en gemeen; ja zelfs bij Gods wedergeboren kinderen houdt deze onmacht, om aldoor geestelijk bezig te zijn, nog zoo jammerlijk aan, dat alleen de rechtstreeksche inwerking van den Heiligen Geest voor korte oogenblikken, heilige, hemelsche zielsbezigheden teweegbrengt!

Maar dit neemt niet weg, dat ook zóó deze arbeid onzer handen toch tevens een teeken onzer schande is en blijft. In het Paradijs, of ook voor Gods troon, zal handenarbeid iets den mensch geheel onwaardigs wezen, en gelijk de vogelen des hemels niet zaaien, noch maaien, noch verzamelen in de schuren, zoo zou het ook den mensch als koning der schepping betamen, zonder die stoffelijke bemoeiing en stoffelijken arbeid, tot verzadiging toe, en te over te hebben, al wat zij nooddruft eischt.

Zoo was het dan ook in 't Paradijs, waar alle boom den mensch zijn vrucht bood en de prikkel van den honger of van den dorst nooit is gekend. Zoo was het ook in de woestijn, waar het manna nederdaalde van den hemel, zonder dat de kinderen Israëls het zand der woestijn hadden beploegd, of de spade stomp hadden gestooten op haar rotsgrond; en zoo zal het in nog heerlijker zin eens daar boven zijn, als we eten zullen van den boom des levens, en uit

de zilveren stroomen gedrenkt worden, en bij een nog heerlijker manna, de onvermengde wijn zal worden ingeschonken, aan dien vetten maaltijd, dien de Heere eens voor alle volkeren bereiden zal, na het bewindsel van hunne aangezichten te hebben verslonden.

En zie, van deze, in het Paradijs verloren, in de woestijn weêr getoonde, en namaals ons weêr wachtende heerlijkheid, geeft Jezus nu, eerst op Kana's bruiloft, en daarna in 't spijzigingswonder, een teeken, een staal, een proef.

Toen die duizenden bij duizenden brood zonder arbeid ontvingen en verzadigd werden zonder dat het zweet op hun aangezicht gepereld had, schitterde daar aan den oever van Gennesareths meer weêr voor een oogenblik de ruste en de heerlijkheid van het Paradijs.

Het was dus alsof Jezus, door dat brood *zonder arbeid* te vermenigvuldigen, het daadwerkelijk bewijs wilde leveren, dat zijn spreken over een heerlijkheid die kwam, niet maar een verzinnen van woorden was, maar dat hij de bewijsstukken voor 't bestaan dier heerlijkheid bij zich had; dat hij de levende bestanddeelen van die heerlijkheid in zijn eigen persoon met zich omdroeg; en hij wel terdege zelf de krachtige held was, die de macht bezat, om aan wien hij wilde, die heerlijkheid toe te bedeelen.

Het was dus een volkomen miskennen van zijn wonderdaad, indien men maar at om te eten, en niet den voorsmaak in dat wonderbrood proefde van de toekomende glorie, en er niet het teeken in zag van zijn Messias-macht, om ons die glorie te verwerven. En vandaar dan ook de harde bestraffing, waarmede de Heere Jezus, den volgenden morgen de opgewonden schare afkoelde, toen hij haar verweet: „Gij zoekt mij, niet omdat gij een teeken van iets hoogers aan mij gezien hebt, maar alleen omdat gij brood at om niet!"

Een verwijt dat een iegelijk treft, dien Jezus beweldadigt.

Want ook ónS overkomt telkens en telkens weêr een veelheid van vreugde, een overstelping van geluk, een volheid van zegen, die welbeschouwd, bij *dit* ons aanzijn *niet* past, en dan ook niet uit dit aanzijn, maar uit Gods vrije gunste ons toevloeit.

En nu kan ons dit ten zegen worden, indien het ons

een teeken is van iets, dat wij in onzen Heiland ontdekken, een proeve van zijn rijkdom, een voorbijgaande voorsmaak van wat eens eeuwig komt, en ons alzoo tot dank stemt, en het hart opheft naar hooger. Maar begaan wij der Capernaïeten zonde, d. w. z. genieten wij maar alvast *om te genieten*, en wennen wij aan dat genieten ons hart, alsof dat reeds *hier* zoo hoorde, dan wordt dat manna ons *ten oordeel*, en die beker ons *ten vloek*.

Want dan verwart zich het besef onzer ziele, dan verzinken we in zelfgenoegzaamheid en houden we *de armelijke gaven* wel, maar raken we den *rijken Gever* kwijt.

LXVIII.

„Benauwd!"

> In al hun benauwdheden was Hij benauwd, en de Engel zijns aangezichts heeft hen verlost.
> Jesaia 63 : 9.

„Benauwd" is, wie geen lucht kan krijgen; naar zijn adem hijgt; alles voelt opwerken en persen; het niet meer aan kan; en het angstzweet op zijn voorhoofd voelt perelen, dat hij, komt er geen verandering, stikken zal.

Maar erger nog dan dat benauwd worden in borst en keel, is de benauwing van *de ziel* eens menschen, als het gemoed beklemd, het hart geperst, de ziel benepen wordt; als alles hem is toegemuurd; en er geen uitweg meer rest; en hem is toegesloten; en „de grimmigheid van den benauwer" (Jesaia 51 : 13) over hem komt, dat er banden zijn en gevangenissen en duizend dooden door zijn hart vliegen, en al de baren des Almachtigen over hem heengaan!

o, In eens menschen arm hart kan het zoo onuitsprekelijk benauwd wezen! Benauwd met een benauwing, waar we geen macht meer over hebben. Dat we als in den ondersten kuil liggen neêrgeworpen; met de leeuwen om ons van allen ant; zonder licht voor ons oog; en zonder water om het uiterste van onze tong te verkoelen!

Als men jong is, gelooft men daar niet aan. Dan houdt men dat voor verbeelding en dweperij en voelt daarom geen trek naar het Woord, dat zulke benauwden troosten wil en

zulke benepenen van hart juist toespreekt. Ja, zelfs vindt ge mannen die al grijze haren hebben, en vrouwen die reeds op heur dagen kwamen, en die toch met dat klagen over „benauwdheden der ziel," den spot nog drijven. Soms zelfs gaat de stekeblindheid zoo ver, dat zelfs vrome Christenmenschen in die benauwdheden van eens menschen hart niets dan zwartgallige overdrijving zien. Dat heet dan aan iemands temperament te liggen. Aan zwaarmoedigheid van gestel. Aan een te donkeren blik waarmeê men de dingen aanziet.

En dat gespot en geglimlach duurt dan, totdat er uit den hoek weêr eens een man te voorschijn komt, wien de ernst om de lippen spreekt, de bangheid van ziel in het oog staat, en die het dezen oppervlakkigen lieden zeggen durft: „Ja, ik, *ik* ben de man die benauwdheden gezien heb!"

En zoo staan er telkens in tal van kringen op.

Dat komt dan wel niet in de bladen, maar het gebeurt dan toch, en God schrijft het in zijn Boek daarboven, en de engelen merken er op, en de „Verlosser uit benauwdheden" (Jerem. 14 : 8) ziet er op neêr met al de ontferming van zijn vertroostend aangezicht.

En of de wereld het wil of niet wil, en de oppervlakkige Christenen het gelooven of niet gelooven, die kreet van dien benauwde grijpt de zielen aan en doet op wie het aanhoort, een ongelooflijke werking. o, Machtiger dan eenig ander instrument is juist die benauwing „van wie in den kuil ligt" een insnijding in de valsche gerustheid van slapende zielen!

Angst heeft in zijn werking op ons zoo iets onuitsprekelijk roerends.

Er zijn in den zielsangst weeën als van een barende vrouw. Maar juist daarom wordt er uit dien angst dan ook geboren, komt er kracht uit, draagt die angst vrucht.

Benauwd zijn in de ziel, dat is arbeid hebben voor het Koninkrijk der hemelen; dat is in de smarte zijn over een hooger leven; dat is in één oogenblik duizend dooden sterven, om uit dien dood leven te doen spruiten; tenzij, en dit is het ijselijkst, tenzij die angst niet dan uit de hel en tot de hel mocht wezen, opgeweld uit uw eigen boosheid en u persend tot nog goddeloozer staat voor uw God.

Maar dát er nu buiten gesloten, en alleen gelet op de benauwing, die God de Heere om onze ziel strikt, om ons te persen, tot we het moeten opgeven, dan ja, is er in de „benauwdheid” een gansch goddelijke aangrijping. Want dan is dat nijpen van Gods hand om uw ziel evenzoo, als wanneer gij een lederen zak eerst geheel leêg en alle lucht er uit nijpt, opdat ze, straks door u losgelaten, nu den wijn vanzelf in zou zuigen tot vol wordens toe.

Die gansch ondraaglijke benauwing is dan niets anders dan dat uw God de onreine, onheilige lucht die ge van beneden hadt ingezogen, eerst geheel uit de longen uwer ziel uitperst, opdat juist door dat luchtledig die persende zuigkracht daarbinnen zou ontstaan, om de frissche lucht van Gods zaligen hemel in te drinken.

Want uw ziel is waarlijk evenals uw longen zijn.

Ze is op inademen van lucht, d. i. op het inademen, inzuigen en indrinken van het leven Gods aangelegd.

Zoolang de ruimte uwer ziel dus met andere gassen en luchtdeelen is opgevuld die niet uit God zijn, dan kán dat leven Gods er niet in, en om het er dan toch in te brengen, moet God de Heere u dan wel eerst samennijpen en geheel plat drukken, opdat al dat onheilige er uit ga en er ruimte kome in u voor dien adem des Heeren, die bij de longen uwer ziel hoort.

Of dus die benauwing bij u komt van nooden van buiten, die u bespringen in uw zaken, in uw huis, onder uw kinderen, bij uw plannen, in uw overleggingen, bij uw mijmeren en peinzen, of wel dat ze u uit het bloed opkruipen naar de ziel, en in uw lichaam huizen en u in krankheden en pijnen aanvallen, of eindelijk dat ze rechtstreeks geestelijke benauwdheden zijn, die met bewustheid, over Gods recht en uw eigen verdoemelijkheid en onmacht gaan, of zelfs nog benauwder, in aanvechtingen van den Booze ontaarden, — och, dat is maar graadverschil! Benauwd is benauwd en alle benauwing als ze nauw toegaat, is schrikkelijk, en zoo ze maar van God aan zijn kind om de ziel wordt gestrengeld, is ze bij elk dier graden middel om u te dooden en uw Heiland te doen opleven in u.

En dat juist houdt staande.

Een barende vrouw zou bezwijken, als ze niet wist „het gaat om mijn kind!” en zoo zou ook uw barende ziel er

meê omkomen, indien ze niet wist, dat het om een adem voor de ziel ging!

Maar nu ze dat weet, weet dat „voor de benauwde ziel straks een gewaad *des lofs* komt," dat ze als de ure der duisternis voorbij zal zijn gegaan, weêr „*in de ruimte* komt," en dat de nu *benepen* ziel dan heerlijk zal zijn „*uitgebreid* o Heere, om uw gerechtigheden, ja, die alleen te prijzen, op aangename wijzen!" nu jubelt ze met Habakuk: „Ik zal *rusten* ten dage der benauwdheden", en bidt ze met Jona in het ingewand van het monster: „Als mijn ziel in mij overstelpt wordt, zal ik nochtans roepen tot den Heere!"

En als dan die genadige en ontfermende God nog meer doet, en zóó erbarmend en meêdoogend een God blijkt te zijn, dat Hij u nooit in een kuil legt, *of Hij daalt er met u in af*; dat Hij u nooit in de grendelen opsluit, of in die besluiting vindt ge de armen zijner eeuwige ontferming *altijd nog onder u*; ja, zoo, dat Hij, met heilige kalmte, u toe kan roepen: „In al uw benauwdheden *ben Ik*, *uw God*, *met u benauwd*," — zeg zelf, mijn lezer, kon die oneindig genadige God dan nog meer voor ons doen, en is ons morren in de benauwdheid dan niet schandelijk liefdeloos?

o, Het zijn ook nu weêr de lijdensweken!

Leeft ge dan bij het Kruis?

Ook bij wat, dieper nog dan dat kruis, in Jezus' diep gefolterde ziel geleden is?

Toen hij geperst werd en den wijnpersbak alleen trad en niemand bij hem was?

Toen het hem benauwd werd tot den dood toe.

Dat het bloed van angst als zweetdroppelen hem van het voorhoofd leekte!

o, Dat ge er uw Heiland voor danken woudt, door als de angst aan u komt, „gerust" en minder bang bij uw Jezus te wezen.

Dat is voor moeder toch het heerlijkst, als ze ziet: „Mijn kind is minder bang *als het mij maar bij zich ziet!*"

En zou Jezus ú dan minder, dan voor dat kind die moeder zijn? ....

En daarom vergeet uw Jezus niet, als gij zélf benauwd

wordt, en ook, denk aan Jezus als ge een uwer broederen in benauwdheid ziet.

Want, nog eens, benauwdheid is zoo schrikkelijk, en anderen in hun benauwdheid de ziel te vertroosten is zoo zalig, zoo bijna goddelijk, zoo een vrucht in uw eigen ziele van het lijden van uw Heer!

LXIX.

„Zuivert den zuurdeesem uit."

> Zuivert den ouden zuurdeesem uit, opdat gij een nieuw deeg zijn moogt, gelijk gij ongezuurd zijt.
> 1 Cor. 5 : 7.

Bij het Pascha hoort het feest der ongehevelde brooden!

Niet als een bijzaak, waar we over heen mogen lezen, maar als een punt van aanbelang, dat tot twee malen toe Israël op het allernauwkeurigst omschreven wordt; en wel omschreven als een profetie in beeldschrift; want de apostel van Jezus past het met het Pascha op den Zone Gods en zijn gemeente toe: „Want ook ons Pascha is voor ons geslacht; zoo zuivert dan uit den ouden zuurdeesem en laat ons feest houden in de ongezuurde brooden van oprechtheid en waarheid."

Wat beteekende dat „niet doorzuurd mogen zijn" van het deeg?

Zuurdeesem *hevelt* het deeg, d. w. z. heft het deeg op; doet het rijzen; en maakt aldus dat het meer schijnt dan het is.

En toch is die zuurdeesem voor het brood van deze bedeeling *onmisbaar*. De Schrift zelve noemt ongedeesemd brood, „een brood der ellende" (Deut. 16 : 3); dat dus beneden het ongezuurde brood staat; aan het deeg eerst zijn luchtigheid bijzet, en het aldus bruikbaar maakt voor onze verteringsorganen.

En daarin nu is het brood, d. i. het groote voedingsmid-

del, waardoor het menschelijk leven in stand blijft, beeld van dat menschelijk leven zelf.

Immers, ons menschelijk leven is, laat ge het aan zichzelf over, „een leven der ellende”; een armelijk, troosteloos aanzijn; om en in uw hart.

Vandaar de gedurige vraag naar „prikkelen”; naar iets dat ons boven dat alledaagsche verheffen kan; dat ons opheffe en doe rijzen. En die prikkelen schept men dan ook, en al wat het leven, vooral in onze groote steden, dan ook menschelijk, haast zei ik, leefbaar maakt, hangt van opwinding, van inspanning, van overprikkeling aan elkaâr. En wat erger nog is, alle geestelijk leven, dat buiten het zaligmakende omgaat, en toch een glans en sieraad in deugd en aanminnigheid weet te vertoonen, is, tot zelfs als het zich vroom aanstelt toe, niets dan een *gehevelde* levensuiting; d. w. z. een levensuiting die onnatuurlijk, het gevolg van een in het hart gestoken ingrëdient van eerzucht of hoogheid, kortom van een boven zijn maat gaan, van het prikken van geestelijke prikkelen, van een spannen en opschroeven, is.

Zie, zooals de Kaffers en Zoeloes leven, zóó zou ook bij ons het menschenleven zijn, als men er geen zuurdeesem in deed.

Zoo plat, zoo neêrgeslagen, zoo afbrokkelend en smakeloos.

En om dat bange en ontzettende nu te ontkomen, zijn er twee wegen. De eene Gods weg, en de andere de weg der menschen.

Op dien laatsten, der menschen weg, vertelt men u, dat het deeg nu eenmaal is zooals het is, dat er aan dat deeg niet te veranderen valt, dat God dat deeg zoo krachteloos geschapen heeft, en dat er, om wat heerlijkers te zien, daar niets aan te doen is, dan dat ge er iets anders in brengt, en het daardoor rijzen laat tot prachtig luchtig brood.

Maar op den weg Gods zegt men: Neen, maar zoek uw heil bij dat gezuurdeesemd brood niet. Want zie, dat gezuurde brood is maar in schijn zoo prachtig. Wacht slechts een tiental dagen, en ge zult zien dat de dood er uit en de schimmel er op komt, en het al zijn smaak en geur verliest. En daarom, wat u van noode is, o, mensch, is niet een opheffend middel in het oude deeg te steken, maar een andere levensbodem, en uit dien bodem een ander

graan, en uit dat graan een ander tarwemeel, en zoo een ander, beter deeg, dat *vanzelf* rijst, dat *vanzelf* geheveld is, dat smaak en geur in zichzelf draagt, en nooit verkruimelt, en nooit verschimmelt, maar eeuwig versch en geurig blijven zal, ook al reist ge er meê naar de overzij van het graf.

Om dat nu te leeren moest Israël eerst zijn zuurdeesem wegdoen; daarna lange dagen het ongezuurde brood der ellende eten; om dan eindelijk het manna te ontvangen, dat geen doorzuring noodig heeft, maar geheel toebereid neêrdaalt uit den hemel.

Een sprake Gods alzoo, dat zijn volk en in dat volk elk kind van God heeft aan te vangen, met al zijn prikkel, zijn opwinding, zijn overspanning, zijn schijn van iets te wezen, kortom al zijn zuurdeesem heeft uit te zuiveren. Dat de Heere hem dan lange dagen in zijn eigen leêgheid en platheid en neêrgeslagenheid laat eten van „het brood zijner ellende." Maar om daarna dan ook het Brood des levens hem aan de lippen te brengen, dat, uit den hemel nedergedaald, geen onheiligen en dus onwaren prikkel behoeft.

Verstaat ge het nu, wat de Apostel zegt: „Alzoo dan ons Pascha voor ons geslacht is, zoo zuivert dan uit den ouden zuurdeesem en laat ons feest houden in de ongezuurde brooden van *oprechtheid* en *waarheid!*"

Verstaat ge het, en doet ge er naar?

Want zie, de Heere onze God wil zijn heilig Christelijk geloof niet misbruikt hebben als een soort zuurdeesem, om het deeg dat toch niet deugt voor een tijdlang wat te doen gisten en opwerken en er een schijn aan te geven

Daar is zijn Christus Hem te heilig voor!

Neen het *deeg zelf* moet in u een ander, een beter deeg worden, dat vanzelf, zonder opwinding, naar boven komt en rijst en een brood geeft dat u voeden kan.

Ja, zoo moet het in u worden, dat ge elken morgen en elken avond voor uw ziel een terdege goed gerezen stuk levensbrood hebt, maar *zonder iets leugenachtigs er in*, d. w. z. zoo toebereid en geschapen, dat het in volle oprechtheid en zuivere waarheid, in uw hand komt en over uw lippen, *gelijk het is.*

En daartoe nu kan het niet in en bij u komen, zoolang ge half om half met uw ziel wilt blijven handelen; de eene

maal een stuk van het kerngezonde Brood des levens in Christus, en een anderen keer weêr een snede gedeesemd brood van eigen baksel.

Zie, zoo is nu eenmaal het Brood des levens, dat het dáár niet tegen kan.

Het kan in de ziel, die het voeden zal, nooit een enkelen korrel van het gezuurdeesemde nevens zich dulden.

Het moet *alleen* u voeden, — of ál zijn voedende kracht ontgaat u.

Om het Brood des levens in het bloed uwer ziel te doen komen, moet de laatste korrel van den valschen deesem er uit.

———

LXX.

„Die zijn ziel bij het leven niet kan houden!"

> Allen die in het stof nederdalen zullen voor zijn aangezicht bukken, en die zijn ziel in het leven niet kan houden! Ps. 22 : 3.

Wie klemt zich vast aan den Heer die opstond? die verrees? die uit het graf wist uit te komen? die zijn leven weêr uit de kaken van den dood opbracht? *Wie* loopt op hem toe, om hulpe? *Wie* laat hem, wat er van kome, nooit weêr los?

Vraag maar wie ge aan de bronnen vindt. Immers de dorstigen! Wie op de spijze aanvalt. Immers wien hongert! Wie de schaduw zoekt. Immers de door hitte achtervolgde! En wie, zoo bid ik u, zou dan op Jezus, die weêr opstond, aanloopen; aan Jezus die verrees zich vastklemmen; van Jezus die er zijn leven doorheen bracht, niet weêr los te trekken te zijn, dan de man die er aan toe is, naar wat de Psalmist in lied twee en twintig teekent, d. w. z. „die zijn ziel bij het leven niet kan houden!"

Geloof mij, die het eerst overal elders en op allerlei wijze ánders hebben beproefd, zijn, als ze dan eindelijk bij Jezus uitkomen, zijn *trouwste* discipelen.

Om leven is het ons te doen.

Om te *leven,* voor zelfbehoud, zet men álles op 't spel, wordt álles gewaagd. Om te *blijven* leven woelt en slooft

al wat adem heeft. Om *voller* en *rijker* te leven is alle inspanning van het hoofd en al de spanning in ons hart. Leven, dat het *leven* heeten mag, dáárom worstelt het al!

En dat het nu met dat leven niet gaat; dat de dood tegen dat leven inwoelt, onze ziel benauwt, het hart ons overspant en neêrdrukt, en eindigt met, hoe ver we het ook brachten en hoe lang we het ook uithielden, ons toch omver te werpen en in het stof te leggen, o dáárin immers ligt al het diep tragische dat ons den glans des levens rooft.

En daarom worstelen we *tegen* dien dood op.

De dwazen die denken dat hun leven in hun *lichaam* huist, doen dat met stoffelijke kunstmiddelen.

En de wijzen die dan toch begrijpen: „Neen. het pit, de kern van mijn menschelijk wezen is mijn *ziel;* die *ziel* moet er door gebracht; die *ziel* moet bij het leven behouden," natuurlijk die doen het met geestelijke artsenij en medicijn die de *ziel* kan sterken.

o, De kunst, de heerlijke kunst die ons den steen van de ziel kan wentelen, is maar om een middel te vinden, waardoor die ziel bij het leven eerst te brengen en dan er bij te behouden is, zonder dat de band met ons lichamelijk aanzijn anders dan tijdelijk breekt.

En dan gaat het op een wedloop!

Van heel vroom zijn en onnatuurlijk en overdreven worden wacht het dan de één. Van braaf en eerbaar en nauwgezet wezen een ander. Terwijl een derde weêr vast en zichzelf pijnigt en tooveren wil met zijn aalmoezen. Maar wat ze ook tobben en worstelen, och, indien ze oprecht willen zijn, dan zullen ze het u alle drie bekennen, die overvrome, die heel brave en die zich zelf kruisende man, och, het baat alles niet en het brengt geen stap verder. Want het was niet om een plooi in het gelaat of om roem bij menschen of om zelfbeheersching te doen, maar om *leven*, om het leven der *ziel*, om een leven dat tegen álles kan en er nooit onder ging. En helaas! dáárvoor kwaamt ge met al die geestelijke artsenij nog geen stroospier verder; want, wat ge ook wont en vermocht, voor het éene, waar alles op aan-

kwam, bezweekt ge toch, en *„uw ziel in het leven behouden"* dát kondt ge *niet*.

Maar tot *die* bekentenis *moet* het dan ook bij u komen. Dat moet niet met woorden die ge half inslikt, maar onbewimpeld, diep uit de ziel, dat het hart in de woorden glipt, er voor God en menschen uit: Neen, o, mijn God, neen, o, mijn broeder, mijn ziel bij het leven behouden *dat kan* IK *niet*.

„Ik heb het gemeend, en ik heb het beproefd, en ik heb er voor gearbeid in het zweet mijner ziele!"

„Ik *wou* het zelf doen. Ik *zou* het zelf doen. Als ik maar *dorst* en maar *wilde* en maar *volhield*, zou het mij eindelijk wel gelukken."

„God, zoo sprak ik in mijn ziele, zou zóó bange worsteling toch niet onmeêdoogend aanzien, maar mij in het eind wel zegenen."

„Maar neen, dat deed de Heere niet. Hij, de Heilige, ging daar vlak tegen in. Brak dat alles af. Zond mij den stroom tegen de borst op en blies de macht van zijn stormwind in tegen den adem mijner lippen."

„Want zie, Hij had mij liever dan ik mijzelf had, en *moest* daarom juist door mislukking, door verijdeling, door teleurstelling, alle wegen dood doen loopen en alle paden afsnijden, tot op het laatst de hoogmoedswaan wegstierf en de moedwil in schaamte onderging en er eindelijk uitkwam, wat ik eerst, om heel de wereld, niet had *willen* bekennen: *Ik kan niet*. Om mijn ziel in het leven te behouden, ben IK, wat ik ook poog of doe, onmachtig! En al wat ik er voor poog doodt mij de ziel veeleer, put mij de kracht uit en doet mij sterven."

En als er dan zulk een, die dat er eindelijk uitkreeg: „Mijn ziel bij het leven behouden *dat kan ik niet*," als dan zulk een, zeg ik, weêr opnieuw van een Jezus hoort, die *verrees*, van een Jezus die *opstond*, van een Jezus die het leven er door heen bracht, en die dus in „het behouden zijner ziele" toonde, *„dat* HIJ *het wel kan*," — o, mijn lezer, geloof mij, dan viert zulk een wel wezenlijk Pascha,

en dan behoeft ge tot dien man heusch niet meer te zeggen: „Ga toch tot Jezus!"

„Ga toch tot Jezus!" Maar immers, daar is hij reeds, aan dien kleeft hij al, van diens leven is reeds *zijn* leven!

Want zie, dat juist is het mysterie des geloofs: om op uw Paaschfeest als met de oogen te zien, *dat Jezus leeft*, moet ge juist op uw Pascha eerst als met de oogen zien, *dat gij dood zijt!*

Och, niet in opwinding, niet in den feestgalm ligt het.

De Levensvorst verschijnt niet dan aan degenen die nederzitten in de schaduw des doods!

LXXI.

„Ons heeft Hij mede opgewekt."

En heeft ons mede opgewekt en heeft ons mede gezet in den hemel in Christus Jezus. Efeze 2: 6.

Wat wonder is dit: „gij en ik, mijn broeder, mede opgewekt met Christus!"

Wat is, wat wil dat mysterie: Wij met hem begraven in zijn dood, wij met hem opgewekt, met hem gezet in den hemel. Eéne plante met hem geworden in de gelijkmaking zijns doods en deswege ook ééne plante met hem in de gelijkmaking zijner opstanding!"

Er staat niet: „Hij *zal* u mede opwekken," maar hij *heeft* u mede opgewekt.

Er staat niet: „Hij heeft *eerst* Christus opgewekt en *daarna* op een ander tijdstip ook u;" maar Christus en u *tegelijk*. In hetzelfde oogenblik. In de ééne daad van Christi opwekking stak en school *uw* opwekking tevens.

Er is dus geen sprake van uw opstanding na uw dood. Geen sprake ook van de daad der verwekking bij uw bekeering. Neen er is sprake, niet van iets dat pas over jaren gebeuren zal; noch ook van iets dat nu pas gebeurde; maar van een daad Gods aan uw ziel, die nu meer dan achttien eeuwen geleden is.

Maar duizelt u dat dan niet? Is dat niet de ongerijmdheid zelve? Weêrspreekt dat niet al uw peinzen en zinnen? Gij opgewekt eeuwenlang eer ge geboren waart. Eer nog uw ouders geboren waren. Toen, daar in Jozefs hof uit die nieuwe grafspelonk waarin nog nooit iemand gelegd was, gij

mede opgewekt; en toen ook aan u geschied de groote machtige genadedaad, waar alle engelen en serafs Gods glorie over uitjubelen!

o, Gewisselijk, een wonder, een ondoorgrondelijkheid, een onnaspeurlijk raadsel van Gods almogendheid is het.

Maar mag ik u een vraag doen?

Gelooft ge aan den Zondvloed? Gelooft ge wezenlijk, dat in dien vloed alle vleesch den geest gaf? Dus b. v. ook alle lammeren? Zoo, dat er na het weêr wegvloeien van de wateren geen andere lammeren op deze aarde graasden, dan die met Noach uit de arke kwamen?

Welnu, indien ge dat nu werkelijk gelooft, laat me u dan nu verder vragen mogen: zijn dan in de redding van die Noachs lammeren niet tevens alle lammeren gered, die sedert dien tijd op aarde leefden en er nog zijn?

Is het dan niet waar, dat, indien die lammeren *niet* behouden waren geworden uit den dood des vloeds, met deze dieren tevens het geheele geslacht der lammeren teniet zou zijn gegaan?

Waren niet in die enkele lammeren alle besloten, en naar kiem en wortel aanwezig, die daarna in het leven zijn uitgekomen?

En is het dan niet heel anders als beeldspraak, is het niet de klare heldere werkelijkheid, zoo nuchter ge het u slechts denken kunt, indien ik zeg: dat de lammeren die nu leven *mede behouden* zijn in Noachs arke in de lammeren van toen?

Maar wat behoef ik van lammeren te spreken?

Geldt van Noachs eigen zonen hetzelfde niet? En is het dan beeldspraak of werkelijkheid, wanneer ik ook van de menschen in de arke zeg, dat zonder hun behoudenis heel het menschelijk geslacht zou zijn omgekomen, en dat dus al wat mensch heet met Noach, wat dit natuurlijk leven aangaat, *mede* gered en *mede* opgeheven en *mede* behouden is in de arke Gods?

En indien ge dat dan nu van de arke, in toepassing op het vleeschelijk leven inziet, toestemt en gevoelt, zou diezelfde klare, heldere waarheid dan minder doorgaan bij

Jezus; bij de redding uit dien anderen vloed, bij die behoudenis uit de diepte van dood en verderf?

Zie, die arke der behoudenis was toch slechts beeld en aanduiding van de schuilplaats der verkoren zielen in hun Heiland, niet waar?

Dat zeggen niet de allegoristen, maar dat zegt de Heilige Schrift zelf, die den doop in Jezus' bloed letterlijk „het tegenbeeld" noemt van de redding van Noach en zijn acht zielen uit den vloed (1 Petr. 3: 20, 21).

En hoe is hier nu Jezus een tegenbeeld van hetgeen toen gebeurd is?

Wel immers op deze volkomen doorzichtige manier:

Door het Messias-ambt op zich te nemen, door Menschenzoon te worden, wierd Jezus niet maar mensch, maar Hoofd der nieuwe menschheid en besloot hij dus al wat uit die menschheid tot het kindschap Gods zou komen van meet af in zijn hoogepriesterlijk hart.

Hij nam ons in een eeuwige liefdedaad in zich op, nadien de Vader ons aan hem gaf.

Van dat oogenblik af wonen we dus in hem. In zijn hart. In zijn hoogepriesterlijken persoon.

En we waren in hem, niet rein, niet heilig, maar met al onze zonden, die hij deswege als het Lam Gods droeg.

Zoo stond hij daar dan, met in zich *al Gods kinderen* besloten, zoowel die er vroeger geweest waren, als die toen leefden, als die er nu zijn, of hierna nog komen zullen. Dat gansche geslacht der uitverkorenen lag besloten in den Zoon des menschen.

Deswege zonk dan de Christus ook onder den stroom van ongerechtigheid weg, die door de zonden van deze kinderen Gods over zijn hart vloeide, overmits op die zonden drukte „de zware last van den toorn Gods."

Zoo ging hij in den dood, zoo daalde hij neder ter helle, zoo werd hij begraven onder den vloek. Maar toen natuurlijk, niet hij alleen, maar wij met hem. Want we waren *in* hem. Waarheen hij wegzonk, zonken ook wij dus weg. We zijn begraven met hem in zijnen dood.

Toen hij dood was, waren ook wij dus dood.

Toen hij in het graf leî, lagen wij in dat graf in zijn hart besloten. In hem, — dus met hem lotgemeen!

Maar toen hij dan nu ook opstond, toen hij de boeien verbrak, toen hij over graf en hel triumfeerde, toen mijn broeder, mijne zuster, leî de Messias ons niet eerst uit zijn hart weg, om ons in het graf te laten liggen en nu voorts *alleen* te triomfeeren. Neen, maar toen nam hij ons, in zijn opstaan, meê op uit den dood, en toen hij uit dien dood in het leven overtrad, traden wij met hem over den drempel der verderving en werden *mede* opgewekt met hem. En toen hij veertig dagen later opvoer naar den hemel, toen liet hij ons niet op aarde, maar hield hij ons besloten in zijn hart en nam hij ons met zich naar boven, zoodat we nu *met hem gezet zijn in den hemel*, en terwijl zijn hart voor ons *bidt*, zelven in dat hart rusten mogen.

Verstaat gij het nu?

Is het nu u helderder?

En indien ge ook nu nog mocht blijven vragen: „Maar hoe kunnen deze dingen? Hoe kon ik reeds in Jezus zijn eeuwen voordat ik geboren werd?" eilieve zeg mij dan, weet ge dan niet van den „nieuwen mensch" die in uw natuurlijken, ouden mensch moet „ingeboren worden?" En heeft dan ook de nieuwe mensch niet een „kiem," een „wortel," een kern van existentie, die door „God is voorgekend van alle eeuwen?" En waar anders zou die kiem, die wortel, die kern van het kind Gods in u, waar anders geweest zijn, indien het niet in Christus Jezus was?

En nu geef ik voetstoots toe, dat ook hierin een onbegrepen mysterie ligt. Mits ge maar het oog er voor opent, dat ditzelfde mysterie eveneens en evengoed bij elk bloemzaadje en in elk vogelnestje zich met elke lente die weêr aanbreekt herhaalt, en dat ge dus nooit of nimmer zeggen moogt: „In de natuur zijn deze dingen mij duidelijk, maar van dat zijn in Christus versta ik niets!"

Want waarlijk bij dat zijn in Christus, bij dat wegzinken met hem in zijn dood, bij dat wederopstaan in hem, bij dat medegezet zijn in den hemel, en bij dat nu nog zijn in Jezus' Messiashart, komt het alles voor u en voor mij en voor onze lieven, mijn broeder, alles maar

op de éene ontzettende vrage aan: „Zijt ge van uw roeping verzekerd en hebt ge uw verkiezing vastgemaakt?"

„Kind van God," ja, is dit werkelijk uw eeretitel!

Zijt ge dat in de eeuwige diepte der goddelijke waarheid? Niet door roof, maar naar recht, en even deswege uit loutere genade?

LXXII.

„Inwonende uitwonen!"

> Wij hebben dan altijd goeden moed en weten dat wij inwonende in het lichaam uitwonen van den Heere. 2 Cor. 5: 8.

Wat maakt uit- en inwonen voor verschil?

Komt het niet, mijn ziel, in hoofdzaak neêr op deze drie: 1. dat ge de ongerieflijkheden van het huis waar ge *in*woont minder telt; 2. dat ge uw staat en stand rekent naar de familie waar ge *uit*woont; en 3. dat ge al uw beschikkingen van blijvenden aard neemt met het oog op het huis, waar ge *thuis hoort.*

Zoo ten minste doen we in het practische leven vanzelf.

Woon eens in bij iemand, wat wij dan gewoonlijk „logeeren" noemen, en merk aan u zelf eens op, *hoe makkelijk ge u dan over kleine ongerieflijkheden heenzet.* Thuis hindert alles u; kunt ge o, zoo weinig velen; weegt al wat niet naar eisch loopt, u o zoo zwaar. Maar zijt ge uit logeeren, och, wat bekreunt ge er u dan eigenlijk om, of het u eens minder gemakkelijk, minder naar den zin, minder naar uw behoefte is? Zoo weinig, dat ge dan alles met het vriendelijkste gezicht u aan laat leunen, u zonder er een woord van te zeggen in alles schikt. En als men er u over spreekt en iets verhelpen wil, zeg zelf, ligt u dan het woord niet haast op de lippen bestorven: „o, Dat is *niets!*"

Zoo zou ik dan zeggen, zoo ge nu waarlijk ook op aarde en in uw lichaam slechts *in*woont, d. i. slechts „lo-

geert," gelijk wij dat noemen, waarom dan ook daarbij dienzelfden geest der gemakkelijkheid en inschikkelijkheid niet toegepast, bij het ongerieflijke, dat u in het leven telkens hindert en het ongerieflijke als uw lichaam niet wil gelijk gij wilt? Ook in dat leven om ons heen hapert er telkens wat aan; ook in dat lichaam is, o, zoo telkens iets, dat ons hindert! Welnu, tel ook dat dan niet te zwaar, denk ook daarbij dan: „Ik logeer hier slechts," en heb dan den moed, ja, den hoogen moed, om ook daarvan eens te zeggen: „*o, Dat is niets!*"

Niets, of ik al den weg ongeëffend en mijn beddeke min zacht gespreid vind, en het juist anders loopt dan ik het zou wenschen. Want het is mijn huis niet en ik heb hier geen wetten te stellen, noch eischen te doen gelden. Ik woon hier slechts *in!*

Ja, *niets!* om dat dan ook eens te zeggen van uw krank en tobbend lichaam, dat maar niet wil, zooals de ziel wil; en maar niet loopen kan, zooals de geest in u loopt, en waar ge dan telkens tegenaan botst en op stoot en pijn van hebt. o, Ook daarvan te zeggen: „Dat is niets, mijn lichaam, verontschuldig u maar niet, gij kunt niet anders!" het is wel moeilijk, men moet er wel eens voor op zijn lippen bijten; maar het kan toch en het gaat toch, als ge maar nooit vergeet, dat ge in uw lichaam, gelijk het nu is, hoogstens *in*woont, en nog niet thuis zijt, niet leeft!

En daar eens overheen, o, dan komt ook het verdere en meerdere en hoogere: *het rekenen van uw staat en stand naar het huis, waar ge van uitwoont*, zoo gemaklijk. Want, niet waar, ook in het maatschappelijke hangt uw positie niet af van het huis waar ge slechts logeert, maar wel van het huis van uw vader, van uw moeder, van uw eigen huis. En zoo ook doet het er dus niet toe, hoe ge het *hier* hebt. Een koning kan wel in een hut vernachten, maar blijft toch koning. En zoo blijft ook gij immers „prinsen van het hemelrijk," indien ge althans Jezus tot uw broeder en het vaderhuis tot uw erfenis hebt. En zou het dan niet een bespotting wezen, indien ge al maar tobdet om een wat hoogere positie op aarde te krijgen en

uw heerlijke positie in het eeuwige rijk er aan waagdet? Ja, geeft het u dan geen hoog besef van eer en heilige waardij, te weten wat ge innerlijk en waarlijk, door genade, maar dan toch zeer waarachtig, zijt? En zal dan die heerlijke wetenschap van uw staat en stand dáár boven niet ten gevolge hebben, dat ge zoo gerust en tevreden hier het u bescheiden deel voor lief neemt, en tevens in al uw gedragingen, in heel uw verkeer en in al uw gangen, de edeler, de fijnere, de hoogere vormen van dien heerlijken stand, waartoe ge behoort, poogt uit te drukken!

Als ge maar „van Jezus uitwoont!"

Als ge maar weet, dat uw slaapkamer daar boven voor u open wordt gehouden!

Als ge maar overtuigd zijt, dat er daar boven reeds naar uw terugkomst verlangd wordt!

En, om daarvan overtuigd te zijn, als ge zelf maar in het diepst der ziel met al uw liefde blijft uitgaan naar wie ge daar boven *de uwen* noemt.

Immers dan volgt ook het derde schier vanzelf, t. w.: *„Dat ge al uw beschikkingen van blijvenden aard neemt met het oog op het huis waar gij thuis hoort."*

Ook daarover bestaat in het gewone leven nooit verschil van opinie.

Ieder zonder uitzondering, rekent bij gewichtige beslissingen die hij te nemen heeft, nooit met de lieden bij wie hij logeert, maar enkel met de verhoudingen van het huisgezin en den kring, waar hij thuis hoort. Kleine, voorbijgaande zaken schikken zich naar den eisch van den dag. Die doen er niet toe. Maar wat bestemd is om te duren, om blijvenden invloed uit te oefenen en na te werken, dat beslist men maar niet zoo op goed geluk af, maar daar peinst men over en dat past men in zijn gelegenheden en omstandigheden. En als het op dát passen en meten nu aankomt, is niemand zoo dwaas, om de maat te nemen van het huis, waar men slechts tijdelijk vertoeft, maar let een ieder eeniglijk en uitsluitend op de omstandigheden van de woning, waar hij thuis hoort.

En ook daarvan nu vraag ik, mijn ziel, is ook dit geen woord voor u, die zegt uit te wonen in uw Heiland en

slechts in te wonen in het lichaam? Of ligt daar dan ook voor ons de eisch niet in, dat we in alle gewichtige stukken en ernstige schikkingen en afdoende beslissingen van het leven, toch, o, zoo onuitsprekelijk dwaas doen, met die schikkingen en beslissingen naar dat tijdelijke te meten, en dat het eenig oirbare en alleen geoorloofde voor een Christen toch is, dat hij bij al zulke stappen alleen de maat aan zal leggen van het huis daarboven van zijn Heer!

Overdrijving kan ook hier schaden!

Bij alles en in elke nietigheid kunnen we dit ontzettend hooge en heilige niet inmengen.

Dat zou een overspanning geven, die we toch niet uithielden, die ons onnatuurlijk zou maken, en het doel doen missen.

In ondergeschikte zaken mogen en moeten we dus wel terdege met de gelegenheden dezes levens rekenen.

Maar, als het op levensbeslissingen, op beschikkingen over levende personen, op besluiten aankomt, die het leven van uw kinderen raken, of ook die, zij het min rechtstreeks, zullen nawerken, van duurzamen aard schijnen te zijn en alzoo invloed op uw toekomst uitoefenen, o, mijn broeder, ik zou zeggen, laat ons ook dan wat practisch eenvoudig zijn, en doen wat in het leven een ieder doet, door te beslissen met het oog, niet op de gelegenheden van het huis waar we logeeren, maar met het oog op de woning waar we thuis hooren.

Want waarlijk, als die geest van hooger ernst niet in ons gevonden werd, wat dunkt u, zou het dan wel waar zijn? *Zoudt ge dan wel uitwonen van uw Heer?*

LXXIII.

„Door éénen mensch."

> Gelijk door éénen mensch de zonde in de wereld gekomen is en door de zonde de dood.
>
> Rom. 5 : 12.

Twee uitspraken, bijna gelijkluidend en toch onderscheiden, geeft de Heilige Geest, door Paulus, ons over den oorsprong van *den dood.*

In Rom. 5 : 12 lezen we, „dat door éénen mensch de zonde in de wereld is gekomen en door de zonde de dood;" terwijl in 1 Cor. 15 : 21 bijna eensluidend en toch anders staat: „Want dewijl door een mensch de dood is, zoo is ook door een mensch de opstanding der dooden."

Het verschil bestaat dus hierin dat in Rom. 5 : 12 uitdrukkelijk gezegd wordt: „de dood is door *een enkelen mensch*, en in 1 Cor. 15 : 21 eenvoudig: „De dood is door een mensch!" Een verschil dat bij de Hollandsche vertaling minder in het oog vallend, in het Grieksch geen twijfel overlaat, dewijl in Rom. 5 : 12 het telwoord *één* er in den grondtekst opzettelijk bij is gevoegd, terwijl in 1 Cor. 15 : 21 enkel staat: „de dood is door *mensch*."

Of dit dan nu strijdt?

In het minst niet.

Slechts zij men er op bedacht, dat de Heilige Geest in Rom. 5 gansch iets anders openbaren wil dan in 1 Cor. 15.

In Romeinen 5 wordt de volkomen sluitende vergelijking opgemaakt tusschen het verbondshoofd Adam en het verbondshoofd Christus, en valt dus de nadruk er op, dat we bij God meer dan onze eigene particuliere zondenrekening

hebben, overmits ons ook wordt toegerekend de schuld van Adam. Daar moest er dus bij staan, dat er niet zooveel zondeoorsprongen zijn als er menschen worden gevonden, maar dat *aller* schuld één gemeenschappelijken oorsprong heeft in den *éénen* mensch Adam.

In 1 Cor. 15 daarentegen wil de Heilige Geest ons openbaren, dat de dood zijn zetel niet had in de *natuur*, maar in de natuur is ingedragen door den *mensch*. En dat even uit dien hoofde een opstanding in heerlijkheid niet bewerkt kan worden door de krachten der *natuur*, maar alleen te bewerken is door terug te gaan naar dien zelfden weg, waarlangs de dood gekomen was d. w. z. ook alleen komen kon door *een mensch*. In ónze manier van spreken overgebracht zouden wij zeggen: de dood is niet een bloot *natuurlijke* gebeurtenis, maar er zit in den dood ook een *geestelijk* bestanddeel. Evenzoo kan dus ook de opstanding niet alleen een natuurlijk iets wezen, maar moet ze tevens een *geestelijke* kracht in zich dragen. En overmits nu dat geestelijke bestanddeel niet in de natuur, maar onder de schepselen op deze aarde alleen *in den mensch* huist, zoo kan beide én dood én opstanding niet dan in en door een *mensch* als instrument, door Gods toorn de één en door Gods genade de andere, gewrocht worden.

Maar toch zou men zich grootelijks vergissen, indien men daarom meende dat Rom. 5: 12 met 1 Cor. 15 : 21 streed.

Integendeel, óók wat de Heilige Geest ons in 1 Cor. 15: 21 openbaart is, al valt er de nadruk niet op, zeer bepaaldelijk bedoeld en gemeend in den zin, dat én dood én opstanding door *één enkelen persoon* in deze wereld is gekomen.

Er zijn twee tegenstellingen. Immers ik kan vragen: Is dood en opstanding uit de ziellooze natuur of door den bezielden mensch? En op die vraag antwoordt 1 Cor. 15: „Niet uit de natuur, maar door den mensch.” Maar ik kan ook verder vragen: „Hoe? Zóó, dat ze in elken komenden mensch opnieuw ontstaan, of wel in dier voege, dat ze van één persoon als hoofd op *allen* overgaan?” En dan antwoordt niet alleen Rom. 5: 12, *maar ook* 1 Cor. 15 : 21: „Niet bij elk persoon nieuw ontstaan, maar in *één enkel persoon*, als wortelpersoon en verbondshoofd, gewrocht voor allen.

Dit toch vloeit voor 1 Cor. 15: 22 rechtstreeks voort

uit wat er onmiddellijk op volgt: „Want gelijk ze allen in Adam sterven, alzoo zullen ook allen in Christus levend gemaakt worden." Een stellige verklaring, die door het redegevend woordeke *want*, waarmeê ze wordt ingeleid, ontwijfelbaar aanduidt, dat ze op het voorafgaande vers terugslaat, nader ontvouwt wat in dat vers reeds besloten lag, en alzoo beslist eischt, dat onder *den mensch* in vs. 21, niet een iegelijk hoofd voor hoofd, maar een wortel-mensch, een stamvader, een verbondshoofd verstaan worde. Iets wat nog vollediger blijkt uit vs. 23, waar we lezen: „dat een iegelijk *in zijn orde* opstaat; de *eersteling* Christus, en daarna *die van Christus* zijn, in zijn toekomst." Hierin toch ligt tweeërlei. En wel ten eerste, dat de menschen niet hoofd voor hoofd als losse individuën naast elkaâr zijn gedacht, maar wel terdege *in een orde*, of wat wij noemen: in een organisch verband. En ten tweede, dat in dat organisch verband Christus de *eersteling*, d. i. de stamvader of wortelpersoon is, en de overige slechts secundair optreden als die „*van Christus zijn*," d. i. als uit hem geestelijk geworden.

Het zeggen: „de dood is door een mensch en zoo ook de opstanding door een mensch," mag derhalve, volgens de onwraakbare aanduiding van het verband, niet opgevat, als ware alleen bedoeld dat de dood in het doen *des menschen* en niet in de wet der *natuur* zijn oorsprong heeft; maar moet wel terdege in dien zin verstaan, dat *mensch* in deze uitdrukking beteekent: *stammensch*, wortelpersoon, verbondshoofd; waarin dan vanzelf ligt opgesloten dat het er beide malen maar *één* is, naardien een ieder boom maar één stam heeft en ook zulk een verbond maar één hoofd kan hebben.

Ja, wat meer zegt, elke andere verklaring van deze gewichtige uitspraak dient gewraakt, niet slechts om wat *volgt*, maar minstens evenzeer om wat onmiddellijk *voorafgaat*.

Er was toch gezegd: Christus is niet maar opgewekt, maar is in zijn opstanding „de eersteling, d. w. z. de stamaader, het verbondshoofd, de wortelpersoon" geworden van llen die nu wel ontslapen zijn, maar eens in hem zullen opstaan. En nu, dáárvan reden gevend, zegt de Heilige Geest: „En dat dit zoo is, blijkt daaruit, dat dewijl de dood door een mensch, en wel door dien mensch, die aller stamvader was, inkwam in de wereld, alzoo ook de opstanding niet anders in de wereld kán inkomen, dan evenzoo

door een mensch, en wel wederom door zúlk een mensch, die stamvader, eersteling of verbondshoofd zou zijn van alle kinderen der opstanding.

De overeenstemming met Rom. 5 : 12 zoeke men dus niet in twee streepjes op het lidwoord „één", als stond er: door éénen mensch. Dat is stellig niet zoo. Maar wel dáárin, dat het woord *mensch* in 1 Cor. 15 : 21, èn blijkens wat voorafgaat èn blijkens hetgeen volgt, en alzoo volgens het gansche redebeleid, niet anders mag noch kan opgevat dan als bedoeld van een zoodanigen mensch, die tevens eersteling, stammensch, wortelpersoon, verbondshoofd is van alle gezaligden!

LXXIV.

„Het werk Gods werken.

Dit is het werk Gods, dat gij gelooft in hem, dien Hij gezonden heeft. Joh. 6. : 29.

Staat werken tegenover gelooven? Zal werkeloosheid des Christens roem, niets-doen zijn eere, traagheid zijn sieraad wezen?

Maar wat is dan werken? Is het iets anders dan levensuiting? Toonen, dat er leven inzit? Ademhalen met heel onzen persoon?

Wat dood is werkt niet. In den nacht werkt men niet. In wat bewusteloos neêrligt is geen werking. Maar voor wie leven in zich heeft, voor al wie door licht beschenen wordt, voor een iegelijk die weet dat hij er is en leeft en onder zijn God staat, geldt de roepstem van den oppersten Herder: „*Werkt zoolang het dag is, want de nacht komt, waarin niemand werken kan!*"

Neen, niet in het werken, maar in het werken *uit zelfzucht*, ligt het kwaad dat we te mijden hebben.

We zijn geen mieren, die maar verzamelen om het te genieten; nog veel minder spinnen, die opzamelen om gif te bereiden; maar als de honigbij, die honig in den korf puurt, niet voor zich zelf, maar voor den korfbezitter die hem kocht.

Welnu aan zulk een bijenkorf moet ook de gemeente Christi gelijk zijn, waarin alles ijvert om de beste gaven, en om uit die gaven rusteloos het eêlste zeem in de honigraat uit te puren, en om alsdan dat kostelijke honigzeem

niet zelf te verteren, maar hém ter eere te bieden, wien heel de gemeente behoort.

En vraagt men, of dan toch Jezus niet uitdrukkelijk zegt: „Al het werk Gods is *in het geloof in Jezus!*" dan antwoorden we: o, Gewisselijk, mits ge ook dat gelooven dan maar telkens en bij alles naar zijn aard neemt.

Gelooven, als het aankomt op kennis der waarheid, beteekent, dat ik mij zelven voor geheel dwaas zal houden, om mijn Jezus te eeren als *de* „wijsheid Gods."

Gelooven, als het op verzoening gaat, wil zeggen, dat ik niet één zandkorrel aan mijn schulddelging kan af- of toebrengen, en dat Jezus in dat verzoeningswerk de Alpha en Omega is.

Gelooven, als het op het vinden van den weg aankomt, beduidt, dat ik zelf geen voet verzetten durf op eigen inzicht, om vlak achter Jezus, als mijn trouwe Herder, aan, stap voor stap te volgen.

Gelooven, als het stormen gaat op zee en de baren over het dek van mijn levensboot slaan, heet, vast in te zien, dat ik omkom en wegzink in den afgrond, als ik het door mijn roeien en sturen moet doen, om alleen maar te steunen op Jezus, die rustig het roer in zijn goddelijke hand omklemd houdt.

Gelooven, als er te strijden valt, is, zeker te weten, dat ik val en onderlig eer ik het weet, zoo deze mijn hand het doen moet, maar dat geen pijl mij deren en geen lansstoot mij treffen kan, als de Doorbreker voor mij uitgaat en *zijn* schild mij dekt.

Zoo heeft dus gelooven telkens een andere beteekenis, al naar gelang der zaak, waar ge voor staat, waar het op aan komt, waar sprake van is.

Bij elke levensuiting is er op de vraag: *wat nu?* dus altijd maar weêr één en hetzelfde antwoord: *gelooven in Jezus.* Gelooven aldoor! Nooit iets anders dan gelooven!

Ook als ge daar *voor uw werk* staat, blijft dat dus zoo. Ook dan komt het maar op gelooven aan.

Edoch, dan juist op zúlk een gelooven, als nu bij *dat werken* past.

Stel u voor, er wordt een paleis gebouwd. Nu komen daar 's morgens de timmerlieden en metselaars en opperlieden aangeloopen. Ze moeten aan hün werk. Maar *hoe* moeten ze nu werken?

Elk afgaande op eigen zin en inval?

Immers neen, maar *geloovende in den bouwmeester.*

Geloovende, dat er niets van terecht komt, als zij zijn plan, zijn bevel, zijn schikking niet volgen. En dan geloovende ook, dat alles goed uitkomt, dat alles wel loopt, dat alles ineen zal sluiten, als ze onvoorwaardelijk op zijn zeggen afgaan, en dus onbepaaldelijk in hem *gelooven.*

Zoo in hem gelooven, dat zijn oog hen voorgaat, moed instort en bezielt. Zoo gelooven, dat *hij* voor *allen* de onzichtbare band is, die allen saâmbindt. Ja, zoo gelooven, dat ze weten dat hij alle materialen op het bouwerf toovert die voor het rijzen der muren vereischt zijn.

En zou het dan nu zoo ook niet met Jezus' bouwwerk zijn?

Of sticht ook Jezus niet een *tempel der eere,* waar eens de glorie Gods in schitteren zal?

En bouwt aan dien tempel niet heel zijn gemeente?

En moet, als het wel zal zijn, heel uw leven, al uw kracht, uw geld, uw goed, uw liefde, niet in den bouw van dien tempel opgaan?

Maar *hoe* zult ge daar nu aan werken?

Toch immers niet met materiaal dat ge zelf bereidt of aanbrengt, maar wel met bouwstof, nietwaar, die Jezus u beschikt?

Niet naar eigen idée, niet naar eigen inval, noch ook op goed geluk af, maar *geloovende in den Bouwmeester.*

Geloovende dat Hij het alleen, dat Hij het alles, dat Hij het volkomen weet! Door zijn oog gedragen, door *zijn* zielsarbeid zelf bezield, met moed als overgoten door woorden die Hij u toespreekt en in het zielsoor fluistert! Ja, geloovende dat Hij het een en al is, waar ge slechts meê vervuld behoeft te zijn, om aan het doelloos broddelen van uw eigen verzinksels te ontkomen.

En zie, als er dan weêr een stuk muur voltooid is, en

ge aanschouwt het dan van verre en verlustigt u in den aanblik, en ge hebt dan den innerlijken zielsdrang, *niet*, om tot den voorbijganger te zeggen: „Zie, die steenen heb *ik* gemetseld!" maar heel anders: „Zie, die prachtige bouwlijn is naar Jezus' bestek, voor Hem al de glorie!" dan o, mijn lezer, dan zal het vrede in uw binnenste zijn, want dan hebt ge *óók bij uw werken*, slechts dat ééne, dat heerlijkste gedaan, d. i. *geloofd in uw Heer!*

LXXV.

„Opvaren, daar hij te voren was!"

> Ergert ulieden dit? Wat zou het dan zijn, indien gij den Zoon des menschen zaagt opvaren, daar hij te voren was?
>
> Joh. 6: 62.

Bij de „hemelvaart" van onzen Koning mogen we om den hemel, waarheen hij zich terugtrekt, het *opvaren* zelf, de daad van het „naar boven gaan," het feit van „het zich opheffen", niet uit het oog verliezen.

Het moet niet worden een denken alleen aan Jezus' *zijn* in den hemel, maar allereerst blijven, wat het heet en alle eeuwen door was: „een herdenken van Jezus' hemel*vaart!*"

En dan zij het liefst een herdenken van die hemelvaart, in den zin, waarin de Heere zelf er ons op wees, d. w. z.: in tegenstelling met zijn vroeger *nederdalen* uit dien hemel, nú een weêr*opvaren* naar die sferen der glorie, daar hij te voren was.

Want immers, ge kent, mijn lezer, dat aangrijpend zeggen van Jezus tot de lieden te Kapernaüm, die het een zoo harde reden vonden, toen ze hooren moesten: „Ik ben het Brood des levens uit den hemel nedergedaald"?

Toen toch sprak de Heere tot hen: „Ergert ulieden dit? Wat, ja, wát zoudt ge dan wel zeggen, indien ge mij, den Zoon des menschen, naar dien zelfden hemel weêr zaagt opvaren?"

In dat eerst *neèrdalen uit* den hemel en dan dat *weêr-*

opvaren nvar dien hemel, ligt dus het pit der zaak, waarop we te letten hebben.

Alleen door den achtergrond van dat „eerst neêrdalen", valt op dat „weêr opvaren" het juiste licht.

En vraagt ge wat daar dan in steekt? wat dat dan zegt? welke diepere gedachten daar dan achterschuilt?

Zie, in den stroom is er zoo menigeen den drenkei ng nagesprongen, die er wel in neêrdalen, maar er niet weêr uit op kon komen, en jammerlijk met het voorwerp zijns medelijdens, als slachtoffer omkwam en verzonk.

En zoo was het, ook bij onzen Middelaar, een gansch ander iets, om tot ons af te dalen in den stroom onzer ongerechtigheden en onze ellende, om ons aan te grijpen en zich aan ons vast te klemmen, — en een gansch ander iets, de mogendheid waardoor hij uit dien stroom van ellende weêr naar boven wist te komen, met zijn verlosten in de armen, met zijn bruid in zijn hart gedragen, met zijn gekochten aan zich vast.

Het neêrdalen was een betoon van *liefdes*overvloed, maar het weêropkomen naar boven was betoon van een overvloeiende *kracht.*

Om van den Troon der heerlijkheid af te dalen naar beneden, en in te gaan in eene vrouweschoot en een arme mensch op deze armelijke wereld te worden, en zich op die wereld nog als de verachtste aller menschen te laten belasteren, en onder dien laster eindelijk den bittersten dood te sterven, zie daar is ontferming, daar is erbarming voor noodig, daar schittert de reddingshartstocht in, dat is zondaarsliefde, dat is zelfverloochening, dat is de triomf van de goddelijke drijving der uitnemendste genade.

Maar heel anders is het bij het *opvaren.*

In den stroom het bijna verdrinkend kind naspringen, dat kan elk die liefde, deernis, zelfverloochening en ontferming bezit; ook de knaap, ook de kreupele man, ook de moeder! Maar wie, wie brengt het kind er uit?

Immers hij alleen, *die er zélf weêr uit op kan komen!*

En dat weêr op kunnen komen, helaas, dat hangt niet aan liefde, niet aan ontferming, maar alleen aan *kracht*, aan *macht*,

aan *mogendheid,* aan een geweldig beheerschen met de forsch uitgeslagen armen van stroom en wind en vloeden.

En nu die twee: „*liefdes*overvloed en overvloeiende *kracht*" waar vondt ge ze ooit saâm?

Staan ze op aarde niet veeleer schier altoos tegen elkaâr over?

De óverkrachtige, is hij niet bijna immer aan liefde en deernis arm? En die liefheeft, och, is het niet meest, of alles zich tegen hem keert; of alle kracht hem ontzinkt; cf ondergaan zijn aandoenlijk noodlot is!

De „lijdende knecht Gods" is het niet de prachtig welsprekende naam voor elk dienstknecht van Jehovah, die in dien strijd van „liefde" tegen „kracht" *hier* ondcrging?

Bezwijkt in die worsteling niet meest, wie dat worstelen met de mogendheden der wereld aandorst?

Om een kroon bij God te hebben, o, gewisselijk! maar bezwijken dan toch in den strijd!

En zie, dat mag nu schoon, dat mag nu tragisch, dat mag nu aandoenlijk voor het vochtig geworden oog zijn; maar met dat al, *daar hebt ge niet aan!*

God de Heere speelt geen tragedie.

Bij God is het doen sterven nooit een spel.

En zelfs de vertooning van de prachtigste zedelijke grootheid zou, als het bij die vertooning bleef, geheel beneden de digniteit van zijn Goddelijke majesteit liggen.

Neen, God de Heere *redt.* Redt *wezenlijk.* Naar ziel en lichaam beî.

En waarachtig schoon is niet de schijnbare ondergang der reddende liefde, hoe tragisch aandoenlijk ook.

Neen, innerlijk, heilig, waarlijk schoon is alleen de reddende liefde, *die ook triomfeert.*

Die niet alleen in den stroom zich neêrstort, maar ook uit dien stroom weêr op weet te komen, en nu, opgekomen, den drenkeling uit den stroom der ellende weet op te brengen, en te zetten *daar hij zelf te voren was.*

En daarom nu, mijn lezers, is die hemel*vaart* van Jezus zoo schoon, zoo majestueus, zoo volheerlijk.

Want zie *hier* is nu die overvloeiende kracht.

Hier is nu die volkomen triomf.

Hier is nu dat, onder majestueus en prachtig worstelen, weêr opkomen, weêr opklimmen, weêr opvaren, tot hij er eindelijk weêr is: „daar waar hij vroeger was!"

Met alles tegen zich in!

Tegen zich in de natuurwetten. Tegen zich in de elementen. Tegen zich in dat menschelijk vleesch, dat hij aannam. Tegen zich in zelfs de liefdestroom in het hart zijner jongeren!

Alles trekt hem neêr; houdt hem neêr; belet hem het opvaren.

En toch niets weêrhoudt hem.

Alles overwint hij.

Hij vaart op.

En, o wonder van het goddelijk alvermogen! in dat opvaren neemt hij heel de kerk zijner verlosten met zich naar boven

Die boven leefden, die nu leven, die leven zullen!

Al Gods kinderen.

En zie, daar staat hij nu in den hemel met den geredden schat van zieleleven in zijn armen.

Dat al de engelen hem aanbidden!

Dat al de martelaren en profeten voor hem nederknielen!

Dat de Vader hem kroont!

LXXVI.

„Een God, die zich verborgen houdt."

Gij zijt een God, die U verborgen houdt.

Jesaia 45 : 15.

Openbaart God zich dan niet? Zijn wij het dan die Hem moeten najagen tot we Hem vinden, en Hem moeten aangrijpen, dat Hij ons zich ontsluit, en Hem niet los moeten laten, tot Hij ons zijne heerlijkheid getoond heeft?

Onze ziel dacht het zoo heel anders!

We stelden ons voor, dat wij door onze zonde een dichten nevel hadden doen optrekken, die den Heilige voor ons onzichtbaar maakt. We achtten, dat onze hand den sluier had uitgespannen, die ons belet den Eeuwige te zien. En van God den Heere hadden we ons ingebeeld, dat Hij juist de zich *openbarende* God was, die met al de mogendheid zijner ontferming arbeidde, arbeidde tot in het bloed zijns eigen Zoons, om door die nevelen heen te breken, om dien sluier weg te scheuren, en eindelijk ons vindend en tot onze ziel doorbrekend, zoo wegsleepend zalig tot zijn volk te fluisteren: „Zie hier ben Ik, o, Jeruzalem, zie, hier is uw God."

Maar dat schijnt dan zoo *niet* te wezen, want Jesaia zegt toch immers nadrukkelijk: „Voorwaar, Gij zijt een God die U *verborgen* houdt!" Niet maar: „nu nóg verborgen zijt," of ook: „verborgen zijt ondanks U zelven". Neen, maar een God, tot wiens goddelijke natuur het behoort, zich door een eigen wilsdaad verborgen te houden!"

Hoe rijmt dit dan? Wat wil de profeet met dit woord? Leest men het verband bij Jesaia na, dan kan er over de rechtstreeksche en naastbijliggende bedoeling van deze uitspraak geen geschil bestaan. Jesaia spreekt te midden van Israëls diepe vernedering, spreekt met het oog op den nog dieper smaad, dien Israël in Babel ondergaan zou, en profeteert nu, hoe deze schijnbare prijsgeving en vertreding van zijn volk in den diepsten grond niets anders zijn zal, dan een door God uitgedacht, gekozen, gewild en in het werk gesteld middel om Israël heerlijk te maken.

„Gij zijt een God, die U verborgen houdt," wil dus in Jesaia 45 : 15 rechtstreeks eenvoudig zeggen: „Gij houdt uwe plannen verborgen, uw besluiten verborgen, Gij staat het den mensch niet toe, terstond de bedoeling te kennen van wat Gij doende zijt."

Israël had het zich heel anders gedacht; had zich ingebeeld, dat God zijn liefde aan zijn volk had onttrokken; had zich beangstigd, dat de trouw van Jehovah voor eeuwig door zijn zonde was verbroken; en zich dus God voorgesteld als in liefdeloozen toorn woedende. En zie, nu van achteren blijkt het, dat er in dat alles niets dan heilige liefdesaandrift school. Dat God zoo heel anders was, dan men uit zijn daden zou opmaken. En daarom heet het dan, niet klagend, maar omgekeerd juist jubelend: „o, God, wat hebt Ge ons verrast; wat zijt Gij toch heel anders dan wij ons U denken; wat miskennen we U toch; voorwaar Gij zijt toch een God, die U verborgen houdt!

Toch voldoet dat den dieper ingeleide niet.

Want, ja, er moet wel toegestemd, dat ook dit woord neêrkomt op wat we elders lezen: „Mijne gedachten zijn niet uwe gedachten"; „de verborgen dingen zijn voor den Heere onzen God"; „zijn oordeelen zijn ondoorgrondelijk"; of ook op Paulus' uitroep: „hoe onnaspeurlijk zijn uwe wegen"! — maar toch, maar toch, het staat hier zoo heel anders uitgedrukt, als een trek in het wezen Gods, als een daad van zijn wil, als iets dat God opzettelijk, omdat Hij God is, *doet*. „Voorwaar Gij zijt een *God*, die U verborgen *houdt!*"

Er ligt dus blijkbaar onder deze naaste bedoeling een diepere grondgedachte, die door de oppervlakte van den

waterspiegel heenschijnt, en die het zielsoog boeit; waar ze in tuurt; en die ze verstaan wil.

En is die diepere grondgedachte wel zoo moeilijk te gissen?

Ofis het dan niet de eigen aard van al wat edel, rein en teeder is, om zich verborgen te houden?

De boeleerster noemt men eene *openbare* vrouw; maar de reine kuische maagd houdt zich verborgen. Ons lichaam toont zich, is te zien, is openbaar, maar de ziel in ons houdt zich verborgen. Aan ons lichaam zelfs zijn de min edele deelen van hand en voet zichtbaar, maar houden de edeler deelen, als daar zijn onze longen, ons hart, ons levensbloed, zich verborgen, schijnende het laatste slechts in den blos op het aangezicht in oogenblikken van schaamte of overspannen vreugd sterker door.

En die regel nu geldt bij alles. De keisteen ligt publiek op den weg, maar het gouderts houdt zich verborgen in de mijnen. De kalkschelp ligt op elk strand voor het grijpen, maar naar de parelschelp moet ge duiken in de verborgen diepte. Bij het zachte licht van den nacht komen de starren te voorschijn, maar bij het volle licht van den dag houden ze zich schuil.

En zou dan God zich niet verborgen houden? Hij, die het inbegrip, de bron en sprinkader is van al wat rein is en welluidt en liefelijk genaamd en als edel geroemd wordt in hemel en op aarde?

Zou Hij nog God kunnen zijn, indien het Hem mogelijk ware zich ganschelijk voor zijn schepsel te ontsluiten, en de parelen uit de diepte van zijn goddelijk hart voor de honden te grabbel te werpen?

Zou een God, dien ieder doorzien kon, niet een God zijn, waar niets achter was? Een God zonder verborgen innerlijken levensgrond? Een God, in wien juist dat diepste en innerlijkste des wezens, wat Hem God doet zijn, ontbrak?

Is God te leeren kennen, steeds meer en inniger en dieper en juister te leeren kennen, dan niet de eenige zalige arbeid, die hier en eeuwig aan zijn kinderen is voorgesteld? En wat zou het dan, als gij ooit kondt zeggen: „Nu ben ik met mijn kennisse van God klaar!" „Nu ken ik Hem geheel"! „Nu heb ik niet meer van God te leeren"? Zou dan niet tevens uw zaligheid uit zijn, en de bekoring des eeuwigen levens uit den hemel worden weggenomen?

En gaat nu dat kennen aldoor, dan blijft er immers altijd nog een eeuwig verborgen diepte te kennen over?

En indien dat niet zoo ware, indien gij ooit een eind in God kondt vinden, zou God dan niet ophouden oneindig, en dus God te zijn?

Een God, die eens *ophield* verborgen te zijn, zou dat ooit uw volheerlijke en volzalige God kunnen wezen?

Mijn broeder, zoudt ge als God ophield verborgen te zijn, niet zelf ophouden te aanbidden?

Wil dat daarom zeggen, dat er geen kennisse Gods is voor de ziel?

Maar duikt men dan de parel niet op, al houdt zij zich verborgen onder de diepte der wateren? Is er dan geen gouddelving al schuilt het goud in het ingewand der aarde weg? Kent ge dan niet allengs de ziel uwer vrouw, ook al houdt die ziel zich verborgen achter den sluier van het vleesch?

En zou het dan anders met God zijn?

Of is het dan te veel, als Hij eischt, dat men ook naar Hem, om Hem te vinden, duiken zal in de diepte; delven zal in den bodem des aanzijns; tasten en zoeken zal om het in zijn worsteling te grijpen?

Mag God dan niet willen, dat alle kennisse van zijn heerlijk Wezen in het zweet der ziele zal verworven worden; een loon van arbeid des geestes zal zijn; gewonnen met van Hem gewonnen kracht; door een wil, dien Hij spande; maar gewonnen met inspanning toch?

Is eene andere kennisse van God wel mogelijk, wel denkbaar?

Wie moet God dan kennen? Uw geheugen? Uw verstand? Uw begrip? Uw gevoel? Neen, maar *gij* immers? En hoe zult *gij* kennen, indien die kennisse niet diep indringt? En hoe zal ze diep in uw wezen dringen, tenzij ge met de diepte van uw wezen er bij gebracht wordt? En dat, mijn broeder, gaat dat ooit zonder de ontzettendste spanning der ziel?

En daarom, neen, waarlijk, ook dan als er voor ons zielsoog donkerheid en duisternis om den Almachtige trekt, en de hardste lotsbedeeling ons wacht, en de ziel geestelijk

verlaten, en het hart schier levenloos wordt, ja dan zelfs als we duizend dooden in angst over God, dat we Hem verliezen zullen, aan het ingewand onzer ziel sterven, — zelfs dan is dat zich verborgen houden van onzen God niets dan een middel om ons tot zich te trekken.

Och, onze kinderen immers ook, ze loopen ons het trouwste na en zijn niet van ons af te slaan, als we iets weten dat we hun niet zeggen willen, of iets hebben, dat we hun niet laten zien!

LXXVII.

„Welgelukzalig!"

> Welgelukzalig is de man, die niet wandelt in den raad der goddeloozen. Psalm 1 : 1.

Is het niet iets groots en heerlijks, dat onze Psalmbundel beginnen durft met een nietig, zondig, verloren mensch, die worstelt in zijne ellende, die omkomt van weedom en klacht op klacht over zijn lippen laat komen, om zulk een mensch, zeg ik, *zalig;* neen, *geluk*zalig; ja, *wel*gelukzalig te prijzen.

Welgelukzalig niet pas hier namaals, maar nu reeds. Niet: Welgelukzalig zal die man zijn, maar: Welgelukzalig *is* die man!

Dit weet toch ieder wel, dat ons menschenhart dorst naar *geluk*. Dat alle menschelijk pogen en streven er maar op uit is, om de hindernissen op te ruimen, die ons geluk in den weg staan, en dat we niet rusten en niet rusten kunnen, eer we werkelijk zeggen kunnen „gelukkig" te zijn.

„Den armen mensch gelukkig te maken", dát is dan ook de toezegging, de belofte, de profetie, waarmeê elke afgoderij, en elk hervormer, en elk volksdrijver, en elk wijsgeer, en elk wereldveroveraar optrad. En dan eerst keerde de bedrogene menigte zich weêr van den drijver af, als ze zag dat het beloofde geluk niet kwam en de prikkel der ontevredenheid nog slechts sterker onrust in het hart onderhield.

Maar nu ziehier uw Bijbel; Gods Woord; en in dat Woord komt ook een toezegging, een belofte, een profetie

van geluk tot u; maar in veel sterker, krachtiger toon dan ook de volksdrijver het aandorst. Want dat Woord belooft niet alleen mindering van leed en tempering van smart, maar ook een instorting van wezenlijk *geluk;* en dat geluk zoo volop, dat het „geluk*zalig*" heeten mag; ja, die „gelukzaligheid" met zoo volle teugen, dat „*wel*gelukzalig" het schier overspannen woord is, waarin de taal vruchteloos den vollen rijkdom van vreê en blijdschap poogt te vertolken.

En hoe, op wat wijs belooft die Bijbel nu zulk een welgelukzaligheid?

Sla, om dat te weten, den Psalmbundel van binnen maar eens open, en zie maar eens hoe het dien „welgelukzaligen man," die op het pad der goddeloozen niet wandelen wil, vergaat.

Ge zoudt meenen, dat God hem al zijn krankheden zou ontnemen, en zie hij klaagt en roept en zucht uit banden en uit doodsgevaren en uit een kuil daar geen water in is.

Ge zoudt denken, dat voorspoed en weelde het deel zijns bekers zou zijn, en zie, hij is gejaagd als een ree op de bergen en al de baren en golven des Almachtigen gaan over hem heen.

Ge zoudt verwachten, dat een kring van getrouwen hem omringen en verzellen zou, en zie; al zijn bekenden verlaten hem, en de man die zijn brood at, heft de verzenen tegen hem op.

Of als dan die aardsche zegen bedreigd blijft, zoudt ge althans wanen, dat deze welgelukzalige man in ongestoorde heiligheden en godvruchtigheden in stillen vrede voor Gods aangezicht zou wandelen; maar zie, ook dat slaat u tegen, want telkens komt er over zijn lippen een klacht der zonde en een bede om verzoening van zonde, en dreunt er uit den bodem van zijn hart een worsteling na, die hem als doodbrakende laat zijn en als een goddelooze verachtelijk maakt in zijn eigen oog.

En vraagt ge hoe het dan mogelijk is, dat de Schrift zulk een nu dan toch „welgelukzalig" noemt, ziehier dan, mijn lezer, den sleutel tot dit wonderbaar geheimenis:

Die man is de ellendigste aller menschen in elk ander opzicht, en niemand beter dan hij zou het Paulus kunnen nazeg-

gen: „Ik ellendig mensch, wie zal mij verlossen!" Maar in één opzicht slaat dat blaadje ganschelijk om, en juist daarin is het dat al zijn heil steekt; die man weet namelijk niet dat hij God, maar dat God hem heeft, en door dat geloof en uit dat geloof leeft hij, en dat is hem genoeg, en meer wil hij niet, en nu wordt zelfs de kuil zonder water hem een kuil van zijn God, waarin die God hem gelegd heeft, en waarin die God hem bewerkt en waaruit die God hem wil en zal en kan opbrengen.

Verstaat gij het nu?

Welgelukzalig *omdat God hem heeft* en hem *houdt* en de banden van zijn wil om zijn ziel slaat en hem met die banden vastsnoert aan den Christus, den Zoon zijner liefde, en in dien Zoon, die God is, aan zichzelf.

En wonder, niet waar? — terwijl nu al die andere stelsels en plannen en uitdenkingen om den mensch gelukkig te maken reeds lang opgegeven, belachen en vergeten zijn, en de schare zich met opgekropte bitterheid van die valsche belovers heeft afgewend, komt dat gelukzaligheidsstelsel van den Psalmbundel nu al drie duizend jaren lang nog altijd uit, en zijn er in elk land en bij elk volk nog levende zielen, waarvan de Heilige Geest zegt: „Zie, daar is nu zulk een welgelukzalige man!"; en is er, als ge heel de wereld saâmneemt nog een gansche schare, die roemen mag: „Ja, ook mij gewierd die heerlijke genade!" En ge kunt het telkens hooren, dan zingen die gejaagde en gedreven menschen nog, soms zelfs als ze in den ondersten kuil liggen, en de leeuwen om hen heen ze aanbrullen, dan zingen ze nog door hun angsten, dan juichen ze nog door hun smarten en verzuchtingen heen: „Mij aangaande, het is mij goed nabij God te wezen!"

Zóó „welgelukzalig", mijn broeder, mijne zuster, past dat ook op uwe ziel?

LXXVIII.

„De zonde mijner jonkheid!"

Gedenk niet der zonden mijner jonkheid. Ps. 25 : 7.

Dat heerlijk psalmvers :

Sla de zonden nimmer gâ,
Die mijn jonkheid heeft bedreven.
Denk aan mij toch in genâ
Om uw goedheid eer te geven;

ja, dat hebben we allen, als kinderen, in onze jonkheid geleerd ; maar hebben we er in onze jonkheid ooit aan gedacht, of ook maar van verre vermoed, hoe dat psalmvers ons nog op den ouden dag de consciëntie zou wakker schudden, om heel onze ziel te werpen enkel op de genade Gods?

Met „de zonden onzer jonkheid' zit een iegelijke ziel onder Gods volk benauwd en bezwaard. Want die zonden zijn er eenmaal. Ze liggen achter u in de herinnering. Ge kunt er niet meer bij en toch jagen ze u. En wat nog het ergste is, *ze worden met den dag grooter*.

Vraagt ge hoe dat kan? Hoe voor een man op jaren de zonden zijner „jonkheid" met den dag grooter kunnen worden? Och, het antwoord ligt zoo voor de hand en is zoo uiterst eenvoudig ; t. w. dat er bij het heilig licht van Gods Geest u telkens weêr iets als zonde uit uw jeugd ontdekt wordt, waar ge, toen gij het deedt. *geen zonde in gezien hadt*, maar u nu wel terdege van bewust wordt, dat het tegen God inging, dat het den Geest uws Doops bedroefd heeft, en dat *gij* er verantwoordelijk voor staat.

En laat mij er bijvoegen, dat zal, hoe verder ge komt, er niet beter op worden. Want als ik mij zoo voorstel, dat er nu in uw verleden nog een deel wit naast een deel vol zwarte stippen ligt, dan hebt ge er op te rekenen, dat dat zwarte al breeder en dat witte, blanke al kleiner zal worden, tot eindelijk de vraag opkomt: of er wel iets geheels aan was?

„Zonden der jonkheid" zijn zoo dubbel heilloos! Ze zijn het bersten van een boozen klier in wat zoo gaaf en onschuldig scheen, en alzoo een indruppeling van gif in wat pas even groeit, en derhalve voor heel zijn volgende ontwikkeling schade en verderf aanbrengt.

„Zonden der jonkheid" o, hoe beheerscht ge niet heel de vorming van iemands karakter, heel den toon van zijn leven, gansch het aanschijn van zijn toekomst.

Ze vreten zoo diep in, want het jeugdig gemoed is nog zoo week en dubbel aandoenlijk, en ze stellen in satans dienst die ongebroken, jeugdige kracht en die hartstochtelijke geestdrift, waar het hart der jonkheid door ontgloeit.

o, Wie zal al het ontzettende kwaad peilen, dat in die „zonden der jonkheid" ook „de verborgen zonden" der jonkheid verzonken ligt. Want weet wel, het wordt niet zoo spoedig bespeurd. Men denkt betere dingen van u. En uw jonkheid zelve is als een schild dat „den vermaner tot betere dingen" van u afhoudt, een vrijbrief om ongestoord en ongehinderd in veel kwaads te volharden.

En wat nog het ergst is, ze werken levenslang na. Zelfs als ge door Gods onuitsprekelijke erbarmingen verzoend en verlost zijt, loert de oude vijand nog altijd van binnen en borrelt de vuile fontein van ongerechtigheid, waar onze Belijdenis van spreekt, altijd weêr op!

---

o, Waar zouden we ons toch bergen, indien we geen Heiland hadden, die over die zonden onzer jonkheid het floers zijner goddelijke ontfermingen dekte!

Denk u eens in, dat ge nooit van die jagende herinnering afkwaamt! Hoe bang zou het u niet wezen!

Maar dan ook, hoe om nooit uit te spreken genadig is het toch niet van den Zone Gods, dat hij tusschen u en

uw jonkheid gaat staan, en u toeroept: „Vergeet wat achter u is en strek u uit naar wat voor is", en dat tot zelfs uit zijn kribbe de toon der zalige verzoening u in de ooren ruischt!

Och, dat onze knapen, dat onze kinderen, dat onze jongelingen het eens wisten, wat eens die „zonden der jonkheid" voor het nog onverzoende hart zijn zullen, — hoe zouden ze tot God vluchten, hoe zouden ze de bezoedeling der wereld ontvlieden, hoe zouden ze dicht schuilen bij hem, die dáárom ook „de kinderkens tot zich liet komen", opdat ook reeds over de onbekeerde jonkheid zijn genade beschermend waken zou.

„De zonden uwer jonkheid", maakt ze niet te veel, gij kinderen! Bidt ze af eer ze komen! Strijdt er met heel uw ziel tegen!

Ik weet wel „een jonkheid *zonder* zonden" is er niet, maar waarom uw ziel niet gekeerd naar wat liefelijk is en wel luidt?

Och, help daar uw gedoopte kinderen toe, gij, gemeente van den levenden God! Gij ouders allermeest!

Er kan zooveel gemeden! Er kan zooveel tegengehouden! De poriën van een kinderziel zijn zoo fijn. Ongemerkt steekt ge ze door uw eigen zondige omgeving aan. Maar ook ongemerkt wil de Heere u gebruiken, om uw kinderen een medicijn te doen inademen.

Nog eens, de „zonden der jonkheid" vormen een zoo droeve en diep weemoedige bladzijde in de zondegeschiedenis van onze arme menschheid.

Maar ook er kan zooveel voor en door en in de jonkheid, naar Gods Woord, geijverd, om die zonden te binden, die zonden te beperken, die zonden heur prikkel te ontnemen.

En nu dan, lezer, jeugdige of oudere lezer, *waart*, . . . *zijt* gij daarin getrouw?

LXXIX.

„Gij stelt mij voor uw aangezicht in eeuwigheid."

> Want mij aangaande, Gij onderhoudt mij in mijne oprechtigheid en Gij stelt mij voor uw aangezicht in eeuwigheid.
>
> Psalm 41 : 13.

Er zijn vooral in den Psalmbundel zoo van die schijnbaar weinig beteekenende uitspraken en waar bijna een ieder overheen leest, en die toch, als men ze even peilt, zulk een schat van troost en zulk een bron van genade blijken. Zoo o. a. dat woord uit Psalm een en veertig, dat boven dit stukske staat. o, Denk het eens in en spreek het voor uw ziel eens uit, wat er in dat ééne korte woord niet aan heerlijke genade verscholen ligt.

Ik zou omkomen, zegt Gods kind, en toch kom ik niet om, en zal ik veeleer nog den triomf over mijn wederpartijder zien en over den man, die mijn ziel kwelt. Maar . . , ach dit zal heusch niet wezen, omdat ik hem sta, of omdat ik boven hem iets voorheb, neen, maar eeniglijk en alleen daarom, dat ik een kind van *dien God* ben. Niet om het kind, maar om *God* gaat het. En omdat de eere van dien Vader, van dien God er meê gemoeid zou zijn, dáárom en daarom alleen komt het kind, hoe het dit ook verdriet, er toch ten leste meê door.

En er door, volstrekt niet *zonder* gerechtigheid. Want dan zouden alle duivelen om wraak roepen en uit de diepte

der hel tegen den hemel inschreeuwen: „Dat God onrecht vaardig was, en dat, als het zoo ging, zij zelven, zij duivel len, ook wel in den hemel konden

Neen, het kind gaat er door *met* gerechtigheid en zonder eenige de minste ongerechtigheid. En het mysterie, hoe dat kan, zie dat lost de Psalmist op in zijn zielservaring, dat hij zelf zijn gerechtigheid telkens losliet, maar dat God ze voor en in hem vasthield. „Heere, want mij aangaande, Gij onderhoudt mij in mijne oprechtigheid!" In *oprechtigheid*, dat is nog meer dan in gerechtigheid. Want dat wil er nog bij zeggen: »dat ik gerechtig gemaakt door U, mij niet aanstel, als had ik zelf 't zoover gebracht." Maar oprechtelijk, in en buiten mijn hart, belijd: „God de Heere deed het, Hij alleen!"

En hoe gaat dat nu in zijn werk?

Onbeschrijflijk eenvoudig, mijn broeder, want daartoe doet Gods liefde slechts dit éene: *Hij stelt u voor zijn aangezicht in eeuwigheid.*

Dat deed Hij eens eeuwiglijk van voor de grondlegging der wereld; „in dat eeuwiglijk stellen voor zijn aangezicht" lag saâm uw verkiezing en met die verkiezing de wortel van al uw heil.

„U stellen voor zijn aangezicht" dat deed Hij evenzoo in uw wedergeboorte, bij de instorting in uw ziel van het geloofsvermogen, toen gij van dood levend werdt. Want zie toch, al uw leven in de wereld en uw staan in den dood was immers niets anders, dan dat ge buiten zijn licht stondt en van hem uw God vervreemd waart. En uw levensontwaking in het geloof was immers juist dat uw komen voor Gods aangezicht, en het opeens zien bij het licht van dat aanschijn én van uw eeuwigen dood én van zijn peilloos diepe genade! Want dit weet ge zelf toch, niet *gij gingt* in dat aangezicht Gods staan, maar Hij was het, die er u voor *stelde.* o, Goddelijk moment dier eeuwige geboorte, toen de Ontfermer op u nederzag en gij niet meer weg kondt, maar nu *gesteld* waart en dus daar *stondt* voor zijn ontzaglijk en toch zoo vertroostend aangezicht!

En zoo ging het immers door?

Want zoo goddeloos bleeft gij en bleef ik, ook na die wondere ontfermingsdaad Godes, dat wij na kort genot ons al heel spoedig aanstelden, als hadden we van onzen God genoeg en als zei onze ziel tot zichzelve, dat men toch niet altijd op God kan blijven zien, dat er in zulk een eentonigheid toch geen leven was; en dat men ook weêr eens naar het zichtbare toe moest. Natuurlijk met het idée, om dan later weêr naar God terug te keeren. Maar voorshands dan toch, om weder eens buiten God iets goeds te hebben. En dan liefst onder het afzwerven nog er bij zingende: „Maar 't is mij goed, mijn zaligst lot, nabij te wezen bij mijn God!"

Ja, waarlijk zulk een raadsel is ons menschenhart. Wie schrikt niet wel eens van zichzelf?

Maar feitelijk kan Gods kind niet wat hij wil.

Hij wou wel van zijn God wegloopen, om eens vrij te zijn, maar God laat het hem niet toe. En al zijn wegloopen gaat maar in den droom. Hij waant dan dat hij.... van God af is. Beeldt zich in dat hij nu vrij is. Droomt dat hij later weêr naar zijn God zal terug gaan.

Maar in de werkelijkheid is het niets dan schijn.

Hij *kan* niet. Want „God stelt hem voor zijn aangezicht *eeuwiglijk*," en op zijn best heeft hij de lippen weêr aan den beker der zonde gezet, of zie, als een verschrikkend licht wordt het om en als een vuur in hem. Wat dat is, die benauwing der consciëntie? Die droefheid over de ziel uitgegoten? Dat vreeselijk verschrikt zijn in de beenderen? Och, wat anders dan Gods aangezicht, waarvoor ge eeuwiglijk gesteld zijt. En daarom kàn een kind van God niet zondigen, of terstond na de zonde komt schrikkelijke zielsverbrijzeling en zielroerend berouw!

Maar dan ook het na het berouw weêr het *roemen.*

Want God de Heere gaat altijd door. En als ge dan daar neêrligt met een ziel die het opgeeft en uitroept: „o, God, geef het met mij maar op. Ik durf het aangezicht niet meer opheffen!" — dan doet God altoos weêr hetzelfde en *stelt u weêr voor zijn aangezicht.* Nu voor zijn „vertroos-

tend" aangezicht, en zacht vloeit dan de liefde Christi uit in uw gemoed.

En zoo, God zij lof, zal het *eeuwig* blijven: „Gij stelt mij voor uw aangezicht *eeuwiglijk.*" En daarom, wat er ook kome en wat er ook dreige, er onder gaat het nooit, of het komt er zoo zeker weêr boven op, als God *God* is. En eens, daar boven, dan heeft het van God weg willen bij onzen eigen wil voor eeuwig uit. En dan stelt Hij al zijne kinderen in het eeuwig genieten van zijn aanschijn. Jehovah heerlijk in zijn heiligen! o, Geve zijn erbarmen het, heerlijk ook in u en mij!

LXXX.

„Niet gij den wortel, maar de wortel u!"

Zoo roem niet tegen de takken; en indien gij daartegen roemt, niet gij draagt den wortel, maar de wortel u.
Rom. 11 : 18.

»Niet gij den wortel, maar de wortel u!" vooral vlak na Pinksteren en ter wederopwekking van wat op dat goddelijk hooggetijde door onze ziel ging, een indringend en lichtscheppend woord!

Toen het Pinksteren was, wezen we op het »lichaam van Christus", dat ontvangen in het Paradijs en in Abrams roeping tot levensbeweging gekomen, ten leste uit Israëls moederschoot geboren was, in dat ontzaglijk oogenblik, toen de Heilige Geest, na door den Vader daarboven aan ons Hoofd te zijn gegeven, alsnu uit dat Hoofd, langs al de aderen van het geestelijk weefsel, werd uitgestort in de „gemeente des levenden Gods."

Een machtig feit, dáárom voor de ziel van Gods kinderen zoo vertroostend, overmits ze nu weten, dat de Heilige Geest nooit meer uit de gemeente uitgaat; dat die goddelijke levensadem nooit meer uit de longen van het „lichaam Christi" wegzuigt; en dat dus, ook al schijnt aan hand of voet een lid verkleumd, bevroren en gestorven, uit dat lichaam der gemeente zelve de Heilige Geest, d. i. de

Trooster, de Bezieler, de Levenwekker steeds weêr, van binnen uit, zulk een lid „bij het leven behoudt" en weêr bijbrengt.

En wat leert Jezus' wondere apostel, de heilige Paulus, ons in dat „niet gij den wortel, maar de wortel u!" nu anders?

Voor hem staat nu de „gemeente des evenden Gods" in het beeld van den olijfboom. Van een levend iets dus; waar een innerlijke levensbeweging in zit; en dat zóó saâmhangt, dat al de takken en twijgen het levenssap opzuigen uit het merg, dat door de holligheid van den stam uit den wortel naar boven komt. Een boom heeft nu eenmaal het leven in zich, of het in geen boom meer; een boom uit welks wortel het leven wegweek en welks levenssap opdroogde, is dood hout en hield op een boom te zijn. En elke tak of twijg, elke bloesem of vrucht, die ooit, hetzij gegroeid of ingeënt, op dien boom gedijde, heeft niet één enkelen druppel levensvocht in zich, of ze hebben dien door den stam uit den wortel en door dien wortel uit de aarde zich toegezogen.

En dit nu op de „gemeente" overbrengende, onderwijst de apostel ons alsnu, dat het met die „gemeente" des levenden Gods juist evenzoo staat. Want dat die „gemeente" niet gemaakt is, doordien men levende takken van andere boomen heeft afgesneden, om ze voorts tot een boom aaneen te lijmen en er nu een wortel onder te spijkeren, die dan eigenlijk door de takken zou gedragen worden. o, Neen, niets, volstrekt niets er van. Dat ware de uitstorting van den Heiligen Geest, en de levenseenheid der gemeente in haar Hoofd, en den verkiezingswortel aller geestelijke dingen loochenen. Neen, maar dat ook „die gemeente des levenden Gods" eerst, evenals in den eikel de toekomtstige eik, slechts aanwezig was in het Woord Gods; dat ze door God in de aarde dezer wereld gelegd, begon men een kleine spruit te maken; allengs opschoot; toen door God met den tuin van Israëls volksstaat is omtuind; en in die eerste omtuining te wild opgeschoten, wel een vrucht aldoor droeg in de „uitverkorenen" (vs. 7); — maar als boom, als stam, als olijf mislukt bleek; totdat toen God de Heere heel de kroon er heeft afgesnoeid; Israël tijdelijk heeft verworpen; en van de wilde olijven der heidensche natiën alstoen spruiten heeft ingeënt op den stam zijner uitverkiezing, in het mergsap zijner gemeente, op den levenden wortel van het heerlijk organisme des Zoons.

Toppunt van dwaasheid dus als die toegebrachte heidenspruitjes, die nu het éénig groen op den kaalgesnoeiden stam vormen, zich gaan inbeelden, dat wat daar achter ligt, hun niet aangaat, en dus vergeten, dat alsnu al hun heerlijkheid er in ligt, om van nu voortaan op den eens gestoelden wortel van Isaï te bloeïen.

En toch dat wilden ze eigenlijk; daar boog zich hun dwaas hart toe over. Dan was men van Israël los. En dan waren *zij* het die het deden. Maar juist daarom bestraft Paulus het dan ook zoo ernstig: „Niet gij den wortel, maar de wortel u!" Want — en o, of al mijn broederen dit woord toch hooren wilden — van den wortel af, dat is niet maar afzijn van Israël; och, dit ware het minste: neen, maar het is tegelijk afgaan van den Zoon des levenden Gods, van uw Middelaar, van uw Levenskracht. Want Israël is niets en Abram is niets, maar in hun planting stak het levenssap van uw Heer!

Prent u dat toch in de ziel, en laat niet af, eer ook uw broederen het vatten.

Dat wilde jagen en drijven van veel ijveraars onder wie rechtzinnig zijn, ook in onze dagen, kan niet, o, zal niet duurzaam gedijen, tenzij ook de kinderen onzer eeuw weêr indachtig worden aan den boom, waaraan zij slechts takken zijn, en aan den stam, waarop die takken als kroon zitten, en aan het mergsap, dat in dien stam als hun levensbron opklimt, en eindelijk aan den wortel, wáárop die stam rust.

Maar vat ge dat ook eenmaal, dan zult ge vanzelf weêr aan de leer, aan het leven, aan het zielebloed der vaderen vanouds a ansluiten. Och, neen waarlijk niet, omdat Calvijn iets vas, of Gomarus iets kon, of de Dordtsche vaderen iets vermochten; want zeg het toch en leer het toch, dat Calvijn een nietig schepsel was en Gomarus een schuldig zondaar en heel de kring der Dordtsche vaderen in zich zelven bij God voor niets geacht. Maar dan zult ge aan het leven van die mannen, aan de monumenten uit dat leven, ja aan het schrift dat op die monumenten staat, u en uw kinderen verbonden gevoelen, omdat ge alsdan belijden zult: *Dat was ook in die dagen het lichaam van Christus, en Christus, die in dat lichaam werkte.* Of wilt ge, het was Christus, die destijds reeds uit den wortel in den stam het sap deed opstijgen, waaruit mijn ziel thans leeft.

LXXXI.

„Zie, Ik wil aan u!“

Profeteer en zeg: Alzoo zegt de Heere Heere: „Zie, Ik wil aan u!" Ezech. 35: 2, 3.

Er zijn in 's Heeren leidingen met personen en met volken tweeërlei wijzen van doen.

Aan den éénen kant een goddelijk dulden met goddelijke lankmoedigheid; maar ook anderzijds een op een gegeven oogenblik beslist en merkbaar breken met dit lankmoedig dragen, om de ziel van 't weêrspannig en weêrbarstig menschenkind aan te vallen in zijn toorn; neêr te werpen in zijn verbolgenheid; en met de overweldigende kracht van zijn oordeel te verschrikken.

Waar dit aan hangt?

In den diepsten grond alleen aan Gods naam en aan diens naams eere.

Bedenk toch wel, God de Heere heeft niet alleen met den zondaar, maar ook met den Duivel te rekenen. Dat toont het boek van Job u wel. Waarom gaan al de baren en golven des Almachtigen straks over het moêgestreden hoofd van den vromen Job henen? Toch niet om zijn exceptioneele zonde. Ook niet om hem door lijden te heiligen. Noch zelfs eigenlijk om zijn geloof te beproeven. Maar alleen omdat de Duivel God uitartte over „zijn knecht Job," en met een lach der hel om de lippen Jehovah belasterde, „dat het werk Gods in Jobs hart geen echt werk was en dat 't maar om voordeel en rijk leven ging." En toen moest

Job er onder. Niet omdat God zelf aan Job twijfelde. Neen, maar juist omdat God *niet* aan Job twijfelde, en Hij nu, tot eere zijns naams eens aan den Duivel toonen wilde,hoe wezenlijk echt dat geloofswerk in Job was en waar een kind Gods zonder ooit te vervallen, wel tegen kon.

En waar de Duivel nu alzoo doende was, om God over zijn volk en over zijn uitverkorenen te sarren, waar dezen goed liepen, gelijk immers Job van ergerlijke zonde vrij was, — zoudt ge dan heusch meenen, dat de Satan er geen notitie van zou nemen, als Gods kinderen wel terdege te berispen zijn?

Maar wat denkt ge dan, o, kind der opstanding, denkt ge dan wezenlijk dat er ooit één enkel zondaar kind van God kan worden, zonder dat hij op 'tzelfde oogenblik een doorn in het oog van Satan wordt? Denkt ge dan waarlijk dat Satan niet op Gods kinderen acht slaat, om ze te bespieden, of ze ook uitglijden? En als ge uitglijdt, zoudt ge dan denken dat Satan zich *niet* verkneukte van blijdschap en uw God *niet* in zijn aangezicht uitlachte, dat die lieve vrome uitverkorenen dan toch zoo ellendige zondaars bleken te zijn? Satan scheldt ze voor Gods ooren als huichelaars uit!

En hoe is nu de positie van God den Heere tegenover dien Satan, als Satan Gods kinderen alzoo met den vinger nawijst?

Is het niet de positie van een beschaamden vader? Van een vader, die erkennen moet dat het zoo is? Die er voor het oogenblik niets tegen in kan brengen? En o, zoo diep voelt, dat in Satans oog de schande van die ergerlijkheid volstrekt niet op die zondaren neêrkomt, maar wel terdege op dien God, die zulke zondaren zijn kinderen had genoemd?

o, Beschouw uit dat oogpunt de zonden van uw leven eens, en zeg mij, krijgt ge dan niet een geheel ander gevoel van de onuitputtelijke mogendheid die er zitten moet in dat goddelijke dulden, dat ondanks Satans duivelsch lachen, u toch nog met die onbeschrijflijke lankmoedigheid droeg; en in plaats van u terstond om te werpen, u nauwelijks iets merken laat van de smart die gij uwen God aandeedt, en met vaderlijk mededoogen, wetende wat maaksel ge zijt, u vermaande en door de macht van het Woord u bewoog en drong tot beter, en zijn engelen zond om u

in toom te houden en u innerlijk bad door den Heiligen Geest, om toch de liefde uws Vaders niet te bedroeven.

En ziet, voor wat aan God zelven lag, zou Hij, de Alontfermer, nu wel eindeloos met zijn lankmoedigheid willen voortvaren. Maar als God de Heere het tegenover Satan nu op uw liefde voor uw Vader waagt, en het helpt niet en Satan merkt dat, en hij lacht er God om uit, en hij spreekt op zijn demonischen toon: „Zie, Heere, Gij hadt gezegd dat het kinderen waren die niet liegen zouden! En zie dan nu eens! wat dunkt u thans zelven van uw kinderen?" zeg het mij, lezer, moet, ja *moet* er dan niet eindelijk een oogenblik komen, dat God de Heere, om de eere zijns naams, niet langer afwachten en dulden en verdragen mag?

En als gij, op het oogenblik dat Satan God alzoo sart, dan nog maar aldoor gevoelloos blijft voortgaan op uw boozen weg en uw zonde aanhoudt, en u om God niet bekommert en u niet aan Hem stoort, zeg zelf, mijn broeder, *moet uw Vader dan niet eindelijk doortasten?*

Nu dat doet Hij dan ook in zulk een oogenblik.

„Kinderen die niet liegen zullen", heeft Hij eenmaal gezegd. D. w. z. kinderen, waarvan het uit zal komen dat ze toch ja wezenlijk echte kinderen zijn. Zie het maar in Jesaia 63 : 8. En daarom moet en zal het ook in dit leven nog uitkomen, dat er zulke kinderen ook worden bevonden.

En nu bleek het bij u onmogelijk, om dat langs den weg van goddelijk geduld aan het licht te doen brengen. En daarom moest het dan eindelijk in den weg des goddelijken toorns gaan.

Ziet, Ik wil aan u! spreekt dan de Heere der heirscharen, of neen, liever nog de diep verontwaardigde en gegriefde Vader tot het Hem tergend kind.

LXXXII.

„De handpalmen van Tsalmuna."

> De oversten van Succoth zeiden (tot Gideon): Is de handpalm van Tsalmuna alreede in uwe hand, dat wij uw heir brood zouden geven?
>
> Richt. 8 : 6.

Gideon is een geloofsheld.

Geen held in overmoed. Niet voortstormend in vermetelheid. Noch ook stoffend op de kracht van zijn geloof.

Neen, niets er van. Gideon is als een kruipende wezel, die niets waagt en niets durft en maar niet gelooven kan, en die, nu zijn God hem, nog al in buitengewone openbaring, zijn stelligen last laat aanzeggen, nog naar allerlei teekens en geloofshulpsels omziet, om zijn ongeloof te boven te komen.

Maar hoe dan ook, door Hem die alle dingen werkt, is er eindelijk geloof in Gideons borst ontwaakt. En nu gaat hij dan ook, en aarzelt niet langer en slaat de hand aan het gevest en trekt op den Midianiet los.... hij en, denk eens wat een schare, twee en twintig duizend man met hem.

Dat verzwakte natuurlijk zijn geloof weêr. Wie 22,000 man bij zich heeft, ziet minder naar God om, dan die alleen staat. En omdat God de Heere ons in Gideon een geloofsheld wil toonen, moet dat leger weg. En weg, niet doordat God ze wegneemt, neen, maar doordien God aan

Gideon den last oplegt, den ontzettenden last, om *ze zelf* weg te zenden.

En de Geest werkt in hem, dat hij dat doen kan en dat doet; en nu heet het: „Wie bloô en versaagd is, vliede!" en zie, op dat woord slinkt meer dan de helft reeds weg en slechts tien duizend blijven.

Maar ook zoo mag het nog niet. Neen, Gideon! met tien duizend man, dan werkt ge nog voor drie kwart buiten het geloof om. En daarom nog eens de zifting van het kaf. Wie aan de beek lekt, zal meê op mogen trekken. Anders niemand. En o, nu dacht Gideon zeker, dat wel minstens de helft zou bukken. Doch neen, slechts een klein groepje, een handvolle, een bendetje dat niets is, doet het. En nu aan u, o, Gideon! de vraag: Hebt ge nu, nu schier alles wegslonk, hebt ge nu nog geloof, om het aan te durven? om te weten dat het moet? om het te doen?

En ja, Gideon ontvangt dat geloof van den Heiligen Geest, en hij trekt op en hij valt aan en hij slaat den Midianiet, dat hij vlucht; vlucht inderijl; vlucht in verwarring.

Het geloof dorst; deed het en overwon!

Dat is Gideon de geloofsheld! Maar ziehier nu naast dit licht de schaduw in de gelooflooze lieden van Succoth.

Die Succothers spelen met het geloof.

o, Zeker, zij zijn ook voor den Heere en zijn heilige rijkszaak! o, Gewisselijk, ook zij zullen meêdoen! o, Zekerlijk, ook hun deel zal met het volk des Heeren zijn ... alleenlijk maar ze zouden eerst wel „de handpalmen van Tsalmuna" willen zien.

Tsalmuna was de machtige Midianietenkoning; hun plaag; de gevreesde tiran; de geesel Israëls; die het bitterlijk wreken zou, als de Succothers tegen hem dorsten opstaan.

En daarom zijn ze bang, en kruipen van vrees ineen. o, Ook zij willen wel van Tsalmuna af zijn. Heil den held, die hen van den tiran verlossen zal. Maar.... eer zij er zich openlijk bij aansluiten, moeten ze de zekerheid hebben, *dat zij er geen kwaad bij kunnen.*

Als *het eerst gelukt* is; als ze zien dat het gaat; als er succes behaald is; en als ze naar de valsche Gamaliëls- theorie redeneeren kunnen: „Het lukt, *dus* is het eene zaak

uit God!", dán ja, maar ook dan eerst zullen ze de banier van Gods heirscharen kussen. Als het optrekken niet meer noodig is, dan vindt ge ook hen tot optrekken bereid.

En dan heet dat gelooven, en dan noemen ze dat een geloofsdaad, vrucht van geloofsvoorzichtigheid, en als het dan door hun thuisblijven soms *mis*lukt, dan zeggen ze: „Ziet ge wel, hoe goed we deden, met niet aanstonds meê te loopen, want het blijkt nu toch wel: uit God was deze zaak niet!"

Onvoorwaardelijk moet natuurlijk geprotesteerd tegen hen, die deze liefhebbers van „Tsalmuna's handpalmen" uit de hoogte veroordeelen willen, denkende: „Wat heb ik toch een veel bezielder geloof dan zij!" Want weet wel, de Gideons kennen al de geloofsangsten der Sûccothers bij eigen ondervinding, en al gaan ze nog zoo moedig op den Midianiet los, och, in de binnenkamer beven ze als een rietje voor hun God en smeeken als geloofloze kinderen om een teeken en nogmaals een teeken, om toch zekerheid voor zichzelf te krijgen, en bewerkt te worden door den Geest.

Daar gaat dus niets van af. De Gideons zijn in zich zelf Succothers en hunkeren in stilte eigenlijk even hard naar Tsalmuna's handpalmen.

Maar *dit* is het verschil.

Terwijl de Gideons dit in zich zelf veroordeelen, en zoo weêr naar den Geest trekken, en dus eindigen met geen handpalm van Tsalmuna, maar met een teeken van hun trouwen God te begeeren en dan ook gaan en optrekken, en komen tot het geloof en in het geloof wonderen doen, blijven de liefhebbers van Tsalmuna's handpalmen rustig thuis, hebben met hun geloofloozen toestand vrede, en willen dan nog liefst den Farizeeschen schijn er bij hebben, van óf de wijze mannen geweest te zijn, die wel wisten dat het mislukken zou, óf de dappere helden, die als het *niet* mislukt, zich met der overwinneren lauweren sieren.

En dat nu zal in eeuwigheid niet bestaan, want dat gaat buiten God om en tegen God in.

Zie het dan ook maar aan de Succothers.

Gideon overwon. Eindelijk heeft hij „Tsalmuna's hand

palmen." En nu ja wil Succoth brood en toespijs en een lofzang voor de helden geven.

Maar Gideon veracht hen, en wel verre van deze geloof-looze pronkers met eene eere, die hun niet toekwam, jubelend tegen te trekken, nam hij de doornen der woestijn en de distelen van het doornenbosch, „en deed het dien van Succoth verstaan."

Zoo zijn in Gods Woord de geloofshelden, en zoo vergaat het naar den wille Gods allen Succothers, die meer zien op *Tsalmuna's handpalmen* dan op de *hand des Heeren*, die nooit wordt verkort.

LXXXIII.

„Twee of drie beziën in den top van de opperste twijg."

Doch eene nalezing zal daarin overig blijven, gelijk in de afschudding eens olijfbooms, twee of drie beziën in den top der opperste twijg.
Jesaia 17 : 6.

Door Golgotha is eenmaal *het kruis* als stempel en symbool voor al Gods kinderen op „het leven in deze wereld" gedrukt. En nu komt dat kruis onveranderlijk in één van deze twee vormen: óf er is vrede met de wereld van buiten dat ze ons *niet* vervolgen, *niet* smaden, *niet* den dood aandoen, maar dan kwijnt het ook meest van binnen; óf wel er breekt terdege vervolging uit, dat ze de Christenen niet meer dulden of zien kunnen, en dan zijn Gods kinderen meest geestelijk rijk, bezield, vol des geloofs en des Heiligen Geestes.

Het laatste is op verre na nog het treurigst niet. Want als de wereld den ban op u legt, u uitstoot, u aanfluit, u beschimpt, en eindelijk de hand aan u slaat om u te vervolgen, dan raakt ge vooreerst van de huichelaars af, die dan wel oppassen dat ze niet langer meêdoen. Ten tweede krijgt de huichelaar in uw eigen boezem dan een geduchten genadeslag, want dan hebt ge aan vertoon-maken niets meer, maar komt het op innerlijke vastheid en verzekerdheid aan. En wat ook iets, ja, wat het meeste zegt, dan geeft de Heere der heerlijkheid verdubbeling van genade; dan overgiet Hij

dag aan dag de zijnen met versche olie; en breken de krachten zijner mogendheid heerlijk in de zielen en op de lippen zijner verlosten uit.

En daarom veel, veel zwaarder kruis is, zoo ge het wel beziet, eigenlijk in dagen van betrekkelijken vrede aan Jezus' gemeente opgelegd. In dagen zooals nu, nu er wel aan tegenwerking en ondermijning en verguizing geen gebrek is, maar men u toch stil en fatsoenlijk laat voor wie ge zijt, duldt dat ge uw gang gaat en u, mits ge niet al te vurig ijveraar wordt, nog des noods met eere wil noemen.

Want zie toch, in zulke dagen weet ge eigenlijk nooit op wie ge aan kunt. Halve en heele vrienden mengen zich dooréén. In u zelf loopt alles op bijpaden en tot een gaan op den koninklijken weg ontbreekt u telkens de kracht. Mat, onbezield is het Christelijk leven. Het is alsof het God den Heere niet belieft, mannen van kracht te verwekken. Schaduwachtig wordt heel het Christelijk erf. Een geest zoo al niet van *diepen* slaap, dan van *slaap* en sluimering toch schijnt over de belijders van Jezus uitgegoten. Er is overal getwist. Van trouw tot in den dood komt ge schier niets te merken. Er is geen vasthouden meer aan de fondamenten. Gemelijk ziet men het aan, dat alles wordt losgewrikt. En op de bange vraag, die in uw eigen ziel slaat, hoe dan toch tot zekerheid, hoe dan toch tot vastheid, hoe dan toch tot het inzicht van den eenig goeden en beproefden weg te komen, slaakt de broederkring om u heen eer een kreet van vertwijfeling, dan dat men u het vaste pad, dat op God en zijn vrede uitloopt, wijzen zou.

En of ge daar a onder zucht en daar tegenin mort, het baat u niet. Want weet wel, de wereld, waarin Jezus' gemeente leeft en waar ze zelve uit komt en voor wat de personen aangaat nog toe behoort, is te onrein, te zondig, te machteloos, om de sneeuw, die blank als witte wol op haar nedervalt, langer dan één oogenblik in haar onbesmette witheid te laten schitteren.

Gods waarheid is wel vast en zeker en onbevlekt. Maar ons leven en ons hart en ons bewustzijn is te gescheurd en gespleten en geschilferd, om het afschijnsel van die

waarheid in onze eigen zielssfeer anders dan gebroken en dus onvast te doen zijn.

Wat Rome leert en belooft, zou, *als het kon*, wel heerlijk wezen: een kerk die *absolute zekerheid* over elk ding kon geven. Maar het *kan niet*, omdat de zonde zoo schrikkelijk is, en het aan zondaren *niet* gegund is, anders dan in het leven van het *geloof* de eeuwige zekerheden te grijpen. En wat nu is het *leven van het geloof?* Wat anders, dan die enkele volzalige oogenblikken, als het geloofsvermogen eens in volle krachtsspanning komt en het God den Heere belieft, met volle klaarheid te schijnen in de donkerheid van ons hart.

Zoo is de toestand nu eenmaal, en zoo zal hij blijven ten einde toe. Die worsteling kan niet van ons weggenomen worden. En tot op onzen dood toe zullen we uit geloof in ongeloof vallen, om uit ongeloof weêr tot geloof te worden opgeheven. En ondertusschen zal de gemeente ontbloot staan. En zal de twisting der broederen u de ziel verscheuren. En, zult ge smachten naar eenheid, en zie, ze is er niet. En dorsten naar volmaakte zuiverheid in de belijdenis der waarheid, en zie, er zijn rimpels en vlekken. En uw ziel zal er moede onder worden, als ge ziet, hoe anderen zelfs den last van die worstelingen niet tellen, en al meerderen, „om frisch te zijn," gelijk het dan heet, de waarheden Gods voor menschelijke phrasen uitruilen, en het getal der getrouwe vasthouders aan Gods heilig Woord al inkrimpt, en er u telkens weêr een tegenvalt, op wien ge bergen zoudt gebouwd hebben, en ge met den dag meer ook in uzelven tekort schiet, en zoo vanzelf eindelijk tot de bange gedachte komt: „Is er dan niemand meer die God vreest? Is dan alle kennisse weg? Zijn er dan niets meer dan wateren van Pharpar en vlieten ze dan ganschelijk niet meer de stille beekjes der Jordaan?

Want dat is het allerbeklemmendst nog, indien dat gevoel van *verlatenheid* dan het kruis nog zwaarder komt drukken. Dat eenzame! Dat gaan twijfelen of er nog wel iemand is! Dat soms uitroepen: „o, Mijn God, o, mijn Vader, is dan al dit volk goddeloos en durf ik dan nog staande blijven!"

En ook *die* zielsangst mag niet verdoofd. Eer moet ook die bittere teug ingedronken. Want „allen mensch laten varen, wiens adem in zijn neusgaten is," en aan zichzelf volkomen gaan wanhopen, om langs die innerlijke verlating eindelijk *alles* in God te vinden, komt juist door die ontvalling van het liefste op aarde het snelst en diepst ons in de ziel.

Maar durft ge dat aan, dan zijt ge er ook op hetzelfde oogenblik uit. Want zie, dan komt God de Heere u in zijn Woord op hetzelfde oogenblik weêr troosten, en dat ledig voor u bevolken en uw eenzaamheid aanvullen. Door u vooreerst te zeggen, dat het alle eeuwen door juist evenzoo was, en dat Hij, uw God, er zijn kerk toch heeft doorgeholpen. Maar ook ten anderen door u te verzekeren, door het u te betuigen, door het u vastelijk te doen gelooven, dat ge *niet alleen zijt*, maar dat de door God gekenden, ook al kent gij ze niet, er toch zijn; ook in uwe omgeving zijn; voor u bidden en geestelijk, op ongeziene wijze, met u leven.

Dan is het ook bij ons, als in Israëls dagen, dat alles afgeoogst en leêggeplukt en nagelezen schijnt, en dat ge zoudt zeggen: „De olijfboom is ganschelijk ledig." En dat dan toch, niet aan den kant die naar de aarde is toegekeerd, maar hoog in den top, waar God op neêrziet, aan een dun fijn twijgje, dat geen menschenoog meer bespeurd had, en dat, bij de zware stengels en dikke takken vergeleken, niets was, toch nog enkele olijfbeziën innerlijk van olie en van vettigheid zwellen.

Jesaia zegt het zoo heerlijk: *Nog twee, drie beziën aan den top van het opperste der twijg!*

En Gods lieve zon beschijnt ze en zijn heilig oog laat niet van ze af!

Ja, Godlof, zoo was het *toen*. Zoo is het *nog* in onze dagen.

Verborgen, ook in zijn zaligmakend werken, *is* onze wondere Heer!

LXXXIV.

„Trouweloos aan het geslacht uwer kinderen."

> Indien ik zeggen zou: Ik zal ook alzoo spreken zoo zou ik trouweloos zijn aan het geslacht uwer kinderen.
>
> Ps. 73: 15.

Niets is er wat den eenling, den verlatene, den met zijn ziel eenzaam omdolende zoo machtig staande houdt, als te weten: Ik hoor bij een volk, bij een geslacht, dat het nooit anders of beter verging!

Als ge op u zelven alleen bleeft zien, dan zoudt ge het opgeven. Wat is dat ook voor een strijd van een enkel zwak persoon tegen heel die wereld en al die geleerden en die machthebbenden en die toonaangevers in. Zie, ze lachen u uit met uw geloof. Ze halen de schouders op voor uw onnoozelheid. En intusschen genieten *zij* de wereld; en ze zijn in eere; en ze komen vooruit, en ge kunt het op zijn best merken, dat ze, om hun missen van den Immanuël, iets minder hebben.

Toen ge nu pas bekeerd waart, was dat nog het ergste niet. Want, niet waar, toen dacht ge bij uzelven en een stille stem fluisterde van binnen: Wat nood, laten zij hun deel dan in de wereld hebben, ik heb mijn God en zijn Christus en van de liefde van dien Christus de volle genieting. Ben ik niet nog rijker dan zij?

Maar zoo bleef het niet. Eerst ja, in den eersten gloed

der ontvonking was er iets onbeschrijflijk schoons en wegsleepends in dat geloofsleven. Zooals het eerste gevoel van warmte van den haard is, als ge verstijfd van koude binnenkwaamt, zoo en nog veel heerlijker gewaarwording hadt gij toen van binnen. Dat was de overgang. Het eerste drinken uit de Fontein der eeuwige wateren. Het gekomen zijn door de Roode Zee en het zien dat Farao verdronk en nu dat juichen diep uit de borst aan den oever.

Maar toen kwam de woestijn. Gods Woord had het u wel gezegd, dat het lijden dezes *tegenwoordigen tijds* niet te noemen is bij de heerlijkheid *die dán zal geopenbaard worden*, en de gezant des Heeren had het wel uitgeroepen: We wandelen door *geloof* en niet door *aanschouwen*. Niet dan „in *hope* zijn we zalig geworden." Maar ge hadt u aan dat stellige woord niet gestoord en gedacht: Het komt toch wel; nu reeds; in dit leven.

Dat kwam, omdat ge het wezen des *geloofs* niet verstondt, en nog niet begreept, dat „gelooven, is, niets in handen hebben, het omgekeerde voor u zien van wat waar is, en dan op Gods zeggen alleen leven in de zekerheid, dat het niet is zooals het aan u zich toont, maar gelijk Hij, uw God, het u in zijn Woord voorhoudt.

En dat is geen wonder. Want wat *geloof* is, dat leert men uit geen boekje, door geen catechisatie, uit geen preek, van geen hooren zeggen. Wat *geloof* is, dat leert God u alleen, als Hij u gelooven doet en u in den geloove geestelijk inleidt. Zoo heeft de Heere het aan Abram geleerd, en aan David geleerd en aan Paulus geleerd; niet door het hun voor te zeggen, maar door er hen in te brengen: en zoo doet de Heere dat, ook nu, met al zijn kinderen nóg.

Het kón dus niet anders; het *moest* zoo; die eerste overzalige gewaarwording moest allengs wegsterven, om plaats te maken voor angst, voor een doove ziel, voor leêge handen, voor stomme lippen, en voor takken zonder vrucht.

En toen eerst kwam de wezenlijke ernst. Want nu stond het er zoo voor, dat die wereldlieden het goed en wel en vredig hadden en u uitlachten, en dat gij u tegenover die lieden der wereld wel groot hieldt, maar innerlijk eigenlijk *niets* hadt en zoo arm en ontbloot en ellendig er aan toe waart, dat ge u zoudt geschaamd hebben, indien die lieden der wereld het eens vanbinnen hadden gezien.

Dat was het eigenlijke doorbreken van het *geloof.*

Niets hebben en dan toch juichen. Juichen niet op grond van uw bevinding, maar juichen omdat Gods Woord het zegt. Meer gelooven aan wat *God* u voorhoudt dan aan wat *uw ziel* u influistert. Gij weg, en God alles. *Alles,* óók in uw innerlijk werk, ook in uw heiligwording. Gelooven, weten, zeker er van zijn: heilig word ik nooit dan eeniglijk door Hem, in Hem, uit Hem; doordien Hij het doet, en het niet kan laten, omdat het vaststaat in zijn Raad en alle uitverkoren-zijn, een uitverkoren-zijn is, om heilig en onberispelijk te wezen.

Wie dat aandurft, die komt er. Of liever nog, die is er.

Maar dan gaat het ook door angsten, door bangheden, door duizend dooden! Dan gaat het u, zooals het Asaf verging, „toen zijn voeten *bijna* waren uitgegleden," d. w. z. toen hij, die ondankbare Asaf, er zijn goeden, trouwen God *bijna* had aangegeven, en op het punt stond, om den schrikkelijken vloek uit zijn ziel te laten breken, dat het maar beter is om met God *niet* door te gaan, en dus door te gaan met den Booze.

En wat houdt nu op dat oogenblik Asaf, d. w. z. elk kind van God dat in zulk een toestand verkeert, van dien vloek af? Gods genade, zegt ge, en ge hebt gelijk. God doet het! Maar, ik meen, hoe gaat dat in de overlegging van zulk een geplaagd Godskind toe? Hoe redeneert het dan vanbinnen in zijn ziel? Denkt hij dan aan God? Aan Jezus? Aan het zoenbloed? o, Dat alles komt later. Maar zijn eerste opwelling, neen, die is heel anders, die is laag bij den weg; die is gansch menschelijk. Want dan denkt hij: Er zijn er toch meer zoo! Het is Gods volk toch altijd zoo vergaan. En als ik nu anders spreken ging, dan zou *ik* trouweloos zijn aan het geslacht van Gods kinderen!

Of hij zijn God bedroeft, deert hem op het oogenblik nog zoo niet. Maar om bekend te staan, als een die de broedertrouw schendt. Te denken: die lange wolke van getuigen heeft het al die eeuwen door zoo verduurd. En daar hoor ik nu bij! En nu zou ik het opgeven, en zoeken gaan wat zij hebben verfoeid en gaan heulen met *hun* beulen!

Trouwelooze! Neen, daar beware God mij voor!

Nooit den verrader!

En zoo houdt de eenzaamheid opeens op, en al de gees-

ten der volmaakt rechtvaardigen komen om ons en de martelaars wuiven ons hun zegepalmen toe, en Gods engelenchoor hooren we juichen.

Godlof! dan ben ik er.

Dan heeft de strijd uit. Dan laat ik de wereld zelve genieten en mij uitlachen, en als ze dan mijn God noch hoonen er bij, dan blijf ik nog vol heiligen moed tegen ze inroepen. Zelf wel arm, wel naakt, wel niets hebbende, maar om een koning te zijn.... *door mijn geloof.*

LXXXV.

„Ledig, met bezemen gekeerd en versierd."

Dan zegt de onreine geest: „Ik zal wederkeeren in mijn huis, van waar ik uitgegaan ben, en komende vindt hij het ledig, met bezemen gekeerd en versierd.

Matth. 12 : 44.

Als we Jezus spreken hooren, wat draagt de strijd, die tusschen Satan en onze ziel om onze zaligheid gestreden wordt, dan toch een ontzaglijk ernstig karakter.

Het begint er meê, dat er onheilige, onreine geesten in de spleten van ons hart komen nestelen, zooals de nachtuilen en vledermuizen zich nestelen in een boomholte of rotskloof.

Nog niet de duivel zelf; niet de Vorst der duisternis; niet de verschrikkelijke Satan in eigen persoon; neen, maar de geesten, die hij er op na houdt; die hij inspireert met zijn boosheid; en die hij gebruikt als instrumenten, om zielen aan God te ontrooven.

Die onreine geesten dringen zich dan van lieverleê met duivelsche vrijpostigheid bij ons in; worden al stoutmoediger; en terwijl ze begonnen met een verborgen hoekje voor lief te nemen, eindigen ze met in heel ons hart den baas te gaan spelen, en zich in ons hart als heer en meester te gedragen, om ten slotte te zeggen: Het hart van dezen mensch is „mijn huis." (Matth. 12 : 44).

Maar dan juist komt het ook van de zij onzer ziel tot verzet.

Herbergen wil ons goddelooze ik die onreine geesten nog wel. Ze bij ons laten inwonen, uitnemend. Maar als die onreine geest het masker afwerpt en in plaats van ons te *dienen*, ons in het huis van ons eigen hart *bevelen* gaat, dan komt de hoogmoed van ons ik er tegen op, en doen we ons best, om dien onreinen geest zijn rust te benemen, hem het leven ondraaglijk te maken en hem zoo te dwingen tot verhuizen.

En meest lukt dat.

Zoo spreekt Jezus dan ook in de gelijkenis van zulk „een onreinen geest", die uit den mensch niet door Jezus wordt uitgeworpen, maar er zelf „*uitgaat*, zoekende rust."

Wel een teeken, dat de mensch, in wiens hart de onreine geest was ingedrongen, het hem *on*rustig maakte.

——

Er is hier dus ganschelijk geen sprake van een bekeerde, maar integendeel van een onbekeerde, die door Beëlzebub, den overste der duivelen, d. i. door sluwheid, den onreinen geest bewoog en noopte, om de vlucht te nemen.

Zie maar, wat er nu verder gebeurt.

Terwijl die onreine geest nu weg is en omzwerft in dorre plaatsen, gaat die brave mensch in het huis van zijn hart aan het werk. De toeleg is gelukt; de lastige indringer heeft het hazenpad gekozen; hij heeft het maar wat goed aangelegd; zie, nu is hij in zijn eigen hart weêr de baas; weêr vrij man; weêr kunnende doen wat hem goed dunkt.

Hij zal er dan nu ook eer van hebben. En daarom het eerste waarop hij bedacht is, zal wezen, om heel zijn huis van onder tot boven eens terdeeg te reinigen. Want overal heeft die onreine geest ingezeten, en alles is door zijn aanraking ontreinigd en besmet.

Letterlijk keert hij dan ook heel het huis van zijn hart met bezemen onderstboven, tot er geen smetje of vlekje of stofje van den onreinen geest meer te bespeuren valt, en hij naar waarheid zeggen kan: Nu is alles weêr schoon en zindelijk.

En zelfs daar laat hij het niet bij.

Ook „versieren" zal hij zijn huis. D. w. z. hij zal niet maar het kwaad nalaten, maar zich ook met deugden versieren. Ja, het lijkt voor de geburen wel, alsof die man daar naast hen, niet slechts met alle zonden gebroken heeft maar bovendien nog een toonbeeld geworden is van stille braafheid en deugd.

Alleen maar *zijn hart blijft ledig*. Buiten zijn „eigen ik" woont er niemand in. De „onreine geest" heeft de vlucht genomen, om rust te zoeken. Maar van een ander die er in kwam, hoorde men niets.

Zoo blijft het een korte poos dien mensch dan wel gaan.

Maar lang duurt het niet.

Want die onreine geest was wel om rust te *zoeken* weggegaan, maar het is nog niet zeker dat hij die elders *vond*. Wat dan, indien hij daarbuiten eens in steê van rust nog erger onrust had gevonden, en eens besloot dan nog maar liever met den eigenaar van dat hart in voortdurenden twist te leven, dan zoo rusteloos om te zwerven? Wat, indien de onreine geest eens terugkeerde!

En ja, daar denkt de eigenaar van dat hart wel om, maar bang is hij er toch niet voor. Want immers hij heeft er zijn maatregelen voor genomen. Hij *sluit* goed. En bovendien, ook al drong hij binnen, zelf is hij nu zedelijk aangesterkt en dus best in staat, om den indringer desnoods met geweld uit te werpen. Neen, neen, zie zijn prachtig hart maar eens aan, „met bezemen gekeerd en versierd." Wat zou iemand die zulk een hart heeft voor den booze nog vreezen? Een goede consciëntie is immers een veilige talisman tegen den duivel!

Zoo denkt hij.

Maar hij misrekent zich ganschelijk. Want zie, er gebeurt iets, waarop hij ganschelijk *niet* gerekend had. De onreine geest komt terug, maar.... *niet alleen*. Hij is ook slim. Hij wist ook wel, dat hij gevaar liep, het af te leggen, als hij alleen er zich aan waagde. En daarom is hij zoo voorzichtig geweest, om handlangers meê te brengen. Ze zijn met hun achten. Want alzoo gaat de Heere voort: „*Dan gaat hij heen en neemt met zich zeven andere geesten, boozer dan hij zelf.*

Ai mij, wie had zoo iets schrikkelijks kunnen vermoeden?
Hoe nu nog weêrstand te bieden?

Maar wat bazelt ge nog van „uit uw huis te houden;" eer ge er om denkt, zijt ge reeds op zij gedrongen, ligt ge omvergeworpen neêr, en zijn de acht schrikkelijke geesten in uw met bezemen gekeerde en versierde woning op echt duivelsche manier aan het huishouden.

Ge valt. Valt al dieper. En de geburen van uw hart schudden het hoofd „over dat leven als een oordeel" bij dien gisteren nog zoo stillen man!

En nu gaan ze *niet* meer weg die onreine geesten. Nu „*wonen ze aldaar.*" En „*het laatste van zulk een mensch wordt erger dan zijn eerste!*"

Zielontrustend woord!

„Erger dan zijn eerste!" En had hij het dan toch niet goed gemeend? En had hij dan niet moedig met de zonde gebroken? En riep dan de buurt niet over zijn lieve goedhartigheid!

Alles mogelijk, maar het eind is maar, dat hij erger in plaats van beter wierd en dat hij nu eerst in eigenlijken zin een speelbal geworden is van Satans trawanten.

Want, dat die onreine geest terugkomt met zeven andere booze geesten, wat zit daar anders aan, dan dat het kwaad zich in den beginne hoofdzakelijk nog maar in ééne bepaalde zonde bij hem uitte, en dat nu *al* de hoofdzonden gelijkmatig zijn ziel aangrijpen en *heel* zijn levensuiting in dienst van den duivel stellen.

En vraagt ge, hoe dat nu kwam?

Jezus zegt het u zelf: „Komende" vindt de onreine geest dat huis wel „met bezemen gekeerd en versierd," maar „LEDIG."

De onreine geest was er wel uitgegaan, maar *de Heilige Geest* kon er niet inkomen.

Satan was wel ter deure uitgewezen, maar Jezus was er niet ingehaald.

Zoo was het hart dus *ledig.*

Er woonde niemand.

Niemand dan het arme „ik." En een „ik", dat juist door-

dat het Jezus niet inhaalde, toonde, dat het nog diep in de hoovaardij stak en zich inbeeldde zichzelf wel te kunnen verlossen.

Er was dus schijn van bekeering; maar geen wezenlijke bekeering.

Eer een zelf willen doen, wat toch immers alleen de Ontfermer kan.

Zoo bleef dus in dat schijnbaar van zonden gereinigde huis, de zonde toch hangen; want dat „ledig zijn van binnen" is óók zonde.

Is eigenlijk *de* zonde, omdat het is alsof men tegen Jezus zegt: „Ik kan buiten u; in mijn eigen ledig kan ik zalig wezen!"

En dat nu juist gaat tegen al Gods ordinantiën in.

Want ge zijt bestemd, o mensch, om *bewoond* te worden; om een *tempel* te wezen; om door een geest machtiger dan gij, aan den toom te worden omgeleid.

Hetzij dan door Satan, hetzij door Jezus!

En die nu zegt: „Neen, maar ik zal zelf mijn hart bewonen," die heeft Jezus losgelaten en.... wordt Satans buit.

„*Alzoo,*" zegt Jezus, „*zal het ook met dit boos geslacht zijn!*"

o, Heere, ontferm, ontferm u onzer!

LXXXVI.

„Gij zijt mij een Gilead, een hoogte des Libanons."

> Want zoo zegt de Heere tot het huis des konings van Juda: Gij zijt mij een Gilead, een hoogte des Libanons, maar zoo Ik u niet zette als een woestijn en als onbewoonde steden. Jerem. 22 : 6.

Als de Heere onze God van zijn genadetroon op deze kleine wereld neêrziet, dan doet ze zich aan Hem, o, zoo heel anders voor, dan aan ons.

Als wij een ênkel maal van een hoogen toren of van een bergtop neêrzien op de velden en wouden, de steden en vlekken, de beken en rivieren, die zich als een heerlijk panorama aan onzen voet verdringen, dan zien wij van de *menschen* bijna niets, dan zijn *die menschen* voor ons verkleind tot de afmetingen van vorschen of sprinkhanen, en verlustigt ons oog zich bijna uitsluitend in de pracht der natuur en de gelegenheid van bosschen en van stroomen.

Maar heel anders is het voor den Heere onzen God!

Voor Hem tellen de boomen en valleien nauwelijks meê, maar ligt al het schoon, al het heerlijke, het boeiende juist in die *menschenwereld*.

In Spreuken 8 : 31 sprak of liever zong Messias reeds op de tonen des Heiligen Geestes: „Mijne vermakingen zijn met *der menschen* kinderen."

Steeds wordt alle levende ziel ons in de Heilige Schrift voorgesteld als het oogmerk van de trouw des Almachtigen.

En als in dien breeder kring der menschen, evenals door ons in de natuur, dan onderscheiden zal worden tusschen woeste, dorre streken, streken van gewone schoonheid, en enkele heerlijke plekjes van zeldzame pracht, dan spreekt ook de Heilige Schrift van het volk Gods als van een „plantinge des Heeren," als van een „hof zijner verlustiging," „een wijngaard dien Hij geplant heeft"; en gaat de Geest zelfs zóó ver van tot het eêlste onder het uitverkoren volk te zeggen: „Gij, huis van Juda's koningen, gij zijt mij een Gilead, een hoogte des Libanons, een cederenwoud voor mijn oog."

Heerlijk, niet waar? dat uit Gods Woord ons te hooren toefluisteren!

Een God, zoo ontzaglijk en heilig als onze God, die neêrziet op deze kunstige wereld, die Hij zóó kunstig schiep, dat wij, ongevoelige menschen, ons soms niet kunnen inhouden, om uit te roepen: „Wat is die natuur toch heerlijk!" — en die dan toch nauwlijks een oog voor die valleien van Gilead en die cederen van den Libanon heeft, maar bijna uitsluitend zijn godlijk oog boeien laat door die kleine, nietige, zondige schepselen, die we „menschen" noemen, en nu uitroept: „In die menschen is mijn vermaking"; dat zijn mijn bosschen; dat is nu voor mij uw God het schoone van die wereld; in die menschenwereld is al mijn lust!

Haast niet om te gelooven! zoudt ge zeggen.

Die menschenwereld stuit u telkens tegen de borst. Gedurig ontloopt ge ze, om u in Gods natuur te vermaken. Zelfs uw naaste levenskring ergert, grieft en bedroeft u telkens. De vromen evengoed als die buiten staan. Soms die vromen zelfs het meest. En dan te hooren van uw God: „In die menschenkinderen is al mijn vermaking"; of uw God van menschen te hooren zeggen: „Zie, dat is nu *mijn* Gilead, *mijn* hoogte van den Libanon!"

Maar vergissen we ons dan? Zijn dan de menschen niet zoo onrein, onheilig, goddeloos en schandelijk als wij het ons voorstellen?

Ziehier Gods Woordt, laat dat u antwoord geven, en dan verneemt ge, dat ge nog veel te goed over die menschen oordeelt, dat ze nog veel dieper zonken, dan ge inzaagt.

Met name wat uw *eigen* ziel, uw *eigen* persoon aangaat, dat het veel jammerlijker met u staat, dan menschen van u denken, of ge voor u zelf bekennen wilt.

Merk het maar op in het Bijbelwoord zelf, dat hierboven staat. Die vorsten en prinsen, tot wie dat gezegd wordt: „Gij zijt mijn Gilead en mijn hoogte des Libanons", zijn schandelijke, goddelooze mannen voor den Heere God geworden, tot in bloedvergietens toe.

En daarom wilt ge dit geheim verstaan. open er dan uw oog voor, o, menschenkind, dat die heerlijke, heilige God zich nooit in iets vermaakt wat het schepsel doet, maar alleen en eeniglijk in *zijn eigen werk*. En nu is er een werk Gods aan elken boom en elke bloem. Een werk Gods ook aan elk elk vogelke dat zingt in het wond. Maar oneindig hooger staat toch het werk dat God doet in de kinderen der menschen. Reeds in wat ze denken en spreken en bidden kunnen. Maar het allerhoogst en allerheerlijkst het zaligmakend genadewerk, waardoor Hij uit wezens wier adem in hun neusgaten is en die uit stof zijn en tot stof wederkeeren, fonkelende starren in zijn uitspansel maakt, kinderen van zijn eigen leven, eeuwige wezens om eeuwig te jubelen voor zijn troon.

Dat is het alles te boven gaande kunstwerk van den Oppersten Bouwmeester.

Als God aan zijn engelen de macht zijner heerlijkheid toont, dan monstert Hij niet als Salomo voor Seba's koningin al den schat van zijn bergen, maar dan wijst de Ontfermer op die vergadering der volmaakt rechtvaardigen in den hemel, en zegt: „Dat waren allen eens goddeloozen, en uit die goddeloozen heb Ik door mijn genade dat gemaakt!"

En zoo begrijpt dan een ieder, hoe God de Heere, juist omdat die menschheid te dieper zonk, er te hooger verlustiging in heeft, om in die goddelooze menschenmassa den roem zijner ontfermingen te openbaren, en er zich in vermaakt, om het ritselen van het genadeleven in die dorre, doode takken te beluisteren.

Ieder menschenhart, waar genade in werkt, is een werkplaats van wondere, goddelijke genadekunst. Elk mensch, die dood *was* en uit den dood in het leven overging, is een keurige, heerlijke planting van den hemelschen Landman. En al die vele zielen saâm, in wie die levenssappen van

een heerlijken wasdom uit het zaad des Woords werken gaan, vormen met hun allen dat Gilead, dat cederenwoud des Heeren, waarvan het in Psalm 92 heet: „Het rechtvaardig volk zal groeien, gelijk op Libanon, bij het koesteren van de zon, de palm en ceder groeien. Zij, die in het Huis des Heeren, in het voorhof zijn geplant, zien door des Hoogsten hand hun wasdom steeds vermeêren."

En waar gaat nu voor Gods heilig oog, als Hij neêrziet op de kinderen der menschen, de scheidslijn? De scheidslijn tusschen de woestenij waar alles dor en de vlakte Gileads waar alles bloeiend is!

Door den mond der profeten zegt de Heilige Geest het vlak vooraf in vs. 3. „Doet gerechtigheid en recht!" — Ontferming is er daar boven; laat de ontferming ook in uw ziel wonen en „redt den beroofde uit de hand der verdrukkers en onderdrukt den vreemdeling en den wees en de weduwe niet." Want indien niet, zou Ik God zijn, „indien Ik u niet zette als een woestheid? Ja, Ik zal de verdervers tegen u heiligen, elk met zijn gereedschap, om uw uitgelezene ceders om te houwen!"

Glijdt over dit zieldoordringend woord niet heen, broeders!

Amen, immers zegt er uw eigen ziel op!

Het kan niet anders, het moet zóó zijn! De goddeloozen, zegt mijn God, hebben geenen vrede.

Alleen maar, zoo klaagt ge, hoe dan met mijn arme ziel? Want hoe zou ik gerechtigheid doen!

Nu dan, indien ge zoo oprechtelijk klaagt, zie dan de ceders aan in het woud, hoe ze groeien. Ze arbeiden niet en ze spinnen hun blad niet, en toch is Salomo in al zijn majesteit ooit schitterend geweest als één van deze?

Och, neem den wortel van den boom uit den grond; berg den boom in uw kelder weg; en immers zonder levensbodem, waaruit hij zijn sappen zuigt, en zonder een levenslucht, waaruit hij leven indrinkt, en zonder een levenswarmte, die de zon in hem uitstraalt, sterft die boom, is hij dood, verdort en beschimmelt hij.

Maar, in dien bodem vastgeworteld, dan zegt die boom niet: „Ik zal eens groeien!", maar hij leeft vanzelf, en leven is groeien, en hij ademt de lucht weêr uit die hij indronk, en zijn blad is schoon.

Doe gij dan ook alzoo.

Los van den Christus, buiten de sfeer van zijn Heiligen Geest, verstoken van de warmte uit hooger hemel, dan zijt ge dood, dor, goddeloos en smadelijk, der verkwijning en der verdwijning nabij; een walging voor uzelven, een hinder voor Gods engelen, een ergernis voor de liefde des Zoons!

En daarom wilt ge groeien, wilt ge bloeien, wees dan niet de dwaas, die zijn wortelen in de lucht spreidt en zijn takken in de aarde verbergt, maar leef met uw levenswortel uit Christus, drink met al uw blad de lucht des Geestes in, neem in u op de koestering van de Zonne der gerechtigheid.

En nu, indrinken, inzuigen, in u opnemen, wat is dat anders dan *gelooven.*

Gij niets, Hij alles, en wat in u ooit zijn zal, nooit dan uit Hem in u uitgestort!

Och, ge kent ze, het is de eeuwenoude, maar nog altijd even frissche levensleus van de wolke der getuigen:

„Een rechtvaardige leeft, maar *alleen door zijn geloof!*" En dat is des Heeren hof!

LXXXVII.

„In slaap gebracht zijnde."

Desgelijks evenwel ook dezen, in slaap gebracht zijnde, verontreinigen het vleesch en verwerpen de heerschappij en lasteren de heerlijkheden. Judas vs. 8.

Er ligt bij heerlijke, diepgaande vertroosting in den slaap der ziel toch bovenal een schrikkelijke gedachte van doodsgevaar en geestelijk omkomen.

Den troost er van begrijpt een ieder.

Want als het kind van God, afgedoold op ongoddelijke wegen, eindelijk ineenzonk; en zijn geloof wegging; en de Geest niets meer merken liet; en het koud om zijn hart werd als met een koude des doods; koud voor zijn God; voor zijn Jezus; voor zijn eigen zaligheid; dat hem de wanhoop om het hart slaat, en hij de hel reeds om zijn ziel hoort roepen; — dan komt Gods heilig Woord hem in de vertwijfeling zijns geloofs van den „*slaap* des geestes" spreken, als om hem toe te fluisteren: „Neen, wanhoop niet; geloof alleenlijk; *dood* is uw ziel nog niet; het was God zij lof, nog slechts een geest des diepen *slaaps*, dien Satan over uw ziel had uitgegoten!"

En dan leeft de ziel weêr op. „Dus nog niet dood! De zonde tegen den Heiligen Geest nog niet bedreven! Nog een ontfermen, nog een vergeven, ook voor mij daar boven! De *dood* nog niet! Nog slechts *de slaap*. o, Laat mij dan ontwaken, ik die weêr insliep, en opstaan van onder die wezenloozen en aan dooden gelijken! Ontwaken, wakker wor-

den, opstaan .... en dan, gij, o, Christus, weêr als vanouds, weêr als in de ure der teederste liefde, schijnen *in* en lichten *over* mijn ziel!"

En ja, die troost is voor het schuldig kind van God heerlijk! Wie zal ze tellen, de zielen, die, bijna uitgegleden, nog juist te goeder ure door dat „dood nog niet; *nog slechts ingeslapen!*" aan het verderf en den greep van den Duivel ontrukt zijn?

Maar, maar... is daarmeê nu *alles* gezegd? Of... ligt er niet ook, ja schier meer nog, in dat telkens wijzen der Schrift op het inslapen van onze ziel, een doordringende roepstem tot ernst?

Zie, als Gods kind in de dorheid van zijn hart met wezenlijke wanhoop duchten gaat dat het reeds een glijden naar de hel met hem is, dan slaapt zulk een kind van God eigenlijk reeds *niet meer*; dan *werd* hij reeds wakker; dan *was* er reeds een ontwaken; dan ving het zielsoog reeds weêr een straal van het licht des eeuwigen morgens op.

Slapen doet Gods kind eigenlijk alleen zóó lang, als hij van dat afglijden op het vlak dat naar de hel helt, niets merkt.

Hij kan daarom in dien slaap der ziel nog wel bidden. Nog wel droomen van Gods raad en heilsbesluiten. Hardop redeneeren zelfs over diepe mysteriën. Maar het is als een verbeeldingswerk geworden. Er is geen realiteit meer in. Zijn gebed *bidt* niet meer. Gods raad boeit hem niet meer. Die mysteriën zijn niet langer goddelijk schoon. Ze zijn werkeloos. Ze troosten niet langer zijn naar troost niet meer roepende ziel.

En zoo slapen ze soms bij hoopen, de arme kinderen van God! Soms bijna heel een gemeente! En dán is het het ergst. Want dan is er niemand om te waarschuwen, en om te roepen: „De Filistijnen over u, o Simson!" Niemand.... dan ja die Eéne! Wiens oog nimmer sluimert! De Herder Israëls! o, kind van God.... *uw Vader!*

Vanwaar komt die ijslijke slaap?

o, Hij overkomt u, dat ontkent immers niemand, onder het ondoorgrondelijk bestel van Hem, die u ten leven riep. Zonder zijn wil zal niemand een haar van uw hoofd krenken; hoe dan een doodelijken slaap over uwe ziel uitgieten? En

God is rechtvaardig; steeds ontfermende; en indien het tot zulk een slaap bij u komen moest, dan was er stellig oorzaak; oorzaak in u; waarom het licht u voor een tijd onttrokken moest worden; dat ge de heerlijkheid van het „wakker zijn" al te zeer hadt verbeurd.

Maar *wie* was bij dat uitgieten over u van een geest des diepen slaaps, het instrument? *Wie* de bedwelmer? *Wie* schonk u den slaapdrank in? *Wie* zong u aan het moêgeluisterd oor den zang, die u deed insluimeren?

Lezer, Judas, een dienstknecht van Jezus Christus, liet ons een korten brief van één kapittel achter, maar in dat ééne kapittel beschrijft hij iets ontzettends. Hij meldt toch, hoe er reeds in de eerste gemeente van Jezus zoo schrikkelijke zonde was uitgebroken, dat er mannen van Sodoma onder de broederen omslopen, en dat de gemeente en hare opzieners zóó zwak stonden, dat zulke geestelijke uitvaagsels nog werden toegelaten aan de liefdemaaltijden, waar mannen en vrouwen te zamen aanzaten in den naam des Heeren.

En wilt ge nu weten, hoe dat mogelijk was? Mogelijk, dat reeds in de eerste gemeente deze afschuwelijke verontreiniging van het vleesch, deze lastering der heerlijkheden, deze verwerping van alle goddelijke heerschappij kon uitbreken, lees dan wat deze „dienstknecht van Jezus Christus" in vers 8 zegt. Ze zijn er toegekomen, schrijft hij, „IN SLAAP GEBRACHT ZIJNDE"; wat blijkbaar niet anders zeggen wil noch kan, dan dit: ze zijn tot dit uiterste der boosheid toen eerst voortgegaan, toen ze eerst geheel bewusteloos in slaap gebracht waren door *den* Duivel.

Menschen in slaap brengen; menschen bedwelmen; menschen bewusteloos doen neêrvallen; dat ze niets meer merken; en van niets meer afweten; en men alles met hen doen kan; en zij... Gods Woord niet meer hooren... ja, dát is wel wezenlijk het eigen werk des Duivels.

Zoo doet *de dief* die u bestelen wil!

U *ontstelen* wil uw kleinood, uw heilpand, uw schat dien ge van uw God hebt!

Begrijpt ge nu, waarom de jongeren sliepen in Gethsémané? Waarom uw Jezus zoo telkens en telkens in gelijkenissen en spreuken hun dat „waakt, waakt!" in de ziel fluistert? En begrijpt

ge nu ook niet, waarom die apostelen juist door Gethsémané, voor altijd wakker geworden, de gemeenten van Jezus zoo gedurig toeroepen, dat ze tegen dien slaap toch op haar hoede zouden wezen, of sliepen ze reeds half in, uit die sluimering toch ijlings weêr mochten opwaken?

„Waakt op rechtvaardiglijk en zondigt niet; want sommigen hebben de kennis van God niet; ik zeg het u tot schaamte!"; „Ontwaakt, gij die slaapt, en staat op uit de dooden en laat Christus over u lichten!" „Wij weten de gelegenheid des tijds, dat het de ure is, dat wij uit den slaap opwaken!" „De nacht is voorbijgegaan en de dag is nabij gekomen; laat ons afleggen de werken der duisternis en aandoen de wapenen des lichts!" „Gij zijt allen kinderen des lichts en kinderen des daags, zoo laat ons dan niet slapen gelijk de anderen, maar laat ons waken en nuchteren zijn!" „Wij die des daags zijn, laat ons nuchteren wezen, aangedaan hebbende het borstwapen des geloofs en der liefde!" — dát, dát is de toon van hooggespannen ernst, die door al de Schrift gaat; de toon, waarop een God ons in die Schrift toespreekt, die ziet, hoe zijn eigen kinderen op het punt van insluimeren zijn, en... die al het bange gevoel van dien *slaap der ziele* kent.

o, Het kost strijd, ik weet het wel, wakker te blijven tegen die macht der bedwelming in. Als de oogleden zwaar worden! En een beneveling over de levensgeesten komt, die elk pogen om helder te blijven verijdelt. En we nog willen roepen, maar er geen stem meer in de keel is en de lippen zich machteloos bewegen. En we nog ons aangrijpen, om naar den hemel op te zien, maar een floers voor God en zijn troon en zijn engelenheir trekt. Dat we niets meer waarnemen. En alles dof en grauw en levenloos om ons heen wordt. En we nog wel bidden willen, maar zelf walgen van ons gebedloos prevelen en we maar uitscheiden zonder Amen te zeggen op wat geen Amen waard is!

Ja, het is ontzettend, als we nog even, door het floers van die nevelen heen, de gestalte van onzen Heiland daar van verre zweven zien, dat we nog roepen wilden: „Kom, Heere Jezus!" maar zien, dat Satan bij ons is!" En we ons nog wilden losworstelen; maar dat het niet meer kon; dat het al te ver was; en we de worsteling opgaven; en de oogleden toevielen; en de beneveling ons nu geheel be-

dwelmde;... ja het is schriklijk... en er zou ook *niets* meer aan te doen wezen.... indien uw God geen macht had, om, *tot in dien slaap*, met zulk een stemme des donders tot uw ziel te komen roepen, dat Satan wel af moest laten, en gij, weêr wakker en nu nuchter geworden, de zelfbeschuldiging over dien slaap dien ge geslapen hebt, gingt uitweenen aan den voet van het kruis.

Want dat mist bij Gods kinderen *nooit*. Als ze weêr opwaken, dan zeggen ze nooit: „o, God, dat deed Satan!" maar *dan klagen ze zich zelven aan;* dan belijden ze, dat het door *hun* zonde was; dan komen ze met boete en bekeering tot hun Vader weder. „Vader, ik heb gezondigd tegen den hemel en tegen U en ben niet meer waardig uw kind genaamd te worden! Maak mij als een van uw huurlingen!"

En dat is geen schijn, maar werkelijkheid!

Want weet wel, mijn broeder, wie door bedwelmende dampen niet in slaap *wil* worden gebracht, die springt terstond op, zoodra als Satan de vensters wil dichtsluiten, en zegt: „Blijf af, o, onheilige! laat open die vensters dat de frissche lucht van Gods heilige bergen mij om de slapen spelen blijve!" Of wilt ge een ander beeld, die gaat niet op zijn bed liggen, als Satan zijn slaaplied zingen wil, maar die blijft overeind en loopt op en neêr, en stopt zich de ooren toe, en zingt er luidkeels en op hooge tonen een psalm des lofs tegen in!

En daarom ook gij, die op de zachte peluwe rust, zie toe!

Als ge zoo liggen blijft, zijt ge weg.

Het hoofd moet van dat kussen! Als strijder voor Jezus behoort ge frisch en wakker op uw voeten te staan. *Licht, licht* moet in de ziele vallen.

Satan is een wezen der duisternis.

Waar licht van boven in schijnt, kan Satan het niet uithouden.

o, Als de kaarse bij u maar brandende wordt gevonden en ge die kaarse niet uit laat blusschen, zingt hij *u* zijn doodelijken sluimerzang nooit!

LXXXVIII.

„De wederhoorigen om bij U te wonen."

Ja, ook de wederhoorigen, om bij U te wonen, o. Heere God!
Psalm 68 : 19.

Geen voorstelling die grievender te leur stelt en droever door de uitkomst wordt gelogenstraft, dan de meening, alsof men de menschen in kon deelen in onbekeerden, die wederhoorig en tegen God in opstand zijn, en in bekeerden, die dan volgzaam en gedwee als schapen achter den Herder hunner zielen zouden aantreden.

Zoo was het nooit! Zoo is het niet! Zoo kan het nooit zijn!

Vraag maar eens, door *wie* in geest en waarheid meer aanhoudend en uit de diepte der ziel, om *vergeving van zonden* gebeden wordt. Bij *wie* het echte *berouw* telkens weêr opkomt. En *wie* ze zijn die gedurig in stof en assche voor hun God nederliggen, met een *boetpsalm* op de lippen en verbrijzeld in het hart.

Denkt ge, dat dit bij de *on*bekeerden zoo toegaat? Dat het de *on*bekeerden zijn, die weêrklank op het woord geven: „Wat klaagt een iegelijk mensch, een ieder klage vanwege zijne zonden!" Hoe ge u vergist!

Neen we denken er niet aan, om de innerlijke schudding der consciëntie te loochenen, die nu en dan ook den meest afgekeerde ontrust en hem een indruk geeft van Gods ontzaglijken toorn. We weten, dat er ook buiten het kruis

van Golgotha om, een verschrikt worden over eigen ongerechtigheid bestaat, en dat er zelfs „een zoeken met tranen van een plaatse des berouws" kan zijn, zonder dat de gefolterde ziel die plaatse ooit *vindt!*

Maar een aldoor, een gestadig, een in toenemende mate, wezenlijk dorsten naar schuldvergiffenis en roepen om ontferming, zie, dát vindt ge *niet* bij de kinderen der wereld, maar dat vindt ge nu juist bij hen, die ge wanen zoudt dat daarboven verre verheven waren: dat vindt ge alleen bij *de kinderen van God.* En bij die kinderen van God niet slechts in het oogenblik van, of kort na hun bekeering, maar tot op hun dood toe.

Ze waren „wederhoorigen", en omdat ze in weerwil van zich zelf met de koorden der eeuwige ontfermingen gebonden zijn tot aan de hoornen van het altaar, daarom blijft het voor hun zielsbesef vast en zeker, dat ze opeens weêr van dat altaar zouden wegvluchten, indien de Hoogepriester hunner belijdenis ook maar even weêr die koorden lossneed.

Ze zijn daarom volstrekt niet meer wat ze vroeger waren. Integendeel. Ze zijn *andere* menschen geworden. Want vroeger zouden ze het schriklijk hebben gevonden, indien ze gemerkt hadden, dat Jezus hun wederhoorige ziel gevangen wounemen. En nu daarentegen zouden ze het schriklijk vinden, indien ze duchten moesten, dat Jezus hun wederhoorige ziel los zou laten. Maar met dat al blijven ze „wederhoorigen", die niet dan door een macht *sterker dan de hunne* bij Jezus gehouden worden.

Het is wel zoo, die sterkere macht waarmeê Jezus ze omsnoerd houdt, is geen *uitwendige* band, als waarmeê de Leviet var en ram dwong den kop te buigen bij het altaar. o, Neen. Jezus legt zijn banden *inwendig.* Ge ziet er niets van. Het is een zielswerk. Hij grijpt u; en ge ziet niet hoe. Hij houdt u vast; en ge merkt niet waarmeê. Zoover brengt Jezus het zelfs, dat hij die „sterkere macht" tot in *uw wil* in weet te brengen; en maakt dat uw wil ten slotte neigt, naar wat die wil eerst niet aanwou!

Maar hoe ook tot inwendige overbuiging gebracht, toch blijft het kind van God hier op aarde tot aan zijn dood toe steeds gevoelen, dat er aan zijn ziel *getrokken* wordt; dat er op zijn ziel een macht wordt uitgeoefend; en dat, hield die macht op te werken, hij als een duig van het vat

weêr uit den band zou springen, en als een estiek koord, even losgelaten, weêr terugtrekken zou ver van Jezus af.

Feitelijk gaat het dus beter met hem, maar innerlijk voelt hij al dieper werkingen tegen het trekken van Jezus inwerken. Hij *wil* wel meê als Jezus den band aanhaalt. Maar zelfs onder dat meê willen zuigt en trekt het hout aan de deurposten en de vensteren van zijn ziel nog aldoor scheef. De diepten van zijn hart worden ontbloot. Schriklijk blijkt de poel te zijn die daar opborrelt. Bij al klaarder licht komt al onreiner bezoedeling te aanschouwen. En het einde is, dat het kind van God voor zijn zelfbewustheid verzinkt in al dieper oordeel, en niet meest aan het begin, maar eer sterker nog, aan het einde van zijn weg klaagt: „o, Mijn God, was mijn ellendig hart dan zóó goddeloos slecht!"

En vandaar komt dan het roepen: „Ontzondig mij met hysop!" en het klagen: „Genâ, genâ, hoor mijn gebed!" en als hij dan van anderen hoort, die beweren de vijfde bede van het Onze Vader eigenlijk niet meer te kunnen meêbidden, och, dan verstaat hij dat niet en ook oordeelt hij dat niet, maar spreekt het uit, dat het bij die anderen dan naar een ander Evangelie dan bij hem toegaat, en dat hij voor God liegen zou, indien hij zich aanstelde als ging het zoo toe ook bij hem.

„Wederhoorigen" tot aan hun dood toe zijn Gods kinderen, maar juist aan het trekken van Jezus eerst merkende, dat ze „wederhoorigen" zijn, en dies ook uit dat trekken wetende dat zij „wederhoorigen" zijn, *die bij God moeten wonen!*

Wonen bij God eens daarboven in het Vaderhuis! Dán als „gewilligen!" In één dier vele woningen, die Jezus dan bereid zal hebben.

Maar nu nog in het verborgen Zion; in dat huis Gods hetwelk de gemeente is: in verborgen gemeenschap; omsloten door het heilgeheim; niet meer bij de wereld wonende, maar wonende bij God.

Doch hoe?

Zóó dat de Heer des huizes vrij alle deuren open kon zetten, en alle bewakers weg kon nemen, en alle banden kon losmaken!

Zie, als God de Heere dat deed, hoe vreeslijk het ook zij om te zeggen, dan zouden al Gods kinderen, voor zoo-

ver ze nog niet door de poorte des doods zijn heengegaan, weêr op eens wegstuiven uit zijn heilige woning en terugvallen in het verderf.

En dat *weten* ze!

En juist omdat ze dat weten, en het zoo schriklijk zouden vinden, indien ze van hun God wegraakten, daarom zeggen ze dan ook niet: „o, Mijn God, ik heb U zoo lief en ben zoo zeker van mijn zaak, dat Gij alles wagen kunt en toch zal ik wel bij U blijven!"; neen, maar heel omgekeerd: o, Mijn God en mijn Vader, houd mij toch; en laat uw wachters toch waken, dat ik niet wegsluipe; en maak de banden uwer eeuwige liefde toch niet los, want bij U alleen is het goed, bij U alleen is het zalig, bij U alleen heerlijk, maar mijn hart zou mij verleiden en mijn zinnen zouden mij dooden! o, Als een schaap heb ik reeds zoo dikwijls gedwaald in het rond, in plaats van als een kind bij U te blijven! Gun Gij, gun Gij uit genade leven aan mijne ziel!

En die bede hoort onze Heiland!

En als hij dan ziet, dat wij die wederhoorigen zijn, die van God zouden wegvlieden en toch bij dien God leven willen, dan komt hij vertroostend tot de ziel derzulken, met dit woord der onwankelbare belofte:

„Ik heb gaven tot der menschen troost,
opdat zelfs het wederhoorig kroost
altijd bij God zou wonen."

En dan maakt hij het; en doet het; en de uitkomst is dat uw wederhoorige ziel toch woont en wonen blijft bij haar God.

LXXXIX.

„Als een verloren schaap!"

> Ik heb gedwaald als een verloren schaap; zoek uwen knecht, want uwe geboden heb ik niet vergeten.
> Psalm 119 : 176.

Het „verloren schaap" in Psalm honderd negentien is *niet* een van God vervreemde roekelooze; is *niet* een kind der wereld, dat zich baadt in ijdelheid; is *niet* een *on*bekeerde; maar een kind van God, een dienstknecht van Jehovah; een die God in zijn wet gelijk heeft gegeven, en dus wel terdege een toegebrachte, een bekeerde; maar zulk een, die, na geloofd te hebben, weêr afzwierf van het pad des heils.

Dat overkomt aan een „schaap" in het werkelijk leven niet dan uit louter gril en uit spelende onachtzaamheid.

Naar zijn aard doet een schaap dat niet. Eer schijnt het of de schapen van eenzelfde kudde aan elkaâr zoo kleven, dat zij niet van elkaâr af kunnen. Zoo dringen ze te hoop en op elkaâr aan. En als droegen ze een afschaduwing van het leven der cherubijnen Gods in zich, zoo kan men in letterlijken zin ook van schapen en hun kudde zeggen: „Waar deze ging, gingen zij, en waar deze stond, stonden ook zij stil."

Een schaap is het meest weerlooze, hulpbehoevende en afhankelijke dier dat men zich denken kan. Niet op doen, maar op *meédoen* schijnt zijn wezen aangelegd. Niet op gaan, maar op *volgen* heel zijn aard berekend. *Zelf* heeft het geen stuur, geen gang, geen vindingrijkheid in zich. Een ander

moet zijn weide zoeken; en andere moeten in die weide het eten hem voordoen. En dán ja, eet het, en leeft het schaap en is het zorgeloos gelukkig.

Meet daarnaar af wat een „*afgedoold* schaap" is! De Psalmist drukt het met een enkel woord zoo zinrijk uit: een afgedoold schaap is *verloren*. Want niet alleen dat zulk een afgezworven dier zich diep ongelukkig gevoelt, en zoekt naar de schapen zijner kudde, maar zie, ze zijn er niet; en blaat naar den herder, maar zie hij antwoordt niet; en tast naar de weide, maar zie, het is ál zand en rots om hem heen! Maar wat erger nog is, een afgedoold schaap is volstrekt hulpeloos. Steeds gewoon te volgen, weet het van den weg niet af. Het weet van geen pad. Het merkt geen pad; het gist zelfs geen pad. Het loopt in den wilde om en rond, zonder te vermoeden waar het heen moet. En eindelijk valt het, moêgeloopen, moêgezworven, tegen een rotskant neêr en blaat en schreeuwt en gilt maar. o, Wat zou het in zulk een oogenblik niet doen, al was het maar voor een beet van den herdershond. De herder, de herder.... die alleen kan het terugbrengen. Zóó sterft het; zóó komt het om; zóó vèrkwijnt het! Gun leven, o herder, en zoek uw afgedoold, uw *verloren* schaap weêr op!

Ge ziet dan wel, dat er een kind Gods en volstrekt *niet* een onbekeerde, door den Psalmist met dat „verloren schaap" bedoeld wordt. Wat ge ook daaruit nog te over merkt, dat hij niet over *een ander* bezig is, maar over *zich zelf*. „Ik, ik zelf," zegt hij, „ik ben dat verloren schaap. Ik, die Gods wet liefheb, die in Gods geboden al mijn vermaking heb, ik, die gezongen heb: „Uw liefdedienst heeft mij nog nooit verdroten"; ik heb de kudde versmaad; ik heb den herder uit het oog verloren; en daar lig ik nu, afgezworven en moêgedoold als een verlorene neder; met nog maar één wapen om het verderf af te keeren, doordien ik nog roepen kan: „Gun leven aan mijn ziel!", doordat ik nog belijden kan: „Gelijk een schaap heb ik gedwaald in 't rond, dat onbedacht zijn herder had verloren," en doordien ik tegen hel en duivel en tegen het doodend verwijt van mijn eigen hart in, met geloofstaal nog roemen blijf: „Want ik volhard naar uw geboôn te hooren!"

En tot dat uitspreken van zijn eigen schande kwam de Psalmist uit zich zelf niet. Daar dreef hem de Heilige Geest toe. Natuurlijk ook en allereerst opdat hij zelf weêr gezocht, gevonden en gered en in de weide van Gods verborgenheden en bij de kudde van Gods lievelingen en onder het oog van den goeden Herder zou worden teruggebracht. Maar toch óók nog met *een ander* doel.

Al wat te voren geschreven is, zegt de Apostel, is om uwentwil geschreven, opdat gij door lijdzaamheid en vertroosting der Schrift hope zoudt hebben. En zoo dreef de Heilige Geest den Psalmist er toe, om dezen zielstoestand van het verloren schaap aldus uit te zingen in zijn lied, opdat er niet alleen voor hem, maar voor al Gods afgedoolde kinderen, licht op dien verdoolden en verlorenen toestand van hun ziel zou vallen, opdat ze, dit slot van den zang des Psalmisten lezend, aan zich zelf zouden ontdekt worden; leeren inzien, hoe het eigenlijk met hun ziele er aan toe is; en, na nu weggevaagd te hebben alle ijdele inbeelding, en de klare, nuchtere, zuivere waarheid aangaande zich zelf onder de oogen te hebben gezien, alsnu er voor zouden uitkomen: „Ja, waarlijk bij God, zoo is het ook bij *mij* gelegen! Zoo staat het ook met *mijn* ziel! o, God, wees mij arm zondaar genadig!"

Dat maakt dan *lijdzaam!* Dat geeft dan de *vertroosting der Schrift!* En door die lijdzaamheid en die vertroosting weêr *hope!*

Hope, maar waarlijk niet de hope, dat we zelf nog wel een stroompje opsporen, zelf nog wel een groen plekje om op te weiden vinden zullen!

o, In dit opzicht is er niets dan wanhoop. Want als de ziel er zoo aan toekomt, dan is het of het zand al dorder, de rotssteen al gloeiender wordt, o, of alles om ons heen den spot drijft met de aêmechtigheid van onze afgedoolde ziel.

En ook niet de hoop, dat we door het nog eens te probeeren, nu toch eindelijk het rechte pad wel vinden zullen. Want, als die ontboezeming van den Psalmist ons in der waarheid *in*geboezemd is, dan zijn we voor den weg blind; en zien niets meer; en kennen niets meer; en zouden niet eens meer zeggen kunnen, of het uit het Oosten moest komen of uit het Zuiden!

Neen, die hope bestaat dan eenig en alleenlijk daarin, dat we weêr *gelooven* gaan. Gelooven gaan, dat we zulk een genadig Herder hebben, die zijn negen en negentig schapen bij elkaâr in de woestijn laat, om het ééne schaap dat verloren is te zoeken. Een Herder, die niet denkt: „Nu, dit ééne schaap is toch weg. Het is ook zijn eigen schuld. Laat het dan maar verloren gaan." Maar die tot zich zelven zegt: „Ook dat ééne schaap heb ik van den Vader verkregen!" en die nu, *om 's Vaders wil*, weêr op het zoeken van dat schaap uitgaat, en niet aflaat eer hij het vond.

Die hope komt dan daardoor, dat we weêr *gelooven*. Gelooven, dat we zulk een machtig Herder *hebben*, die eens aan het zoeken, ook *macht* heeft om de plek te ontdekken, waar we nederliggen. Die, hoe ver de afstand ook zij, hoort als onze ziel tot Hem kermt. En die, of het al over steilten en langs afgronden gaat, niets te veel, niets te pijnlijk acht, om „het verloren kind" zijnen en onzen God weêr terug te brengen.

Och, wie zóó verloren is, die komt dan ook terecht.

Wie niet zegt: „Heere, *ik* zal u wel zoeken!" maar die schreeuwt met al de energie des geloofs: „Heere, *zoek Gij* uw knecht!"

Wie niet roept: „Red mij, opdat ik leve!" maar: „Gun mij leven, *opdat ik U love!*"

En wie, zelfs als hij daar te sterven ligt, nog getuigen durft: „Want ik volhard naar uw geboôn te hooren!"

Ja, waarlijk, bij God! die komt terecht. Die wordt weêr gevonden. Die *zal* zijn God nog loven!

En was het bij u zoo, mijn broeder, o, zie dan en hef uw oogen op naar het gebergte, van waar alleen uw hulpe komen kan!

Daar wenkt Hij, daar wenkt Hij reeds van verre, Hij uw trouwe, goede, goddelijke Herder!

En Hem te zien, niet waar, dat is reeds weêr leven!

Wie Hem maar weêr ziet, die kan reeds *loven*.

En daarom looft Hem *al* zijn volk! want *al* zijn volk gaat door die afzwervingen heen.

Verloren schapen waren we op onze beurt allen!

XC.

„Vergeving opdat Gij gevreesd wordt!"

Bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt. Psalm 130 : 4.

Als er in de twaalf geloofsartikelen niet alleen staat: „Ik geloof in God den Vader, den Almachtige"; en: „Ik geloof in Jezus Christus, zijnen eengeboren Zoon"; en: „Ik geloof in den Heiligen Geest"; maar ook dat veel raadselachtigere en onbegrijpelijkere: „*Ik geloof de vergeving der zonden*"; spreekt *uw* hart dan inderdaad en waarheid ook op die laatste belijdenis een waarachtig „Amen" uit?

Te gelooven dat er een levende, wezenlijke God is; te gelooven dat die God geopenbaard is in het vleesch, en te gelooven dat die God woont in menschenharten, is reeds iets zoo onbeschrijflijk groots; iets zoo onuitsprekelijk heerlijks; iets waar geen enkele menschenziel ooit uit haar zelve toe kwam!

Maar, als ge dat dan nu eenmaal belijdt (wijl die God zelf het u te gelooven gaf), om er dan nog bij te belijden dat die ontzaglijke God, dat „heilige, heilige, heilige" Wezen, u al uwe misdaden vergeeft, de zonden u niet toerekent en al uwe overtredingen toedekt, zeg het zelf, mijn broeder, hoort daartoe niet nog een gansch bijzondere genade? Gaat dat niet zeer verre te boven, wat er uit de diepten van eens menschen hart in dat hart ooit opklom?

„Ik geloof de vergeving der zonden!"... dat te zeggen, dat te meenen, dat wezenlijk voor waarachtig te houden, als ge eerst zelf in de diepte der verbrijzeling het worstelen met de zonde hebt leeren verstaan! Als ge de vangers van

Satan om uw ziel hebt voelen klemmen! Als ge bij ondervinding weet, hoe uw doodvijanden, de duivel, de wereld en uw eigen vleesch, u bespringen kunnen van drie kanten tegelijk! Als ge aan het ontzaglijke toornen van den Drieëenigen God tegen u; u ter behoudenis; in de bange benauwing van uw hart zóó kennis kreegt, dat eindelijk uw zonde u de *zwaarste* zonde scheen, en het „o, God, wees mij arme zondaar genadig!" na eens uw „bekeeringskreet geweest te zijn, u nu wanhoopskreet van den bekeerde" werd! Ja, zeg het mij; om dan toch; om dan in zulk een oogenblik van diepe zielsschudding; om dan, hoe ook door dat zien op uw eigen smadelijke zonde verschrikt, nochtans kalm, met volkomen zekerheid en met een toon van stillen dank, te belijden: „Ik geloof de vergeving óók van *mijn* zonden!" is dat niet nog een veel dieper mysterie, dan om te belijden: „een Drieëenigen God?"

o, Ik weet het, er wordt met dat „vergeving der zonden" gespeeld. Gespeeld met die teedere waarheid, gelijk er met al Gods heiligheden door ons gespeeld wordt. Gedachteloos zingt men er van; zielloos bidt men er om; gevoelloos spreekt men er over. „Vergeving van zonden," o, God, hoe is het mogelijk? Ze wordt zoo voor niets en minder dan niets geacht, dat men verklaart niet te begrijpen, hoe daar nog plaatsbekleeding van een heilig Godslam bij te pas zou komen.

Ja, erger nog, we hebben met die „vergeving der zonden" niet alleen gespeeld, maar we hebben er elk op onze beurt meê *gezondigd*. „God was zoo goed en God was zoo lief. Te vragen om vergiffenis was haast reeds overbodig. Och God vergaf toch vanzelf. Hoe zou Hij den toorn behouden, die lieve Vader die in de hemelen is!" En zoo spraken niet alleen de modernen; maar zoo sprak ook de *moderne*, of laat mij liever maar zeggen, de *oude* zondaar in ons eigen hart. Want denk er toch om, Satan weet alles te misbruiken, en ziet er zelfs kans op om uit zondevergeving nieuwe zonden in uw boos hart te laten rijpen. Hoor slechts, het is zoo uiterst eenvoudig. Hij doet niets dan in uw ziel de zondevergiffenis voor de zonde zelf schuiven, dat ge, aan de zonde toe, op het punt van er in te vallen, het oog krijgt op die genade Gods: Och, al val ik er in, straks is ze mij toch vergeven! En dan breekt de laatste band die ons aan Gods genade bond. En we vallen. Vallen diep. En doen wat zonde voor God is, o ondoorgrondelijk mysterie van het

booze, bijna met een vroom gelaat, met de bede dat God ons ook die zonde maar weêr vergeve, reeds op de onheilige lippen.

o, Ziet toch toe, gij kinderen des Koninkrijks, en kome er een Nathans woord ook hiermeê tot uw ziele. Neen, er is van geen ander sprake. Die man zijt gij! Het is maar dat ge het dusver zoo niet inzaagt. De roerselen van uw eigen hart niet verstondt. Maar anders, ja waarlijk, er si een gelooven in schuldvergeving dat niet uit God, maar dit den Booze is; een geloof dat spreken durft: Bij U, o God, is vergeving, opdat de vreeze voor uw heiligheid wegga uit ons hart.

Maar alzoo is de belijdenis van de gemeente van Jezus Christus *niet.*

De toon van haar leven is integendeel; is juist omgekeerd; wat het lied Hamaälôth reeds in de dagen vanouds zong: „Bij U is vergeving, *juist opdat Gij gevreesd wordt!*"

„Gevreesd" niet met een vreeze, die voor God doet wegvluchten. Maar met een heilige ontroering en een diep ontzag, dat als God nadert in zijn heilige Majesteit, ons eerbiedig stil doet staan op den weg; en onze onheilige gedachten doet uitschudden; en ons het hoofd doet ontblooten, en het oor openen, en luisteren naar wat de Heere spreekt.

En dan heet het: „Mijn kind, doe die zonde niet!" En als het kind dat spreken van zijn Vader hoort, dan zou het in zijne boosheid toch nog wel neigen om het te doen, maar dan *kan* het niet. Want die stemme Gods is als een levensrad dat in zijne ziel omwentelt en hem tegenhoudt. Het is die God, die mij al mijn zonden vergeven heeft. Die God die er het bloed zijns lieven Zoons om vloeien liet. En die God roept maar aldoor; daar van binnen in mijn hart: „Mijn kind, doe die zonde niet!" En dan vreest deze ongetrooste en gejaagde ziel, en dan wil en dan durft ze tegen die stemme Gods niet in te gaan. Want Hij die daar roept met zijn zieldoordringende stem, is die God die al zijn zonden vergeven heeft.

En zoo blijft het kwaad ongedaan; en stikt de zonde in haar geboorte; en Satan trekt zich met een grijns terug; en God krijgt er lof van.

Zoo komt er vreeze Gods door vergiffenisse.

En de gemeente aller eeuwen herhaalt: Ja, Amen, bij U is vergeving, *opdat Gij gevreesd wordt!*

En nu, met welk choor zingt uw ziel meê?

Als ook uw ziel belijden durft: „Ik geloof de vergeving der zonden!"

Zingt ze dat dan luchthartig, gevoelloos, als in den toon der gedachteloozen? „Vergeving ... dus met de zonde minder nauw!"

Of wel, wierd het ook bij u een macht Gods in uwen boezem, dat ge voeldet: „Ik *kan* de zonde niet meer doen, *want* God vergeeft!"

Lezer, raadpleeg, om die vraag te beantwoorden, eens niet uw besef, of uw gevoel of uw verstandelijk belijden, maar ondervraag *de practijk* uwer ziel.

Uw geloof dat God de zonden vergeeft, heeft dat u ruimer of nauwer van consciëntie gemaakt?

o, Schriklijk niet waar, als ge belijden moest: *ruimer.*

Maar toch, beter nog nu opgeschrikt, dan dat ge met een duivelengeloof in de ziel de eeuwigheid ingingt, om dán te sidderen.

Want immers, *die* zonde; ook *die* zonde van uw misleid en onwezenlijk en valsch gelooven; was dan wel gruwelijk; gruwelijk voor den Heilige.

Maar nog is er immers hope.

Want ook met *die* zonde in de doodsbenauwde ziel is er een heengaan tot dat „heilige, heilige, heilige" Wezen, met de taal van den Psalmist op de lippen:

„Heere, bij U is vergeving, vergeving ook van *die* zonde, *opdat* Gij gevreesd wordt!"

XCI.

„Uit het geloof leven."

Want de rechtvaardige zal uit het geloof leven.
Galaten 3 : 11.

De belofte, waarmeê God zijn volk verrijkt, is, dat ze uit het geloof *leven* zullen.

Niet dus maar een belofte, dat de Heere er ons door zal helpen; of dat Hij, als het gevaar dreigt ons bij zal springen; of dat Hij luisteren zal naar ons gebed; of dat Hij ons sieren zal met een kroon; of dat Hij ons kleeden zal in onze naaktheid.

Och, God de Heere weet wel, dat, als er niet meer in zijne belofte stak, de arme mensch, met al dien schat der belofte, nog even arm uit zou gaan; want dat hij zou blijven roepen: „o Mijn God, dat sieraad is kostlijk; dat kleed kan mij koesteren; dit luisterend oor zou mij troosten kunnen; als ik maar eerst *leven* had! Maar zoolang mijn moêgestreden hart nog altijd voor de *levens*vraag wegzinkt; en het nog om het *bestaan;* om het *ademen*; om het eeuwig *zijn;* van mijn inwendigen mensch gaat; wat zal dan een sieraad voor den doode, of een gewaad des lofs voor wie naar leven *snakt*, maar het leven *derven* blijft."

En dat weet de Heere.

Dat wist Hij van Israël in de woestijn. En daarom zei Hij Israël niet maar de overwinning in Kanaän toe, maar begon Hij met Israël *leven* te schenken. Eerst *leven* door de hand te verlammen, waarmeê Farao aan Israël de keel

letterlijk dichtkneep. Toen *leven* in het hol van de zee, door den bodem der zee, die anders nooit dan een *graf* voor den mensch is, te veranderen in een *pad des levens,* dat Hij zijn volk bekend maakte. En *leven* nog eens in de woestijn zelf, toen het zandgraf dier woeste vlakte met manna overdekt wierd en de steenrots spleet, om de wateren te doen uitvloeien voor het volk van God.

En dat weet God de Heere nóg, dat het zijn volk van *nu,* evenals zijn volk van *toen,* allereerst en allermeest om *leven* te doen is. Want naakt en geopend ligt het op aarde alzoo voor zijn heilig oog, dat de geroepenen onder de kinderen der menschen Hem wel waarlijk openbaar zijn, als een kudde moêgezworven schapen, die niet meer voort kunnen, die er bij neêrvielen, die geen adem meer in zich hebben en waar niets *meê* te doen, noch *aan* te doen is, of de Redder moet eerst beginnen met te zeggen, waaruit die aêmechtigen zullen kunnen *leven!*

En dienovereenkomstig openbaart zich die eeuwige Liefde Gods dan ook. De maat der verlorenheid van het te redden schepsel wordt maat tevens voor de ontfermingen van wie den verlorene redden zal. En zoo komt dan de Heere inderdaad ook, vóór alle dingen, tot de verslagenen van hart met die meestomvattende, die diepstgaande, die genadigste van ál zijn beloften: „*Leven* heb Ik voor u. Gij zult *leven.* Mits ge *leven* wilt uit het *geloof.*"

Maar wat is dat dan? *Leven* uit het geloof!

Wil dat zeggen, naar zoo menigeen het zich voorstelt: „Indien gij nu maar alvast begint met eenige dorre, afgetrokkene waarheden te gelooven, dan zal Ik u bij uw sterven als de dood komt, het leven als loon schenken voor uw stille onderworpenheid!"

Of, indien dát niet, dan misschien: „Indien ge nu maar gelooft, dat het is, zooals Ik het zeg; dan zal er buiten u, ergens in den hemel, een leven zijn, waar gij niets van merkt, maar dat Ik u dan toebeschik!"

Och, mijn broeder, indien het niets kostelijkers, niets warmers, niets heerlijkers ware, gelooft ge dan in ernst, dat er ooit een ziel door zou verkwikt zijn? Dat er ooit een

psalm des lofs om zou zijn opgeklommen? En dat ooit de taal der zalige verrukking van menschenlippen zou zijn gehoord?

Neen, hoor toch en luister toch toe, wat veel rijker genade u in die belofte van „uit het geloof te zullen leven" toestroomt.

Te *leven*, dat is dat er kracht komt in wat volstrekt van kracht ontbloot was; dat er weêr adem opklimt in wat lag toegeklemd en stikte; dat weêr in beweging geraakt, wat inzonk en bewegingloos neêrleî als een lijk in het graf.

Leven, zie het maar uit Ezechiëls gezicht, dat is, als er *beroering* komt onder de doodsbeenderen; als de lijkbleeke beenkleur weêr wijkt voor de sprekende tinten van huid en spieren; als wat uiteenviel zich weêr tot elkaâr schikt; en eindelijk, eindelijk, de geest blazen gaat en komt van de vier winden des aardrijks, en wat machteloos neêrleî, zich weêr opricht, overeind staat, en niet maar aanzijn heeft, maar *weet* dat het leeft.

En dát heerlijke nu spreekt de Heere u in zijn zegen toe. Gij zult *leven*, indien ge maar leven wilt uit *geloof*.

Dat leven komt dus niet door uw moeite; niet uit uw inspanning; niet door wat ge oet. Eer integendeel. Voor zoover dat uzelven moêmaken afleidt van het geloof, houdt het u eer ver van het leven.

En dat leven komt óók niet, door wat anderen u aanbrengen; of u aanpraten; of voor uw verbeelding doen schitteren. Dat kan wel een waterspiegel in de woestijn tooveren. Maar een spiegel, waar geen water onder is. Waar ge nog schrikkelijker bij dorsten gaat. Waar geen ziel bij leeft.

Neen, dat leven komt door niets dan *geloof*. D. w. z. gij ziet het niet. Getoond worden kan het u niet. U toevertrouwd worden mag het niet. Het moet blijven bij Hem, aan wien God het gegeven heeft, d. i. bij Christus Jezus, en uit Hem moet gij het willen indrinken, druppel voor druppel, ademtocht voor ademtocht, atoom voor atoom van heilige, sterkende, bezielende kracht.

Er hangt een sluier voor die Fontein! In diep mys'erie trekt zich die Sprinkader des levens terug! En wee u, indien ge de hand uitsteekt, om dien sluier te willen wegnemen,

want dan is het op hetzelfde oogenblik weg; dan vindt ge *niets* meer! *Geloof* moet het blijven.

Geloof niet van uw hersenen alleen noch van uw hart alleen, maar geloof van hart en hoofd, van gevoel en wil beide; geloof van heel uw persoonlijkheid; geloof van al wat in u is, omdat al wat in u is even ellendig, naakt, berooid, ontbloot en machteloos is.

Ja, gelooven is niets dan te voelen: „Ik ben van de slang gebeten!", en te erkennen: „Het gif van die slang zit nu in al mijn bloed!", en dus te belijden: „Nu ben ik ganschelijk weg en verloren!", en dus uit die verlorenheid, met den dood in uw bloed, met dat diepe zuigen van het volstrekt levensgemis, alsnu op te zien naar die „koperen slang", en te gelooven: „Dát is mijn leven!". Vraag niet hoe en vraag niet op wat manier! Ik zie op naar boven, van mij zelven ganschelijk af; ik denk aan de beet; ik denk aan het gif niet meer; ik denk *aan Hem*, in geloove, en o, God hoe zalig, ja, daar ritselt, daar tintelt, daar stroomt het leven. o, Mijn God, hoe is het mogelijk! Met dat ik geloof, *is* het leven er. Het eeuwig leven. Het leven van Jezus zelf.

Zooals ik door op een ader straf te drukken mijn vinger dood kan maken, zoo kan ik dan ook mijn ziel wel weêr tijdelijk dood maken, doordien ik Satan op de geloofsader laat drukken, waarlangs het leven mij uit Jezus' hartebloed toestroomde, maar wat zou ik daarom angstig zijn!

De ader blijft toch, en Jezus blijft toch, en in Hem de drang van het leven naar mij toe.

Ook mijn geloof kan niet weg; want ik maakte het zelf niet. Hij schiep het in en voor mij. Het is maar dat het geloof voor een tijd werkeloos werd.

En o, lag dat nu aan mij, dan zou dat natuurlijk, eens werkeloos, altijd werkeloos blijven.

Want ja, zóó diep gezonken zijn we, dat we uit louter moedwil, uit hoogheid van hart, ik weet niet uit wat duivelschen lust, eens er de proef van zouden willen nemen, hoelang we het buiten Jezus wel uithielden.

Maar Hij, wiens liefde we daardoor grieven en bedroeven, Hij laat dat niet toe; zijn oog waakt voor en over ons; en

als Hij merkt, dat dat drukken van Satans hand op de geloofsader onzer ziele te ver zou gaan, en doodelijk zou worden, dan schuift Hij in zijn oneindige erbarmingen dien handgreep van Satan van ons af; en dan vloeit het leven weêr; en dan leven we door den geloove; en Hem looft weêr al wat in ons is als den Trooster van oneindige ontfermingen, den goddelijk-minnenden Redder onzer ziel.

XCII.

„Zeer gladde plaatsen in de donkerheid."

> Daarom zal hun weg zijn als zeer gladde plaatsen in de donkerheid; zij zullen aangedreven worden en vallen.
>
> Jerem. 23 : 12.

Ieder onzer moet vooruit en *verder*. Maar om vooruit te komen, moet er een *weg* zijn. En die weg, dáár gaat het maar om. o, Driewerf gelukzalig de ziel, die zeggen kan: „Den weg *vond* ik!"

Den *weg*, niet maar der eerste losmaking van de wereld! Den *weg*, niet maar van een eerste toekeering tot Jezus. Neen, maar den weg, waarop de ziel *leven* vindt. Den gebaanden weg. Den weg van Gods heiligen! *Dien* weg, waarop onze ziel nooit wandelen kan, of ze merkt, dat God de Heere er óók op wandelt en al zijn uitverkorenen en zijn engelen met Hem!

Want *geen* weg te hebben is zoo vreeslijk. En toch, dat is nog lang het ergste niet. Neen, het schrikkelijkste is, als we den weg des levens voor ons zelf afsnijden, denkende: „Ik blijf liever maar, waar ik ben," en dat God de Heere dan komt en ons doet schrikken met zijn zeggen: „Dat nooit! Wilt ge *mijn weg* niet op, dan zult ge langs het vlak der helle afglijden. Maar ruste is er niet. Naar Mij toe of van Mij af. Langs het pad der heiligen naar boven, of over het bloed uwer ziele naar beneden! Zelf zou Ik, als gij woudt stilstaan, u voortdrijven, dat ge voort moest, totdat ge vielt en wegzonkt!"

Hoor maar, wat de Heere door Jeremia, den ziener, ook aan zijn volk van deze dagen toeroept: „Bekeert u; en indien niet, dan zal Ik uwen weg maken als zeer gladde plaatsen in de donkerheid; en als ge dan huivert en geen voet van angst verzetten durft, dan zal Ik u voortdrijven; ja zóó jagen en drijven, tot ge struikelt, uitglijdt, en valt."

Dat klagen Gods over zijn volk is in dit hoofdstuk dan ook schriklijk!

„Zie," zegt de Heilige, „Ik had u als mijn kind gebaard en met kracht omgord en met mijn liefde als overgoten, en . . . toch deedt ge mijnen Heiligen Geest smaadheid aan.

En toen heb Ik den *priester* gezonden, om mijn Naam te belijden, en te bidden voor mijn volk en het te houden bij mijn wet, en . . . zie, die priester zelf is afgeweken en huichelt tegen Mij in.

En toen heb Ik den *profeet* gezonden, om én mijn volk én den ontrouwen priester wakker te schudden, . . . maar . . . zie, ook die profeet heeft tegen Mij gekozen en alles, wat uit menschen is, zweert tegen mijn heiligheid saâm."

En daarmeê doelt God de Heere nog volstrekt niet het eerst en meest op afvallige priesters en profeten, die, zooals oudtijds de Bethel-Levieten en nu de modernen, zich inspireeren laten door een afgod, of een eigen gekozen idée, en dan toch nog 's Heeren naam aanroepen.

Och, dat is nog maar eenvoudig een *ongerijmdheid*, zegt Jehovah (vs. 13).

Maar wat veel erger en veel snijdender het heilige Gods onteert en den Heere der heerlijkheid vertoornt, is, wat de profeten *van Juda*, dat zijn de rechtzinnigen, doen. Want die stellen zich vroom aan, en bidden lang, en zingen luidkeels zijn lof, en stellen zich aan, alsof ze zich bij zijn woord houden; en zie, achter dien vromen schijn schuilt de voortwoekerende ongerechtigheid. „Ik heb wel *ongerijmdheid* gezien in de profeten van Samaria, maar in de profeten van Jeruzalem zie Ik *afschuwelijkheid!*"

En denk nu bij die profeten niet uitsluitend aan opzettelijk *huichelende* orthodoxe predikers. Want die ja, zullen het zwaarste oordeel dragen. Wee, wee den herderen! Maar onder de bedeeling des Nieuwen Verbonds is *al* Gods volk

een priesterdom, en is de bede van den ziener verhoord: „Och, dat al het volk profeten waren!”

Op een iegelijk van *ons* doelt dus dat woord des Heeren. Bij óns is die *afschuwelijkheid.* In ónze huizen. In ónze harten. In heel de manier, waarop we ons aanstellen en in wat we doen.

o, Dat is het schriklijke!

Vroom zijn is het hoogste, maar ook het gevaarlijkste.

Want, óf ge zijt het wezenlijk, en dan zijt ge zalig, óf wel, *wezenlijk* zijt ge het niet, en dan werkt juist die valschheid u in de geestelijke leugen in, en die leugen vergiftigt u, en Satan komt er bij en blaast in het vuur van uw bloed en uw begeeren. En daardoor komt dan het *afschuwelijke,* dat diep afschuwelijke van een, die vroom zich voordoet en ook vroom wil wezen, maar niets dan doodsbeenderen in zijn ziel vindt.

Och, zoek de huichelaars toch niet alleen bij de uitgestudeerde opzettelijke veinzers.

Tegen die geestelijke duivelskinderen trekt de Schrift bijna nooit op, omdat die toch niet luisteren.

Neen, de geestelijke kranken, waar Gods Woord aan arbeidt, dat zijn de onware, innerlijk gedeelde kinderen Gods, die den vromen schijn vasthouden, niet meest om menschen te behagen, maar omdat ze weten: „door vroomheid alleen is er leven,” en die toch, dat wetende, en dat belijdende, in de binnenkamer hun God niet hebben wonen, en Golgotha nog altijd zoeken bij Jeruzalem, dat ver is.

Vreeslijke toestanden, waar bitter onder geleden en geworsteld en soms nog bitterder onder geweend wordt, en waar men zich maar niet uit kan wringen. Een door de spin omwoelde vlieg!

En in zoo'n toestand, dan, ja, is het nog genade van den Vader aller barmhartigheden, als Hij ons in donkerheden brengt en gladde plaatsen onder onze voeten schuift.

Genade, ja, wel waarlijk, goddelijke genade, dat God het ons onmogelijk maakt om op die wijs ook maar één voetstap verder te zetten.

Genade, als God niet luistert naar ons roepen en gillen,

maar het zóó glad, én zóó donker, én zóó bang om ons heen maakt, dat we ons niet meer kunnen houden, maar uitglijden en struikelen en vallen.

Want als we daar dan liggen, dan is het ook uit.

Dan roept de ziel niet meer: „o God, laat mij nog maar zien, dat ik er overheen kan!” maar dan zucht en kermt ze: „o, Mijn lieve God en Vader, om Jezus’ wil, ik kan niet meer! *o, Draag Gij mij!*”

En dan, als dát er maar uit wil, dan, ja komt er weêr opleven, dan komt er weêr gebed in het bidden, weêr sap in de ziel, weêr een nardusreuke om de uitgangen des harten, en de huichelaar is er zelf over verwonderd, dat, als hij nu weêr bidt of looft of van zijn Heere spreekt, er iets wezenlijks in komt en er waarheid onder schuilt en zijn conscientie hem niet veroordeelt.

En als het daaraan toe komt, dat merkt men het wel. Het geluid van den Koning is nooit onzeker.

Zie er waren ook in Israël van die geestelijke schoonpraters, die over bevindingen spraken, die ze nooit ondervonden hadden, en voor Gods inwerking uitgaven, wat niets dan inbeelding van eigen hoogmoed was.

En dáár toornt de Heilige Geest schriklijk tegen. „Zie, Ik wil aan dezen,” roept de Heere, „die valsche droomen profeteeren en vertellen die en verleiden mijn volk met hun leugenen!”

Neen, bij God, het is wel uit te maken, of de Allerhoogste aan de ziel gestooten heeft.

Als er vuur naar u toekroop en u begon te zengen, zoudt ge het niet merken? En zoo nu zegt de Heere: „Is mijn Woord niet als een vuur?”

En nog duidelijker: „Als mijn Woord tot iemands hart uitgaat, is het dan niet, of Ik hem een slag geef met een hamer, die rotssteen stuk kan slaan?”

De stille wandelaar, die opeens achter zich een leeuw hoort brullen, twijfelt die ook soms nog?

„Welnu,” alzoo, zegt de Heere, „als het brullen van een leeuw is mijn Woord, dat er eerst een doodschrik over u komt en daarna de zaligheid!”

Lieve broeders, is zoo de Heere ook over uw hart gekomen?
Niet eens, maar *telkens?*
Hoort ge dat brullen van den Leeuw uit Juda's stam nóg,
o, Als het niet zoo is, wendt het dan niet voor!
Is het zoo, ziet dan toe, dat ge Hem zijn eere niet onthoudt!
En dorst ge er naar, o dorst dan sterker nog!
Levende wateren zijn bij uw God!

XCIII.

„De vrucht des Geestes.“

Maar de vrucht des Geestes is liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid, matigheid.
Tegen de zoodanigen is de wet niet. Gal. 5 : 22, 23.

Het komt er op aan; en vóór alle dingen op aan; dat de eeuwige Heere onze groote God en Zaligmaker, verheerlijkt worde.

Dat is áller schepselen einddoel.

Zeer bijzonder van den *mensch.*

En het allerbijzonderst van zijn *Christenen.*

En die heerlijkheid Gods op aarde zit niet in een schijn of een uitwendigen dienst; maar dáárin dat er bij zijn Christenen iets aan hun ziel voor den dag kome, waarvan ieder tast en ziet: „dát komt nu eens niet uit dien mensch zelf; dát is een werk van hooger; daar spreekt kracht Gods in!”

Vrucht moet er zijn. Een vrucht die *schoon;* een vrucht die *lieflijk* is; een vrucht die de zielen *aantrekt;* zúlk een, waar duidelijk leesbaar *Gods eigen handmerk* op staat.

Dat de vruchten der zonde aan u minderen, is niet genoeg.

Zeker moet ook dat. Want iemand, die leeft in de overtuiging „ik ben Gods kind”, en aan de rank van wiens ziel het dag in dag uit het oude waterlot blijft, die mensch loopt zeer gevaarlijk en mag zich de kenmerken van het kindschap nog wel eens aanleggen. Een tijdelijke terugval in zonde is

bij den verloste denkbaar. Een aldoor leven in de oude zonde *niet*.

Maar ook al wierd dan zooveel gewonnen, dat ge dankbaar zeggen kondt: „God lof, die of die zonde is geminderd!" weet dan wel, dat dit nog niets afdoet. Dat kan nog zeer goed eigen werk in u zijn. En een teeken van het echte werk Gods in het verminderen van uw zonde, vertoont zich dan pas in u, indien te gelijker tijd *al* „de werken des vleesches" in kracht afnemen.

Stuk voor stuk uw zonden te willen wegkrijgen, is de raad van den Verleider. De fontein zelve, waaruit alle zonden opborrelen, af te leiden, is het heilig doen uws Gods.

Merk op dit verschil, mijn broeder! Daar hangt uw kracht; uw gelukken; daar hangt de vrede uwer ziel aan.

Maar stel nu, zóóver kwam het dan bij u. Gij in u zelf, op u zelf, voor u zelf, nog de oude schandelijke goddelooze zondaar, vleeschelijk, onder de zonde verkocht. Maar in Christus rein, heilig, zalig. Door het geloof. Door niets dan geloof. En nu de strijdige bevinding, van al meer zonden in u te vinden, en toch feitelijk te ervaren dat de *kracht* van álle zonden gelijkelijk in u afneemt. o, Wel u, indien uw ziel er zóó onder verkeert!

Evenwel, zou God de Heere nu daardoor reeds tot zijn eere van u komen?

Als het aanstootelijke voor Gods heilig oog in u getemperd wordt, is dat reeds *eere* voor Hem?

Stel eens, alle zondevrucht hield ganschelijk in u op; in alle menschen op; wat was er dan voor God in zijn hof?

Immers *niets*.

Nog geen enkele bloemknop, nog geen enkele bloesem, nog geen enkele *vrucht*.

En juist eerst als het aan *die vrucht* toekomt, is de glans neêrgedaald en gaat het schitteren voor Gods eer.

Let wel, niet van de vruch*ten* des Geestes, spreek ik, maar van *de vrucht* des Geestes; want zooals het met het afnemen der zonde is, evenzoo staat het ook met de uitbotting aan den heiligen stam.

Alle zonden nemen, als de Geest werkt, gelijkelijk af. Maar ook *alle* deugden komen, als de Geest werkt, gelijk op.

Er zijn niet vrucht*en* des Geestes.

Er is maar *ééne* vrucht. Zie het slechts na én in Gal. 5 : 22 én in Efeze 5 : 9.

En in die *ééne* vrucht zit *alles* in: én liefde; én blijdschap; én vrede; én lankmoedigheid; én goedertierenheid; en goedheid; én geloof; én zachtmoedigheid; én matigheid. Niet in de menschelijke nabootsing. Dan komen ook die deugden stuk voor stuk voor.

Maar als het 's Geestes drijven, als het Gods werk is, dan is die vrucht *één*.

Ziet ge van die vrucht veel?

Helaas, het schijnen geestelijk zeer tegenspoedige tijden te zijn, die, door de eigen schuld van 's Heeren volk, dat volk zoo armelijk aan vrucht laten.

o, Haast zou ik zeggen: Kwame er maar weêr eens een bittere vervolging! Snede de Heere ons door dolk en zwaard maar weêr van de wereldgelijkvormigheid af. Schroeide en zengde Hij door het vuur van den brandstapel ons de farizeesche wol maar weêr van de ziel af.

Want bij God, zoo diep schijnt dan toch maar de verwoesting van de zonde te wezen, dat zelfs bij de stilst en rijkst geloovigen 's Heeren zaligmakend Evangelie niet tot een tiende komt van zijn vroegere onder het kruis, betoonde kracht.

Gij zult *niet* een anderen God hebben; gij zult *niet* stelen; gij zult *niet* echtbreken;.... dat verstaat men ja. Maar dat dit verbod alleen kracht heeft, omdat er achter ligt en er onder ligt het roepen van Gods eigen Wezen, dat gij lust zoudt hebben *aan God alleen;* lust zoudt hebben aan geven en barmhartig zijn; lust zoudt hebben aan toewijding en dienen en u zelf verloochenen, en nederig zijn. Niet als een dwang, maar zoo blij als een kind is, dat uit mag naar den hof, om bloemen te plukken en ze zich als een krans door het haar te vlechten. Zie, dat ziet meer dan één voorbij.

En God, die wist, dat we dit voorbij *zouden* zien, heeft daarom in zijn Woord het ons met een diamanten griffie ingeschreven: dat we de vrucht des Geestes hebben *moeten*.

Dát Woord nu komt ook in déze regelen weêr op u aan.

En indien het nu gebeuren mag, dat dit heden of morgen een meer uitkomen van de vrucht des Geestes in u ten

gevolge heeft, dan heeft dit stukje het niet gedaan, en dan hebt gij dit niet gedaan, maar dan deed dit het Woord, dienende als middel in Gods hand, om de werking en doordringing en persing van den Heiligen Geest in u te bevorderen.

Want let wel, het *is* in oorsprong en *blijft* in wezen: de vrucht *des Geestes.*

Van den Heiligen Geest. En dus *niet* van u, of van eenig mensch.

Maar dien Heiligen Geest in ons te dragen; te weten dat onze lichamen tempelen van dien Heiligen Geest zijn, en als we zoo eens alleen zijn, of eenzaam rondloopen, of aan onzen arbeid zitten, te mogen en te kunnen denken: *Nu werkt daar van binnen in mij, arme zondaar, de Heilige Geest, die te zamen met den Vader en den Zoon een eeuwig en waarachtig God is,* — o, dat is zoo iets ontzettend groots.

Iets zóó groots, dat er meê te spelen, al te schrikkelijke onheiligheid ware.

En daarom, gelijk de olie door het linnen heendringt, zoo perst ook de zalving des Heiligen Geestes door de voegen uwer ziel heen.

Bij wie weêr *versch* overgoten is, met dubbele drijfkracht!

En het einde moet en zal; ja moet en zal *ook bij u* zijn, dat *de* vrucht van dien Geest er komt; en dat gij in dat vrucht dragen *zalig* zijt; en dat in uw innerlijken vrede, zoowel als in de vrucht die naar buiten komt, *Hij* groot wordt gemaakt, die alleen groot zijn mag, en bij wien alle schepsel minder dan niets is geacht. Onze adem in onze neusgaten

---

XCIV.

„De twee vijgenkorven."

De Heere deed mij zien en ziet er waren twee vijgenkorven; in den eenen korf waren *zeer* goede vijgen, maar in den anderen korf waren *zeer* booze vijgen, die vanwege hunne boosheid niet konden gegeten worden. Jeremia 24 : 42.

Zijn er *twee* of zijn er *drie* soorten van menschen?

De Heere onze God toont aan Jeremia maar *twee* korven. Zóó dat hetgeen in den éénen ligt „*zeer* goed", en wat in den anderen ligt „*zeer* boos" is.

Goed óf slecht, heet het dus in het gezicht des Heeren.

Maar moeten wij afgaan op wat wij menschen er liefst van maken, zeg zelf, had er dan nog niet een „*derde* korf" bij moeten staan? Een korf, om tusschen die twee andere in te zetten? Een korf met wat niet gansch boos en ook nog niet gansch goed was? Zoo tusschen beide in. Half en half. Niet geheel dood meer. En toch ook nog niet levend. Zoo hangende tusschen den hemel en de aarde.

En toch zoo is het in de Schrift *niet*. Van dien derden korf met die tusschenbeiden-soort weet de Schrift niets af, „Zeer goed" of „zeer boos", er is geen andere keuze.

Maar let wel, dat goed of boos zijn hangt er niet van af. of en voor hoever ze al bekeerd zijn; maar wordt uitsluitend beslist naar hetgeen er volgens Gods belofte over hen gehengd is.

Let maar op wat er in vs. 7 volgt.

Diegenen die in den rechtschen korf liggen en waarvan

vs. 2 zegt, „dat ze *zeer goed* zijn" hebben nóg *geen* zaad des levens in zich, zijn nog *niet* bekeerd en kennen God nog *niet*.

Er staat immers: „En Ik *zal* hun een nieuw hart geven om Mij te kennen, dat Ik de Heere ben: want zij *zullen* zich tot Mij bekeeren met hun gansche hart."

Staat het nu zóó, dat God hun een nieuw hart *zal* geven dan hebben ze derhalve nog het *oude* hart; en heet het. dat zij zich *zullen* bekeeren, dan zijn ze derhalve *nog net* bekeerd.

En desniettemin liggen ze in den korf van de „goede vijgen"; en getuigt de Geest dat ze „zeer goed" zijn.

Evenzoo als met Jacob en Ezau. Eer ze nog goed of kwaad gedaan hadden, opdat het voornemen naar de verkiezing vast zou staan.

Is dit niet om met al den ernst onzer ziel op te letten?

Waar zoeken wij de onderscheidingen in?

In wat we zien, in wat we waarnemen, in wat voor den dag kwam van het nieuwe leven!

Waar we dat merken, of althans meenen te merken, daar heet het: „Bekeerd!"

En als er van die roerselen nog niet veel, maar toch iets te zien kwam, dan heet het: „Bekommerd!"

Maar als we niets van die teederwording van de takken merken, dan heet het: „Nog wereldsch!"

Maar voelt ge dan niet, dat ge op die manier heel wat bij de „wereld" insluit, wat naar Gods eeuwig voornemen in den goeden korf ligt; en waarvan God zegt: „zeer goed"; ook al wierd het voor u nog niet zichtbaar?

En voelt ge dan ook niet, dat op die wijze er heel wat in den „goeden korf" liggen, die er misschien niet bijhooren; bij wie het maar een tijdgeloof is; en die gij wel keurdet, maar u bij dat keuren vergissend?

En nog het ergst van al, vat ge niet, hoe op die manier de teederst levende zielen, de „bekommerden" zooals gij ze noemt, in hun kommer omkomen; eindeloos her- en derwaarts worden geslingerd; en in hun gedachten buiten allebei de korven op den grond liggend, aan alle echte geloofsvreugd en geloofsvrucht zijn gespeend?

Och, het is maar dat men op *zien* in plaats van op *geloof* bouwt.

Dan raakt de kinderdoop er onder.

Dan gaat de zekerheid des heils uit de gemeente weg.

's Menschen werk verdringt Gods werk.

En het einde is, dat ge geen rechtvaardiging door het geloof meer vindt.

o, Die derde korf.

Draag hem toch weg uit uw hart, uit uw huis, uit de gemeente.

Niet *gij* zult indeelen, maar God *heeft* ingedeeld en naar *die* indeeling gaat het nu en eeuwig.

Gelooven wat God doet; voor u doet; met u doet; aan u doet; en er verbaasd over staan, dat dat eeuwig bestel nog zoo heerlijk doorwerkt. Wat daarnevens zoekt te loopen, sticht de gemeente niet, maar breekt af.

Want weet wel, dan krimpen de arme bekommerde zielen van angst inéén en komen nooit in de ruimte.

En dan staat de gemeente tegenover de wereld met geestelijken trots in plaats van met dienende liefde.

En diegenen, die des Heeren zijn verspelen den rijkdom der genade door zelfinbeelding en ingenomenheid met hun vroom bestaan.

Er is geen aarzeling. Er is geen onzekerheid. De booze vijgen zijn zoo „dat ze niet gegeten kunnen worden." En al de overige zijn goed en zelfs zeer goed, als groene, malsche vijgen, „die pas gerijpt waren."

En zoo goed zijn ze, niet omdat ze het werkelijk zoo zijn, maar omdat God de Heere ze zoo *ziet* en aanziet in den Zoon zijner liefde.

En dan komt de Heilige Geest en maakt dat we ons zelven houden niet voor den ellendeling dien we in ons bevinden, maar voor den persoon, die God zegt, dat we in Jezus zijn.

Dat is gelooven.

Het gelooven dat zalig maakt.

En *dan* komt de vrucht. Niet eer ge daar aan toe zijt Maar *daarna*.

XCV.

„Gebrokenen van hart."

> Een gebroken en verslagen hart zult Gij, o God, niet verachten.
> Psalm 51 : 19.

„Gebroken van hart" te zijn, is, zoo ge het diep doordenkt, eigenlijk de hardste eisch die tot een zondig mensch komen kan.

Wat „besnoeid" worden! o, daartegen heeft ons trotsche „ik" geen bedenking. Want iemand te vinden. die beweert in niets te feilen, komt bijna niet voor. Ieder erkent nog wel dat het beter met hem kon dan het gaat. En zoolang er van niets ergers sprake is, dan om de weelderige uitwassen wat af te snoeien, stuit ge bij verreweg de meesten nog op geen wezenlijk bezwaar.

„Van die „besnoeide" menschen loopen er bij duizenden op den breeden weg met hun besnoeidheid en ingetogenheid te pronken, en van geschoren heggen in hun eigen rechtvaardigheid is het vlak der hel doorkruist en omtuind.

Dat geeft dus niets.

Geeft althans niets voor God. In het verborgen gerichte. Als *zijn* licht het al doordringt en ontdekt.

———

Maar ook met de ledematen die aan u zijn, te krenken, in te toomen, te buigen, en desnoods te knakken en te breken, komt ge voor dien Kenner der harten geen stap verder.

Ook dat pogen kent anders elk kind van God.

Zoo kan het niet blijven. De zeilen van het zondig leven

moeten gereefd. Er moet ingetoomd. Het lichaam moet onder bedwang gebracht. Dit zal men niet meer doen. En dát zal men afschaffen. En dáár zal men aan sterven. Zonden, met name uitgedrukt, worden tot werkeloosheid gedoemd. Dingen die men vroeger zag, ziet men niet meer. Er is verandering, er is vooruitgang. Dát is meer dan „besnoeiing," dat is „besnijding" van de wilde natuur.

En toch ook dit brengt er u niet, en kan er u niet brengen. Want zoo verminkt ge uw leven wel, maar zet het niet in zijn tegendeel om. En voor uw afgezette been neemt ge een houten been, of desnoods een kruk, en op dit houten steunsel strompelt ge toch weêr den ouden weg op. Och, de verminkte zielsworstelaars zijn ook onder de genooden der hel.

Neen, de ledematen doen het zoomin als de wilde uitwassen. Dat zijn altegader slechts uitspruitsels van het leven. Als ge met God te doen krijgt, dan *komt het op dat leven zelf aan.* De goddelijke Arts betast niet uw hand of uw voet, maar tast dadelijk door; door ónder uw kleed; naar *uw hart.* En Hij aarzelt niet noch twijfelt een oogenblik, maar zegt het u terstond en op den man af: *Dat hart moet er aan.*

En luister, op dat zeggen van den Heere onzen God komen opeens de bedenkingen.

„Mijn hart kan er niet aan! want dan ben ik weg! In mijn hart zit mijn leven. Tast toe, neem alles, o, goddelijke Medicijnmeester! maar zet het scherpe mes van uw Woord in *dat hart niet.* Deze hand, o, zie, daar is ze. Dat been, ontneem het me. Laat me kruipen, laat me strompelen. Alles wil ik doen om gered te worden. Tot alles ben ik bereid. Geen pijn zelfs, hoe bitter ook, zal me afschrikken. Maar iemand zijn hart afzetten, zijn hart ontwee snijden, het hart te morzel slaan! waar is het ooit vernomen, dat zúlk een kunstbewerking kan en dat de behandelde bleef leven." En met dat zeggen duikt dan weêr de eigenwillige gerechtigheid in dat zich handhavend hart op.

„o, Zie Heere, ook dat hart onthoud ik U, mijn God, niet. Ook dat hart moet bewerkt. Het is te hoog. Het moet lager worden. Nu dan, Heere, neêrdrukken, *buigen* dat wil, dat zal ik dat hart in mij!...

Maar de heilige God blijft onvermurwbaar.

Neen, en nogmaals neen, de *gebogene* van hart niet; alleen de *gebrokene* heeft heilsbelofte. Gebogen van hart geeft nog niets. Want vooreerst dat gaat nooit heel ver. Het hart is er te stijf toe. En bovendien, evenveel als gij het vandaag neêrbuigt, buigt het zich morgen weêr op.

Dat is een spelen met het heilige. Een werken om den schijn. Een innerlijke onwaarheid.

En daarom er kan geen tittel of jota van Gods Woord vallen. *Breken;* wezenlijk *breken;* ja in den vollen zin des woords *stuk breken,* dat moet ge uw hoog, uw onvermurwbaar hart.

„Maar... dan is het met mij uit,... dan ben ik er niet meer,... dat is sterven!

o, Gewisselijk, lezer, dat is het. Maar dat moet het dan ook juist wezen. Zóó uw hart breken, dat gij sterft, dat uw ik wegvalt, en ge dat leven uit uw oude hart niet meer als uw leven hebt.

Want hoor, als het er zoo met u aan toekomt, dan zijt ge juist *niet* weg, maar *dan zijt ge er!*

Voor alles is in de hel ruimte. *Alleen maar voor een gebroken menschenhart niet.*

Het leven uit Jezus komt juist dan, als het leven dat uit uzelf was, met het breken van uw hart, afvloeit.

Juist op het oogenblik, waarop gij de polsen opensnijdt, om het zondig bloed en in dat bloed het leven van uw hart te laten afvlieten, klopt op hetzelfde oogenblik de polsslag van Jezus' leven u in de ziel.

En daarom staat er zoo *breken.* Een „gebrokene" van hart! Het hart „stukbreken."

Een breken zóó lang tot het te morzel is geslagen.

En dat gaat niet opeens. Bij sommigen doet Hij, die met den hamer van zijn Woord die rotsstukken van ons hart te pletter slaat, daar jaren over.

Eerst wat besnoeien, dan wat besnijden, en dan nader op u aandringend, om u in zijn oordeel te verschrikken, en door teug na teug uit den beker zijner grimmigheid, de ziel te benauwen.

Uw vreugd weg, uw liefste speelpop weg, uw kring

leêggemaakt, zorg elken nacht voor den komenden morgen elk uitzicht afgesneden!

En dan treurt en dan weent de diep verslagene en klaagt: „Och, voor mij heeft de wereld niets meer"; en waant dat hij er dan reeds bij kan zeggen: „Die laatste slag *heeft mijn hart doen breken.*"

Maar God antwoordt: Neen, en driewerf neen; wat dusver in u brak is nog maar inbeelding, de liefde, de hope van uw hart. Dat *hart zelf* handhaaft ge nog."

En dan begint het geestelijk werk.

Slag op slag een ruk van Hooger hand van binnen. Slag op slag een stoot in de ziel. Slag op slag een neêrkomen van den hamer des Woords tegen de deelen van het hart van binnen.

En dan gaat het Dagonsbeeld.

Een arm er af, een voet er af, eindelijk heel het afgodsbeeld in tweeën, tot het rolt van het voetstuk van zijn hoogmoed, en God er nog op toe hamert, tot én wil én gevoel én eer én eigen zin én eigen deugd én eigen vroomheid, tot zelfs onze gebeden en aalmoezen, als stof te gruizel liggen voor Gods heilig oog.

o, Als het zoover komt, dan is er een wonder geschied.

Want dan ligt Dagon om; dan is het onzalige ik machteloos gemaakt; dan ligt aan gruis al wat onze kracht en onze pracht was.

En zie... in datzelfde hart... waar Dagon te pletter ligt... drong dan een ander en een betere binnen.

Kent ge Hem niet?

Hij is uwRedder, *Trooser* is zijn naam!

XCVI.

„En nu blijven deze drie."

En nu blijft geloof, hoop en liefde, deze drie; doch de meeste van deze is de liefde. 1 Cor. 13 : 13.

En nu blijven deze drie, geloof en hoop en liefde, van welke de liefde de meerdere is!

Ze blijven? Nu? Maar tot wanneer? Bedoelt de Apostel, dat ze blijven zullen tot aan onzen dood? Of dat ze ook na onzen dood ons zullen verzellen en blijven tot in eeuwigheid

Het laatste begint thans al meer gepredikt te worden in de gemeente, en is ook oudtijds reeds gepredikt door dolende geesten. Maar de kerke Gods, die pilaar en vastigheid der waarheid is; of liever nog *in* haar de Heilige Geest; hield steeds vol en houdt nog vol, dat met de woorden: „Nu blijven deze drie", *geen* voortbestaan er van in aller eeuwen eeuwigheid bedoeld is.

Dat kan niet.

Dat is even ondenkbaar als onmogelijk.

„Geloof" is juist het zichtbare verwerpen om het onzichtbare te grijpen. „Geloof" is door een geestelijke macht kleven aan wat ge nog niet aanschouwt. In het wezen van het „geloof" zelf ligt het niet zien en niet tasten opgesloten. „Zalig zijn ze, die niet zullen gezien en nochtans geloofd hebben." Hoe, bid ik u, wil men dan het geoordeelde Thomas-geloof zich indenken als maatstaf voor het hooge, heilige leven des hemels?

En wat de „hoop" aangaat, dat kan een kind u wel zeggen. Hoop is het nog niet ontvangene, zich voorspiegelen

als zeker bezit; als een genot dat komt; als een heerlijkheid die wel toeft, maar gewisselijk eens ons wordt geschonken. „Hoop" in de Heilige Schrift, de „Christelijke" hoop, is daarom vast en onveranderlijk: het uitzicht van de kinderen Gods op *die* heerlijkheid, die hun zal geopenbaard worden, als Christus op de wolken komt.

En nu is het wel zoo, dat er zijn die zeggen: „Ja, maar ook in het hemelleven zijn trappen. Men begint met ééne mate geluk, en hoopt intusschen op een nieuwe mate geluk, die daarna pas komt." Maar dat is ongerijmd! Dat is den hemel afmeten naar het tijdelijke. Dat mag niet. Daarboven is het eeuwige, en het eeuwige is nooit vandaag één deel en morgen twee deelen, maar van den aanvang aan en eeuwiglijk het volle bezit aldoor.

Een opeenvolging van oogenblikken is er in den hemel niet.

Als de Apostel van Jezus ons zegt: „Deze drie blijven, geloof, hoop en liefde", kan hij dus niet anders doelen dan *op dit leven.* Slechts moogt ge het niet verstaan van een blijven slechts tot aan *uw* dood. Neen, maar tot aan de *wederkomst onzes Heeren Jezu Christi* blijven deze drie krachten de levenskrachten van zijn volk, van zijn gemeente, van de kerke Gods.

Daarin nu zijn die gaven scherp onderscheiden van de andere geestelijke gaven, waarvan de Apostel in 1 Cor. 12, 13 en 14 handelende is. Want de gave om in vreemde talen te spreken zou *niet* blijven. De gave der wonderen zou *onder*gaan. De gave der profetie zou *op*houden. En terwijl Paulus nu juist bezig is om over die buitengewone, die singuliere, die slechts aan enkelen, die slechts voor korten tijd verleende extra-ordinaire wondergaven te handelen, plaatst hij er nu tot troost van de gemeente, opeens en met meesterhand, die andere drie tegenover, als de gaven die *aan elk kind van God* geschonken worden; als gaven die tot het *gewone* leven van Gods kinderen behooren; als gaven die van plaats of aanleg *onafhankleijk* zijn; en die even deswege *niet* zullen voorbijgaan, maar blijven *zoolang de gemeente van Jezus op aarde verkeert.*

Bedenk toch wel, dat de Heilige Geest den Apostel bij

het schrijven dreef, en dat die Heilige Geest toch wist, dat de kerke Gods nog zeer vele tijdperken zou doorgaan, en dat van al die tijdperken slechts een zeer korte aanvang met deze buitengewone wondergaven zou gesierd zijn. Bedenk, dat *daarna* die buitengewone gaven bijna geheel zouden ophouden. En bedenk ook, dat alsdan aan de gemeente als haar algenoegzame troost niet anders blijven zou dan haar *geloof* in, haar *hoop* op en haar *liefde* voor Christus Jezus onzen Heer.

Slechts zie men wel toe, dat men zich niet vergisse.

Ook onder de *buitengewone* gaven komt er één voor die én Jezus én zijn apostelen „geloof" noemen. Zie maar in het vorige hoofdstuk vers. 9. Daar staat, dat den éénen is gegeven „een gave der gezondmaking", en „eenen anderen het geloof." Dat kán natuurlijk niet het zaligmakend geloof zijn. Want dat heeft immers niet maar een enkel Christen, maar *elk kind van God.* Met „geloof" is in 1 Cor. 12 : 9 dus een bijzonder, singulier „geloof" bedoeld; zooals onze kantteekenaren zeiden: „Een buitengewoon geloof om mirakels te doen." Diezelfde buitengewone geloofsgave, waarvan Jezus zei: „Indien ge geloof hadt als een mosterdzaadje, ge zoudt zoo'n berg met uw woord in zee werpen!"

En let er nu op dat Paulus in den aanhef van 1 Cor. 13 juist eerst over die gave van een *extra-ordinair* geloof heeft gehandeld, en gezegd heeft, dat die extra-geloofsgave *niet* zaligmakend is.

Hij schreef toch: „Al ware het dat ik een geloofsgave had, om tot dezen berg te zeggen: Word opgenomen en in de zee geworpen, en ik had de liefde niet, zoo ware ik *niets.*"

En gelijk de Apostel daar nu eerst van een aparte *niet*-zaligmakende *geloofs*gave spreekt, zoo spreekt hij er ook van een aparte *niet* reddende gave eener zeer sterke *hope*, als hij zegt: „Al ware het dat ik mijn lichaam overgaf, om verbrand te worden (in de *hope* der heerlijkheid, niet waar?), en ik had de liefde niet, zoo zou het mij niet nutten."

En na aldus het niet-zaligmakende van deze extra-gave des miraculeusen *geloofs*, en van deze extra-gave der martelaars-*hope* te hebben uitgesproken, voegt hij er nu zelfs aan toe het ijdele en onnutte van de extra-gave eener van alles afstand doende *liefde*: „Al ware het dat ik al mijn goederen tot onderhoud der armen deelde, en ik had wel deze extra-

gave der liefde, maar niet de diepe zaligmakende liefde, het gaf mij voor de eeuwigheid niets."

En zie, in verband hiermeê, en als in tegenstelling met deze *niet* zaligmakende extra-gave van zulk een singulier *geloof*, van zulk een singuliere *hoop* en van zulk een singuliere *liefde*, in den aanvang van het kapittel, wijst hij nu aan het slot van het hoofdstuk op de *wel* zaligmakende, *niet* extra-ordinaire, aan *allen* gemeen zijnde Geestesinwerkingen, die het *waarachtig* geloof, de *onverwelkelijke* hope en de *goddelijke* liefde in het hart uitstorten; en komt ons nu in naam des Heeren verklaren, dat, ook waar die extra-ordinaire gaven bij tijden verdwijnen; en er nu eens eeuwen en volken zijn, waarin het martelaarsbloed vloeit, en dan weêr eeuwen en natiën, waarin de martelaarsgave wegvalt; deze drie, *het* geloof, *de* hope en *de* liefde, alle eeuwen door en onder alle volken *het* gemeengoed van Jezus' gemeente blijven, totdat hij komt, d. i. totdat we hem zien zullen van aangezicht tot aangezicht.

Vers 12 teekent dan ook *niet* het hemelleven, maar spreekt alleen uit, hoe het ons te moede zal zijn bij het zien van Jezus, *als hij op de wolken komt*. Nu als in een wolkenspiegel, dan van aangezicht tot aangezicht. Nu van verre kennen. Dan kennen door de macht van het volzalig aanschouwen.

En daarop nu volgt: „*En nu*, d. i. in afwachting daarvan, tot aan die komst des Heeren, blijven deze drie heilpanden der gemeente vaststaan: Geloof, hoop en liefde! En onder deze de liefde de meerdere, gelijk ook in uw schatting immers (voor wat het genot betreft) de duiventros meerder is dan de rank, waarvan ze geplukt wordt en meer dan de wortel waarop de wijnstok bloeit"!

XCVII.

„Noodzakelijk dat de ergernissen komen."

Wee der wereld van de ergernissen! Want het is noodzakelijk dat de ergernissen komen. Doch wee dien mensch, door wien de ergernis komt!

Matth. 18 : 7.

Het is een vreeslijke strijd voor Gods kinderen, hoe ze toch door zullen zeilen tusschen die beide klippen, om aan den éénen kant de wereld niet te verachten en aan den anderen kant niet in die wereld verstrikt te raken.

's Heeren volk mag er niet uit. Het moet in die wereld leven. Zout te zijn, bederf te weren, is zijn roeping. Een licht in de duisternis. Een stad hoog op een berg. Maar . . ., en daarin ligt al het benauwende: om bederf te kúnnen weren, moet het zout met dat bederf in onmiddellijke aanraking zijn.

En dit juist nijpt en beklemt het geloof.

Het geloof, dat vol moed den weg oploopt, en denkt: „*Ik* zal niet versagen!" En zie, pas zijn een tweetal schreden gezet op den weg, of daar ligt een struikelblok, waarop niet was gerekend, en men valt. En een eind verder is een kuil gegraven, die niet vermoed werd, en men valt er in. En weêr een eind verder dreigt een zieleroover, dien men niet gemerkt had, en men valt onder zijne harde slagen neêr. En zoo raakt de ziel afgemat, al komt ze er meê onder door.

En ze verleert het vertrouwen op de geloofskracht. En moedeloos zinkt ze eindelijk in en vraagt zich af: Wat heb ik aan mijn geloof! Het brengt er mij toch niet!

o, Indien die strijd maar in het bloed der ziele doorstreden wordt, dan komt men er in het eind toch wel; maar ongemerkt; *vooruit* varend..., terwijl het aldoor is, alsof men *achteruit* gaat. God de Heere brengt er ons dan, en Zijns is de glorie!

Maar onderwijl gaat het bang met eens menschen ziel toe, vooral indien nu bij die gevaren en tegenheden der ziel óók nog de ergernissen komen.

Ergernissen, dat zijn al die woorden, die omstandigheden, die dingen, die er op aangelegd zijn, om een kind van God tot zonde te verleiden; 'tzij doordien men aan het kwaad een schoonen, vromen glimp geeft, 'tzij doordat men speculeert op de inwonende zonde in hem.

En van die ergernissen is ons leven vol.

Dat kán niet anders.

De wereld in haar diepste wezen *haat* den Christus; omdat ze voelt, dat die Christus Gods haar dood is.

Wel is het haar gelukt, om dien Christus aan het kruis te dooden. Maar dat hielp niet. Hij stond op. Hij voer naar den hemel. En nu van uit dien hemel bedreigt hij die wereld. Hij toeft, hij beidt, hij wacht, maar de wereld weet zeer goed, dat dat toeven en beiden en wachten alleen maar op de schare der uitverkorenen is, en dat, zijn die eenmaal ingebracht in het Koninkrijk, dat dan niets den Christus meer zal tegenhouden; dat dan haar ure zal geslagen hebben; dat het dan uit met haar glorie is; en dat zij zich dan den dood zal eten aan den Zoon van God.

Dus moet het wel, dat ze met diepen wrok en bitterheid tegen dien Zoon van God bezield is; dat ze hem vreest, en daarom hem uit zoekt te drijven, of ze nog aan zijn uitgestrekten arm ontkomen kon.

De wereld is als een *slang*, die onder den *Leeuw* neêrgedrukt ligt, en nu sist en gif spuwt en zich kronkelt.

Ze moet er aan, maar ze *wil* niet.

Dat is haar helsche worsteling tegen den Christus in. En

hoe dikwijls ze het ook beproefd heeft, om, op haar manier, aan dien strijd tegen den Christus een einde te maken, het baat, het helpt haar niet.

De Christus gunt haar geen rust, en uit haar eigen onheilige diepte welt altijd met nieuwe stroomen de oude bittere vijandschap weêr op.

En tusschen die *slang* en dien *Leeuw* zitten Gods kinderen nu in, en de slang belooft *niet* op hen te zullen spuwen, *indien zij den Leeuw maar niet toevallen.*

En dat nu is de diepe ergernis en aller ergernissen grond.

Christus zegt: De wereld is *goddeloos.* En kwam ze nu maar zóó goddeloos voor den dag, o, dan zou ze u niet omvoeren. Maar zie, ze ziet er *niet* goddeloos uit. Althans niet als ze tot u, in uw huis, aan de poorte van uw hart om uw gunst komt vragen. Dan is ze zelfs godsdienstig, teeder, beweeglijk vroom.

En van den anderen kant, de Christus zegt: „Mijn verlosten zijn rein!" En nu komt de wereld, en kruipt in uw hart en lacht u uit, en fluistert daar zoo echt duivelsch van binnen: „Een fraai rein hart!" En met dat ze dat zegt, haalt ze één voor één al de ellendigheden van uw innerlijk leven op, en laat den vuilen poel van ongerechtigheid opborrelen van uit de diepte.

En dat benauwt dan. Want dan eindigt onze arme ziel met de slotsom, „dat die wereld toch eigenlijk zooveel beter en wij zooveel slechter zijn dan we dachten." En dan staan we *geërgerd.* In wezenlijken zin geërgerd aan ons hart. Geërgerd aan ons zelf. Geërgerd aan het volk des Heeren. Maar bovenal geërgerd aan dat woord Christi, dat immers anders uitkwam, dan hij het ons sprak.

In zulk een oogenblik keert onze ziel in ons om.

We ontzinken aan ons zelf.

En Satan, dat ziende, zendt dan in allerijl een bode der onheiligheden, om juist in dát zwakke oogenblik ons den voet te lichten, dat we struikelen.

Voor wie dieper geleefd heeft, en banger worsteling kent, een ure als der hel.

En een ure waar ge niet door zoudt komen, indien het niet was naar gezegd is: „Ik zeg u dat hun engelen in de

hemelen altijd zien het aangezicht van mijnen Vader die in de hemelen is."

En daarom, komt die ure dan, maar naar het Woord.

Naar dat Woord, waarin voorzegd is, dat die ergernissen komen zouden. Voorzegd is dat ze komen moesten. Voorzegd is dat ze ten slotte toch op een *wee u*, niet voor Gods kinderen, maar voor de wereld zullen uitloopen. En dat hij er het diepst onder door zal gaan, door wien die ergernis kwam.

En dat troost.

Want weet ik maar, dat het zoo zijn *moet*. Dat Jezus *wist* dat het zoo zou komen. Welnu, dan overkomt mij ook niets vreemds. Niets, waartegen bij Jezus geen voorziening zou bereid zijn. En ook in de bangste ure steun ik dan nog even onvervaard op dien Leeuw uit Juda's stam, die machtig is om mijn arme ziel voor den slangesteek te behoeden.

Het grootste gevaar voor Gods kinderen ligt dan ook niet dáárin dat ze zelven geërgerd worden, maar ... en, o, beware de Heere dáár uw uitgang en uw ingang voor ... het grootste gevaar is, dat ge u door Satan zoudt laten gebruiken om een *ergernis voor uw broederen te zijn.*

Daarom voegde de Heere het er zoo ernstig manend aan toe: „Wee den mensch door wien de ergernissen komen!"

En nu, zie om u in de wereld der belijders, in de kringen der vromen, ... en zeg zelf, gaat het er niet vaak toe, alsof het op ergeren van de kleinen werd aangelegd?

Of neen, liever nog zeg ik, zie niet op andere kringen, maar zie op uw *eigen* kring; zie tot in uw eigen hart.

Wat dunkt u, zou er één Christen zijn, die niet telkens, en telkens weêr, zijn broeder had geërgerd?

XCVIII.

„Meenden dat zij meer ontvangen zouden."

En de eersten komende, meenden dat zij meer ontvangen zouden; en zij zelven ontvingen ook elk eenen penning. Matth. 20 : 10.

Er is verschil, groot verschil, in geestelijke lotsbedeeling. Elk kind van God heeft zijn eigen pad, elk verloste zijn eigen weg. Een naam staat in den keursteen gegrift, dien niemand onder menschen kent, dan de persoon zelf die dien ontvangt. En zoo ook draagt elk pelgrim zijn eigen kruis, om aan dat kruis, op een manier die bij zijn ziel hoort, te sterven.

Make die wetenschap u uiterst voorzichtig in het beoordeelen van anderer genadestaat of anderer geestelijken loop. Want gij zoudt liefst zien, dat het ieder verging, zooals het u vergaat; en dat uw bekeeringsweg maatstaf bleek voor ál Gods kinderen. En toch dat is *niet* zoo. De eeuwige mogendheid des Heeren HEEREN is te majestueus, om niet vrijmachtig te zijn, en die vrijmacht Gods doet het bij den een aldus en bij eens anders ziel alzoo; eeniglijk daarbij geleid door goddelijk welbehagen.

Maar er ligt meer in. Er ligt ook een gedachte in, die menig afgedoold zieleleven opeens weêr in het rechte spoor kan drijven.

Zie, er zijn er onder de belijders van Jezus, die een zeer lichten weg hebben. Menschen zelfs die tot op hun ouden

dag de wereld hebben genoten en de zonde hebben gediend; en nu, toegebracht door genade, na hoogstens een paar jaren van worsteling, kalm ontslapen in hun Heer·

En daartegenover staan dan anderen, die, jong bekeerd, een halve eeuw en meer al de hitte des daags en de innerlijke worsteling van het geloof en al den last der wereld hebben gedragen.

Er zijn er, die in lieven kring levend, niet dan lieve deelgenooten van het heil om zich zien, en, zelf van een kalm karakter, na een leven van ongestoorde rust, gelaten inslapen, om op te waken in den eeuwigen morgen.

En weêr anderen zijn er, die op een eenzamen post, te midden van spotters en godloochenaars, met hun eigen heftig temperament, elken morgen en elken avond op de pijnbank gaan, en gedurig bijna geheel afgebracht van hun geloof, nog in hun stervensangst naar boven zien, als vroeg hun brekend oog: „Heere God! zal ik wel bij U komen?"

En zoo ook, er zijn er, die de plagen des levens niet dan van hooren zeggen kennen en de slagen van het lot nooit voelden striemen om het eigen hart, maar schier in alles voorspoedig, in alles op zandwegen rijdend, in alles letterlijk op rozen tredend, aan het minzaam lachen gewend wierden en nauwelijks weten, dat er een fontein van tranen verborgen ligt in het menschelijk oog.

Terwijl anderen, geheel omgekeerd, uit allen bitteren beker te drinken krijgen; door grief na grief gevlijmd worden; en beurtelings met elk der plagen, die de Heere onze God in zijn toornende hand houdt, of zelf, of erger nog, in hun lieven, worden bezocht.

o, Waarom zien die drijvenden „in zeer stille wateren" zoo vaak met verwijtende, wijl onmeêdoogende, en dus kwetsende minzaamheid, op die „roodgekretenen van ziel," op die „ten bloede toe worstelenden," van hun kalme hoogte neêr?

Zou daar geen zonde in steken?

Ja, bij God, zonde steken in dat schijnbaar ademen van een hoogeren vrede. Maar van een vrede, die liefdeloos is, omdat hij niet weet van erbarmen.

Maar dan ook omgekeerd, minacht de worstelaar in het Godsrijk niet maar al te vaak dien stil voortwandelenden pelgrim?

Zelf lijdt, zelf strijdt, zelf beidt men. o, Het hart keert

in den boezem om, en avond aan avond wordt de overstelpte ziel uitgegoten. Maar die andere! wát zou *diens* geloof? Ja, is dat geloof? Als men het zóó gemaklijk heeft! Maar immers dat moet zelfbedrog, dat kan niet anders dan ingebeeld wezen? Spreek gij, opervlakkige van ziel die ge zijt, over geloof toch niet meê. *Als ge mijn weg eens geloopen hadt!* Dan ja, dan zoudt ge er over meê kunnen praten. Maar nu, wie denkt bij dat opgepleisterde, bij dat geverniste, bij dat doodsche „stil-leven" aan een wezenlijke ontrukking aan Satan van een menschenziel door onzen Heer?

Zoo wordt men dan ook op zijn beurt liefdeloos; gaat zelf oordeelen, in plaats van Gode alle oordeel over te laten; en, . . . wat het ergste is . . . hoog van harte! Zóó hoog dat men op zijn kruis en moeite roemen gaat, en aldus afdoolt van het pad der genade.

o, Onze Heer heeft het wel voorzegd! De arbeiders, die vroeg waren gehuurd en de hitte des daags hadden te verduren, zijn zoo licht in gevaar, van niet te kunnen velen, dat de later aangekomenen óók éénen penning krijgen; hun oog is zoo licht boos, omdat Jezus goed is; en zóó vanzelf schier sluipt hun de gedachte in de ziel, dat zóó veel zielelijden en zóó lange worsteling hun *aanspraak geeft* op iets meer, op iets bijzonders!

En er is dan ook geen twijfel, of in den eeuwigen morgen ontvangt wie meerder droeg ook meerder kroon; mits in dat meerdere dragen een meerdere genade is verheerlijkt en de ziel verre bleef van verheffing. Anders heeft ze haar loon weg. En dat nu juist is het schreiende, dat menig bange worstelaar zich door Satans influisteren verleiden laat tot een roemen in zijn smarten, en er dáárdoor alle vrucht van verbeurt.

Dat men toch alle ding in het geestelijke leven *uit God* wilde bezien!

Of waar wordt onder menschen langer en aanhoudender op geslepen, op een stuk gewoon glaskristal, of op een allerkostbaarsten diamant?

En als God de Heere met zijn scherpe instrumenten op uw ziel nu ééns zoo lang vijlt, dan op het hart van dien ander, en Hij aan u het dubbele der moeite te kosten legt, en uw persoonlijk wezen slijpt met het driedubbele van goddelijke drijfkracht, is dat dan zoo ongelukkig? Is dan de

diamant zoo te beklagen, omdat hij er langer en harder aan moest dan de robijn? Of de robijn omdat hij sterker geklemd en scherper gespleten wordt, dan het te slijpen glas? En als het rod den Heere dan nu belieft, ook uw ziel zooveel harde aan te grijpen, en zooveel langer goddelijke Majesteit aan u te kosten te leggen, en u zooveel sterker bij het slijpen te drukken, en u als middenin den gloed te brengen, zeg zelf, is dat dan oorzaak tot „droef gejammer en geklag?" En als gij dat dan doorstaat en draagt, kan dat dan ook voor u ooit oorzaak tot roemen zijn? Of mag ook de diamant roemen omdat hij zich afschilferen en kloven en slijpen liet, met het scherpst instrument?

Maar immers, juist het omgekeerde van dit alles moest de ziel van zulk een worstelaar vervullen.

Als een diamant, die zeer hard was, zeer scherp is geslepen, wie denkt dan om wat er gebeurde bij dat slijpen, en wie ziet dan niet enkel op de uitkomst, op het zuivere water dat door dat slijpen in het licht kwam? En als men dan het werk wil roemen, wie zal dan een ander roemen; *dan hem die sleep?*

En zoudt gij dan anders doen?

Als uw ziel zulk een hard keurgesteente is, en God de Heere kan het helder water niet anders in u laten schitteren, dan door u ontzettend hard te kloven en te schilferen en te slijpen, wien anders komt daar dan de roem en de eere voor zijn liefde van toe, dan Hem, die dat voor en aan u doen wilde en niet afliet, eer het zuivere water zichtbaar stroomde?

Al die ontzaglijke bewerking is dus geen verdienste van u, waardoor God u iets schuldig zou worden. Maar het is omgekeerd *een meerdere liefde van Hem jegens uw ziel*, waarvoor *gij* dien trouwen Ontfermer een meerderen dank en een stiller toewijding en een vuriger liefde schuldig zijt.

Zoo hangt het er maar aan, of ge van uit den mensch naar God rekent, of wel, gelijk de Schrift eischt en onze vaderen ons voorgingen, van God uit naar het schepsel.

Rekent ge met den mensch eerst, dan is uw lijden een wezenlijke bezoeking; een strijd om er in om te komen; en dan misvormt u dat lijden tot hoogmoedige verheffing, en stompt het orgaan, om genade te ontvangen, in u af.

Maar begint ge met God en beziet ge van uit Hem u

zelven, o, dan wordt al Gods plagen en kastijden een te kosten leggen aan uw harde ziel *van een meerdere genade;* en de uitkomst is, dat ge stil en deemoedig onder die kunstbewerking der reddende liefde verkeert; dankt in steê van in u zelf te roemen; en in dat danken met nieuwe genade „vóór genade" wordt verrijkt.

XCIX.

„Een huis des gebeds."

Mijn huis zal een huis des gebeds genaamd worden, maar gij hebt dat tot een moordenaarskuil gemaakt. Matth. 21 : 13.

De tempel, die op Zion stond, beduidde het hart van Israël. Niet van een enkelen vrome in Israël, maar het gemeenschappelijke hart van geheel het volk, van dat volk, welks hart de Heere zich ter woonstede had gekozen, de plaats zijner ruste; iets, wat natuurlijk niet in den steen of in het hout zat, maar in datgene, wat door dien steen en dat het hout werd afgebeeld: het hart van Gods volk.

Toen Jezus verscheen, sloeg dus voor dien steenen tempel de ure der slooping. Want de Messias, wat was hij anders dan het hart der natie, de wandelende tempel Gods, de plaatse der ruste voor onzen God en Koning?

De steenen tempel had slechts gediend om op den Messias heen te duiden. Nu die Messias zelf verscheen, kon hij, doelende op den tempel zijns lichaams, zeggen: „Breekt gijlieden dezen tempel af en ik bouw hem u in drie dagen weêr op!"

Toen Jezus op Golgotha stierf, scheurde in den steenen tempel geheel het voorhangsel in tweeën.

En wel voer na zijn verrijzen de Christus naar den Troon der eere op, maar ook toen bleef er toch een tempel Gosd

op aarde in de gemeente, die hij als Godslam gekocht had tot den duren prijs van zijn bloed, en in welke de Heilige Geest nederdaalde.

Naar aanleg en bedoeling is dus het hart van den mensch de wezenlijke tempel Gods. Een tempel, waarin Hij woning komt maken. Een woonstede, waarin Hem het offer wordt opgedragen. Een huis des gebeds.

Dat is het heerlijke, het hoog-heilige, het onuitsprekelijk majestueuze van een menschenhart.

Niet dat het gevoelsdraden heeft, die naar al wat leeft uitgaan en trillen op de zachtste aanraking. Ook niet, dat het zulk een bijna onuitdelgbaren levensmoed en schier onbedwingbare veerkracht bezit. En evenmin, dat het een orgaan heeft om lief te hebben. Dat alles is nog slechts instrument en middel. Maar het eigenlijk doel, de eigenlijke bestaansreden, het hoog koninklijke van een menschelijk hart ligt dáárin, dat God de Heilige Geest er in kan dalen, er in wonen wil en er uit spreekt.

Als de Heilige Geest spreekt en bidt met onuitsprekelijke verzuchtingen, dan doet Hij dat in het *hart* eens menschen.

Dat is zijn tempel. Dát de woonstede, die zich God verkoren heeft. Dát de plaats zijner ruste. En eerst, wanneer aller menschen harten voor zich en de harten aller menschen saâm, onbelemmerd dien Heiligen Geest in zich toelieten, en door dien Heiligen Geest ongestoord zich lieten bezielen, zou de schittering volkomen zijn van de eere Gods in zijn tempel.

Dat er in Zion een steenen huis moest komen, was enkel, omdat die tempel Gods in menschenharten onbewoonbaar was geworden. En dat God in den Messias zich een zoo koninklijk menschenhart schiep, was alleen, omdat het hart des menschen zijn koninklijk bestaan verdorven had.

Als Jezus dus in den steenen tempel op Zion ingaat, er een geesel van touwkens saâmbindt, er de boosheden uitdrijft, de booze stukken er in onderstboven werpt en toornend uitroept: „Er staat geschreven: Mijn huis zal een huis des gebeds genaamd worden en gij hebt dat tot een moordenaarskuil gemaakt", dan volvoert Jezus die daad van heilig ijveren eigenlijk aan *ons;* dan is het tot *ons* hart, dat hij het snerpend verwijt richt; in *ons* hart, dat hij toornend

met den geesel striemt, en uit *ons* hart, dat hij boosheden wil uitdrijven.

Let er scherp op! Zions tempel is niets dan de spiegel in het groot van wat uw hart in uw eigen boezem is en van wat er in uw eigen hart omgaat.

Jezus houdt u een schilderij ter zelfontdekking en ter heilige leering voor.

Het moet ook bij u één huis des gebeds zijn, en zie, wat er onder en door uw zondig doen van dat huis des gebeds geworden is!

„Huis des gebeds" wil zeggen, dat in uw hart uw *ik* steeds in kleine gevoelens van de doodelijke schuld en volslagen nietigheid op de knieën moet liggen, om maar te bidden onhoorbaar, aldoor te bidden tot Hem, die allerheiligheden Bron en aller goeden Fontein en heerlijkheden Sprinkader is, en uit wien zegen na zegen, als elkaâr jagende golven, afvloeien, naar wie waarachtiglijk bidt.

En wat is daarvan nog overig? Wat vindt ge nog daarvan? Ik zeg niet, zooals ge u op uw best voordoet. Maar zooals ge in het eenzaam, onbespied, den weg uwer wegen gaande, daarbinnen door uzelven bevonden wordt.

o, Doorzoek dat hart in uw boezem eens!

„Maar ik moord toch niet!" roept ge verontschuldigend uit. „Een moordenaarskuil" is mijn hart toch nog niet geworden.

God zij lof! Neen! In dien banalen, bloedigen zin niet. Nog niet! Spreek niet te stout. Die sta, zie toe, dat hij niet valle! Maar ik neem het aan, neen, in strafrechtelijken zin.

Maar wat zal het zijn als Jezus' apostel aan het woord komt. Die heilige boetgezant, die u in naam van Jezus verklaren komt: „Wie zijn broeder haat, ook maar *haat*, die is reeds een moordenaar!"

Wie heeft nooit gehaat? Groeit de plant van den wrevel ook niet in uw hof? Is wangunst u een kruid der onbekendheid? „Niet zetten kunnen", is het van *weg*wenschen, wegwenschen van *ver*wenschen zoo verre?

o, Spreek toch niet hoog voor uw God! De Heere weet al deze dingen. Naakt en geopend is voor zijn al doorziend oog het verborgenst van het binnenste geheimenis.

En als ge zoo uw hart voor den spiegel van de vurige wet Gods plaatst, zeg zelf, mijn broeder, hebt ge dan nog

veel oorzaak tot roemens en zelfverheffing? Als er eens terdege licht, klaar licht, licht uit God op al de geheime paden van uw hart gaat schijnen, roept ge er de menschen dan wel zoo gaarne bij? Doet ge dat dan niet maar liever tusschen God en uw ziel af? En dat afdoen tusschen God en uw ziel, wat wil dat anders zeggen, dan dat het eigenlijk tusschen God en uw ziel zoo onnitsprekelijk schandelijk staat, dat schaamte u het oog doet neêrslaan?

o, In een moordenaarskuil geschiedt nog zooveel meer dan moorden. Daar is ook de roof. Ook de leugen. Ook de wreedheid, ook de wellust. Ook de brutale hoovaardij.

Ja, zonderling mysterie, in het roovershol hangt een onheilige schim van het vrome soms nog een crucifix op. Er zijn bandieten gezien, op de knieëen vallend, als de God der eere zijn donder rollen liet door het woud.

En dat nóg ijselijkere kunt *gij* het van u stooten, zeggende: „Althans daarin heb *ik* geen deel!"

Denk aan Zions tempel, toen Jezus er de koopers uitdreef!

Wat deden er die koopers?

Maar immers, ze kwamen om te offeren, ze kwamen om den schatpenning te betalen, ze kwamen om te aanbidden. Ze deden als die Joden uit ouder dagen, tegen wie Jeremia het woord slingerde, dat Jezus hier aanhaalt (Jerem. 7 : 4). Het woord, dat de profeet op hunne zelfverzuchting: „Des Heeren tempel, des Heeren tempel zijn deze!" hun tegenvoerde: „Zult ge stelen en overspel bedrijven en rooken voor Baäl, en dan komen en staan voor mijn aangezicht in dit huis dat naar mijn naam genoemd is, en zeggen: „Wij zijn verlost, om al deze gruwelen te doen (vs. 9, 10)?"

Het was hun te veel moeite om een duifje van huis meê te brengen of in de stad op de markt te koopen. Ze mochten zich eens bestoven maken. Zie, in den tempel, vlak bij het altaar het duifje uit de mand koopen, en het dan met een halve hand even aan den priester geven, was al, waartoe die verniste vroomheid het in Jeruzalem bracht. En daartegen richtte zich Jezus' woede. En hij sloeg ze in het aangezicht, die huichelende, zelfgenoegzame, verachtelijke wezens!

En wij?

En onze vroomheid?

De vroomheid van ons hart? Van dat hart, dat een huis des gebeds moest zijn? o, Is het niet verschrikkelijk, dat zich in ons raadselachtig hart die schim van het echt vrome zoo telkens vermaagschapt met dien geest van den moordenaarskuil?

„Ontferm, ontferm U onzer, Heere!" riepen die blinden, die Jezus pas genezen had. Wie, die de blindheid zijns harten gevoelt, zou het hun niet naroepen?

En daartoe voegen: „Doe meer, doe meer, o Heiland! Kom ook tot mij met de geeselroede, en drijf de boosheden bij mij uit!"

C.

„Waakt!"

En hetgeen ik u zeg, dat zeg ik allen: Waakt! Marc. 13 : 37.

De zonde wordt in Gods Woord vergeleken bij *een slaap.* „Ontwaakt, gij, die slaapt, en staat op uit de dooden, en Christus zal over u lichten", roept de heilige apostel Paulus ons in Eph. 5 : 14 toe. „Waakt op rechtvaardiglijk en zondigt niet", heet het bij denzelfden apostel in 1 Cor. 15 : 34. In Rom. 13 : 12 vergelijkt hij den staat in zonde bij een „geestelijken nacht", als hij zegt: „De nacht is voorbijgegaan en de dag is nabij gekomen; laat ons dan afleggen de werken der duisternis en aandoen de wapenen des lichts; laat ons als *in den dag* eerlijk wandelen;" en sterker nog in 1 Thess. 5 : 6, 7 zich uitlatende, vermaant hij de gemeente van Jezus met deze woorden: „Zoo laat ons dan niet slapen gelijk de anderen; want die slapen, die slapen des nachts; en wij zijn niet des nachts, maar wij zijn des daags en des lichts."

Zeg ik nu tot iemand: „Waak!" dan wil dit in zulk verband *niet* zeggen: „Houd de wacht bij dat huis, bij dat schip!" — gelijk men wakers aanstelt, om goed, dat op open erf ligt, te bewaken. En beduidt dat *óók niet*: „Waak bij deze kranke, opdat in den nacht haar geen hulpe ontbreke." Maar beteekent „Waak" uitsluitend: Zie toe, dat de slaap u niet weêr overvalle, en ge uit den wakenden toestand; d. i. uit den toestand van wakker te zijn; niet weêr terugzinkt in den toestand eens slapenden.

Het is met de ziel niet evenals met het lichaam, dat ze op gezette tijden zou moeten inslapen, om daarna weêr te ontwaken; nogmaals te arbeiden en weêr in te sluimeren; en zoo bij beurte, met slapen en met waken, heel het leven door. De ziel moet *nooit* slapen. Slapen is voor de ziel even slecht, zondig en schadelijk, als een gezonde slaap voor het vermoeide hoofd of het afgetobde lichaam weldadig en gezegend kan zijn. Slapen voor de ziel is op de ziel iets stoffelijks overbrengen; iets, dat bij de ziel niet hoort; dat voor elke ziel verderfelijk is; en het leven onzer ziel vernielt.

Onze ziel moet frisch, helder, wakker, nuchteren zijn; en is ze dat, dan kan ze dat onafgebroken, zonder zweem van rust volhouden; want het lichaam wordt van arbeid uitgeput; maar de ziel gaat door geestelijken arbeid van kracht tot kracht, door genade tot genade.

Wakker zijn voor de ziel, dat is het hoofd opsteken boven de bedwelmende rookwalmen dezer wereld uit, en nu om zich zien, hoe het met alle ding gelegen is, den Duivel als een duivel herkennen, en Jezus op den Troon te zien zitten en te merken, hoe, als een verkwikkende regen, de dauw der genade uit dien Jezus naar Gods kinderen afdaalt.

Wakker zijn, dat is kunnen vertellen, hoe men straks, toen men sliep, droomde en in zijn droom dwaasheid deed en in zijn droom zondigde, en in zijn droomen door goud en eer en ijdelheid en vleescheslust bekoord werd, maar hoe men, nu uit dat smadelijk droomleven opgewaakt, de onooglijkheid, de walgelijkheid, de schandelijkheid van dit alles inziet en óók ziet dat de echte robijnen alleen in het hemelsche Jeruzalem flonkeren, en dat, wat hier keurgesteente leek, slechts namaaks en valsch.

En zoo moesten we allen staan; elk op zijn post staan. o, Wat zou dat leven goddelijk en heerlijk zijn! Zoo wakker, met open oogen, en met vuur in dat oog voor onzen God.

Maar zie, hier nu komt de Verdoover, de Blusscher, de Bedwelmer, de Inslaapwieger, tusschen beiden, en overgiet ons letterlijk met slaap. Met slaap ons en ons geslacht. Met zóó diepen slaap, dat onze kleine lieve kinderkens reeds dom-

melend en sluimerend in de ziel geboren worden. Vanwaar het komt, dat bij het opgroeien de geestelijke narcotica al lichter werken kunnen en we bij onze knapen en meisjes soms een slaap vinden, zóó weêrbarstig en hardnekkig, dat er geen wakker roepen of wakker schudden aan is.

Och, immers juist, zooals het bij onszelven eens was: verzonken in den slaap der zonde.

Daarmeê is nog niet gezegd, dat alsdan zulk een zondeslaap ook in zonde behoeft uit te spatten. Neen, niet de uitspatting eerst, maar reeds de slaap zelf is zonde. Ook al tormenteeren u geen bange droomen, is uw bewusteloos nederliggen daarom geen slaap? Waarom zou het stille meisje, dat slapend met de ziel in huis omwandelt, niet even zondig voor God kunnen staan, als de jongeling, die droomend uitvliegt in de wereld?

o, Gewisselijk, dat wilde droomen kan de zonde nog ontzettend verergeren. Maar toch, in den grond der zaak is het één. En reeds dat slapen zelf en op zich zelf, is het doodelijke, het ijslijke, het in-zondige voor God.

Daarom zoo ijslijk, omdat niemand zich aan dien slaap ontworstelen kan. Want al wildet gij, Satan staat met de chloroformflesch reeds voor u, en bij de minste beweging reikt hij u het bedwelmend gif weêr toe.

U redden, maken dat ge wakker wordt en uit den slaap opkomt, kan daarom Hij alleen, die eerst dien Satan bij den arm neemt, dien arm verlamt; maakt dat geen geestelijke chloroform u dat oogenblik bereiken kan; en u in dat gelukkig oogenblik dus roept bij uw naam, u optrekt van uw leger, u de oogen zalft met oogenzalf en u uitvoert in het frissche en verkwikkende van Gods heerlijk genaderijk.

Dan zijt ge ontwaakt; opgewaakt; wakker. Dan is er weêr een wil in u; een hooger bewustzijn; dan weet ge van u zelven en van uw God af. Dan waakt ge.

Maar nu komt er nog erger gevaar.

Hoe zult gij nu wakende blijven? Hoe voorkomen, dat ge straks, van onder Jezus' oogen weg, niet weêr naar het oude lieve bed der zonde toesluipt, uw Christelijke wapen-

rusting weêr aflegt, en u neêrvleit in de armen der zelfvergetelheid en der zieldoodende bedwelming?

Dat gevaar heeft Jezus voorzien.

Voorzien bij zijn discipelen, en voorzien bij een iegelijk onzer.

En daarom is het, dat hij, vóór hij sterven ging, met zoo wonderen nadruk tot zijn discipelen zeide: „*Hetgeen ik u zeg, dat zeg ik allen*: *Waakt!*"

Het is, alsof de Heer zeggen wilde: Ge zijt zoo pas ontwaakt; zoo zit dus de vorige loomheid u nog in de leden; ge neigt nog om weêr in te sluimeren; en uw oogleden zijn nog bezwaard. o, Ziet dan toe, want de zielenverderver, de zielsbedwelmer merkt dat wel aan u, en hij zal zijn kans wel bij u waarnemen. En de menschen zullen dien zielverderver wel bijstaan. En ze zullen een slaapdrank voor u mengen en een slaapzang voor u zingen. En als ze maar merken, dat ge weêr zitten, en straks weêr liggen gaat, en het hoofd weêr op het peluw der zonde legt, o, dan zullen ze al stiller, al zachter hun doodelijk lied doen gonzen, tot ze eindelijk geheel zwijgen en op hun teenen wegsluipen, met duivelschen lach om de lippen, elkaâr toefluisterend: „Triomf, die slaapt weêr! die weet weêr van zijn God niet meer af!"

En daarom: „Waakt!"

Waakt, niet omdat het raadzaam is; niet omdat ge het zelf oirbaar acht; ook niet omdat een mensch het u aanzegt; maar op het woord van uw God.

„Waakt," zoo staat er geschreven. En dat „*er staat geschreven*," is ook bij dien strijd om niet weêr in te sluimeren, het groote, het eenig proefhoudende toovermiddel, om dien slaapdrank te ontwapenen, voor dien slaapzang u doof te maken, en te bewerken, dat ge niet liggen gaat, maar blijft staan.

Jezus roept: „Waakt!" en wie dat woord van Jezus' lippen zich in het oor laat dringen, aan dien wordt de belofte vervuld: „Ook al ware het, dat ge iets doodelijks zoudt drinken, het zal u niet schaden." In diens oor wordt het wiegelied van Satan een schor gekrijsch, dat hem eer uit den

slaap zou houden dan er in doen verzinken. Voor dien staan er scherpe, puntige pieken in het bed zijner vorige sluimering, dat hij er niet weêr op zou kunnen nederliggen.

„Waakt!" roept Jezus, en dat woord doet zijn wonderkracht, en de ziel *kan* niet slapen; ze moet wakker blijven; *omdat Jezus aldoor met haar spreken blijft.*

En, niet waar, onderwijl dat Jezus met u spreekt, in zonde-armen in te sluimeren, dat *kan* de ziel niet, dat *doet* de ziel niet, die hem mint.

